55

Oprawiono w r. 1942.

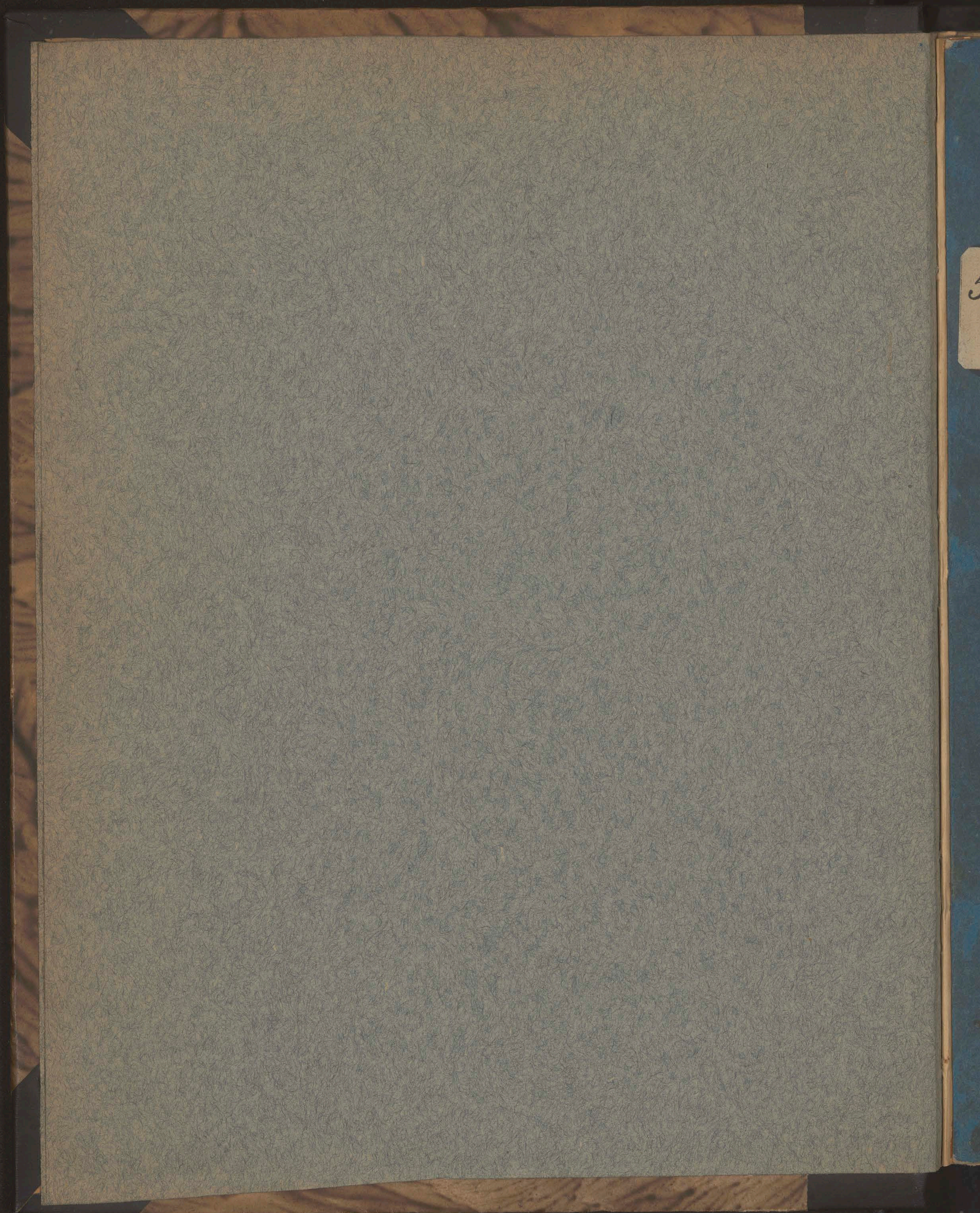

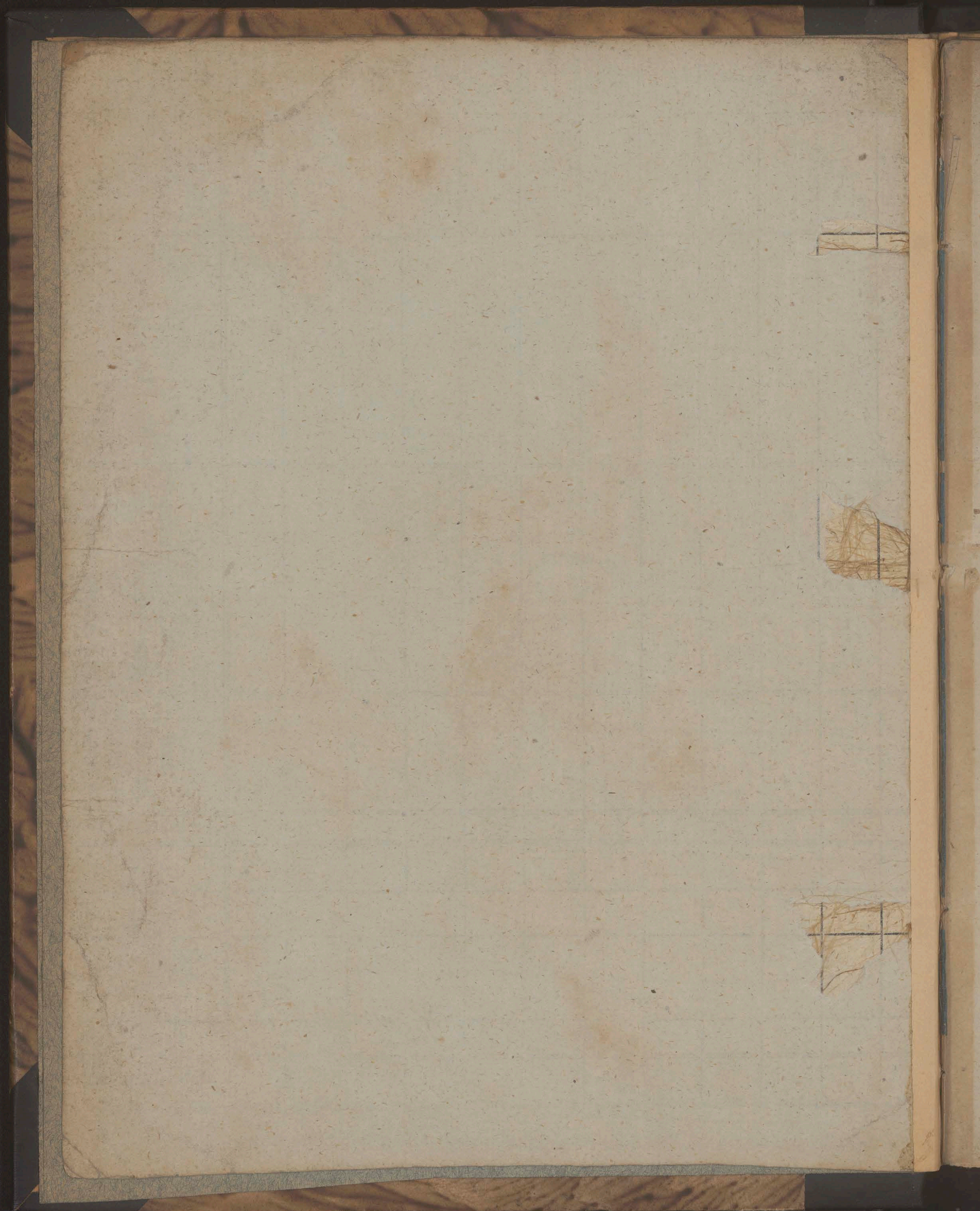

N. Inv. 5655.

POLSKA

W obszernych wiadomosciach swoich skrocona
z podziałem na 3 części z których
I Opisanie Polski Topograficzne i Cywilne II Historya Polska
Literacka. III Historya Polska Duchowna zawiera
Rzecz cała:
przez JW. s. p. JX Józefa Andrzeja

ZAŁUSKIEGO.

Biskupa Kijawskiego i Czerniechowskiego Opata Wąchockiego
w Polszcze, Fontaneckiego w Burgundyi, Willaryiskiego w Lotaryngii
Kaw. Orderu Orła Białego. Tronu Papiezkiego Assystenta
Częścią w Płocku częścią w Kałudze zebrana
i wierszami technicznemi dla lepszey pamięci
ułożona R. P. 1768.

Indocti discant, et ament meminisse periti

Z woli zaś Jego ostatniey
przez Józefa Epifan Minasowicza Kanonika Katedralney
Kijawskiego, Pasterskiego Testamentu naznaczonego Exekutora
przeyrzana poprawiona, w niektórych miejscach dopełniona
i drukiem na widok
podana

Opus Posthumum
w Warszawie 1774.

Przedmowa Editora do Czytelnika

Dzieło to które za moim staraniem do wiadomości twoiey Łaskawy Czytelniku przychodzi, iest dziełem pracy iako sam opiewa ś.p. JW. Trzody Kijowskiey a zatem i mojego niegdyś pasterza, Biblioteki publiczney Warszawskiey dla pożytku i sławy narodu Fundatora, y zamyka w sobie niby Iliadam in nucleo i tey drugiey części Biblioteki prawie zupełną Polskiey: podaiąc powszechną wiadomość tak domowych iako też obcych Autorów, wielom dotąd nieznanych lub z imienia ledwie wiadomych którzy w rozmaitey o Polskich rzeczach ięzykiem różnym pisali materyi. (*) — Jest pamiątnikiem, że tak rzekę, ostatnim, po żałosnym bo niewczesnym zeyściu swoiem ukochaney Oyczyźnie, z prac iego tylu ku usłudze dobra publicznego łożonych i poświęconych zostawionym. To dzieło, z pomiędzy dzieł innych wielu częścią w Smoleńsku częścią w Kałudze na wygnaniu pisanych; oddane mi było na dwie niedzie[5]
1774. li przed śmiercią Autora z wyraźney iego woli do przeyrzenia y w testamencie z innemi wespół lukubracyami quà Exekutorowi przynaymniey co do tego punktu (gdyż innych według Testatora woli wykonać nie pozwolono) zalecone. Przyiąłem tem więc na siebie ten obowiązek bez żadnych względów na pochlebne nadzieie, które się z życiem Autora wraz skończyły, szczególnie tylko

---

(*) Co do tego punktu ustałe powinno użalenie się Hoppiusza in Schediasm. § III zadość uczynieniem żądzy iego, tą pracą niniejszą przez JW. Autora podiętą. Dum animo revolvimus (Hop. l.c.) non possumus non dolere adeo incuriosos fuisse in rerum suarum notitia Polonos. cum apud illos etiam plurima lucem viderint, quorum Catalogum locupletiorem scire interesset publica. Et infra Optime de publico mereretur, qui secundum seriem omnia consignaret et accuratam simul Prosopographiam Poloniae ederet.

tylko z powodu wdzięczności za stateczną zawsze Łaskawego serca ku mnie przychylności chcąc tym sposobem pamięć nie jako uwiecznić godnego z miar wielu nieśmiertelney wieków pamięci Pasterza; jakoż starałem się podług szczupłych sił moich drobnych miary tę wolę Jego przynaymniey w tey pozostałych pism części wykonać

Unum pro cunctis fama loquatur opus

niemogąc wszystkim aczbym rad podołać, *in magnis voluisse sat est*. Zostawiwszy zatem sposobnieyszym za mnie do wypielęgnowania rękam *reliquos ingenii partus* JW.o Autora tę mnieyszą lukubracyą z rozkazu żyjącego iescze, a bardziey z ochoty własney przedsięwziąłem i w ciągu sześciomięsięcznego czasu nie tylko zupełnie przepisałem, przestrzygnąte rozsadzone tu i owdzie kawałki pozbierałem, ale też według woli jego gdzie trzeba było poprawiłem, a odiąwszy bez czego się obeyść mogło, przydałem co do materyi służyło asteryszkiem czyli gwiazdką te mieysca przydatków moich oznaczywszy, Wiele mieysc rozpoczętych lub tytułami tylko oznaczonych ex proprio sensu dopełniłem mieysca wątpliwe i podeyrzane zwłaszcza w cytaciach nazwisk lub lat w których Autora pamięć acz wielka i dla obszernego rozlicznych wiadomości objęcia podziwienia godna potknąć się czasem pod ciężarem lat sędziwych po ludzku mogła pewności swojey przywróciłem, w tem wszystkim układ własny dzieła uczonego Autora iak nayzupełniey zachowując, który je na 3 części rozłożywszy, każdą z tych części na osobne rozdziały czyli artykuły podzielił. Część pierwsza rozdwoiona zawiera w sobie, *Opisanie Polski topograficzne i Historyą cywilną*, mieszcząc w tym podziale rozdziałów ogółem czterdzieści, kończy się regestr abecadłowy miast i mieysc znacznieyszych Królestwa, w których bydź kiedy zdarzyło się Autorowi. Część II zamyka w sobie *Historyą Polską Literacką* w *XII* Regestrach Autorów na klassy swoie podzielonych zawartą z przydatkiem proiektu JW. Autora do rozdawania corocznego premiów troiakich w Bibliotece publiczney. Część *III* *Historyą Polską Kościelną Duchowną* obeymująca podobnie jak pierwsza

pierwsza rozdwoiona, w iedney z swoich podziałów artykułów XVII na mnieysze części podzielonych, a w drugiey VIII takież zawiera. Protestacyą Autora każdą rozną przed śmiercią, i przypiskami Editora krótkiem wyrażającemi wierszem okoliczności śmierci pogrzebu i testamentu zmarłego Pasterza, i z całym iego dziełem wierszami nie rytmowemi, przeczem napisanym zakończona. Który to opisania sposób przykładem wielu innych podobnie piszących, a mianowicie X. Bubiera Jezuity, Autor tym końcem przedsięwziął (co i w prefacyi swojey wyraził) aby czytaiących pamięć tylu rozmaitości rzeczy snadniey i porządnie utrzymać w sobie mogła. Łatwiey się bowiem wyrażaią w pamięci rzeczy wierszem iak prozą określone, prędzey osiadaią i dłużey się zachowuią. Facilius enim singula insidunt circumscripta et carminis modo inclusa Sen. Epist. 33. Masz tedy polski czytelniku zupełne, ze wszech miar iakiegobyś mógł żądać i w Oyczyźnie swoiey w oyczystym ięzyku dzieło, które znakomity urodzeniem, znakomitszy cnotą, nauką i dostoynością Autor, Autor. Biskup i Senator, przy pożegnaniu ukochaney Oyczyzny, nie długo się z nią za powrotem swoim na cierpienie, w upominku nieiako zostawił, pociągaiącym przez wdzięczność do wzaiemney a tey nieustawney w sobie pamięci, na którą przez swe zaszczytne ukończonego życia sprawy nie tylko u żyjących zasłużył, ale też i u potomności zarobił sprawiedliwszey od nas w rozsądku i nadgrodzie, bo do zamiaru większych zasług niemnieyszą chwałę zawsze wymierzaiącey. Co ieżeli w dzieła tego osnowie po niektórych acz niewielu mieyscach kto znaydzie zdania lub wyrazy iakie, duchem patryotycznym wolnie tchnące, i z tey miary dziwić się nieiako lub też nieuważnie krytykować zacznie, niechay pomnieć raczy, że ten co pisał.

Civis erat, qui libera posset

Verba animo proferre, et vitam impendere vero. Juven.

I. E. M. C. L. K.

Autor do Czytelnika

Laborem suscepimus Lectoribus ut arbitror haud inutilem quam
ob rem Eos, qui sine labore fructus laborum nostrorum sunt
percepturi rogatos volumus, ut Nobis pro laboribus nostris
orationes ac preces impertiant suas

Theodoretus in Exposit. Cantici Canticorum

23

Historya Polska Cywilna

Przedmowa Autora

Pominąwszy lokalną pamięć, ktorą gdy ma
Kto, ten prędko rzecz poymie i długo zatrzyma
O iakim, acz nieboszczyk nie iest, ale żyie
Z nami, można felicis mowić memoriae
Że iednak nie każdemu dana iest lokalna
Pamięć, niech ią zastąpi artificialna
Którą pierwszy wynalazł z Ceos wyspy rodem
Simonides i swą wsparł naukę dowodem,
Pisali o poprawie złey w ludziach pamięci
Rożni, rożnie. Nie ieden ku niey Autor nęci (*)
Jakoto Publicius Bruxius Ravellinus
Jan Paepp, Marafioty Meypomierinus
Guilhelmus Grataroilus Spangenberg. Z as wierszy
Ku pomocy pamięci ułożonych, pierwszy
Był Klaudyusz Buffier Autor Jezuita
Ktory się w Polszcze rodził z Francuza Lechita (a)
On te wiersze wynalazł które my Techniczne
Nazywamy a iezcze lepiey Mnemoniczne (b)

Wincenty

(*) V. Camus Médecine de l'esprit 2. Vol. 12 Paris 1753 Tam sita o pamięci
(a) Urodził się w Polszcze z oyca Francuza r. 1661 dn. 25 Maji umarł w Paryżu r. 1717 d. 17 Maji; Wydał: Pratique artificielle de memoire pour l'histoire sainte et profane. Et la Géographie, Grammaire française Cours de sciences de V. L'Avocat Diction. T. I. p. 226 Formey diction. instructif. p. 343
(b) Pamięci służące.

W nich wyraził Epoki wszelkie historyczne
Różnych krajów opisy w nich geograficzne
Tego ia Ziomka trybem idąc ci podaię
Polaku to o Polszcze. co na cudze kraie
On opisał chwalebnie. Niechże cię zachęci
Historya Oyczysta wierszem dla pamięci
Nauczywszy się tych to wierszy z woli chętnéy
Uydziesz za mędrca iesteś pamięci poiętnéy
Teraz pókim żyw pomnięy na mnie przy wdzięczności
Po śmierci Requiescat (c) zmów, proszę Waszmości

Polacy

Slavoni, Slavitae

a nie Schiavoni, Sclavii, Esclavons.

Imię dawnych Polaków, z niewoli kto sądzi
Że pochodzi, ten bardzo w mylnym zdaniu błądzi:
Inna rzecz Sclavonia rzecz inna Slavia
Tamto od niewolnictwa, to nasz naród wsławia
Nomenclatura bowiem pochodzi od Sławy (*)
Którą naród nasz nabył przez swe dzielne sprawy
Iże nasi przodkowie czyny znakomite
Z sławą swego imienia działali, Slavitę.

Ztąd.

---

c) Sit memoria ejus in benedictionibus

*) Plerique Slavorum etymologiam a Sława quod famam seu glori significat derivant, ita ut eiusmodi se Slavos seu Slavacos quasi cel et illustres dicerent, a Latinis Slavini et Slavi dicti sunt. Cromer

Ztąd rzeczeni. Wszak język Sławiański dowodzi
Co się po różnych Krajach Europy rozwodzi
Więcej niż który inny. Karola czwartego
Aurea Bulla chce mieć, by roku siódmego
Wieku, syn Elektorski każdy, Łacińskiego
Języka, Teutońskiego takoż Sławiańskiego
Uczył się, gdyż Sławiański z Teutońskim się szczyca
Że innych pochodzących od nich są macica (a)
A zaś inne żyjące (b) kto zdaniem uparcie
Uprzedzonem nie stława, przyzna że bękarcie (c)

Część Pierwsza
Opisanie Polski Topograficzne

I
Mappy Polskie Geograficzne

Naylepsza jest Allcorda Polski Mappa, potym
Homanna Polski z Litwą. Z dawniejszych zaś było
Wacława Grodeckiego, którą Kromer chwali
w Topografii Polski. A zaś samey Litwy
Mego więc przyiaciela Xiędza Nieprzeckiego
Jezuity: dawniey była Xięcia Radziwiłła.
Ukrainy iest Mappa potężna de Beauplan

Dziwnie

(a) Lingua matrix.
(b) Langues vivantes
(c) Linguae spuriae, jakoto: język Francuzki, włoski, Hizpański, portugalski. —

Dziwnie rzadka, a mam ią, iest książka do tego
Melchior Stosch. Baron Stęzak, w swey ziązie francuzk
Katalog Tomów trzysta dwadzieścia i cztery
Mapp zebranych z całego ma świata. Tam znaydziesz
Sto czterdzieści pięć Polski Mapp Litwy, Kurlandyi,
Pruss Inflant. Mam też same ledwie że nie wszystkie
Polonia in 32 tabulis 8 form. oblon. Stridbeck Jan młodszy wydał w Ausburgu bez roku
W trzydziestu dwóch Tabellach Polskę z granicami.

II

Imiona dawne Narodów Polskich, Gór, Rzek, Miast z Ptolomeusza, Strabona, Pomponiusza e.t.c.

Polska nazywała się dawniey Sarmatia
Europaea. Vandali nad Wisłą mieszkali.
Rugii w Pomeranii. Aesties w Prusiech,
Venedi w Wielkiey Polszcze a w Małey Pencini
Bodeni na Podolu, Basternę w Podgórzu
Massagetę w Mazowszu, Jazyges w Podlasiu
W Litwie Letti Alani zkąd zwisko Lithvani.
Gdy zaś po Narodzeniu Pańskiem w piątym wieku
Powszechna migracya stała się północnych
Narodów z swoich Siedlisk, Vandali, Alani
I Venedi w zachodnie puścili się kraje,
A na ich mieysce Slavi z Illiryku do nas
Do Czech, na Ruś, do Węgier przybyli mieszkańcy.
Morze Baltyckie Sinus Codanus zwało się
Rzeki przednieysze Wisła Vistula, Bisula
Boh Hippanis inaczey tenże Asiacus,
Dniepr czyli Niepr Boristhenes inaczey Danapris
Dniestr

Dniestr, Niestr, Tyras inaczey Danastris, Dunaiec
Dunastes, Don Tanais, Palus Meotides
Drwęca Dribentus, Dzwina Duna, Niemen Chronus,
Wieprz Veprius, Prut Hierasus, Liwiec Liviolus
Porohy Cataractes, Pregieł, Pregiosus.

Góry: Krępak Carpatus a Wawel Vavelum
Łysa góra Mons Clarus, Łysa Sanctae Crucis
Mogiła Clara Tumba, Rękawka pod którą
Krakus pochowan ma swoy grób Mons Lasotinus.

Przystępuię iuż do miast nazwisk dawnych: Kraków
Carodunum albo też Grachovia czyli
Gracopons iako chce mieć Bontyni historyk (a) Węgierski
Warszawa Arsiena (b) Lwów Lemopolichna (c)
Poznań Strangona (d) Kalisz Calesia czyli
Arigium, zaś Płocko Lamia, Kamieniec
Podolski Clepidana, Kudak Metropolis.
Sarmatiae imieniem tym twierdza przeciwko
Kozakom, gdzie Porohy, gdzie Samar w Dniepr wpada.

III

Rzeki (*) Jeziora, Wyspy Polskie porządkiem abecadło-
-wym

Gadebusch y Heneli przekładaią Wisłę
Nad Paktol nad Nil. Hydasp, bo chleba dodaie
Z Polski

(a). Carodunum Ptolomeo, Gracopolis Bontinio, Krakow Petro Appiano.
(b) Arsiena Urbs Sarmatiae antiquae ad Vistulam flu. nunc forsan Varsovia conjectante Bautrando apud Hoffm. in Lex. Univ. Tom I p. 109.
(c) Lemopolichna, Loanico, Leopolis recentioribus. (d) Strangona Ptolomeo, Posnania Appiano.
(*) Większe rzeki po Łacinie fluvii, mnieysze flumina nazywaią się. —

Z Polski całej Europie. Ten lepszy nad złote
Midas z oślemi uszy to przyzna z ochotą.
Niż się Wisła zmaliła z Torunia Kupieckie
Okręty mogły płynąc na Baltyckie morze
Imiona iey to Wandal, Erydon, Albula,
To Weichsel po niemiecku, z Xięstwa Cieszyńskiego
Płynie przez Małą Polskę i przez Prussy rznie się
w Baltyckie potym morze pode Gdańskiem wpada,
Nogat i stara Wisła, łączą się z tą rzeką.
Morze Baltyckie (Ost-See) ma odnogi: Gdańską,
Frischhaf, Pucką, Kurlandzką, te zowią się, Sinus
Dantiscanus Venedicus, Pucensis, Curoniae. —

Alfabet Rzek Polskich.

Biała, Bibra, Bierz, Bożek, Boh, (Hypanis) Borz[...]
Brda, Brok, Bystrzyca, Bzura, Bug co na Wołyniu,
Poczyna się i w Wisłę swym wpada korytem.
Dniepr czy Niepr Boristhenes z Łacińska rzeczony
Pod Smoleńskiem się wszczyna upływa w Czarne mor[ze]
Dniestr (Tyras) z gór Karpackich wychodząc, Podole
Dzieli od Państw Tureckich i w toż morze upływa
Don (Tanais) inaczey Palus Maeotia
Po Łacinie rzeczony wpada w morze Zabach (a)
(*) Duna po Łaci-nie. Drwęca, Dryssa, Dubissa, Dunaiec, Drwen, Drwina (*)
Z Rusi przez Litwę płynie y w Baltyckie morze
Wpada. Dzisna czy Dzisna, Drelna. E. Ewikszta.

H. Horel[...]

(a) To jest w morze Chwalenskie, po Łacinie Mare Caspium.

H. Horel, Horyń, Hniezbla, Hośla, J. Jaziołda
Ikwa, Iskawa czyli Iskiew, Irpień, Iutra,
K. Kodoma, Krożęta, Kotra, Krapiecz, Krapin.
L. Ladawa, Lernocha, Lipa, zatym Liwiec.
Maruszka czy Markuszka, Mocher, Mrzcza, Morawia,
Merecz, Muchawiec, Mura, Mottawa pod Gdańskiem
Narew, (Narvia) Nawez, Ner, Nida, Niewiaża,
Niemen (Chronus) w Łacinie, a Memel w Niemczyznie,
Z pod Nowogrodka płynie przez Litwę i Prussy
Pod Tylżą się zaś dzieli na trzy rzeczki małe
Ruse, Gilge y Wippe, wpada w Haff Kurlandzki. Curischhaff.
Niemna, Nieświeź, Notecz, Nurzec, Ober, Obra,
Odra, Orawa, Orczyk, Orzyc czy Orzhia,
Orzycel, Ostr, Olszawa, Orot, Olszanica,
Orzyca, Ossa, Petten, Passarga, Pilica,
Peryna, Pina, Potica, Probit, Prżiat, Przezambut,
Podolian, Prut, Poprut, Prosna, zatym Pregiel
Pregiosus w Łacinie zwie się i Pregela,
Ten się z dwoch małych rzeczek Inster, Angerappe
Składa, i pod Krolewcem do Frischhafu wpada.
Prypeć z Polesia płynąc swoy bieg w Dniestrze kończy
Radomia pod Gdańskiem, Raduna toż Rawa,
Rapa, Roś, Row, Rudawa, Russawa, Rustawa,
Sawroń, Seret w Wołyniu a drugi w Wołoszech,
Sala, San, Sinawoda, Szara y Sienucha,
Stwcz czy Stwcza, Stuck, Stuchna, Smotrycza, Satharab,
Sota, Somar, czy Somów, Soza, Strzela, Strypa
Strumień, Stryj, Styr, Szarówka, Świtecz, Święta. Tancu,
Tang, Tarnowka, Teliga, Taśmin, Thor, Tur, Trebicz Toterow

Teterów pod Żytomierzem, gdzie Katedra maja.
Tyśmienica, Wilia, Wilenka y Wilga
Ma początek w Oszmiańskim powiecie i z Niemnem
Złączywszy się pod Kownem dwie płyną po społu.
Mday, Mła, Warta, Warta Wszyca, Wenta,
Wisłoka Wkra, Wsiecz, Wyteż, Wolworz, Wsiéra y Wnięła
Wieprz, Zbrucza, Zelwa, Zuła Zeyśmiana, Zwinogród.

Jeziora są: Krasiłów, Kiekrz, Powidz, Ledwica.
Gopło w Kujowach. Noteć zkąd rzeka wypływa.
Swięte około Gniezna, gdzie Polany wiarą
Oswieceni, bałwany swoie potępili;
Owidowe Jezioro na Polesiu z Górą
Karwiska tegoż, gdzie był Owidy wygnaniem.

Wyspy są: pode Gdańskiem Neryngа, ktore zaś
Dniepr oblewa Chorrzyca takze Tomakowka.

XV

Gory w Polszcze

Polska acz jest od pola zrzeczona, ma góry:
Karpat czy Tatry Polskę od Szląska i Węgier
Dzielą. ku Rusi ciągnąc imie gór Beszkidzkich
Biorą, tu mineralne wody, tu są kruszce,
Znaydują się tu marzły okrętów ułamki.
W Krakowskiém Babia góra, Panérbia i Wawel,
który Zamek Krakowski i Katedrę dźwiga.
Tamże Kończysza góra. A zaś w Sandomirskim
Łysiec czy Łysa-góra gdzie znaczną część drzewa
(a) Węgierski: Krzyża Swiętego złożył Emeryk Królewic (a)
W Sieradzkim Hełm zkąd widać wiele w okolicy
Miast. Są i inne mnieysze po różnych Woywodztwach.

Puszcze

Puszcze: Czarnogay, Czarnylas y Bieczymogi;
Jaktorowska, Zielona, puszcza Kapinoska.

V

Fortece i Zamki dawne.

Kamieniec, Lwów, Baniowce, Swięta Troyca, Zamość,
Biała Cerkiew, Gdańsk, Toruń, Elbląg, Częstochowa
Lanckorona. A zamki zaś te dawniej były:
Bałakłay, Dziwan, Kaczybey, Krytów, Ogrodzieniec,
Kurnik, Monasterzyska, Lewartów, Pieniny,
Pomorzany, Radłowo, Spytkowice, Zynków. –

VI

Królestwo Polskie razem w sobie wzięte.

Chcesz li wiedzieć wiele ma mil Królestwo całe
Polskie, wzdłuż sto osimdziesiąt, a wszerz sto pięćdziesiąt.
Leży między trzydziestym trzecim swey długości
I pięćdziesiątym pierwszym, a zaś szerokości
Między czterdziestym siódmym, tudzież pięćdziesiątym
Siódmym gradusem, mając te granice: Na wschód
Moskwę niemnicy Tatary, na północ Inflanty
Moskiewskie, na południe Siedmiogrodzką ziemię
I Wołochy, na Zachód Sasy, Szląsk i Prussy.
Dzieli się na trzymanie części: Wielką, Małą
Polskę, Litwę, Czerwoną Ruś, y także Białą,
Żmudź, Mazowsze, Podlasie, Prussy y Warmią
Inflanty, Kurlandyą y Pomeranią. –

VII

Królestwo Polskie w swoich częściach

Wielkopolska na zachód ma Brandeburgią,

Szląsk

Szląsk i Pomerania: na północ Xiążęce
Prussy, morze Baltyckie, na południe Małą
Polskę, na wschód Podlasie. Ma dwa swe Województwa:
Poznańskie i Kaliskie, Mazowsze, Kujawy
Prussy, Pomerania Kaszuby Krainy,
I dwie ziemie, a te są Wieluńska, Dobrzyńska.
Do tejże Prowincyi należy: Sieradzkie, Łenczyckie,
Brzeskie, Inowrocławskie i Rawskie ~~Woj~~
Województwo; tu Łowicz Prymasa stolica.
Xięstwa Szląskie odpadły Lemburch, Bytom, Brachim
Ełbląg z całym powiatem, a zaś dawniey Santok.
Zygmunt pierwszy Królewiec i Xiążęce Prussy
Dał in Feudum Margrabi Albrechtowi, swemu
Siostrzeńcowi Xiążęciu z Mistrza Krzyżackiego.
Poznańskie ma sway powiat, Kościański, Wałecki
ziemię Wschowską. Kaliskie sway także Gnieznieński,
Nakielski, Pyzdrski, Kcyński powiat i Koniński.
Sieradzkie sway, Piotrkowski, Szadkowski, Radomski (*)
Łęczyckie sway, Brzeziński, Orłowski, Inowłodzki.
Brzeskie oprócz swojego ma powiatów cztery
Przedecki, Radziejowski, Kowalski, Kruszwicki,
Inowrocławskie ma sway powiat i Bydgoski
Rawskie swą Sochaczewską ziemię, y Gostyńską
Ziemia Wieluńska powiat sway i Ostrzeszowski
A Dobrzyński prócz swego ma Słoński, Rypiński
Mazowieckie zaś Xięstwo ma dwa Województwa
Swe i Płockie. Pierwsze się na dziesięć ziem dzieli:
Czerską, Warszawską, Wiską, Wyszogrodzką, Zakro-
-czymską, Ciechanowską, Łomżyńską, Rożańską,

(*) wtrąwne
b Dla różnicy. od Radomskiego w Województwie Sandomirskim

Liwską

Liwską, Nurską. A Płockie ma ziemię Zawskrzyńską
I oprócz swego powiatu ma też Bielski, Sierpski,
Raciąski, Płoński, Mławski, Szreński i Miedzborski.
Tu miałem trzech Biskupów, dwoch Stryiów, iednego
Brata, y Woywodę rodzonego Stryia.
Prussy Polskie trzy maią woiewództw. Chełmińskie
Malborskie i Pomorskie. Chełmińskie woiewództwo
Ma ziemię Michałowską i Gród Kowalewski,
Malborski gród Kryszporski, Pomorskie Skarzewski.

VIII

Mała Polska.

Mała Polska graniczy naprzód od zachodu
Z Szląskiem, zaś od południa z Turczynem, z Węgrami,
Wołoszą, Multanami, także Tatarami.
Od wschodu z Moskwą, od północy z Wielką Polską.
Ma trzy swe woiewodztwa z Xięztwem Oświęcimskim,
I Zatorskim. Spiż przytym, Wołyń, Ruś Czerwoną,
Podlasie, Część Ukrainy, Pokucie, Podole.
Odpadły zas Wołochy, Multany, te w ręku
Tureckich, a Czernichow, Smoleńsk, Siewierz, Kiiow
Pod Rossyą z Kozaki wraz Zaporozkiemi,
Wyiąwszy Ukrainy część między rzekami
Dnieprem, Dniestrem i Bohem a ta pod Turkami.
Krakowskie ma powiaty: swoy Sandecki, Biecki,
Xięzki, Lelowski i gdzie Generał Proszowski
Sandomirskie prócz swego powiatu i dwoch ziem
Radomskiey i Stężyckiey ma powiat Chęcinski,
Nowomieyski, Wiślicki, Pilznin, Opoczyński.
Lubelskie woiewodztwo ma ziemię Łukowską

I powiat Urzędowski. Ruś Czerwona ma siedm
Woywództw: Kiiowski, Ruskie, Wołynskie, Podolskie,
Bełzkie, Bracławskie, siódme w rzędzie Czerniechowskie.
Kiiowskie ma procz swego powiat Żytomirski
I Owrucki, a resztę kraiu Moskwa trzyma.
Ruskie, ma Lwowską ziemię, Przemyską, Sanocką,
Halicką, Chełmską. Lwowska powiat Żydaczewski,
Halicka (a) Trembowelski, Kołomyjski y swoy
Chełmska zaś procz swego powiat Krasnostawski
Wołyńskie trzy powiaty ma: swoy, Włodzimirski,
Krzemieniecki. Podolskie tyleż: Łatyczewski
Czerwonogrodzki y swoy, y Gród Kamieniecki.
Bełzkie pięć ma powiatów: Buski, Grabowiecki,
Swóy własny, Horodelski, piąty Lubaczewski.
Bracławskie trzy: Winnicki, swoy i Zwinogrodzki
Czerniechowskie ma powiat swóy i Nowogrodzki
Podlasie ma trzy ziemie prócz swoiey: Drohicką
Mielnicką, Dzielską: Ta zaś ma swóy powiat Brański.

IX

Litewska Część.

Litewska prowincya oprócz Xięstwa w sobie,
Zawiera Żmudź, Białą Ruś, Polesie, Inflanty,
Lecz te i z Kurlandyą do obu pieczęci
Należą, tak koronney iako też litewskiey.
Nie liczę z Starodubem Smoleńska (gdzie siedzę)
Odpadłego dzieli się na dwadzieścia trzy ziem
to jest: dziewięć woiewództw, trzynaście powiatów

I Xięstwo

(a) Halicka ziemia dawniey była Krolestwem a Halicz stolicą.

I Xięztwo Żmudzkie, które ma ich dwadzieścia pięć.
Tu trzy Senatorye co król niemianuie
Ale Szlachta obiera, król tylko potwierdza
Połock, Witepsk woywództwa i Starostwo Żmudzkie.
Litwa ut sic ma tylko dwa Woywództwa w sobie
Wileński ma powiatów cztery oprócz swego,
Oszmiański, Wiłkomirski, Lidzki y Brasławski
Trocki ma swóy Grodzieński, Kowieński, Upitski.
Biała Ruś ma siedm woywództw: Smoleńskie, Połockie,
Nowogrodzkie, Brześciańskie, Witepskie, Mścisławskie
Mińskie, Smoleńskie przy swym ma Starodubowski
Powiat, stolica sama do Moskwy należy.
Tu wsadzono za wiarę mnie iakby do wieży
Połockie bez powiatu, Nowogrodzkie swóy ma,
Słonimski, Wołkowyski, Witepskie, Orszański
Brześciańskie ma swóy powiat jeden Piński drugi,
Mścisławskie bez powiatu takoż jak Połockie,
Mińskie ma swóy, Mozyrski powiat i Rzeczycki.
Żmudzkie ma nie Woywodę lecz Starostę Xięstwo
Zamykaiące dwadzieścia pięć powiatów w sobie
Wielkich i małych, Dyrwian, Wilkiyski, Wieloński,
Eyragolski, Jaświnski tudzież Jędziagolski
Rosieński (gród w Rosieniach z stolicą Biskupa)
Widokleński, Korszewski, Korklański, Birzmański,
Kroski, Berzański, Twirski, Retowski, Wiekszniański
Szadowski, Połungowski, - Telszewski, Udzwelski
Poiurski i Gondyński, Zorański, Płotelski.

Inflant iest mała cząstka przy Polszcze, gdyż większą
Moskwa trzyma, stolica Katedra Dyneburg

Szpadonowi

Ensiferi Livoniae r. 1238 do r. 1511. — Szpadonosi Inflantscy z Niemiec sprowadzeni (1208.)
Poddali się Krzyżakom w lat trzydzieści i pięć,
Przez lat dwieście siedmdziesiąt trzy byli złączeni
r. 1567. — Aż mistrz Inflancki Gotthard Ketler się ożenił
Zygmunt. Aug. K. P. — Inflanty dał Królowi, wziąt w hołd Kurlandyą.
Warmia ta należy cała do Biskupa.

X

Opisanie Woiewodztw.

Wyrażaiące siła w każdym i którzy są Senatorowie, siła ma powiatów, siła Starostw Grodowych i które, tudzież które gdzie rzeki, gdzie Seymikuie i siła obiera to deputatów na trybunał to posłow na seym to dwie lecie. Niewyrażaią się imiona Ziem i powiatow bo iuż (...)zey położone.

Wielko-Polska

Woiewodztwo Poznańskie. P. Posnaniensis.

Poznańskie ma Woywództwo dziewięć Senatorów
Biskup, Woywoda, kasztlan Poznański a mnieysi
Międzyrzeski, Rogozin, Szrem, Przemęt, krzywinski,
O Santocke, Powiatów ma czteiy, oim Starostw,
Poznań, Wschowa, Wałcz, grody, przygrodek kościański
Babimost, Międzyrzec, Nowodwór, Rogożno
Kopania, Mosina, Oborniki, Drahim (*)
Tu rzeki: Notecz, Warta, Ober także Wisła.

(*) w zastawie u Króla Pruskiego.

Woiewodztwo Kaliskie. P. Calisiensis.

Kaliskie ma Woywództwo Senatorów ośmiu
Arcybiskup Gnieznieński, ten Prymas Królestwa
Woywoda i Kasztelan Kaliscy, Gnieznieński
Krzestowy także. Mnieysi zaś Kasztelanowie
Są ci: Lędzki, Nakielski, Biechowski Kamieński;

Ma powiatow

Ma powiatów sześć w sobie, a starostw trzynaście;
Kalisz, Nakło grodowe, a te nie: Gnieźnieńskie
Kcyńskie, Konińskie, Pyzdrskie i tylko przygrodki
Koło, Odolanów, Pobiedz, Szroda, Szrem, Stawiszyn
Ujskie, Kłeckie, Mieńskie, takie Piętrzykowskie
Rzeki: Prosna i Noteć, Warta takie Szrzela.
Te wraz dwa Województwa maią Generałem
Spólne seymiki w Szrodzie a tak aktem całym
Obieraią dwunastu posłów, deputatów
Czterech; do Generała należy siedm grodów,
Poznań, Kalisz, Gniezno, Kcyn, Konin, Kościan, Pyzdry.

Województwo Sieradzkie. P. Siradiensis.

Sieradzkie ma Woywodztwo Senatorów pięciu
Woywoda i Kasztelan Sieradzcy: Rospirski
Spicimirski, Konarski Kasztelani mnieysi.
Powiatów zaś ma cztery a Starostw pięcioro:
Sieradz, Piotrków, te grody a zaś niegrodowe
Brzeźnica, Radomsk, Szadek, Szerców, Tuszyn, Warta,
Wieluń Skiełczygłów. Rzeki Prosna, Pilica, Warta, Wolworz.
Seymik w Szadku odprawia, posłów na Seym czterech
Na trybunał wysyła dwóch zaś deputatów.

Województwo Łęczyckie. P. Lanciciensis.

Łęczyckie ma Woywództwo tyleż Senatorów,
Wojewoda, Kasztelan Łęczyccy, a mnieysi:
Brzeziński, Inowłodzki i takoż Konarski.
Powiatów ma i Starostw tyle co Sieradzkie.
Gród w Łęczycy Inowłodz, Zgiarz y Rzeczyn niema.
Rzeki: Wolworz, Pilica, Bzura niemniey Warta
Seymikuie w Łęczycy; Posłów, Deputatów
Tyle wyprawia ile woywodztwo Sieradzkie.

Województwo

Woiwództwo Brzeskie. P. Brestensis.
Brześć w Kujawach Woywodztwo, sześć ma Senatorów:
Biskup Kujaw-Pomorski, Woywoda, Kasztelan
Brzesky, mnieysi: Kruszwicki, Kowalski, Konarski
A zaś powiatów pięć ma, tyleż Starostw: Brzeście
Kowal, Kruszwica, Przedecz i Radziejów grody,
Bez nich, Krzewst, Gąbica, Kłodawa, Duninów.
Rzeki: Wisła i oprocz niey Gopło iezioro.

Woiwodztwo Inowłocławskie. P. Juniwladislaviensis.
Inowłocławski trzech ma Senatorów, cią są:
Woiwoda, Kasztelan i mnieyszy Bydgoski.
Dwa powiaty ma, Starostw cztery: Inowrocław,
Bydgoszcz, grodowe, Dybów, Gniewków są bez grodu.
Rzeki: Wisła, Brda, Noteć; Z Brzeskim to Woywodztwo
Miewa razem Seymiki w Radziejowie i tam
Obiera deputatów dwóch a posłów czterech.

Woiwodztwo Rawskie. P. Ravensis.

Rawskie moie gniazdowe Woiwodztwo, czterech
Ma w Senacie, Woywodę, Kasztelana Rawskich
I dwóch Sochaczewskiego, Gostyńskiego mnieyszych.
Ma Rawską, Sochaczewską, Gostyńską trzy ziemie
Każdą z powiatem Bielskim, Mszczonowskim, Gąbińskim
Grody też co i ziemie, Gąbin, Budziszewo
Guzów, Kapinos, Sannik, Starostwa bez grodów.
Rzeki Rawa i Bzura. Gostyńska w Gąbinie
Seymikuie a drugie dwie ziemie u siebie
Generał w Bolemowie, koleyno dwoch sędziów
Na trybunał, sześć posłow na Seym obieraią.

Ziemia

Ziemia Wieluńska Terra Vielunensis.
Wieluński ieden tylko Senator Kasztelan
Dwa powiaty, pięć starostw, Wieluńskie grodowe
Z Ostrzeszewskim, bez grodów Grabowskie, Kłonińskie,
Bolesławskie. Rzeki trzy Pilica, Prosna, Warta.
Seymik w Wieluniu, Jeden deputat, dwóch posłów.

Ziemia Dobrzyńska. Terra Dobrinensis.
Dobrzyńska ziemia ma trzech kasztelanów mnieyszych
Dobrzyński ieden, drugi Rypiński a trzeci
Słoński. Ma trzy powiaty i gród Bobrowniki.
Dobrzyn, Rypin, Nieszawa, Lipno, Złotorya
Starostwa są bez grodów, Rzeki Wisła Drwęca
Seymik w Lipnie, deputat ieden a dwóch posłów.

Woiewództwo Mazowieckie. P. Masoviae.
Mazowieckie Woyewództwo ma w Senacie ośmiu
Woywodę, kasztelana Czerskiego, do których
Przybył teraz Kasztelan Mazowiecki. Mnieysi:
Warszawski, Wiski, Wyszogrodzki, Zakroczymski
Ciechanowski i Liwski. Ma ziem dziesięć każda
Z tych Ziem ma gród u siebie oprócz że Łomżyńska
Ma w Kolnie i Zambrowie, Rożańska w Makowie,
A Nurska w Kamieńczyku także i w Ostrowie.
Wyszogrodzka i Liwska ziemia bez powiatów
Czerska ma te: swoy Groiec, Warkę i Garwolin,
Starostwa, Latowicz, Osiek, Będków, Strumiec.
Warszawska ma powiaty: swóy, Błonie, móy Tarczyn (*)
Starostwa są: Warszawa, Stanisławów, Błonie Gród.
Piaseczno i Jeziorna, Słomczyn i Sękocin.

w większej

(*) Moy Tarczyn, bo to miasto należy do Probostwa Warszawskiego.

W Wiskiey powiaty. Wizna, Wysokie, Radziłów.
Zakroczymska swoy Serock ma i Nowemiasto.
Tam też sądy bywaią ziemskie w tych trzech miastach.
Ciechanowska ma też swoy, Sochocin i Prasnysz
Tam sądy. Z Starostw Prasnysz, Janów, Nowemiasto.
Łomzyńska ma swóy, kolno, Zambrów, Ostrołęki,
Gród Oprócz Łomży. Starostwo iest też Ostrołęckie.
Rożańska ma powiaty dwa, swoy i Makowski,
Tamże też dwa Starostwa są tegoż imienia.
Grod. W Liwskiey ziemi starostwa Liw i korytnica.
Nurska ma trzy powiaty, swoy, Ostrów, Kamieńczyk,
Grod. Starostwa: Sulejowo, Nur, Jadów i Ostrów.
Rzeki Wisła, Bug, Narew, Orzyca i Liwiec.
Każda ziemia seymiki swoie w swey stolicy
Odprawia, a Generał w Warszawie, koleyno
Deputatów dwóch, Posłów dwadzieścia obiera.

Woiewodztwo Płockie. P. Plocensis.

Płockie ma Woiewodztwo piąciu Senatorów
Biskupa, Woiewodę, kasztelana Płockich
Raciązskiego, Sierpskiego z mnieyszych kasztelanów.
Powiatów ma ośm: Starostw trzy: Płock, Płońsk i Mław[a]
Rzeki są oprócz Wisły, Wkra i druga Drwęca.
Seymik Raciązki Sędziów dwoch czy Deputatów
Na Trybunał podaie, czterech na Seym posłów.
Sądy ziemskie koleyno w Płocku, Bielsku, Sierpsku
Ziemstwo Zakroczymskiey ziemi zawsze bywa w Mław[ie]

Woiewództwo Chełmińskie P. Culmensis.

Chełmińskie Woiewództwo ma trzech Senatorów
Biskup Culm-Pomezański, Woywoda, kasztelan.

Powiatów.

Powiatów w nim iest dziewięć: Chełmiński Radzyński Toruński, Kowalewski, Grudziązki, Brodnicki, Nowomieyski, Gołupski i Lasiński. Ziemię Michałowską, składaią zaś z tych dwa powiaty Brodnicki, Nowomieyski, Starostw też jest dziewięć; Kowalewskie grodowe, Brodnica, Bratyan, Gołup, Grudziąż i Lipnik, Pokrzywnica Radzyn, Lankork bez grodów. Rzeki: Wisła, Ossa, Drwęca.

Woiewództwo Malborskie. P. Mariæburgensis.

Malborskie woiewództwo ma trzech Senatorów Pierwszy Warmiński Biskup prezydent ziem Pruskich. Drugi Woywoda, trzeci kasztelan Elbląski, Powiaty ma: swóy, Sztumski, kiszporski, Elbląski, Przedmieścia i z powiatem Elbląskim w zastawie Brandeburskiey. Starostwa; kiszporskie grodowe Sztumskie, Tolkmickie; Rzeki zaś Nogat i Sala. Seymik w Kiszporgu, w Sztumie alternatą bywa, Deputatów dwóch, posłów dwóch z powiatow czterech.

Woiewództwo Pomorskie. P. Pomerania Pomerelia

Pomorskie woiewództwo ma dwóch Senatorów Woywodę, kasztelana Gdańskiego. Powiatów Dziesięć, Starszew, a tu gród, Tczew, Gniew, Gdansk, Tuchola, Swiecie, Człuchow, Mirachow, Putzko i koscierzyn, Z niemiecka: Schöneck, Dirschau, Mewe, Danzig, Tuchel, Schwetz, Slochau, und Mirchau, Pautzig und K. Powiat Lemburg i Bytow, z niemiecka Lauenburg I Bűthau, te w zastawie dyszy u Prussaka Starostw iest ośmnascie oprócz powiatowych (Gdańsk nie ma, Toruń należy do Ekonomii)

To iest

To iest Skarszew, a tu grod iest przy Woiewodzie
Balenburg czyli Baldenburg, Borzechów, Hamersztyn,
Kiszew, Jasieniec, Osiek, Now, Parchów, Starogard,
Smarzyn, Sobowie, Szynwald, Zajączków, Międzytop etc.
Rzeki: Wisła, Leniwka, Radunia, Modława
W Skarszewie czy Stargardzie seymiki. Dwóch sędziów
A posłów podwóch na seym z każdego powiatu.

Miasta Pruss Polskich (*)

W Prussiech trzy główne miasta: Gdańsk (Gedanum, Dantzig)
Bogaty, Elbląg mocny a zaś Toruń piękny
Hanzeatycku miasta Po niemiecku zwiesz Danzig (Hanseat) Elbing, Thorn
Żuławy masz pod Gdańskiem polską Hollandyą,
O milę, masz od Gdańska Mindę czy Latarnia
Pharos, ta nad Leniwką i morzem Baltyckiem,
Od Głowy aż do morza Wisłę zwą Leniwką
Bo tam leniwo płynie, morze ią odbiia.
Głowa zaś iest to mieysce gdzie się Wisła dzieli
Na dwa koryta czyli warty, z których iednym
Udaie się do Gdańska a drugim do Haffu.
Miasta mnieysze w Malborskim: Malborg (Marienburg)
Kiszporg (Christburg) Nilich, Sztum, Tolkmit. a w Chełmińskim
Chełmno (Culm) Grudziądz (Graudenz) a Chełmża (Culmensee)
Brodnica (Strassburg) Radzyn (Rheden) Gołup, Leszyn,
Kowalew (Schönsee) Litzborg (Lautenburg) a Nowe-
Miasto (Neumarkt). W Pomorskim: Tczew, Gniew, Swiecie, No...
Puck, Starogard, Skarszewo, Koscierzyn Choynica.
Baldenburg, Friedland, Człuchów, Hamersztyn, Tuchola;
Warmia dziesięć dzierżaw ma, a miast dwanascie

Z tych

(*) Prussy Polskie poddały się Kazimierzowi IV Królowi Polskiemu r. 146...

Z tych zaś ośm są Biskupie, cztery Kapitulne
Brunberg, Helsberg, Orneta, Reszel, Biszling, Zeburg,
Wartaburg, Gatstadt, Biskupice, Melzak, Olsztyn, Framburg.
Z niemiecka: Brunsberg, Heilsberg, Wormit, Ressel, Bistein,
Seeburg, Guttstadt, Bisburg, Mehlsack, Allenstein, Frauenburg.
Brunsberg nad Passargą stolica Warmii
Tu z polskich Collegium naypierwsze Jezuitów,
Których z Rzymu sprowadził Kardynał Hozyusz.
Katedra iest w Framburgu, a Kollegiata
W Gutstadzie, zaś Biskupia iest Rezydencya
W Heilsbergu. Pod tem miastem Alla rzeka płynie.
Tam się przy dwóch mych stryiach Biskupach chowałem.

XI

Mała Polska

Woiewództwo Krakowskie. P. Cracoviensis.

Krakowskie Woiewództwo ma siedm Senatorów
Biskup wraz iest Siewierskim Xiążęciem, kasztelan
Ma mieysce przed Woywodą, ztąd pierwszy Senator,
Ma tytuł Oświecony (a) Woynicki Krzestowy,
Mnieysi; Sądecki, Biecki, tudzież Oświecimski.
Powiatów ma ośm: Kraków, tu Koronacye,
Pogrzeby Królów. Sądecz czyli Sącz, Biecz Szczyrzyca,
Xiąż, Lelów. Proszowice, gdzie Generał, Ciechów.
Grody są trzy: w Krakowie, w Sączu, także Bieczu
A Oswiecimski w Xięztwach Oświecim i Zator.
Obiera w Proszowicach sześć Posłów, dwóch Sędziów.

Starostwo

(a) Drudzy Senatorowie Jaśnie Wielmożni; ale Król daie Wielmożny Krzestowym, Urodzony innym Senatorom, zaś Prymasowi Nayprzewielebnieyszy, Biskupowi Krakowskiemu Przewielebny, a innym Duchownym Wielebny.

Starostwa: Spiskie (Zipsland, Scepusium) w Węgrzech
Nayintratnieysze, lepiey dochodby obrocie
Na Woysko; Bochnia (żupy) Będzin, Checków, Czorsztyn,
Dębowice, Lanckrona, Nowotarg Dobczyca,
Lelów, Libusk, Krzepica, Krzeczów, Ojców, Rabsztyn,
Olsztyn, Uście, Żarnowiec, Wolbrom i tam daley.
Zaś Tenuty Barcice, Grzybów, Jadowniki
Tymbark y Woynicz y Mszana, a może i więcey
Rzeki: Wisła, Rudawa, Raba i Dunaiec
Pilica, Warta, Poprut, alboż nie dość tyle?
Spiż przy Tatrach, Węgierskim granicom przyległy
W posagu wyszedł, lecz się wrócił za Jagiełły.
Zastawą, w trzydziestu siedm tysięcy kop Pruskich
Groszy. Ma trzy powiaty, wnich miast ze dwadzieścia.

Xięztwo Oswiecimskie i Zatorskie.

Oswiecimskie - Zatorskie Xięztwo ma iednego
W senacie Kasztelana. Też są dwa powiaty:
Oswiecim iest grodowe starostwo, Zator nie.
Dzierżawy: Barwald, Lipnik, Biała; a zaś rzeki
Wisła, Sola i Biała. Wprzód przed Generałem
Proszowickim tygodniem samo seymikuie
I tam obiera sędzię, a na seym dwóch Posłów

Woiewództwo Sędomirskie P. Sendomiriensis.

Sendomirskie Woywództwo, dziewięciu w Senacie
Ma. Woywoda, Kasztelan. Zaś mnieysi: Wiślicki,
Radomski, Zawichostski, Żarnów, Małogoski,
Połanicki, Czechowski. Ma powiatów osiem
Starostwa: Sendomirskie, Radomskie, Chęcińskie
Opoczyńskie, Korczyńskie, Stężyckie grodowe,

Wiślickie

Wislickie, Zawichostskie, Pilznińskie, Hobnickie
Radoszyckie, Roberzyckie, Soleckie, Szydłowskie,
Brzedborskie, Ryczywolskie, te nie są grodowe.
Dzierżawy: Gołąb, Ryki, Małogoszcz, Radzice
Zwoleń, Przemyków, innych mniey znacznych iest wiele
Seymiki w Opatowie, dwóch Sędziów, dwóch posłów.

Woiewództwo Lubelskie. P. Lublinensis

Lubelskie Woiewództwo ma dwóch Senatorów
Woywodę, Kasztelana. Powiaty Lubelski,
Łukowski, Urzędowski: Starostwa grodowe
Dwa: swoie i Łukowskie. A zaś Urzędowskie
Kazimirskie, Parczowskie, Radzyńskie, bez grodów
Dzierżaw pięć: tych nazwiska; Zabuczyn i Wąwolnica,
Wisniów, Przybysławice y Kąkolownica.
Rzeki. Wieprz, San, Bystrzyca, Obiera w Lublinie
Na trybunał dwóch sędziów, a trzech na seym posłów.

Woiewództwo Kiiowskie. P. Kiiouiensis

Kiiowskie Senatorów trzech ma. Mnie Biskupa
Co to piszę, Woywodę, także Kasztelana
Trzy powiaty; swóy ieden (a) Żytomirski drugi,
Owrucki trzeci. Dwa zaś Starostwa grodowe
Żytomirskie, Owruckie. Żytomirz Katedra
Białacerkiew, Bohusław, Czechryń, Trechtymirów,
Czerkasy, Kaniów, Korsuń, Lisianka bez grodów.
Rzeki: Dniepr (Borysthenes) Roś, Irpeń, Taśmina,
Sinawoda, Sanucka, Stuchna czyli Stulma
Seymiki alternatą w Żytomirzu, drugdy
Zaś w Owruczu

(a) R. 1667 i 1686 części Kraiu za Dnieprem i z miastem Kiiowem, Moskwie ustąpiona, a tak odpadł powiat Kiiowski

Zaś w Owruczu odprawia. Sześciu na seym postów,
Na trybunał wysyła dwóch swych deputatów.
Część Moskwa, część trzymaią Turcy z Tatarami

Woiewodztwo Ruskie P. Russia Rubra.

Ruskie Woywodztwo sześciu ma senacie: Lwowski
Arcybiskup, Przemyski Biskup, Woiewoda
Ruski, Kasztelan Lwowski. Zaś mnieysi Przemyski
I Sanocki. Trzy ziemie ma: Lwowską, Przemyską,
Sanocką. Lwowska powiat ma swoy, Żydaczowski
Przemyska dwa powiaty; Przemyski, Przeworski.
Starostwa: Lwów, Żydaczew, Przemyśl, Sanok z grodem
Zaś bez grodów: Drohowisz, Drohobycz, Dolina;
Grodek, Jaworów, gdzie więc mieszkiwał Jan trzeci
Kamionaś, Krosno, Leżaysk, Mosciska, Sanoczek,
Szczerzec, Mrzygłod, Wiśnica, Stryi. Te zaś dzierżawy:
Gliniany, Bobrek, Janow, Lubow, Kamienopol,
Krzeczków, Lisiatycze, Medyk, Radonice
W Wiśni Sądowey na seym sześć postów obiera,
Deputatów trzech. Rzeki: Dniestr (Tyras) Bug, San, Stry

Ziemia Halicka. Terra Haliciensis.

Halicka na Pokuciu ziemia Kasztelana
Ma. Powiaty trzy: Halicz, Trembowla, Kolomyi.
Starostwa dwa grodowe: Halicz i Trembowla
Bez grodów, Kolomyia, Bucznów i Rohatyn.
Sniatyn, Sołotnin, Tłumacz, Jabłonów, Czartowice
Krasnopole, Kałusza, Mogilna, Suchystaw.
Tydzień przed Generałem seymik, a Deputat
Tylko ieden, zaś postów na seym bywa sześciu
Rzeki. Dniestr, po łacinie Tyras, Prut. Hierasus

Ziemia

Ziemia Chełmska. Terra Chelmensis.

Chełmska ziemia ma tylko parę Senatorów,
Biskupa, Kasztelana. Powiatów też parę
Chełmski i krasnostawski, a tu są grodowe
Starostwa; Luknickie zaś y Hrubieszowskie,
Rotneńskie, Nowosielskie, Stolnickie bez grodów.
Rzeki: Bug Wieprz; - Obiera w Chełmie Deputata
Jednego tylko, dwóch zaś Posłów na seym walny.

Woiewództwo Wołyńskie P. Volhynia (a)

Wołynskie Woiewództwo ma trzech Senatorów,
Biskup Łucki, Woywoda Kasztelan Wołyńscy.
Trzy powiaty: z tych pierwszy Łucki Włodzimirski.
Drugi, a krzemieniecki trzeci. Trzy też grody
Tychże imion. Starostwo Kowelskie bez grodu.
Rzeki: Styr, Horyn, Ikwa. Słucz; Seymiki w Łucku
Sześć Sędziów na trybunał, sześć na seym śle posłów

Woiewództwo Podolskie. P. Podolia (b)

Z Podolskiego Woywództwa w Senacie zasiada
Trzech. Biskup kamieniecki, Woywoda Podolski,
Kasztelan Kamieniecki. Trzy wnim są powiaty
Kamieniecki, Latyczowski, Czerwonogrodzki.
Dwa pierwsze są z grodami, lecz ieden Generał.
Starostwa: Płoskirowskie i Czerwonogrodzkie,
Chmielnickie, Kopaygrodzkie, Mukarowskie, Barskie,
Ułanowskie, Solnickie, Skalskie, Chreptynowskie,
Smotryckie

(a) Roku 1569 z Koroną na seymie Lubelskim złączone, sądzi się swoim statutem, mało co różnym od Litewskiego.

(b). Podolskie i Bracławskie Woiewództwa, miały dawniey swoich Xiążąt. Te r. 1569 na seymie Lubelskim do Polski przyłączone.

Smotryckie, Domanowskie, Latynskie. Zaś Dzierżaw
Jest bardzo wiele, Rzeki: Bok Dniestr i Smotrycz.
Z seymiku Deputatów dwóch a szesciu Posłów.
Kamieniec antymurat Christianitatis.

Woiewodztwo Bełzkie P. Belsensis.

Bełzkie trzech ma Woywodztwo Senatorów, to iest:
Woywodę, Kasztelana Bełzkiego, a z mnieyszych
r. 1766 Lubaczowski, po którym przybył teraz Ruski.
Grodowe Pięć powiatów ma: Bełz, Busk, Grabowiec, Horodło,
Lubaczów, oprócz tego tam są cztery grody.
Starostwa niegrodowe: Lubaczów, Tyszowiec,
Korytnica, Lipowiec, Sokal, Tarnogóra,
Mostów, Dębno, Szczurowiec i inne dzierżawy.
W Bełzie obiera postów czterech a dwoch Sędziów.

Woiewodztwo Podlaskie P. Podlachiae

Podlaskie Woiewództwo ma dwóch Senatorów,
Woywodę, Kasztelana, a ziem trzy: Drohicką,
Bielską z Brańskim powiatem y trzecią Mielnicką
Takież i trzy starostwa grodowe. Bez grodów
Augustowskie, Goniądzkie, Knyszyńskie, Raygrodzkie
i Narewskie, Kleszczelowskie, nareszcie Łosickie.
Rzeki: Narew, Bug, Nurzec, Liwiec Biała Suraż
Brok, Bibra. Seymik dwóch ziem w Droyczynie w Mielnicy
Bielskiey zaś ziemi w Brańsku, każda Deputatów
Dwóch na trybunał, posłów dwóch na seym obiera

Woiewodztwo Bracławskie P. Braclaviensis

Bracławskie Woiewodztwo ma dwóch Senatorów,
Woywodę, Kasztelana. Powiaty Bracławski
Winnicki, Zwinogrodzki, a to iest bez grodu
Starostw

Starostwo dołoż ieszcze Chyzynce i Nizyn
Rzeki: Boh, Dniestr, Seymiki podczas woyny miewa
W Włodzimirzu, a podczas pokoiu w Winnicy.
Obiera sześciu posłów, y dwóch Deputatów.

Woiewództwo Czernichowskie P. Czernichoviensis.

Woywództwo Czernichowskie ma trzech Senatorów,
Woywodę, Kasztelana. Ja Biskup tameczny
Wraz z Kijowskim, lecz Czerniechów i Siewierz pod Moskwą.
Grod ieden przy Woywodzie, drugi w Nowogrodku.
Traktat Grzymułtowskiego oderwał od Polski r. 1686
Czerniechów, Nowogrodek, Głuchow i z Siewierzem
Seymik bywa w Włodzimierzu, dwóch Sędziów, sześć Posłów

XII

Wielkie Xięztwo Litewskie. (a)

Woiewództwo Wileńskie P. Vilensis.

Wileńskie woiewództwo trzech ma Senatorów,
Biskupa, Woiewodę, także Kasztelana.
Bo w Litwie Kasztelanów całe mnieyszych nie masz
Liwunowie są, lecz ci w Senacie nie siedzą.
Powiaty: Swóy, Oszmiański, Lidzki, Wilkomirski,
Brasławski, tamże Grody, Woywoda Starostą.
Niegrodowe Starostwa: Bystrzyckie, Inturskie,
Kiernowskie, Meyszagolskie, Szyrmińskie, Daugielskie,
Dudzkie Dzienińskie, Hubskie, Jakuszyńskie, Lipnickie
Markowskie

(a) Xięztwo Litewskie ma dziewięć woiewództw y Xięztwo Żmudzkie. Od ro. 336 Litwa miała swych Xiążąt udzielnych. Pierwszy był Litalaon. – Ryngold r. 1235 nazwał się Wielkim Xięciem. Jagełło r. 1382 był obrany Królem Polskim. Ponim było czterech Xiążąt z iego linii; dopiero Kazimierz IV Król polski wraz był i Xięciem Litewskim. A na seymie Lubelskim 1569 Zygmunt August na sobie inkorporował y wcielił Litwę do Korony.

Markowskie, Pokretońskie, Miedzielskie (: tu sądy :)
Trabskie, Witepskie, tudzież Borciańskie, Dubiskie,
Eysz yskie, Nowodworskie, Koniawskie, Ostryńskie,
Botnickie, Owiksztańskie, Kupiskie, Reniawskie,
Raduńskie i Subockie, Opiskie, Uszpolskie,
Wileyskie; A zaś rzeki: Wilia, Wilenka,
Swięta, Zeymian y Nawoz. Seymik generalny
W Wilnie bywa. Powiaty radzą w swych stolicach
Obierają dziesięciu Sędziów, tyleż Posłów.

Woiewodztwo Trockie. P. Trocensis.

Trockie ma woiewództwo swych dwóch Senatorów,
Powiaty: Troki, Grodno, Kowno i Upita.
Wnichże Grody. Gród pierwszy iest przy Woiewodzie,
starostwa niegrodowe: Daugowskie, Łozdzieyskie,
Niemonoyskie, Mereckie, Metelskie, Przełayskie,
Oniskie, Olkieniskie, Simneńskie, Zosielskie,
Sumiliyskie, Tyzmorskie, Berznickie, Dorsańskie,
Przewalskie, Wasiłkowskie, Pilniskie, Przerośl skie,
Kormiałowskie, Stokliskie, Wilkowiskie, Puńskie,
Weitynieckie, Gulbińskie, Zeydekańskie, Preńskie,
Obolnickie, Stęgwilskie, Szadowskie, Szymańskie.
Rzeki: Niemen, Wilia, Merecz także Kotra.
Seymiki w powiatowych miastach a Upitski
W Poniewieżu. Ile Sędziów ośmiu, tyleż Posłów.

Woiewództwo Smoleńskie P. Smolescensis.

Smoleńskie Woiewództwo ma trzech Senatorów,
Biskupa; Woiewodę, także Kasztelana;
Starostw żadnych tu nie masz, gdyż z Starodubowskim
Woiewództwo powiatem iest w Moskiewskich ręku.

Seymiki

Seymiki exulantskie w Wilnie u Bernasiów
Posłów i Deputatów iak tu tak tam cztery.

Województwo Połockie P. Polocensis.

Połockie Woiewodztwo ma dwóch Senatorów
Gród przy Woywodzie, Szlachta sobie go obiera.
Starostwo ma Dziesnińskie. Rzeki: Dźwina, Duna,
Dryssa, Połota, Dzisna, Uła, także Niszcza;
Powiatu niemasz. Posłów, Deputatów po dwu.

Woiewodztwo Nowogrodzkie P. Novogrodensis.

Nowogrodzkie Woywództwo dwóch ma Senatorów,
Powiaty; Swóy, Słonimski, trzeci Wołkowiski
Starostowie grodowi Woywoda i ci dway,
Niegrodowi: Cyryński, Zelzitowski, Jatowski,
Sokołowski, Mscibowski, Wołpiński. Zaś rzeki:
Niemen, Szczara, i Zelwa. Seymik w powiatowych
Miastach, po dwóch wyprawia Posłów, Deputatów.

Woiewodztwo Witepskie. P. Vitebscensis.

Witebskie Woiewództwo dwóch ma Senatorów,
Woywodę, kasztelana. Woywodę obiera
Szlachta. Gród przy Woywodzie, drugi przy Staroście
Orszańskim; Dwa powiaty, Witepski, Orszański,
Starostwa: Jezierzyskie, Koziańskie, Uśniańskie,
Zahorańskie, Wieliskie, także Borysowskie,
Luboszańskie. Rzeki: Dniepr, Kropiwna, Orszyca,
Uła, Dźwina. Seymiki dwoiste w Witepsku
Jeden, a drugi w Orszy. Po dwóch obieraią
Posłow na Seym i Sędziów na trybunał główny

Woiewodztwo Brzesciańskie P. Brestensis Lithuaniae.

Brzesciańskie Woiewództwo ma dwóch Senatorów,
Dwa powiaty: Brzesciański ieden, drugi Piński

Tam starostwa z grodami, a te zaś bez grodów:
Szereszów, Kamienieckie y Druzytowickie,
Rzeki tu są: Mukawiec, Bug, Jasiołda, Pina
Strymień, Prypeć, Styr, Horyń; Seymik w Brześciu, Pińsku
Po dwóch Posłów wysyła, po dwóch Deputatów;
Piński powiat Polesiem zowią, tu iest srodze
Siła rzek, iezior, ptastwa w polu i ryb w wodzie.

Województwo Mścisławskie P. Mscislaviensis

Mścisławskie Województwo bez powiatu, ma dwóch
Senatorów, Gród tylko przy Staroście ieden,
Starostwa niegrodowe: Koszańskie Kryczowskie,
Rzeki: Dniepr, także Druia. Z Seymiku śle po dwóch
Postów y Deputatów. W tym Woywództwie miasto
Handlowne położone nad Dnieprem Mohylów,
Stolicą biskupa iest Dysunickiego.

Województwo Mińskie. P. Minscensis.

Mińskie ma Województwo dwóch w Senacie, a trzy
Powiaty: Swóy, Mozyrski, Rzeczycki. Trzy Grody,
Rzeczycki w Rohaczewie, Miński przy Woywodzie
Starostwa niegrodowe: Bobruyskie, Homelskie,
Krasnosielskie, Propoyskie, także Radoszkowskie,
Rochaczewskie, Czyczerskie, Zechalskie. Zaś rzeki:
Dniepr, Prypeć, Swisłocz, Bereczyn, Druy, Soza y Ossa.
Seymiki w powiatowych dwóch miastach stołecznych,
A trzeci w Rohaczewie. Z każdego powiatu,
Po dwóch wysyła postów, po dwóch Deputatów.

Xięztwo Zmuydzkie. Ducatus Samogitiæ (a)

Zmudzkie ma Senatorów trzech Xięstwo; Biskupa,

Staro-

(a) Dawniey miewało swych własnych Xiążąt, albo też bywało złączone z X. Litewskiem

Starostę, Kasztelana. Starosta ma mieysce
Między Woiewodami, (a) Szlachta go obiera.
Powiatów iest dwadzieścia pięć, tych iuż imiona
Wspomniałem wyżey. Grod iest przy Staroście. Mnieyszych
Siedmnaście Starostw: Tryskie, Jurborskie, Jasnońskie,
Wielońskie, Beysagolskie, Rosieńskie, Botockie,
Skirseymońskie, Wiekszniańskie, Telszewskie, Teydańskie,
Plugiańskie, Tyrkszlewskie, Gorzdowskie, Relowskie,
Potongolskie, Plotelskie. Cywieństw iest czternaście:
Wielkich i małych: Dyrwian, Berzańskie, Poiurskie,
Eyragolskie, Korszewskie, Twerskie, Tędziagolskie,
Birzniańskie, y Gondyńskie, Retowskie, Wiekszniańskie,
Uzwrockie y Szawdowskie. Rzeki: Niemen, Swięta,
Dubissa, Jura, Wenta, Niewiaza, Krożęta.
Sądy, Seymik w Rosieniach. Trzech Sędziów, dwóch Postów.
Miasta: Wornia, Miedniki, Katedra Biskupia,
Rosienie, tu Seymiki, Keydany, Taurogi.
To ostatnie do Króla należy Pruskiego.

Woiewodztwo Inflantskie P. Liwoniae (: Liefland :)

Inflantskie Woiewodztwo ma trzech Senatorów:
Biskupa, a ten dawniey zwał się był Wendeńskim
Woywodę, Kasztelana. Grod iest przy Staroście
Inflantskim Dynaburski. Starostwa: Rzeczyckie,
Lutzeńskie, Marinhauskie; Trzy powiaty liczy
Dynaburski, Rzeczycki (Rosithen) Lutzeński.
Seymiki w Dynaburgu i sądy. Sześć Postów
Dwóch z Korony, dwoch z Litwy a dwóch z samych Inflant,
Deputata

(a) Po, woiewodzie Łęczyckim w Koronie ma mieysce, a tak iest dwunastym Senatorem świeckim.

Deputata tu niemasz do Assessoryi,
Sprawy idą Inflantskie: dwie są kadencye,
W Styczniu, Lutym: a potym przez Appellacyę
Na sądy relacyine do samego Króla.
Na trybunał skarbowy Litewski wysyła
Kommissarzów dwóch. Wszelkie tu expedycye
Jako też przywileie wychodzą pod dwoma
Pieczęciami: koronną i Litewską. Dawniey
Były tu trzy Woywództwa; Wendeńskie, Parnawskie,
Dorpskie. Lecz gdy odpadły od kraiu Inflanty
r. 1660 Przez traktaty Oliwskie Szwedom ustąpione
Część się tylko została rzeczona Woywództwem
Dziś Inflantskim, którego Dynaburg stolica,
Gdzie w Kościele Jezuickim katedra Biskupa,
Ten, raz Polak, raz Litwin, ma bydź, raz Inflantczyk.

XIII

Miasta Polskie znakomitsze

Miasta co maią prawo słać na seym swych posłów
Są: Kraków, Poznań, Wilno, Warszawa, Lwów, Lublin,
Toruń Elbląg, Gdańsk po dwóch na Generał Pruski
Ślą. Dołoż Grodno seymy gdzie bywaią, Piotrków,
Bydgoszcz gdzie trybunały, Brunsberg. Tak masz miasta
f. crac. s. a. Krakowa przywileie zebrał Smołuchowski
Franciszek, inserował one Załaszowski
W Xiędze Jus Poloniae na samym ostatku
4 Krak. s. a. Po polsku pod tytułem iest Krótkie zebranie
Przywileiów wolności praw miastu Krakowu
Stołecznemu od Xiążąt i Królów nadanych.
r. 1645 w Warsz. w druk. Elerta Warszawę, wierszem iakiś opisał Jarzemski,
Xiążka ta rzadka; ledwie żem ieden exemplarz

Widział y przepisany mam z drukowanego
Niesiecki w swym Herbarzu miał go za rękopism
Opisał po łacinie toż miasto Chrystyan
Erndtel medyk nadworny Augusta wtorego
Dzietu dał Varsovia Illustrata tytuł. Dresda 1730
Skop-Tłuk Karol imieniem Szlązak urodzeniem
Co swe Epigrammata wydał w Frankofurcie ad Odram s.a.p.99
Wierszami wsławił miasta które tu wyrażam: ad p. 107.
Kraków, Warszawę, Wilno, Poznań, Lwów, Sandomierz,
Lublin, Grodno, Płock, Piotrków, Częstochowę, Zamość,
Oświecim, Zator, Halicz, Kamieniec i Chocim,
Gniezno, Kruszwicę, Chełmno, Leszno i Międzyrzec,
Toruń, Elbląg, Gdańsk, Malborg, Oliwę z Klasztorem,
Niemniey Rygę stolicę Inflant, Dorpt i Rewel.
Krysztof Hegendorchinus: Encomium Terræ Cracov. 1539.
Polonæ, wydał; a zaś Jan Filius drukiem
Wypisał swe programma w Gdańsku: Polonia 4 Dantis 1678
Tytuł Felicissima dawszy okazały.

XIV

Kurlandya, Semigalia y Piltyn

Kurlandya z łacińska Curonia zwana
Od wschodu Litwę ma, zaś od zachodu morze
Bałtyckie. Zmudź z południa, Inflanty z pułnocy;
Długości ma pięćdziesiąt mil niemieckich; a zaś
Szerokości dwadzieścia, ku południe Pałka (a)
Ma trzy części, z tych pierwsza Kurlandya, druga
Semigalia, trzecia zaś powiat Piltyński
W pierwszy miasta: Goldynga; Mindau, Libau, Grobin
Laudau

(a) Ma figurę pałki ku południowi, dla większey szerokości

Landau: w drugiey Mittawa stolica, Jelgawa
Bauske, Seelburg stolica niegdyś Kurońskiego
Czyli Semigalskiego Biskupa, Friedrichstadt,
Czyli Neustadt, Jacobsstadt, Illukszta y Subbat;
W trzeciey co należała dawniey do Biskupa
Piltynskiego, są miasta Piltyn y Dondaryen.

Inflanty z Kurlandyą pod Kawalerami
Dawniey były, którzy się Ensiferi zwali,
A pod Mistrzem Krzyżackim, potym się dostały
Polszcze, a teraz mała cząstka się została
Przy niey. Kurlandzkie Xięztwo hołduie od roku
Tysiąc pięcset sześćdziesiąt ieden, gdy Mistrz Wielki
Inflantski Gotthard Kettler ustąpił Inflanty
Polszcze tą kondycyą by w hołd Kurlandyą
Wziąt y Semigalią z swemi następcami;
r. 1561 Jakoż Inwestyturę wziął był od Zygmunta
Augusta, zkąd litery w herbie Xięztwa S. A.

Ostatni z tego domu był Xiąże Ferdynand
Któremu sukcessya Xięztwa należała
Ale wdowa po bracie iego Fryderyku
(*) Iwanówna Wilhelmie, Anna (*) potem Carowa Rossyjska
Trzymała tamte kraie w pretensyi, że był
Ferdynand stary: Stany Kurlandzkie następcą
Ewentualnym Grafa Morycza (a) obrały
Syna Augusta Króla z Grafowny Königsmark:
Elekcyą tę Stany Polskie na Grodzieńskim
r. 1726. Seymie ewentualną skasowały, zatem
Ferdynand się z Xiężniczką Weissenfels ożenił

zszedł,

(a) Maurice Comte de Saxe potem marszałek woyski francuski

Zszedł bezdzietny. Na Seymie Pacyfikacyi r. 1736
Zostawiono Elekcyę wolną Stanom Xięztwa.
Za zaleceniem Anny Carowey obrano
Ernesta Jana Biron ieyże Szambelana, r. 1737 d. 13 Julii
Gdy potym wpadł w niełaskę u matki Iwana r. 17.40.
Posłany na wygnanie iest z dwoma synami; r. 1741
Stany więc za iey prośbą szwagra iey obraty
Ludwika Brunświckiego Xięcia Wolfenbüttel.
Gdy Elzbieta przemogła, Anna w areszt wzięta,
Regencya tym krajem Kurlandzka rządziła,
Ktora się zwykle składa z tychto urzędników:
Landhofmeistra, Kanclerza y Ober-Burggrafa,
Landmaschala. Carowa potem zaleciła
Królewicza Karola, tego więc obraty r 1758
Stany Xięztwa, wykonał hołd przed Oycem Królem
Osmego Stycznia, roku zas tysiąc siedmset
Piędziesiąt dziewięc. Sama zas Elzbieta wszelkich 8 Januar 1759.
Rossyi pretensyi zrzekła się favore
Tego do Kurlandzkiego Xięztwa. Po iey śmierci;
Następca Rossyiskiego Tronu Peter trzeci
Karolowi bezprawnie odiął Kurlandyą
Zwrócił ią Bironom Oycu i synowi;
Do wyżey wyrażonych miast Kurlandzkich przydać:
Angermund, Alschwang, Annburg, Grys, Barberen, Tuckum;
Rzeki tu: Dzwina, Musa, Aa i Wartawa.
Język częscią niemiecki, a częscią łotewski.
Xiąże Jakób był nabył między Antyllami
Wyspę zwaną Tabago opisał Anonim 4 Gröningen 1727
(Praetorius) teraz ią trzymaią Anglicy,
Którzy tam w tych dniach kruszce złote odkryc mieli XV

Hrabstwo dawniey dziś Starostwo Spiskie.

Comitatus Scepusiensis. Zipsland.

Hrabstwo to większą częścią iest w górach Karpackich
r. 1412 Zastawił ten kray Polszcze Zygmunt Król Węgierski
Roku tysiąc czterysta dwanaście, za czasów
Władysława Jagiełły w summie groszy Pruskich
Kop sześćdziesiąt tysięcy. Starostwo to dałe
Król. W domu Lubomirskich przeszło sto lat było
do r. 1744. Do roku tysiąc siedemset czterdzieści i cztery.
Trzy powiaty ma: w pierwszym są miasta Lubowla
A tu rezydencya iest Gubernatora,
Podoleniec, Piarów tu jest Nowicyat,
Kwiesen, Maitzdorf, Deutschendorf (Poprad) Georgenberg.
W drugim Lubitza, i Tulk, Michelsdorf, Menhardsdorf,
Durlsdorf czyli Duransdorf, Russdorf (Ruszkinowce)
Neudorf (Nowawieś) Kirchdorf, Podbrat, i Wallendorf.
W trzecim Lewocza, Kesmark, Lipserhaus-forteca,
Schwedler, Schmolnitz (Somolnok) Stros, Krompach, Jackel.

XVI Feuda Korony Polskiey

Kurlandzkie, Smigalskie hołduią Koronie
od r. 1561. Xięstwa jak się iuż wyżey wyraziło. Dawniey
Hospodar zas Wołoski hołdował od czasów
od r. 1401. Władysława Jagełły, ale Zygmunt Trzeci
Chocim, Wołochy Turkom ustąpił. Woywoda
Multański takoż przysiągł był Władysławowi
r. 1436 Trzeciemu bydź dannikiem w tysiąc czterysetnym
Trzydziestym szostym roku, odpadł wiarołomca
r. 1618 Z wołoskim w roku tysiąc sześćset ośmnaście

Lemburg

Lemburg, Bytom starostwa Pomorskie puszczone
Byty Elektorowi w hołd Brandeburskiemu r. 1637.
Uwolniony od hołdu przez traktat Welawski, r 1657.
Tenże trzyma starostwo Drachimskie i powiat
Elbląski z przedmieściami dotąd w swym zastawie
I niechce dać, wykupić, choć summa gotowa,

XVII

Avulsa, albo kraje odpadłe od Polski.

Szląsk się za Władysława oderwał Łokietka
Kazimierz Trzeci Janowi odstąpił Czeskiemu
Xięztw: Wrocławskie, Opolskie, Żegańskie, Głogowskie
W roku tysiąc trzechsetnym i czterdziestym spełna r. 1340
Choffin francuz Berlinski w swoich Amusemens
Philologique opisał jak od nas odpadły 2. Vol. 8 Halle p. 286-290
Prussy Xiążęce, co są już królestwem Pruskiem.
Nowogród Wielki Litwie wziął Iwan Car Moskwy r. 1479
Smoleńsk raz za Zygmunta Pierwszego strawony
Zdradą Kniazia Glińskiego, odzyskany znowu
Za Zygmunta Trzeciego, wzięty był od Moskwy
Za Jana Kazimierza roku tysiąc sześćset r. 1654
Pięćdziesiąt cztery, a w lat trzynaście z powiatem r. 1667
Odpadł Starodubowskim, szlachta Exulanci.
Inflanty przycisnione od Moskwy, w obronę
Poddały się Zygmunta Augusta, w tysiącznym r. 1561
Pięćsetnym sześćdziesiątym pierwszym roku. W sześć lat r. 1567
Przyłączył je do Litwy król, a zaś Kettlera
Zrobił Xięciem Kurlandzkim swoim hołdownikiem
Też w roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt dziewiątym r. 1569
Przyłączył do Korony z Litwą na Lubelskim
Seymie. Wydarł te kraje spod nam z Zygmunta Trzeciego

r. 1660 Trzeciego, a przez traktat Oliwski im Ryga
Ustąpiona. Dorpt. Wenden. Parnawa gdzie były
Woiewodztwa, które Stefan Batory wyznaczył
Przy Polszcze się zostały, Kirchholm, Kochenhausen,
Dyament, Kryzborg, Lutzen, Rzeczyca Dünaburg,
r. 1704. Marinhaus. Roku tysiąc siedmset czwartego
Piotr Wielki Car Moskiewski zwoiowawszy Rygę
Przyrzekł iż odda całe Polszcze bez nagrady
Inflanty. Obietnicy skutek niedopisał.

Ukraina zawiera trzy w sobie woywodztwa
Kiiowskie, Czernichowskie, Bracławskie, to nasze
Dwa pierwsze poszarpały rozruchy Kozackie
r. 1648. W roku tysiąc sześćsetnym i czterdziestym ósmym
Za Jana Kazimirza Chmielnicki Kozacki
Wodz podniosłszy bunt Moskwie poddał się z swym ludem
Zadnieprskim. Lecz Wychowski hetman, co był potym
Woywodą Kiiowskim został się z Przeddnieprskim
r. 1667 Przy Polszcze ludem. R. sześćset sześćdziesiąt siedm
Ustąpiona za Dnieprem Moskwie Ukraina
Cała Siewierz Czernichów na zawsze, a Kiiów
Przed Dnieprem na lat tylko dwa, lecz potym całe
r. 1686 Odpadł w lat dziewiętnaście i został przy Moskwie.
Kozacy między Dnieprem, Bohem, Dniestrem, w roku
r. 1749. Tysiąc siedmset czterdziestym dziewiątym Turkom się
Poddali, Sicz — przy Moskwie tylko się została.

XVIII

Liczba Miast, Obywatelów, Intrat

Królestwo Polskie ma 7290 mil kwadratowych geograficznych. W
Polszcze jest Senatorów duchownych i świeckich z Dignitarzami obojga
narodów 216, to jest Arcybiskupów 2. Biskupów 15 Woiewodów 38. Ka
ztelanów

sztelanów większych 34 mniejszych 50. Ministrów 14. Dignitarzów 63 Opactw 30. Colle
giów 246. Klasztorów męzkich 576. panieńskich 117. Posłów, na sejm (: gdyby sejmiki
wszędzie podochodziły:) z Wielkopolskiey prowincyi 58, z Małopolskiey 70, z Litewskiey
zaś 54 a z Prusko-Polskiey 24. facit 206
Miast, ... Miasteczek ..... Wsi 250,560. Ludzi tak w Koronie jako w Litwie
15 milionów, a żydów samych milion.
Intrata Króla pięćkroć sto tysięcy Zł Rynskich czyli 333,333 talerów, Królowey
dwakroć sto tysięcy Zł (50,000 Zł Rynskich) Rzeczypospolitey 6,806,048 Zł czyli
1,521,512 Zł Ryn. W Litwie 2,321,627 Złp (: 580,407 Ryn.:)
Expensa na Woysko 17,721,749 Złp (: 1,930,437 Rynę:) reszta 685,926 Złp 171,481
Rynskich do skarbu.
Woysko polskie: Husarzów 5990 - siedm Regimentów Dragonii 17 Infanteryi
i trzy kompanii Janczarów (: 12,536 osób:) facit Summa 18,526 osób na karcie
ale de facto 13,000 naywięcey. Woysko litewskie: Towarzyszów 2,340 Czeladzi
ziemskiey Infanteryi 3900 a tak facit 6240.
W Prusiech Polskich 3 województwa: Chełminskie, Malborskie, Pomorskie
Biskup Warminski prezydent ziem Pruskich. Chełminski Vice-Prezydent
Tylez woiewodów co i woiewództw, tyle Kasztelanów: Chełminski. Elbląski
Gdanski; mniejszych miast (: prócz Gdańska, Torunia, Elbląga) 63 z pomiędzy
których naypierwszy Malborg (: Mariæburgum:) Dzierżaw 118, Parafii 385 a
sześćkroć sto tysięcy ludzi katolickiey, luterskiey i kalwinskiey wiary. Są tez
Mennisci i kwakry około Gdanska i zgromadzenia socynianów w Pruskiey
Pastorów Luterskich czy kalwinskich 20. Gymnazya w Toruniu, Gdansku
i Elblągu etc. —

Koniec Pierwszey Części

Części

Część Druga

Opisanie Polski Cywilne

I

Imiona Xiążąt i Królów Polskich porządkiem następstwa

Lech, Wizimir. Dwanaście Woiewodów, Krakus
Lech drugi, Wanda, znowu dwanaście Wojewodów,
Przemysław czyli Leszek pierwszy, Drugi, Trzeci
Dwóch popielów, piast po nich, Ziemowit, tez Leszek
Czwarty, Ziemomysł, Mieszko czyli Mieczysław pierwszy
Chrześcianin. Bolesław Chrobry król. Mieczysław
Drugi, Kazimierz rzeczony Mnich. Bolesław Śmiały
który utracił koronę, zaboyca Biskupa.
Władysław Herman xiążę, iuż nie Król, Bolesław
Krzywousty, Władysław Drugi Kędzierzawy
Bolesław, Mieczysław stary, Kazimierz sprawiedliwy,
Leszek biały co trzykroć był z tronu strącony
Władysław Laskonogi, Bolesław wstydliwy,
Leszek czarny, Przemysław utraconą koronę
co odzyskał. Wacław Czech. Władysław Łokietek
Kazimierz Wielki z Piastów ostatni po mieczu
Ludwik koron dwóch dziedzic. Polskiey i Węgierskiey
Władysław czyli Jagiełło, syn tegoż imienia
który swą klęską Warnę pamiętną uczynił
Kazimierz Trzeci, Jan Olbracht, Alexander, Zygmunt
Pierwszy, syn Zygmunt August ostatni z Jagiełłów

Henryk

Henryk Walezy, Stefan Batory, Szwed Zygmunt
Trzeci, Władysław czwarty, Jan Kazimierz, Michał
Korybut, Jan Sobieski, August Drugi, Trzeci
Stanisław August co nam dziś na tronie świeci.

II

Imiona Wielkich Xiążąt Litewskich
tymże porządkiem

Littalaon, Weydewut, Littalaon Wtory
Palemon, Boreus, Kunas, Spera, Kiernus, Zwibunt (a)
Mingayło, Skirmunt, po nim Kukuwoytis, Gedrus
Rifngold, Mendog co przyjął i porzucił wiarę
Chrześciańską, królewski tytuł przez to stracił
Troynat, Wołsztynik, Ucien, Swintoroch y Germund
Giligin, Romund, Trabus, Narymund i Troyden,
Lauras, Czernic, Witenes z marszałka, Gedymin
Z koniuszego Litewski Xiąże, co zabiwszy
świętokradzcę Witena Pana swego, syna
Jego od rządów Xięztwa Jawnucia odsądził
Olgierd, zatym Jagełło, Kieystut i Skirgiełło
(Kazimierz:) Alexander, Witold, Swidrygiełło
Zygmunt (Wasdas) Kazimierz Jagiellończyk, po nim
Alexander, Zygmunci, z kąd każdy Król polski.

(a) od Zywibunt

III

Przezwiska niektórych Xiążąt i Królów Polskich.

Leszek Pierwszy, że w lesie postrawiwszy pniaki
W połyskujące zbroje, przyłbice szyszaki,
Tym przemysłem porazil Węgry, Morawiany
Przemysławem z tey zostal przyczyny nazwany
Leszek inny, że zdradą pokaleczył konie
Drugich przez ostre kolce rozsiane po stronie

Aby

Aby innych uprzedził w biegu do korony,
Dla tej zdrady Zdradliwym był Leszkiem rzeczony.
Popiel drugi z pogardy i na pośmiewisko,
Rzeczon dla obyczajów nikczemnych Chwystko
Piast, czy że kołodziejem był, od piasty, koła
Nazwany, czy że krótki, gruby, krępy zgoła.
Mieczysław ślepo rodny, że się obawiano
Zamieszków pod nim w Polszcze Mieszkiem go nazwano
Bolesław pierwszy z królów miał nazwisko Chrobry
Co staropolski znaczy: Pan wspaniały, dobry;
Kazimierz pierwszy Mnichem był przeto rzeczonym
Że na tron z Klasztoru wstąpił Dyakonem
A Bolesław zkąd Śmiały, że rozgramiał śmiele
I nacierał odważnie na nieprzyjaciele.
Władysław zaś nie Herman, lecz Armen że z branką
Z pod Kijowa w bezślubnym żył związku Ormianką
Z którą naturalnego miał syna Zbigniewa,
Jako dawny dziejopis Goranus opiewa.
Bolesław trzeci że miał wykrzywione usta.
Zkąd też imię nadane odniosł Krzywousta
(x) Bolesław. Czwarty (x) że miał kędziory, był rzeczon z tej miary
Kędzierzawy; Mieczysław, dla powagi Stary;
Kazimierz Sprawiedliwym rzeczon, wart tej chwały
Nazwiska. Zaś dla włosów białych Leszek biały
Władysław co panował po nim że miał nogi
Jak laski, cienkie, długie rzeczon Laskonogi
Bolesław piąty że żył z Kunegundą żony
Jakby nie miał, Wstydliwym był przeto rzeczony.
Leszek czarny dla czarnych włosów, czarnym; wzrostu
Dla małego zwan Władysław, Łokietkiem po prostu

Kazimierz

Kazimierz trzeci tytuł Wielkiego dziedziczy
Ztąd że był prawodawca, wielki budowniczy:
Jan Kazimierz, że z Polski wygnał Aryany
Króla prawowiernego tytuł mu nadany
Jan trzeci wziął wielkiego imię bohatyra
Gdy pod Wiedniem dumnego zniósł z Woyskiem Wezyra
Gdzie tryumf wiekopomny nad nieprzyjacielem
Odniósłszy krzyża, stał się Wiednia Zbawicielem

IV

Imiona Xiążąt i Królów Polskich z Epochami ich panowania

Początek panowania	Imiona Królów o Xiążąt Polskich	Czas panowania	Miejsce zejścia	Miejsce pogrzebu
550	Lech – Potomstwo jego 150 lat panowało			w Gnieźnie
	Wizimierz			
	Lech III nazwany			
	XII Woiewodów			
700	Krakus albo Krok	28 lat		w Krakowie za miastem na górze Lasota albo Rękawka
728	Lech IV	Dla bratobóystwa z panstwa wypędzony		
730	Wanda córka Kraku.	Utopiła się w Wisle.		Pochowana w Mogile
	XII Woiewodów powtórnie sa			
750	Przemysław czy Leszek I	34 lat		
784	Leszek II	16		
800	Leszek III wtorego Syn	15		
815	Popiel I	15		
830	Popiel II Chostek czyli Koszyszko	12	Myszy go zjadły	w Kruszwicy
842	Piast Kołodziey z Kruszwicy 53 lat panował			w Kruszwicy
	Panował w potomkach swoich lat 550 aż do Kazimierza Wielkiego			

Pazast

Początek panowania	Imiona Królów i Xiążąt Polskich	Czas panowania	Miejsce zejścia	Miejsce pogrzebu
895	Ziemowit Piasta syn	5 lat		w Gnieźnie
900	Leszek IV syn Ziemowita	19. –		
921	Ziemomysł	40. –		w Gnieźnie
962	Mieczysław I pierwszy chrześcianin	37. –		w Gnieźnie
	Królowie			
999	Bolesław Chrobry	26 lat		w Poznaniu
1025	Mieczysław II	9. –		w Poznaniu
1034	Bezkrólewie	5. –		
1039	Kazimierz I Mnich	19. –		w Poznaniu
1058	Bolesław II śmiały	22	w Karyntyi	w Osiach u Benedyktynów
	Xiążęta			
1080	Władysław I Herman	23		w Płocku
1103	Bolesław III Krzywousty	36 –		w Płocku
1147	Bolesław IV Kędzierzawy	26		w Krakowie
1173	Mieczysław stary	5. –		
1178	Kazimierz sprawiedliwy	16. –		w Krakowie
1194	Leszek biały	6. –		
1200	Mieczysław stary powtórnie	3. –		
1203	Władysław Laskonogi	3. –		
1206	Leszek biały powtórnie	22. –	Zabity zdradą	Pochowany w Krakowie
1228	Bolesław V Wstydliwy	51. –		Tamże u Franciszkanów
1279	Leszek czarny	9. –		Tamże u Dominikanów
1289	Bezkrólewie	6.		
	Królowie			
1295	Przemysław przywrócił Koronę		Zabity zdradą	w Poznaniu
1296	Władysław Łokietek	4 lat		

1300

Początek panowania	Imiona Królów Polskich	Czas panowania	Miejsce zeyścia	Miejsce pogrzebu
1300	Władysław Król Czeski	6 lat	struty w Czechach	w Wrocławiu
1306	Władysław Łokietek	27.–		w Krakowie
1333	Kazimierz Wielki	37.–		w Krakowie
1370	Ludwik Król Węgierski	12.–		
1382	Bezkrólewie	4.–		
1386	Władysław Jagełło	48.–	umarł w Gródku	w Krakowie
1434	Władysław III Jagiellończyk	10	zginął po Warnie	
1444	Bezkrólewie	3		
1447	Kazimierz Jagiellończyk	45		w Krakowie
1492	Jan Olbracht	9.–	umarł w Toruniu	w Krakowie
1501	Alexander I	5	w Wilnie	w Wilnie
1506	Zygmunt I	42		w Krakowie
1548	Zygmunt August	24	w Knyszynie	w Krakowie
1573	Henryk Walezy	pięć miesięcy	Zabity we Francyi w St. Cloud	
1575	Stefan Batory	10 lat	w Grodnie	w Krakowie
1587	Zygmunt III	45	w Warszawie	w Krakowie
1632	Władysław IV.	16	w Mereczu	w Krakowie
1648	Jan Kazimierz	20	w Niwernii	w Krakowie
1669	Michał Korybut	4.	struty we Lwowie	w Krakowie
1674	Jan III Sobieski	22	w Wilanowie	w Krakowie
1697	August II Xże Saski	36	w Warszawie	w Krakowie
1733	August III	30	w Dreźnie	w Dreźnie
1764	Stanisław August obrany d. 7 Wrzes. koronowany d. 25 Listopada			

V

Kandydaci do Korony Polskiej

Na Elekcyi Henryka 1573

Roku tysiąc i pięćset siedmdziesiąt i trzy,
Arcyxiążę Rakuski Ernest, Jan Król Szwedzki,

Car.

Car Jwan Wasilewicz. Han także Tatarski,
Szafrańca Kasztelana Bieckiego mieć chcieli.
Dyssydenci. Obrany iest Henryk Walezy.

Na Elekcyi Stefana 1575.

W dwie lecie tenże Ernest i Maxymilian
Cesarz Alfons Ferrarski Xiąże Sendomirski
Wojewoda Jan Kostka, Poznanski Stanisław
Hrabia z Gorki, Tenczynski, Bełzki, Woywodowie
Obrany został Stefan Xiąże Siedmiogrodzki.

Na Elekcyi Zygmunta III 1587.

Roku pięćset osmdziesiąt i siedm, po tysiącznym
To Rudolfa Cesarza Brat Maxymilian,
To Fiedor Jwanowicz Car. To Alexander
Xiąże Parmy, to Xże z Ostroga Konstantyn
Kiiowski, to syn jego woywoda Wołyński,
Xiążęta Stacey Siemion z Alexandrem bracia
Woyciech Łaski woywoda Sieradzki, Tęczyński
Krakowski, Jan Zamoyski, Kanclerz hetman wielki,
Firley Kasztelan Biecki Marszałek nadworny
Andrzey Zborowski; lecz się utrzymał na tronie
Zygmunt Krolewic Szwedzki, ktoremu dziedziczne
Panstwo wydarł Stryi Karol Xiąże Sudermanski

Na Elekcyi Władysława IV 1632

Po zeysciu Oyca swego Zygmunta Trzeciego
Władysław Czwarty głosy za jednostajnemi
Wstąpił na tron oycowski; bez Kompetytora

Na Elekcyi Jana Kazimierza

Jan Kazimierz, rywalem, brata do Korony
Karola Ferdynanda miał, który był Płockim

J Wrocławski

S Wrocławskim Biskupem. Ten potym ustąpił
Starszemu młodszy, w braci czcząc prawo natury

Na Elekcyi Michała Korybuta 1669

Filip Wilhelm Neuburski Falcgraf, Karol Xiąże
Lotaryński, Condeusz, Chrystyna Królowa
Która szwedzki dziedziczny acz abdykowała
Polski przez elekcyą tron ociui żądała
Zgodnie jednak obrany Xiąże Wiśniowiecki.
Syn woiewody Ruskiego był Michał Korybut
Jędrzej Olszowski Xiąże Prymas Dziad móy do tey
Dopomógł elekcyi. Rozrzucił censuram
Candidatorum, bowiem, pismo tym tytułem,
W którem dowiódł na oko, że potrzeba Piasta
Obrać mimo wszystkich obcych. Tenże też dołożył
W paktach Conventach, czego dotąd nie bywało
To jest Rex et Regina Catholici sunto

Na Elekcyi Jana III 1674

Roku tysiąc i sześćset siedmdziesiąt czwartego
Byli kandydatami ci Falcgraf Neuburski
Mąż Karola Xiążęcia Syn Lotaryńskiego
Condeusz znów powtóre, Xiąże Siedmiogrodzki
Cara syn Moskiewskiego, Xiąże Mantuański
Karól Emil, Kurfirszta syn Brandeburskiego
Jerzy króla Duńskiego brat, Comte de Soissons
Bawarczyk Tott, Xże Wermandor francuz
Jan austryak poboczny Filipa Drugiego
Syn Króla Hiszpańskiego. Został Jan Sobieski
Królem co laskę wielką piastował z buławą

Na Elekcyi Augusta II 1696

Jakób Królewic Xiąże de Conti Neuburski

Falcgraf

Falcgraf Karol. Leopold Xiąże Lotaryński
Livio Odescalchi synowiec Papiezki,
Obrany został Królem August Elekt Saski

Na Elekcyi Augusta III 1733

W roku tysiąc siedmset i trzydziestym trzecim
Był obrany pod Wolą Stanisław Leszczyński
Teść Króla Francuzkiego, Król dawniey, bo jeszcze
r. 1704 W siedmsetnym czwartym roku. Lecz do drugiey strony
Pod Kamionną był August Trzeci okrzykniony
Victrix causa Diis placuit, sed victa Catoni
Elekcya ta złey mnie nabawiła toni
Ostatnia pod tąż Wolą na polu otwartym
r. 1764. W roku tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym czwartym
Stanisława Augusta dała nam za Pana
Który miał Krakowskiego Oycem Kasztelana

VI

O Królu i Polszcze

Król teraz panujący jest Stanisław August,
Po Lechu pięćdziesiąty drugi, ale w roku
Jest tysiąc. Rodził się, siedmnastego Stycznia
r. 1732 w Wołczynie W roku tysiąc siedmsetnym i trzydziestym drugim
Obrany roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt
r. 1764 Czwartego dnia Siódmego Września; dwudziestego
25 Novembr Piątego Listopada, zaś Koronowany
Ma pałace w Warszawie, Krakowie i Grodnie
Ujazdów pod Warszawą, a ten jest dziedziczny
Tytuł ma Orthodoxus. Dochód roczny, rowznie
Liczy Woyska dwadzieścia pięć tysięcy dwieście
Podczas pokoiu, ale gdy woyna, bez liczby
Pospolite ruszenie uprzedzają trzy Wsie.

Religia

Religie są w Polszcze: Katolicka, a ta
Panująca, tez Lutry, Kalwini i Schizma
Mennoni, Filipowcy, Tatarzy i Żydzi
Obfituje kraj w zboże, sany, bydło, ryby
Bławat, Konie, niedzwiedzie, sol, miod, bursztyn, kruszce
Dociągam prawa czyli też prerogatywy
Królów Polskich, o których nie gry quidem u nas
W roku tysiąc pięcsetnym dziewięćdziesiąt czwartym
W którym Jacka stanęła Kanonizacyja
Apostoła Kijowskiey mey Dyecezyi.
Klemens Osmy, kardynał wprzod Aldobrandini
Potym Papież, Królowi w Polszcze Zygmuntowi
Nadał prawo rzeczone jus primariarum
Precum którym nie może bydź Beneficium
Jakie; co więc Papiezkiey iest Nominacyi
Odmówione na prosbę proszącego Króla
Nowego. Tu kwestya czy prawo samemu
Nadane Zygmuntowi, czy też i następcom
To prawo jest cesarskie iuż od trzech wieków. —

In Bullario Romano Tomo V Parte II A 1594 n 85

Trzeciemu

VII

Dni Galowe Roku

Dnia siedmnastego Stycznia Króla Narodziny
W dzień osmy Maia święcim iego Imieniny
Elekcyą dzień siódmy Września opowiada
Koronacyą dwudziesty piąty Listopada

Ad Serenissimum

ex eadem circumstantia

Bruma tibi vitam vernantia tempora sacrum
Donarent nomen Stanislae Tibi
Pro meritis diadema tuis decreverat aestas

Pomifer

Pomifer Autumnus regia poma dedit
Omnia quum faveant anni Tibi tempora Princeps
Nulla Tibi ex iis astra futura dies.

Do Nayiasnieyszego Pana
z teyże okoliczności

Zima życie, a Wiosna w Majowey postawie
Poświęcone ci dała Imie Stanisławie,
Lato ci naznaczyło dla zasług koronę
Jesień krolewskie iabłko dała przez Pomonę
Królu gdyć tak sprzyiaią wszystkie Roku pory,
Może bydz dzień dla ciebie niepomyślny który?

VIII

Ordery Polskie
Order Orła Białego

Orzeł biały iest rowniez z Polską starozytny
Gdyż go pierwszy fundator państwa Narodowi
Wolnemu Lech za kleynot herbowny oznaczył
Schönbeck który ten order opisuie Polski
Przydaie, że Lech teraz nie tylko Białego
Orła nadał za kleynot herbowny Polakom
Lecz że z tymże tytułem order postanowił
A Moreri w słowniku swoiem historycznym
Twierdzi, że gniazdo orle między znalezione
Przy załozeniu Gniezna okazyą dało
Do wzięcia za Orderu znak Orła Białego
Którego łancuch złoty z tym wiszącym ptakiem
W koronie, dawniey wszyscy Rycerzów oznaczał
Order ten wzywamy zrazu a zaś potem
Więcej jak przez dwa wieki zapadły wygrzebał
r. 1295. Z niepamięci Przemysław który utraconą

Dla

Dla zabicia Biskupa, odzyskał koronę. (a) S. Stanisław
Upadł znowu ten order przez śmierć Przemysława
Niewczesną. Lecz następca Władysław Łokietek
Tak upadły podźwignął, gdy podczas wesela r. 1325
Syna swego Kaźmierza z córką Gedymina
Xięcia Litewskiego Aldoną, do lustru
Przywrócił go pierwszego i w świetle postawił
Nie długo iednak świecił, bo w czasach następnych
Zgasła iego pamiątka lub szczupła została
Pod różnemi imiony w obcych i domowych
Pisarzach, aż do czasów Oyców naszych, których
August wtóry na tronie wtenczas panujący
Polskim, Feniza tego wskrzesił w Tykocinie r. 1705
I z prochów niepamięci podczas szwedzkiey woyny
Wyprowadził na sławę imienia swoiego
Nieśmiertelną, ozdobę Rzeczypospolitey,
Zasłużoną wierności poddanych nagrodę.
Obowiązek Rycerzów iest tego Orderu
Bronić Wiary, Oyczyzny, bydź wiernym królowi.

Order Niepokalanego Poczęcia N. M. Panny.

Order niepokalanie poczętey Maryi
Fundował nasz Władysław czwarty, za powodem
Hrabi Ossolińskiego z Tęczyna Jerzego.
Ten od króla do Rzymu będąc wielkim posłem
Otrzymał od Urbana Osmego orderu
Tego Approbacyą. Statutów exemplarz (*) (*) s. l. 1633 in 4
Mam drukowany, nawet i na pergaminie

Ten

(a) Napis około tego orła na pieczęci Królewskiey był wierszem łacińskim:
Reddidit ipse suis victritia signa Polonis.

Ten samego był Króla, ledwie się od klęski
Wybiegał. Niewidziałem innego prócz mego
Exemplarza; na świecie gdzie drukowanego.
Z niego Xiądz móy Niesiecki przyiaciel kochany
Przedrukował w Herbarzu. (Patrz pod Ossolińskim
Imieniem) - Mam w ięzyku Francuzkim, tłumaczył
Du Bois Potockiego Prymasa sekretarz.
Z tych Statutów to wybrał Król nasz panuiący
Co mu się więc zdawało i do swych przyłączył.

Order S. Stanisława B. y M.

Ten Order w dzień Imienin swoich postanowił
Stanisław August dziś nam panuiący roku
r. 1765 Tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątego, dnia Maja
Osmego. Ten takowy iest: Krzyż ośmiorogi
Czerwonym powleczony szmelcem, czery orły
Białe maiący między promieniami, w śrzodku
Swiętego Stanisława obraz, a na drugiey
Stronie, wyrażaiącą imię Króla cyfrę.
Na czerwoney morowey z białemi brzegami
Wstędze, z prawego boku na lewy się spuszcza.
Liczba tych Kawalerów stu przewyższać nie ma;
Powinność ich, zachować wierność i życzliwość
Ku Rzeczypospolitey i Królowi stałą.
Król iako Fundator Głową i Rządcą Orderu

IX

Monety Polskie

Dawniey w Polszcze Monetę skórzaną,
Wacława Czecha bito; tę Aspredami
czyli Aspergillami zwano, iako swiadczą
Janicius, Aernus, i Gwagrin w Kronice
Polskiey

Polskiey. Pierwszy wprowadził Wacław Pruskie Grosze (a)
Srebrne, które szerokie (b) zwano, te na Kopy
Rachowano. Sześćdziesiąt groszy Kopa niosła.
Prócz tey były też Polskie i Litewskie Kopy
W późnieyszych czasach, a z tych polska pięcioratka,
Litewska zaś Dwoiatka, których dla krótkości
Nazwiska tu i ceny wnętrzney nie wspominam.
Nastały potym Grosze, te były troiakie
Polskie, Pruskie, Litewskie, częścią z srebra, częścią
Z miedzi. Orty, Piętaki, a te były srebrne,
Fertony na ośm złotych naszych wychodziły.
Grzywny też zdawna w Polszcze Maria po łacinie
Te po czterdzieści i ośm groszy rachowano.
Takąż dziś liczbę maią, lecz groszy miedzianych,
Czy to po Ziemskich Grodach, czy mieyskich Ratuszach.
Złote były miedziane, były srebrne złote.
Czerwony złoty różną różnych Kurrencyą
Miast czasów. Szedł był zrazu za czasów Kazimierza
Czwartego, po osmdziesiąt i cztery miedzianych
Groszy, a potym po sto ośmdziesiąt; zaś roku
Tysiąc pięćset osmdziesiąt, walor mu nadała r. 1580
Konstytucya trzysta groszy, na ostatek
Szedł po groszy czterysta i dwadzieścia, to iest
Złotych czternaście dotąd, aż półki nie doszedł
Wagi Hollenderskiego. – Czasów Zygmuntowskich
Prócz talerów, drobnieysza ta była moneta:
Półtalarki, kopówki, złote, srebrne grosze

Troiaki

(a) Venceslae venis, pecorina pecunia cessat. Acernus
(b) Lati grossi

Troiaki, póltoraki, wiardunki, pistaki.
Daley tynfy, orlanki, szostaki za Jana
Kazimierza. Dziś lwiortki czyli dwuzłotówki,
złote, półzłotki, grosze srebrne po półosma,
Trzygroszniaki miedziane, grosze i półgroszki.
Główki Swiętego Jana, to nie pieniądz polski
Jest, lecz Rzymska moneta co sam napis swiadc
Z wyobrażeniem twarzy Rzymskiego Cesarza.
Dokładnieyszą o Polskich monetach wiadomo
Podał w swym kalendarzu Zamoyskim Duńczewsk
r. 1766. Na rok tysiąc siedemsetny sześćdziesiąty szósty.

X

Senat Polski

Stan Duchowny.

Arcybiskup Gnieznieński, Arcybiskup Lwowski
Xiąże Biskup Krakowski, Kuiawski, Poznański,
Wileński, Płocki, Warmiński, Łucki, Przemyski,
Żmudzki, Chełmiński, Chełmski, a zatym Kiiowski,
Kamieniecki, Inflancki, nakoniec Smoleński;

Stan Swiecki.

Woiewodowie

Kasztelan, Woiewoda, Krakowski, Poznański,
Wilenski, Sendomirski, Kasztelan Wileński,
Woiewoda Kaliski, Trocki zatym woywoda Łęczyc
Starosta Żmudzki, Brzeski, Kuiawski woywoda
Kiiowski, Inowrocławski, Ruski y Wołyński,
Podolski i Smoleński, Lubelski i Płocki
Bełzki i Nowogrodzki, Połocki, Witepski,
Mazowiecki, Podlaski, Rawski, Brześć-Litewski
Chełmiński i Mścisławski, Malborski, Bracławsk

Pomorsk

Pomorski, Miński, po nim Inflancki a daley
Czerniechowski. Pomnożył dziś liczbę Gniezninieński.

Ministrowie Stanu i Woienni

Marszałkowie Koronny i Litewski wielcy
Hetman wielki koronny i wielki Litewski
Kanclerz wielki w koronie ieden, drugi w Litwie
Podkanclerzy koronny a drugi Litewski
Toż Podskarbiowie wielcy oboyga narodów
Marszałkowie nadworni, koronny, Litewski,
Hetman polny w koronie ieden, w Litwie drugi.

Hetman Wielki i Polny w koronie i Litwie
Jeźli nie iest Senator, iest urzędnik pierwszy.

Kasztelanowie Więksi

Poznański, Sendomirski, Kaliski, Woynicki,
Gniezniński y Sieradzki, Łęczycki y Żmuydzki,
Brześć-kuiawski, Kiiowski y Inowrocławski,
Lwowski, Wołyński, Kamieniecki y Smoleński,
Lubelski i Połocki, Bełzki, Nowogrodzki,
Płocki, Witepski, Czerski, Podlaski, y Rawski,
Brześć-Litewski, Chełmiński, Mscisławski, Elbląski,
Bracławski, Gdański, Miński, a po nim Inflancki,
Czerniechowski, w tych czasiech przybył Mazowiecki.

Kasztelanowie Mnieysi

Sandecki, Międzyrzecki, Wiślicki y Biecki
Rogoziński, Radomski, Zawichostski, Lędzki
Srzemski, Żarnowski, Małogoski i Wieluński
Przemyski i Halicki, Sanocki i Chełmski,
Dobrzyński, Połaniecki, Przemyski, Krzesiński,
Czechowski i Nakielski, Rospierski, Biechowski
Bydgoski, Brzeziński, Kruszwicki, Oświecimski

Kamieński

Kamieński, Spicymirski, Inowłodz, Kowalski,
Santocki, Sochaczewski, Warszawski, Gostyński,
Wizki, Raciążski, Sierpski, zatym Wyszogrodzki,
Rypiński, Zakroczymski, Ciechanowski, Liwski,
Słoński y Lubaczewski, Konarski- Sieradzki,
Toż Konarski- Łęczycki, Konarski- Kuiawski.

Dygnitarze koronni y W. X Litewskiego.

Dwa duchowni, dwa świecczy Wielcy Sekretarze,
Dwa duchowni, dwa świecczy wtąż Referendarze,
Podkomorzych dwóch wielkich, Pisarzów koronnych
Wielkich czterech, Litewskich wielkich takaż liczba
Podskarbich dwoch nadwornych, dwóch wielkich Chorąż
Miecznikow i Koniuszych wielkich po dwu; tylez
Kuchmistrzów i Stolnikow, Podczaszych i Kraycżych
Podstolich i Cześnikow, Łowczych wielkich, polnych,
Pisarzów, wtąż Strażnikow i Obożnych wielkich,
Instygator w koronie ieden, drugi w Litwie
Wice- Instygatorów dwóch narodów tylez
Chorążych dwóch nadwornych, także Podkoniuszych
Łowczych nadwornych tyleż, Strażnikow, Obożnych
Polnych po dwu, Zaś kustosz koronny ieden. Woyski
Pionicży i Miernicży graniczny są w Litwie.

Starostowie Grodowi Wielkopolscy.

Generał Wielkopolski pod iurisdykcyą
Swą siedm grodów ma, to iest: Poznański, Kaliski
Gnieznieński, Keyński, Pyzdrski, Koniński, Kościań
Inne chodzą z osobna. Wschowski y Wałecki
Nakielski i Sieradzki, Piotrkowski, Wieluński,
Ostrzeszewski, Łęczycki, y Brzeski- Kuiawski,
Radziejowski, Przedecki, Kowalski, Kruszwicki

Inowrocław

Inowrocław, Bydgoski, Płocki, Bobrownicki
Czerski, Warszawski, Wiski, tudzież Wyszogrodzki,
Zakroczym, Ciechanowski, Łomżyński, Rożański,
Liwski, Nurski i Rawski, Sochaczew, Gostyński
Kowalewski, Kiszporski, nakoniec Skarszewski.

Starostowie Grodowi Małopolscy.

Krakowski y Sandecki, Biecki, Oświecimski,
Sandomierz, Nowomieyski, Radomski, Stężycki
Opoczyński, Chęciński, Lubelski, Łukowski,
Drohicki, Mielnik, Brański, Lwowski y Przemyski
Sanocki, Żydaczewski, Halicz, Trembowelski,
Chełmski y Krasnostawski, Betz, Busk, Grabowiecki,
Horodło, Kamieniecki, przyłącz Łatyczewski,
Żytomirski, Owrucki, Łucki, Włodzimirski,
Krzemieniecki, Winnicki, Czerniech, Nowogrodzki.—

Starostowie Grodowi Litewscy.

Wileński i Oszmiański, Lidzki, Wilkomirski
Brasław Troki Grodzieński, Upitski, Smoleński,
Starodubowski, Połowski y Nowogrodzki,
Słonimski, Wołkowyski, Witepski, Orszański,
Brzesciański, zatym Piński, Mscisławski y Miński
Mozyrski y Rzeczycki, tudzież Dynaburski.

Którzy Woiewodowie razem Starostami.

W Wielkopolszcze woywoda Chełmiński Starostą
Kowalewskim; Malborski, Kiszporskim; Pomorski,
Skarszewskim. W Małeypolszcze Generał Podolski
Starostą Kamienieckim iest i Łatyczowskim.
Woywoda Czerniechowski wraz starostą. W Litwie
Wileński, Trocki, Żmudzki, Smoleński, Połocki,
Nowogrodzki, Witepski Woywoda starostą.—

XI. Którzy

Którzy iakiemi byli Woiewodami pierwsi

Pierwszy kasztelan Krakowski, Zelisław herbu Bylina umarł roku 1120. Baszko et Liber Beneficii Eccl. Cracov.
Pierwszy woiewoda Krakowski Sieciech herbu Topor, umarł r. 101[illegible] Długosz, Paprocki w Herb. Cromer l. 3. Miechov. Wapowski.
Pierwszy woiewoda Poznański Dzierżykray herbu Nałęcz żył w r. 10[illegible] MS Cracoviense.
Pierwszy woiewoda Wileński Momind herbu Leliwa, umarł roku 14[illegible] Laski Stat f. 127. Przyłuski, Herburt, Janmszowski, Stryjkowski f. 54[illegible]
Pierwszy woiewoda Sandomirski Wszebor herbu Niezuia umarł roku 1180. Kadłubek, Kromer l. 5. Miechów l. 3. Nakielski in Miechovia [illegible]
Pierwszy kasztelan Wileński Mingayło, herbu Rawicz, umarł r. 141[illegible] Laski w Stat. f. 127. Herburt. Przyłuski etc.
Pierwszy woiewoda Kaliski Janko herbu Zaręba um r. 1040 Okol. t. 3. f. 3[illegible]
Pierwszy kasztelan Trocki Simeon Sunigayło herbu Lis um ro: 142[illegible] Statut Laskiego 1413 f. 127 Stryik f. 541 Paprocki, Okolski.
Pierwszy woiewoda Trocki Jawno czy Jawnie herbu Zadora żył w ro[illegible]ku 1413. Laski w Stat f. 127 Stryik f. 547 Herburt, Okolski T. 3 Hist. Sap[illegible]
Pierwszy woiewoda Sieradzki, Mikołay Kalinowski, herbu Zaręba żył w r. 1210 Okolski T. 3. f. 312
Pierwszy woiewoda Łęczycki Krzesz herbu Kroie żył w r 1210. Pap[illegible] o Herb f 262 Okolski T. 1. f 498.
Pierwszy Starosta Żmudzki Kiezgayło herbu swego od r. 1413 aż do [illegible] 1440 Bielski f 314 Cromer l 18 Stryik f 543 et 593
Pierwszy woiewoda Brzesko Kuiawski Zbylist herbu Topor. Pa[illegible] o Herb f 15 Okolski T. 3 f. 9 ale roku nie piszą
Pierwszy woiewoda Kiiowski Gastold herbu Habdank był od r. 14[illegible] Crom l. 27. Bielski f. 452 Koiałłowicz p. 2 hist. Litho Stryik f 649 Dłu[illegible]

Pierwszy

Pierwszy woiewoda Inowrocławski Maciey z Radlina herbu Leszczyc żył około r. 1410. List Króla Jagiełły miastu Lubelskiemu 1483

Pierwszy woiewoda Ruski Jan Mężyk herbu Wadwicz um. roku 1437 Statut Łaskiego fol 140. Herburt Przyłuski. Januszowski, Bielski fol 340 Paprocki, Okolski.

Pierwszy woiewoda Wołyński Alexander Xiąże Czartoryski herbu Pogonia um: r. 1570 List Zygm. Aug. Constit 1569 fol 10

Pierwszy woiewoda Podolski Piotr z Prowy, herbu Odrowąż, żył w r. 1437 Łaski w Stat. 1436 f. 140 Herburt f 218

Pierwszy woiewoda Smoleński Jan Gasztołd herbu Habdank, był w r. 1440. Stryik f 594 Koiałłowicz p. 2 hist. Litw.

Pierwszy wojewoda Lubelski Dobiesław Kmita herbu Szreniawa, był w r. 1478 Cromer l. 28 Długosz T 2 Salom Neugebauer.

Pierwszy woiewoda Połocki Stanisław Chlebowicz herbu Leliwa żył w r. 1511 Łaski Stat. f 120 Bielski f 494 Kojałłow p. 2. hist Litw.

Pierwszy woiewoda Bełzki, Paweł z Radzanowa, herbu Prawdzic żył r. 1436 Łaski Stat f 140 Herburt f 248 Okolski T. 2. f. 504

Pierwszy woiewoda Nowogrodzki Jan Litawor herbu Odrowąż, żył r. 1499. Łaski Stat. f. 130. Okolski. T. 2. f. 370 Koiałłow p. 2 hist Litw.

Pierwszy woiewoda Płocki Krystyn herbu Gozdawa um r 1221 Crom. l. 7 Bielski f 142. Okolski T. 1. f. 233 Długosz, Paprocki.

Pierwszy woiewoda Witepski Jerzy Chlebowicz herbu Leliwa, żył r. 1506 Koiałłowicz p. 9 hist Litwana.

Pierwszy woiewoda Mazowiecki Żyra herbu Dębno żył w roku 1163 Nakielski in Miechovia f 70 Okolski T 2. fol 111. —

Pierwszy woiewoda Podlaski Mikołay Kiszka herbu Dąbrowa żył w roku 1565 Constitut f. 154 List Stefana Króla 1576 u Trywalda Constit f. 271

Pierwszy Woiewoda Rawski Prandota herbu Rawicz żył w r. 1146 Okolski T. 2. Orb Polon.

Pierwszy

Pierwszy woiewoda Brzescianski Jerzy Tyszkiewicz herbu Leliwa, zył w roku 1569. Starowolski in bellat. Sarmat. Bielski l. 5 Stryik. l. 25 c. 2. Okolski T. 2. fol 94.
Pierwszy woiewoda Chełminski Augustyn a Sliewen herbu swego, zył w r. 1466. Hist. Poselii Polono Pruthenica.
Pierwszy woiewoda Mscisławski Jerzy Osik herbu Trąby zył roku 1569. Paprocki f. 669 Stryik f. 172 Kwiatt. p. 2 Okolski T. 3. f. 229
Pierwszy woiewoda Malborski Gabryel Bazeński, herbu Wiewiórka, był w r. 1454. Cromer l. 27. Bielski f. 400.
Pierwszy woiewoda Bracławski Roman Xiąże Sanguszko herbu Pogonia, um. r. 1570 Constit 1569 f. 170 Starov. in bellat. Sarmat
Pierwszy woiewoda Pomorski Jan de Boysen herbu Wiewiorka, zył r. 1454. Cromer l. 27 Bielski f. 400 Długosz A. 2
Pierwszy woiewoda Minski Salatyel Hornostay herbu Chłopokoń (Centaurus) zył około roku 1569. List Zygm. Augusta in feud Ducatus Prussiæ.
Pierwszy woiewoda Jnflancki, Jerzy Farensbach herbu swego, zginął w r. 1604. Zycie jego od Dawida Hilcher y Piasecki.
Pierwszy woiewoda Czerniechowski, Marcin Kalinowski herbu Kalinowa zginął pod Batowem r. 1652 Constit 1635 f. 20 et 1638 f. 31 item 1640 f. 9. Potocki in Cens bellat p 162.
Pierwszy woiewoda Gnieznienski, August Xiąże Sułkowski herbu Sulima od r. 1768.

XII

Ministrów Polskich Funkcye

Marszałka W. Koronnego

Przed Królem nosi laskę, miewa swoie sądy
Gospody pisze, wszelkie poskramia nierządy
W senacie głosy daje, nakazie milczenie,
Rzeszom taxę stanowi, karze wykroczenie.

Przy

Przy jego czujney straży y Akt seymowania
I Maiestat bezpieczny. Zbytków wymyślania
Przezeń umiarkowanie. W ręku prawo miecza
Ma, którym karząc zbrodnie, cnotę ubespiecza,
Sądzi sprawy główniejsze nim Król iest obrany,
Do czego Senatorów Komplet mu przydany

Kanclerza W. Koronnego.

Kanclerz Wielki iest Króla Polskiego ustami,
Stróżem wielkiey pieczęci, czyny nad prawami
Opowiada, i pisze gdy pisma odbiera,
Monarchy zdania innym w Senacie otwiera
Co Król i Senat zgodnie dla Polski uchwalą
Na świat wyda pieczęci utwierdziwszy stalą

Podskarbiego W. Koronnego

Ma w ~~rętta~~ ręku klucz od Skarbu, gdzie Berło; Korony
Jabłko złote i wszystek Archiw iest złożony
Zbiera wszystkie dochody według praw szafuje
Poborców i Pisarzów, z percept ich rachuje
Monetę kiedy kuią, dozór iemu dany
Na Seymie rachuje się, tamże kwitowany.

XIII

Porządek w Koronie

Urzędników Ziemskich, Grodzkich, Powiatowych

Podkomorzy, Starosta Chorąży i Sędzia (a
Podczaszy i Podsędek, Podstoli i Cześnik
Łowczy, Woyski i Pisarz (b) Miecznik, Woyski mnieyszy
Skarbnik, Sędzia z pisarzem grodzcy, Podwoiewodzy
Komornik pograniczny, Burgrabia Regent (c)

W Wielkim

(a) Ziemski (b) Ziemski (c) Ziemski i Grodzki. Bywa i Subdelegat

W Wielkiém Xięztwie Litewskiém

<u>Ciwunowie</u> są pierwsi w Litwie urzędnicy
Podobni rangą mnieyszym w Polszcze Kasztelanom,
Są tylko w Wilnie Trokach, w Żmudzi, Marszałkowie
Maią także pierwszeństwo, ale tylko w Ziemstwach,
Podkomorzy, Starosta grodowy, Chorąży,
Toż czterech Sędziów Ziemskich, po nich idzie Woyski,
Stolnik, Podstoli, Pisarz ziemski, Podstarosta,
Podwoywodzy, trzech Sędziów grodzkich, Pisarz grodzki,
Podczaszy, Cześnik, Horodniczy, Skarbnik, Łowczy,
Krayczy i Mostowniczy, tudzież Budowniczy,
Strukczaszy, trzech Regentów ziemskich a dwóch grodzkich
Można bydź wraz Ciwunem także Podkomorzym
Można razem Regentem bydź ziemskim i grodzkim
Sędzia, Pisarz mieć może urząd powiatowy
W woiewodztwie Połockim, w powiecie Orszańskim
Sędziowie pograniczni są po Mostowniczych.

W Xięstwie Żmudzkiém

Starosta generalny siędzi w Woywodami
Po nim Ciwunów czternastu (: patrz wyżey :)
Dopiero, Podkomorzy, Chorąży, Sędziowie
Ziemscy, <u>Rosieńskich</u> czterech, tyleż i <u>Telszewskich</u>
Trzech zas grodzkich Rosieńskich takoż i Telszewskich
Toż samo dwóch pisarzów Rosieński Telszewski
Regenci oprocz ziemskich, grodzkich są dwoiacy:
Aktowi, Dekretowi, Pułkowników dziesięć,
Rotmistrzów bardzo siła, Towarzyszów mało

W Prusiech Polskich

W Prusiech Polskich <u>Prezydent Ziem Pruskich</u> Warminski
Biskup; <u>Vice-Prezydent</u> zas Biskup Chełminski

Woiewodowicz

Woiewodowie po nich, Chełminski, Malborski,
Pomorski. Kasztelani: Chełminski, Elbląski,
Gdanski, Podkomorzowie: Chełminski, Malborski
Pomorski, Deputaci z trzech miast, których Toroń
Elbląg i Gdansk wysyła; ci Senat składaią
W izbie zaś prezyduią poselskiey: Podskarbi
Ziem Pruskich, tudzież Miecznik, a ci generalni,
W trzech rzeczonych Woywództwach ci są urzędnicy:
Podkomorzy, Chorąży, Sędziowie powiatów
Pisarze i Regenci ziemscy: a zas w grodach
Podwoiewodzy sądowy, ma także Pisarza
Regenta niemniey swego i Vice-Regenta

XIV

Trzy Trybunały Wielkie

Trybunał Wielkopolski

Trybunał Wielkopolski w Piotrkowie po Swiętym
Franciszku, w Poniedziałek pierwszy się zaczyna — po d. 4 Pazdz.
Pauzuje dwa tygodnie przed dniem Wielkanocnym
W tydzień po Wielkiey Nocy zatym się przenosi
Do Poznania i tam trwa aż do końca roku — do Wigilii S. Tomasza
Piętnaście więc miesięcy trwa w swoim przeciągu
Alternata tu bywa Poznania z Bydgoszczą

Zkąd Deputaci na Trybunał Wielkopolski

Duchowni ci: Prezydent i Vice- z Gnieznienskiey
Kapituły. Z Kujawskiey, Poznanskiey i Płockiey
Po dwoch. Z Chełminskiey ieden a z Warminskiey żaden
Z woiewodztw: Poznanskiego, Kaliskiego czterech.
Z sieradzkiego dwoch. Wieluń jednego posyła
Czterech z Inowrocławskim woywodztwo Łęczyckie
Dobrzyn jednego, czterech Płock, po dwóch Mazowsze

Lecz

Lecz w ziemiach alternata Po dwoch wlaz Woywodztwo
Rawskie, z swych alternatą ziem. Woywodztwa Pruskie
Dwoch Chełminskie, Malborskie, tylez i Pomorskie

Trybunał Małopolski

Małopolski Trybunał wzczyna się w Lublinie
Przenosi się do Lwowa. Tez same są czasy

Zkąd Deputacia na Trybunał Małopolski

Trybunał Małopolski z Kapituły Lwowskiey
Prezydenta i Vice-ma. Dwóch zas z Krakowskiej
Z Łuckiey, Przemyskiey, Chełmskiey, Kiiowskiey, Kamienieckiey
Po iednemu. Woywodztwo Krakowskie wysyła
Dwoch. Oswiecimskie Xięztwo iednego. Woywodztwo
Sendomirskie dwóch, tylez Lubelskie. Podlaskie
Jednego. Zas trzech Ruskie. Halicka i Chełmska
Ziemia dwóch. Woywodztwo Bełzkie i Podolskie
Kiiowskie ludzicz po dwóch, a Wołyńskie czterech
Bracławskie, Czernichowskie po dwóch są Woywodztwa

Trybunał Głowny Litewski

Trybunał zas Litewski zaczyna się w Wilnie
W dwa tygodnie po Wielkieinocy, trwa dwadzieścia
Niedziel, z tych siedmnaście sprawy oczywiste
Biorą, trzy deputacyine. Ztamtąd się przenosi
Alternatą do Minska czyli Nowogródka
Ta zas resumpcya wszczyna się we cztery
Tygodnie. Po Wileńskim dwudziestotygodniowym

Zkąd Deputacia na Trybunał Litewski

Trybunał ten ma czterech Duchownych Prałatów
Z tych pierwsi są Wileńscy. Bez prezydencyi
Jeden z Zmudzkiej z Smoleńskiey jeden Kapituły
Swieccy, tych ile Wileńskie po dwóch woiwodztwo po dwóch

Zpowiałam

Z powiatami: Oszmianskim, Lidzkim, Wilkomirskim
Bracławskim. Trockie także, z Grodzienskim, Kowienskim
I Upitskim powiatem. Xiężtwo Zmudzkie czterech.
Smolenskie woiewództwo dwóch, Starodubowski
Powiat tyleż. Połockie, Nowogrodzkie także
Woiewodztwo, z Słonimskim swym i Wołkowyskim
powiatem po dwóch. Tyleż Witepskie z Orszanskim
Brzescianskie i Mscisławskie Woiewodztwa po dwóch
Także Minskie z Mozyrskim, z Rzeczyckim powiatem

XV

O Trybunale Skarbowym w Koronie

Przedtem bywał Trybunał Koronny Skarbowy
W Radomiu. Prezydentem na nim naznaczony
Od Krola Biskup, a zas Marszałek obrany
Ja co piszę, ostatni tam byłem Prezydent;
A Marszałkiem móy Drużba, Józef Ossolinski
Starosta Sendomirski. W Litwie zas pod inszym
Marszałkiem, Deputaty temiż co Trybunał
Miał ich, odsądzały się, w Wilnie, w dwóch ostatnich
Skarbowe sprawy tydniach, toż w Minsku, Nowogrodku,
Teraz ten iest Trybunał zniesiony natomiast
Kommissya Skarbowa Koronna w Warszawie
A zas Litewska w Grodnie iest postanowiona
Kommissarzów na Seymie obieraią Izby
Senatorska, Poselska, z zalecenia Tronu
Z urzędu zasiadaią na tey Kommissyi
Jak wielki tak nadworny Podskarbi, z Senatu
Dwóch, siedmiu z rycerskiego stanu, Pisarz. Regent.
Toż samo iest i w Litwie. Rowne Kommissya
Postanowienie wzięła Woyskowa, na Którey

Jak

Jak w Koronie tak w Litwie, z Urzędu obadwa
Zasiadaią Hetmani i wielki i polny.
Dwoch z Senatu, siedm z stanu rycerskiego, Pisarz
Regent, Generałowie, Audytor, Adiutant.

XVI

O Seymach

Seym dwoiaki zwykł bywać, raz Ordynaryiny
Extraordynaryiny zaś, gdy krol tak sądzi.
W Warszawie co dwie lecie seym ordynaryiny
Bywał ieden i drugi, a zaś trzeci w Grodnie
Podlaską, Mało-Wielko-Polską, y Litewską,
Taki Seym sześć tygodni trwać ma a nie więcej
Extraordynaryiny dwa tylko, a mieysce
Dependuie od krola, gdzie chce tam go złoży
Lecz podczas Bezkrolewia trzy seymy bywaią
Jeden Konwokacyiny, Elekcyiny drugi
Trzeci Koronacyi: z tych pierwszy w Warszawie
Drugi w polu gdzie Wola, a trzeci w Krakowie

XVII

O Generale Pruskim

Generał Pruski ma też iak seym dwie Kamery
W senacie siedzi Biskup Warminski z Chełminskim,
Ow Prezydent, ten Vice; Chełminski, Malborski,
Pomorski woiewodowie; Chełminski, Elbląski,
Gdański Kasztelanowie, trzej PodKomorzowie
Po dwoch Konsyliarzów z Torunia, Elbląga,
Gdańska; a zaś rycerstwo ma Izbę Poselską (a)
Spolnie więc obieraią posłów na seym walny

Dwoch

(a) Lengich de Comitiis Prussiæ polonæ

Dwoch z każdego powiatu, a tak ma osmnascie
Chełmińskie, ośm Malborskie woywodztwo Pomorskie
Dwadzieścia; Summa facit czterdzieści sześć Postow
Seymiki powiatowe poprzedzaią Pruski
Generał, a Generał uprzedza Seym walny.

XVIII

Liczba Postów na Seym.

z Prowincyi Wielkopolskiey

Poznańskie wraz z Kaliskiem w Srzedzie ma dwanascie
Postow. Sieradzkie w Szadku czterech. Dwóch Wieluńska
Ziemia. Łęczyckie czterech woywodztw, dwóch Brzeskie,
Tyleż Inowrocławskie, seymik w Radzieiowie.
Dobrzyńska ziemia w Lipnie ma dwóch, a woywodztwo
Płockie w Radziążu czterech; Mazowieckie po swych
Ziemiach, dwudziestu. Rawskie w Bolimowie szesciu
Chełmińskie w Kowalewie z dziewięciu powiatów
Po dwóch, Malborskie z czterech, Pomorskie z dziesięciu,
Summa postów wynosi wszystkich sto i cztery

z Prowincyi Małopolskiey

Krakowskie w Proszowicach szesciu, Oświęcim dwóch
W Zatorze. Sendomirskie w Opatowie siedmiu,
Lubelskie trzech. Podlaskie po ziemiach po parze
Ruskie w Wisni z ziem Lwowskiey, Przemyskiey, Sanockiey,
Szesciu. Ziemia Halicka tyleż, Chełmska parę.
Bełzkie czterech woywodztwo, Podolskie w Kamieńcu
Szesciu. Kijowskie tyleż; seymik alternatą,
W Żytomierzu, w Owruczu. Wołyńskie sześć w Łucku
Bracławskie tyleż podczas pokoiu w Winnicy
Seymikuie, a podczas woyny w Włodzimierzu.

Czerniechowskie

Czerniechowskie też tamże, tyleż Posłów liczy.
Toć więc wszystkich wynosi liczba siedmdziesiąt i dwa
z Prowincyi Litewskiey
Wileńskie województwo w Wilnie seymikuie
Powiaty: Oszmian, Lida, Wilkomierz i Brasław
U siebie. Liczba posłów z tych mieysc iest dziesięciu
Trockie z swoim powiatem Grodzieńskim, Kowieńskim
Upitskim ośmma. Seymik Upitski w Poniewieżu
Żmudź dwóch, a woywództwo Smoleńskie z powiatem
Starodubowskim czterech. Połockie zaś parę
Nowogrodzkie z Słonimskim oraz Wołkowyskim
Powiatem obieraiąc po dwóch, sześć stanowi.
Witepskie z Orszą po dwóch. Brześciańskie z powiatem
Pińskim tyleż. Mscisławskie dwóch, Mińskie z Mozyrskim
I Rzeczyckim powiatem po dwóch, sześć wyprawia.
Inflanckie w Dynaburgu ma seymik, ile sześciu
Dwóch z Korony, dwóch z Litwy, a dwóch z samych Inflant
Ta liczba toć wynosi wraz pięćdziesiąt i dwa
Summę. Wielkopolska ma Posłów sto cztery
Małopolska ma tyle co Chrystus swych uczniów
Litwa ile tygodni w roku, zatym facit
Dwieście dwadzieścia i ośm. Lecz że się Seymiki;
Rwą, toć nigdy ta liczba zupełną nie bywa.

XIX
Seymy Polskie
doszłe od roku 1618 aż dotąd. (a)
Z imieniem Marszałków i Sekretarzów Seymowych
r. 1618. W roku tysiąc sześćsetnym ośmnastym, Marszałek
Był

(a) Conferatur Braun, co do dawnych i nowszych seymów

Był pierwszy Seymu Krzysztof Wiesiołowski, który
Konstytucyą (: iak Seym w tysiącznym pięćsetnym
Osmdziesiątym i ósmym nakazał.) podpisał.
Wrok był Jan Swiętosławski Marszałkiem seymowym 1619
Referendarz koronny. Wrok Jakób Szczawiński 1620
Sekretarzem Seymowym zaś Karol Niszczycki
Wrok Druski Sokolnicki Jan Pisarz Litewski 1621
A zaś Sekretarz tenże co wprzód. We dwie lecie 1623
Jakób Sobieski oyciec Króla Jana, laskę
Seymową, Remigian zaś pióro Zaliwski
Przymał. Referendarzem był potym koronnym
Wrok Łowicki Starosta Brzeski był Marszałkiem 1624
Sekretarz Grabowicki Samuel, Poznański
kanonik. Wrok Jan (co był wyżey) Sokolnicki 1625
Tegoż roku w Toruniu był Marcin Żegocki —
Sędzia Wschowski. Wrok Lidzki Marszałek Chalecki 1626
Alexander, a potym znów Jakób Sobieski 1628
Sekretarzem Mikołay z Załusk Xiądz Krosnoski
Broboszcz Bielski. Wrok Maciey Maniecki Poznański 1629
Podkomorzy. Tegoż Pac roku Krzysztof, co był —
Referendarz Litewski. We dwie lecie Jerzy 1631
Ossoliński Podstoli koronny. Wrok tenże 1632
co był wyżey Żegocki, pióro przy Woyciechu
Kadzidłowskim seymowe, Pisarzu Łęczyckim.

Za Władysława IV

Bezkrólewie po smierci Zygmunta Trzeciego
Ogłosił Prymas Węzyk na Konwokacyi
Seymie. Xiąże Radziwiłł Krzysztof Hetman Polny
Litewski. Tegoż roku był na elekcyi
Jakob Sobieski Kraycży koronny Marszałkiem.

Seym

1633. Seym zaś Koronacyi był pod Mikołaiem
Ostrorogiem Podstolim koronnym, w Krakowie.
1634. Wrok Marszałkiem był Tryzna Gedeon Litewski
1635. Stolnik. Wrok Ossolinski Podskarbi nadworny.
— Tegoż był Podkomorzy Zakroczymski roku
1637 Łopacki. We dwie lecie zaś był Jan Stanisław
Jabłonowski Podczaszy koronny Marszałkiem;
Stanisław Przyborowski Seymu Sekretarzem.
1638 Wrok Łukasz Opaliński (: co potym nadwornym
Był Marszałkiem :) Sekretarz zaś Albrycht Giżycki
1640 W dwie lecie Jabłonowski tenże co i wyżey
Sekretarz Kadzidłowski tenże też co wyżey.
1641 Wrok Bogusław Leszczyński Króla Stanisława
Dziad, Sekretarz Giżycki Albrycht, ten co wyżey
1642 Wrok zaś Krzysztof Zawisza był Pisarz Litewski
Wrok Starosta Sandecki z domu Lubomirski.
W trzy lata Jan Stankiewicz Ciwun Eyragolski.
Wrok potym Grabowiecki Starosta Sarbiewski

Za Jana Kazimierza

1648 Maciey Lubieński Prymas Bezkrólewie głosi
— Podlaską Bogusława seym konwokacyi
Leszczyńskiego; Cieleckim pióro przy Macieiu.
— Na seymie elekcyinym Filip Obuchowicz
1649. Woyski Mozyrski, a zaś na koronacyinym
Dubrawski Podkomorzy. Przemyski Marszałkiem
Sekretarzem Uieyski Tomasz, który potym
Był Biskupem Kiiowskim umarł Jezuitą. (a)
Tegoż

(a) Burzyński w zebraniu Seymów p. 183 dokładu pierwszy
z duchowieństwa: Negatur Patrz wyżey pod rokiem 1624: 28

Tegoż roku Leszczyński Generał Wielkopolski
Sekretarzem Cyżowski Kanonik Warszawski.
Wroku Wincenty Gąsiewski był Stolnik Litewski 1650.
Podskarbi potym wielki, w drobne rozsiekany
Sztuki, a we dwie lecie Seym pierwszy zerwany. 1652
Tegoż roku Seym drugi Alexander Sielski —
Starosta był Stężycki Marszałkiem. Wroku w Brześciu 1653
Litewskim, dwuniedzielny, Marszałkiem Pac, a zaś
Sekretarzem był Kustosz Katedry Smoleńskiey.
Wroku tysiąc sześćsetnym pięćdziesiątym czwartym 1654
Podkomorzy Kaliski Grzymułtowski, potym
Woywoda Poznański Marszałkiem, Sekretarz
Xiądz Cyżowski co wyżey, lecz już Dziekan Płocki.
Wroku Kazimierz Umiastowski Sędzia Ziemski Brzeski 1655
Sekretarzem zaś iakiś Kanonik Poznański
W trzy lata Lubowiecki Władysław, Krakowski 1658
Sędzia, Sekretarz Lipski zaś Kanonik Płocki.
Wroku Gniński Podkomorzy Pomorski Marszałkiem, 1659.
Sekretarzem był quidam, dość wiem że duchowny.
Wroku pamiętne stanęły traktaty Oliwskie 1660
Wroku Mich. Xiąże Radziwiłł Litewski Podczaszy 1661
Sekretarzem Bieniecki Xiądz Regent Litewski.
Wroku potym Wielopolski Jan Starosta Biecki 1662.
Kanclerz potym Koronny i szwagier Królewski,
Sekretarzem Wożeński Kanonik Krakowski.
W pięć lat Marszałkiem Andrzey Kotowicz był Pisarz 1667
Litewski, Sekretarzem Andrzey Giełgud Żmudzki
Podstoli. Wroku był Stefan Sarnowski Łęczycki 1668
Podkomorzy Marszałkiem, tu Król abdykuie.
Andrzey Olszowski, Dziad móy co potym Prymasem

Był, imieniem Królewskim żegna z płaczem stany
Marszałek niepisał się, lecz tylko Sekretarz
Podpisał się, Stanisław ten był Stawogórski

Za Michała

1669 Bezkrólewie ogłasza Mikołay Prażmowski,
Jędrzey Olszowski iego następca, a wtenczas
Podkanclerzy i Biskup Chełmiński, dołożył
W paktach Conventach: Rex et Regina fidei
Sint ambo Catholicæ. Z tego niekontenci
Artykułu, daliby nasi Dyssydenci
Miliony, by go więc nie było, tak tuszę;
Ja gorliwości Dziada naśladować muszę.
— Seymu konwokacyi Marszałkiem był Krzycki
Podkomorzy Kaliski, zerwał był Olizar
— Podsędek go Kiiowski. Seymu Elekcyi
Zaś Marszałkiem Potocki szczęsny, co Hetmanem
Wielkim Koronnym potym był. Tegoż Król roku
Koronowan w Krakowie, laska przy Podstolim
Koronnym Stanisławie Lubomirskim, pióro
Seymowe przy Pinvecim było Włochu. Barum.
1670 W rok Krzycki Podkomorzy Kaliski, Olizar
Seym Podstoli Kiiowski zerwał. Dwa zaś drugi
Tegoż roku Bracławski Cześnik Zabokrzycki
A pod Oborskim Liwskim starostą, Grudzieński
Woywodzic Rawski zerwał podobnym sposobem
1672. We dwie lecie Marszałkiem Sokolnicki seymu,
Zerwał go Piaseczyński starosta Bracławski,
Co potym był Woywodą Czerniechowskim. Zatym
1673 W roku konfederacya Gołębiowska, którą
Trzebicki ony Krakowski Biskup z Chrapowickim

Woiewo

Woiewodą Witepskim uspokoił potym
Ta w Pacyfikacyi seym obróciła się.

Za Jana Trzeciego.

Bezkrólewskie ogłosił choć tylko Nominat 1673
Gnieźnieński, Kaźmierz Xiąże Czartoryski
Biskup wtenczas Kujawski. Wrok konwokacyiny 1674
Seym, Franciszek Bieliński Miecznik był Koronny
Marszałkiem, Sekretarzem Adam Nowomieyski
Instygator koronny, Sędzia ziemi Rawskiey
Seymu elekcyinego Benedykt Sapieha —
Podskarbi nadworny był Marszałkiem. Stanisław
Sekretarzem Dowgiało Podstoli Wileński.
We dwie lecie Mikołay Sieniawski Chorąży 1676
Koronny; Sekretarzem Melchior Gurowski.
Seym to koronacyiny był, Andrzey Olszowski
Prymas, Dziad móy, Janowi kładł na nim koronę.
W roku tysiąc sześćsetnym siedmdziesiątym siodmym 1677.
Trzy Seymy, dwa w Warszawie, a trzeci był w Grodnie
Na pierwszym był Marszałkiem Franciszek Bieliński
Ten co wyżey, na drugim . . . .
Na trzecim Skoroszewski Chorąży Poznański
A Sekretarzem iakiś niemiec Szulc Mikołay
W Rok w Grodnie pod Marszałkiem Franciszkiem Sapiehą 1678.
Seym Koniuszym Litewskim (tym co był niewinnie
W kawałki rozsiekany pod Olkienikami)
Sekretarzem Antoni Seep był, także niemiec.
Ciągnął się seym z półroku, zerwał się nareszcie
W roku tysiąc sześćsetnym ośmdziesiątym trzecim 1683.
Klęską Turków a Wiednia swobodą pamiętnym,
Rafał z Leszna Marszałkiem był Seymu, Chorąży
Koronny

Koronny wtenczas, Oyciec Króla Stanisława
Sekretarzem zaś Maciey Ładowski, którego
Inwentarz praw wydałem z Kontynuacyą
1685 We dwie lecie Litewski Pisarz Jędrzey Giełgu[d]
Marszałek. Stawogórski Stanisław Sekretar[z]
1688 Był, Podstoli podlaski. We trzy lata seymy
Były dwa lecz zerwane, z tych nadrugim Szczu[ka]
Referendarz Litewski miał laskę seymową.
1690. We dwie lecie był Tomasz Działyński Starosta
Bratyański, a potym Woywoda Chełmiński
Marszałkiem, Sekretarzem zaś Kasper Łażn[i...]
1692–3 We trzech leciech dwa znowu Seymy, lecz zerwa[ne]
Przyczyną sukcessya zerwania Neuburska.
1695 We dwie lecie seym także zerwany dla kłótni
Brzostowskim i Sapiehą między, tym Hetmane[m]
I Woywodą, a tamtym Biskupem Wileńskim.
1696. Tego roku Król umarł Jan, siodmego Czerwca.

Za Augusta II

Interregnum ogłosił Michał Radziejowski
Arcybiskup Gnieznieński, Prymas i Kardynał
Konwokacyi Marszałek był Stefan Humiecki
Stolnik Podolski, potym Woywoda Podolski.
Elekcyi Kazimierz Bielinski, co potym
Marszałkiem był koronnym, tymże i syn iego.
Ustąpił mu Leszczyński (co potym był Królem)
1697. Laski. Wroku następnym seym koronacyi,
Krzysztof Zawisza Miński Starosta Marszałki[em]
Dominik Wołodkowicz zaś był Sekretarzem.
1699. We dwie lecie Seym stanął Pacyfikacyi,
Stanisław Referendarz Koronny był Szczuka

Marszałkiem

Marszałkiem a zaś Marcin Kurski Sekretarzem
W rok Konfederacya w Litwie Olkienicka 1700
Fatalna dla Sapiechy Litwy Koniuszego
W rok Szembek Referendarz Koronny Marszałkiem 1701
seymu, lecz Pac zerwał kawaler Maltański.
W roku tysiąc siedmsetnym drugim, Sendomirski 1702
Zjazd walny, a siedmsetny trzecim, dwuniedzielny 1703
Extraordynaryjny seym w Lublinie; Xiąże
Z Wiśniowca Michał, Hetman polny, był Marszałkiem
Marcin Korbut Orszański Cześnik, Sekretarzem.
W rok Król Szwedzki, dwunasty Karól, podał Królem 1704
Woywodę, Poznańskiego Stanisława z Leszna
Ogłosił go Swięcicki Biskup też Poznański
Koronował Zieliński Arcybiskup Lwowski
Tamten siedział w Kasztelu Sant Angelo w Rzymie
Ten do śmierci w Tobolsku. Stryi móy Xiąże Biskup
Warmiński, z uroionych iakichsiś suspicyi
Niewinnie jak ia dzisiay, postan do Ankony
W dziesięć lat w Warszawie było zaś Pospolite Związku 1710
Sendomirskiego. Laskę miał Stanisław Dönhof
Hetman polny Litewski; pióro Jan Białyński
We dwie lecie pod tymże Marszałkiem Dönhofem 1712
Extraordynaryjny seym przy Gabryelu
Szpikowskim. ~~pióro~~ W pięć lat Pacyfikacya 1717
Stanisław Ledóchowski laskę Podkomorzy
Krzemieniecki, miał potem Woywoda Wołyński;
pióro seymowe Słecki Podczaszy Owrócki
W rok w Grodnie pod Krzysztofem Zawiszą, starostą 1718
Minskim Leo Tułowski Pisarz Wołkowyski
Sekretarzem był seymu. Roku tysiąc siedmset

Dwadzieścia

1724 Dwadzieścia cztéry (: odtąd na seymach bywałem
Wszystkich, co pozaczęty aż do tego czasu:)
Marszałkiem był Kollega móy, bo Referendarz
Swiecki, Stefan Potocki Prymasa rodzony,
Wnet Marszałek nadworny. Przez Włoch Gaspari
Krzysztof otrzymał, co w Polszcze dostał Indygenat
1726 We dwie lecie podlaska, tąż, temiż posłami
Przeniesion seym do Grodna: Poselstwo do Rzymu
Wyznaczono: Jan Tarło woiewoda Lubelski
Posłem, ja bydź poselstwa miałem sekretarzem
Zgrzeszło- przeto, że się stał gwałt Nancyuszowi
santynemu: Tym seymem przyznano pałac
Morsztyna i przyległe, a nabyte place
Z ogrodami pro bonis allodialibus
Wraz Marymont wieczystym prawem. Prezydentem
Ja byłem Kommissyi tey i całą księgę
Praw cessyi transfuzyi Królowi oddałem
Poty (którego wydał z przydatkiem) Załuski
Od roku tysiąc sześćset siedemdziesiąt i trzy
1733 W roku tysiąc siedmsetnym a trzydziestym trzecim
Niesłychanym sposobem Król sam że seym zrywa
A to iak? podczas seymu w Warszawie umiera:
Już Józef Ożarowski Oboźny Koronny
Obrany był marszałkiem, co potym był posłem
W Paryżu, gdym ia w Rzymie, oba Stanisława
Smiemiu Króla: przysiągł już Król co tylko miał
Wakanse rozdać. Brat móy miał pieczęć wielką
Którą potém i dostał lecz z wielką trudnością
Król w tym umarł utworzył śmiercią bezkrólewie

Za Augusta

Za Augusta III

Xiąże Prymas Teodor Potocki ogłosił — r. 1733
Interregnum, który mnie potem wyznaczając
Z śmierci Króla i nowej denominacyą
Elekcyi, dawał mi opcyą tych Dworów:
Rossyiskiego, Szwedzkiego, Duńskiego. Poselstwa
Do żadnegom nie przyjął z nich ze Dyssydenckie
Tegoż roku dwa seymy. Seym konwokacyi
Pod Mossalskim Starostą Grodzieńskim, w potem
Hetmanem był Litewskim wielkim i Wileńskim
Kasztelanem. Wszczęła się o precedencyą
W podpisach sprzeczka między Korony i Litwy
Urzędnikami z jedney a posłami z drugiey
Strony. Za mym powodem, dla zgody, na karcie
Wydrukowano nasze imiona osobney.
Na tym Seymie zlecono było się w Rzymie starać
O beatyfikacyą Swoicimskiej Mniszki
Świętey Brygidy z herbu Junoszanki, która
Nieskazitelne ciało w Krzemieńcu spoczywa
Na seymie Elekcyi miał laskę Radziwiłł
Podkomorzy Poznański; iam czytał papieski
List na polu pod Wolą, i intonowałem
Te Deum, a w kościele gna Proboszcz witałem
Elekta; ale się to na nic nie przydało
Bo na Pradze Antoni Poniński Koronny
Instygator (był potym Wojewodą Poznańskim)
Nowej Konfederacyi zostawszy Marszałkiem
ogłosił a zaś Biskup Poznański Hozyusz
Elektora saskiego wystawił Elektem
Głową był tej partyi Kardynał i Biskup

Krakowski

Krakowski Lipski, wsparty Rossyiską potęgą;
Tak strona Stanisława ustąpić musiała
Victrix causa Diis placuit, sed victa Catoni
In campo Wola było szlachty kilkadziesiąt
Tysięcy a na Pradze mała trzechset garstka
Lecz non est consilium adversus Dominum
Uciekł po wzięciu Gdańska król Stanisław i ja z nim
W Rzymie iego Ablegat straciłem Chełmińskie
Biskupstwo, wraz Przemętskie, Hebdowskie Opactwo
I dalszą Krescytywę, qua prius expectans (a)
1736 We trzy lata zaś był Seym Pacyfikacyi
Podlaską Rzewuskiego Wacława, Pisarza
Polnego Koronnego w ten czas, dziś Woiewody
Krakowskiego, Hetmana polnego, co teraz w
Wareszcie ziemną siedzi Rossyisko-Smoleńskim
Pióro trzymał Kiciński Waleryan, Pisarz
Naywyższy Skarbu. Na tym Seymie brat móy Pieczęć
Wziął wielką, co był potym biskupem krakowskim
Na tym aprobacya stanęła też seymie
Fundacyi poprawy Domu Warszawskiego (b)
Adama Xawiera Rostkowskiego, który
Proboszczem był Warszawskim, suffraganem Łuckim
A moim Koadjutem co do Warszawskiego
Probostwa. Było innych wiele Seymów, tego
za panowania Króla, lecz wszystkie zerwane

Za Stanisława Augusta

1764 Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego

seym

(a) Jako Referendarz wielki Koronny
(b) Domus Correctionis vulgo Zuchthaus

Seym był Konwokacyi laskę, Xiąże Adam
Czartoryski Generał Podolski a pióro
Jacek Ogrodzki trzymał, Sekretarz Koronny (: od r. 1771)
Marszałkiem związku, bycie był tegoż Xiążęcia
Woywoda Ruski. Podczas Elekcyi Józef
Sosnowski Pisarz polny litewski Smoleński
Dziś Woywoda laskę seymową, a pioro
Zaś Chorąży Inflandski trzymał Jan Szadurski
Jam wtenczas Nuncyusza do koła Senatu
Viscontego wprowadził; a gdy mu Mostowski
Woiewoda Pomorski mowę przerwał, że wniej
Tytuł Serenissimę (a) Rzeczypospolitej
Nie dał. iam się odezwał z usprawiedliwieniem
Rzymskiego Posła, że się ten tytuł w Papierskim
Liście znajduje, iakoż tak w samey rzeczy było
Podczas Koronacyi Seymu nie w Krakowie
Zaz w Warszawie z dyspensyą, stanowo pro hac vice
Laskę, trzymał Koronny Referendarz Jacek
Małachowski, a pióro Zawisza szambelan
Krolewski. Na tym seymie ia ktory to piszę
O trzy rzeczy prosiłem. 1 Aby Rzeczpospolita
Nawą pieczę fundacyą mey Biblioteki
Wzięła, za to żeby Proboztwo Warszawskie
Z rąk nigdy Familii mey niewychodziło
2. By w Żytomierzu grunt mi wymierzono
Przy Kościele Katedry. 3 Bym miał pozwolenie
Jechać do wód. I tylko toż wyjednałem
Odmówiono mi pierwsze, iam przecię z ten fundusz

Ofiarował

(a) Serenissima Respublica Lengnich in nova edit. Juris publici polonici

Ofiarował Oyczyznie, choć beneficia
Ab ingratis tolluntur. Co zaś do drugiego
Wszak niemoże bydź Kościoł żadeń bez cmentarza
Bez niewdzięczney Oyczyzny. ia ogrodzić każę
1766 We dwie lecie Seym Łucki Podkomorzy Czaplic
Celestyn był Marszałkiem, dziś Łowczy koronny
Pióro trzymał Rembieliński Chorąży potem wielki
Na tym seymie; ia co to piszę, miałem żwawe
Mowy, Immunitatem broniąc Duchowieństwa
Od podatków i Wiary przeciw Dyssydentom
Wpadłem przeto w niełaskę, lecz wolę się ludziom
A niż Bogu narazić, bo duszę chcę zbawić
1767 W rok konfederacya pod laską Marszałkow
(*) Starosty Bystrzyckiego Xiążęcia Radziwiłła, ludzież Brzostowskiego (*)
Stanisława, tamtemu Wileńskie Woywództwo
Przywrócone, a temu Inflanckie iest dane
Z tego Seymu z senatu czterech nas porwano
Sołtyka Krakowskiego i mnie Kijowskiego
Biskupów. Rzewuskiego Wacława Woiewodę
Krakowskiego, Hetmana polnego y z Synem
Sewerynem Dolinskich Starostą (a) Podolskim
Posłem, y dotąd siedzim iuż miesiąc dziesiąty
Wzięto nas trzynastego Października w nocy
Ibam gaudens quoniam pro nomine Jezu
Digni contumeliam pati sumus. Amen

Miejsca Seymów

Andrzejów, Brześć (trzy) Brzeście (b) Chęciny, Czerwinsko
(*) Trzy Gdańsk, Gniezno Grodno (*) Hrodło, Korczyn, a w Krakowie

Było

(a) Dzisieyszym Hetmanem P. K. (b) Litewskie

Było Seymów trzynaście, w Lublinie trzy, Malborg
Mielnik, Nieszawa Piotrków, tu Seymów czternaście
Poznań, Radom, w Torunin cztery, a w Warszawie
Tyle ile lat wieku liczyła Marya
Wieluń, Wilno trzy. Summa zatym sto dwadzieścia

XX

Traktaty Polskie
z Mocarstwy postronnemi.

Roku tysiąc czterysta cztery, między Polskim 1404
Królem Jagiełłem, Mistrzem Krzyżackim Konradem
Zgoda, Prusy od Litwy. Rusi odgranicza
Handlów w Prusiech pozwala bez żadnej cła płacy
Tąż się Mistrz opisuje ugodą Krzyżacki
Nikogo nie przepuszczać przez Prusy na szkodę.
Owszem przejścia zabraniać ze szkodą mieszkańców
Roku tysiąc czterysta dwadzieścia i cztery 1424
Traktat między tym Królem także i Pruskiemi
Zawarty Inflanckiemi niemniej Krzyżakami
Pozwalający handel to Kupiom Koronnym
To Litewskim to Żmudzkim, Mazowieckim, Ruskim
Z przejściem wolnem przez Prussy i całe Inflanty
Roku tysiąc czterysta trzydzieści sześć 1436
Królem Jagiellończykiem Władysławem drugim
Zygmuntem Litwy Xięciem, Xiążęty Mazowsza
Bogusławem Stołpińskim Xięciem; a zaś z drugiey
Strony, między Pruskiemi Krzyżakami, którzy
Dobra Duchownym świeckim wracają zabrane
Świdrygiełła puszczają, uznają Litewskim
Zygmunta Xięciem Drwęcę, Wisłę wyznaczają
Za granicę każdemu kupcowi handlować

Zabespiecz

Zabespieczeniem handlu, bez cła pozwalając
1466 Roku tysiąc czterysta sześćdziesiąt sześć, stanął
Trakttat Toruński między Królem Kazimierzem
Xiążętami Mazowsza, Henrykiem Stołpińskim
I Biskupem Warmińskim, Stefanem Woywodą
Mołdawskim a Ludwikiem zaś von Erlichshausen
Mistrzem w Prusiech Krzyżackim, za medyacyą
Rudolfa Papiezkiego Legata, zawarty:
A tym, ziemia Chełmińska, Pomorska i Warmia,
Do Polski przyłączona: Formuła przysięgi
Przepisana Ministrowi. Ten Konsyliarzem
Brevio humagio ma miejsce przy Królu
Nikomu niepomagac ni woien zaczynac
Ma, ni traktaty czynić, bez woli Królewskiej
1525 Roku pięcset dwadzieścia pięć, między Zygmuntem
Pierwszym, Królem, Woyciechem d'Anspach Mistrzem Pruskim
Za namową Klemensa siódmego, Karola
Cesarza, Hiszpańskiego, Węgierskiego Królów
A za Brandeburgskiego Magrabi Jerzego
Pośrednictwem Fryderyka ludźież Lignickiego
Xiążęcia stanął traktat w którym opisano
Co się temu in fundum Mistrzowi dostało
Iże to po wygasłym Anspach domu wszystko
Wrocić się ma do Polski prawem wiecznie trwałym
Tegoż roku stanęło w Krzymie Concordatum
Pokoju między Królami naszemi Zygmunty
A Woyciechem Margrabią dawniey zawartego
I Pawłem Rusdorf Mistrzem, o granice między
Xięstwem Pruskim i Żmudzkim, o handle i sądy

Roku

Roku pięćset ośmdziesiąt i ieden, ad Januam 1581.
Zapolscie w Moskwie, we wsi Chirowa Horka
Stanął między Stefanem Królem Polskim traktat
Z iedney, a zdrugiey strony zaś między Iwanem
Carem Wasilewiczem, za medyacyą
Grzegorza trzynastego Papieża, którego
Antoni Possevinus był Postem Jezuita.
(O nim z nic niewspomina żaden Autor Polski
A w iego Moscovia xiążce (a) znaydziesz całą
Rzecz obszernie) Traktatu tego mieysce, między
Jest Wielikołukami y między Pleszkowem,
Dnia trzynastego Grudnia. Z naszey strony byli
Janusz Xiąże Zbarazki Woywoda Bracławski,
Woyciech Xiąże Radziwiłł Marszałek nadworny,
I Michał Haraburda Sekretarz Królewski
Z Szwedzkiey był Warszewicki Krzysztof, brat rodzony
Stanisława Jezuity Spowiednika Szwedzkiey
Królowy, a królewny polskiey Zygmuntowey
Matki. Z Moskiewskiey strony byli: Xiąże Dymitr
Kletski, Kniaź Kasineński y Roman Olpherin
Ceselneński Starosta; Mikita Basonka,
Zacharyasz Swiasewa, ci byli Pisarze.
Reszty wtey się doczytasz xiążce Possewina.
Roku pięćset ośmdziesiąt dziewięć, Seym utwierdza 1589
Traktat z domem Austryi w Bytomiu zawarty.
Tenże Seym ustanawia rząd ziemi Inflanckiey
Roku sześćset trzynascie traktat iest zawarty
Między Zygmuntem trzecim i Macieiem Rzymskim
Cesarzem

(a) op. Jo. Wilicensem w Wilnie 1586. 12

Cesarzem, z ponowieniem dawnieyszych niemieckich
Z Polakami traktatów, w obronie społeczney.
1635 Roku sześćset trzydzieści i pięć, approbuią
Stany Pacta z Szwedami w Stumdorfie zawarte
Któremi uchwalona independencya
Od Rzeczypospolitey Xiążęcia Pruskiego.
Bytów, Lemburg starostwa w Woywództwie Pomorskim
W lenność dane, a Drahim i powiat Elbląski
Zastawą salvo iednak iure wykupienia
Traktat ten Joham Henryk Hawenstein dołożył
W swey daney anonimie lepszey edycyi
4 Dantisci 1753 Jura fundamentalia terrarum Prussiae.
1657. Roku sześćset pięćdziesiąt siedm, Pacta Welawskie
I Bygdoskie, z Regentem Berlińskim zawarte.
1659 Roku sześćset pięćdziesiąt i dziewięć Haydziackie
D. 23 Dec. Pacta między Wychowskim Hetmanem Kozackim
I wszystkiemi kozaki wraz Zaporzkiemi
Przez Bieniewskiego tudzież i Jewłaszewskiego
Tamtego Wołyńskiego, tego Smoleńskiego
Kasztelanów, z niesławą Narodu zawarte.
Tam multa grawamina stały się Oyczyznie (a)
A że frangenti fidem, frangitur eidem
Nie dotrzymali nam ie, my też non tenemur
1660 Roku sześćset sześćdziesiąt, stanęły w Oliwie
Klasztorze pode Gdańskiem Pacta owe walne
Między Janem Kaźmierzem, Cesarzem Leopoldem
Frydrychem Xięciem Pruskim, z iedney strony, a za
Z drugiey z Karlem Gustawem Szwedzkim Królem
Za

(a) Vid. Burzyński, Zebranie Seymów p. 203

Za posrzednictwem Króla Francyi Ludwika
Czternastego. Nasz Król się Szwedzkiego Królestwa
I Xięztwa Finlandzkiego zrzekł, salvo titulo:
Pisząc iednak do stryia wolno mu dołożyć
W piśmie trzy et cetera (Suecor: Gothor. Vandal.)
I vice versa. Zrzekł się też północnych Inflant
Za Dźwiną, Estonii, Osylii, Rugen,
Wyspy. Wzaiem król Szwedzki zrzekł się Inflant Wschodnich
I nieinteressowaniem się do Kurlandyi
Lub rozszerzaniem dalèy granic opisanych.
Także Pacta Welawskie, Bydgoskie stwierdzone.
Roku sześćset siedmdziesiąt, traktat Andruszowski 1670.
Czy inaczey rzeczony traktat Polanowski,
Stanął między Rossyą i naszą Oyczyzną.
Roku sześćset ośmdziesiąt i sześć, Grzymułowski 1686 d. 16 Maji
Traktat stanął, zawarł go Woywoda Poznański
Za króla Jana w grodzie wielkim Czartwoiszczym.
Rossyi z Janem, Piotrem Alexiewiczami
Panuiącemi wspólnie natenczas Carami,
Do lat dwudziestu czterech od Stanów stwierdzony,
Et non praejudicando Paktom Karłowickim
W dziewięćsiąt dziewiątym połysiąc sześćsetnym 1699
Roku, Pakta stanęły te z Turkami, Posłem
Małachowski Woywoda Poznański był; przez nie
Kamieniec i Podole Polska odzyskała
W tymże też roku stanął z Berlińskim Regnantem
Traktat o przywrócenie fortecy Elbląga
Roku tysiąc siedmset pięć, między Królem Szwedzkim 1705 d. 18 Nov.
I Stanisławem Królem przymierze stanęło.

Roku

1706 Roku tysiąc siedmset sześć, traktat Altranstadtski
Którym się August wyzuł z prawa do Królestwa
Polskiego, po Pułtawskiey tron znowu odzyskał
Utracony, spadł z niego Stanisław Leszczyński.

1716 d. 18 Jan Roku siedmset szesnaście traktat Rawski między
Woyskiem Saskim i Polskim skonfederowanym;
Stryi móy tam Kommissarzem był, woyewoda Płocki
Nastąpiło zaś z Moskwą w lot Armistitium

d. 4 Julii 1717 Roku siedmset siedmnaście był traktat w Warszawie
Dokończon, rozpoczęty w Lublinie, w Kaźmierzu (a)
Za Piotra Cara wdaniem się, między Augustem
I Polskiemi Stanami. Ztąd pokoy nastąpił.
Xiąże Biskup Krakowski Szaniawski był wtenczas
Zaburzonych umysłów Pacyfikatorem

1736 Roku siedmset trzydzieści sześć tandem stanęło
O Opactwa w komendzie Concordatum w Rzymie.
Serbelloni Nuncyusz, Jan Tarło Woywoda
Sendomirski, pisali, Oyczyzna przyięta.
Tarło postem, poselstwa ia bydź Sekretarzem
Miałem, a nic niewziąłem (b.) Wzięło mi Opactwa
Przemętskie i Hebdowskie, za to mam Fontanel,
Mizerna rekompensa. Przemętskie z Hebdowskim
Razem czyni intraty cztéry razy więcey.

Regestr Obiecadłowy
Miast i Mieysc znacznieyszych Królestwa (*)

Augustow, miasto tego imienia na Podlasiu, 20 mil od Bielska
od Tyk

(a) R. 1716 od początku Czerwca aż do 3 Nov traktowany tandem 1 Febr 1717 podpisany
(b) Miałem naznaczone za Sekretaryą poselstwa 80,000 z Seymu Grodzień. 1726
(*) Gdzie gwiazdka, znać że tam byłem

Zygmunta Augusta założone. Tu czasów moich starostą był Szaniawski mąż zacny i cnotliwy, maiący za sobą Włyńską Kardynała Lipskiego Biskupa Krakowskiego siostrzenicę. —

Babimost, tu starostą Poniński kuchmistrz koronny, brat cioteczno rodzony moich synowców. Tu też ma Probostwo X Janocki Kanonik móy Kiiowski Prefekt Biblioteki publiczney Warszawskiey.

* Bałków. Tu byłem u Kollegiata mego Chomętowskiego Woiewody Mazowieckiego Hetm. Pol. Koronnego.

Bar, na Podolu, imię ma od Królowey Bony Xiężny Barskiey w Królestwie Neapolitańskim. Tu Konfederacya r. 1767. Sarn. p. 1771 (a)

Basilea Russiae Sarn p. 1891

Baturyn, stolica Kozaków Zaporowskich

Baranów. Bełsk, Będzin.

* Berdyczów. Tu Missyę odprawiałem, tu mnie przypadek straszny był potkał. Tu mnie witali OO Karmelici Bosi, Tu pierwsze poznanie z X. Lachowskim S. J Kaznodzieią potym Królewskim

* Beresteczko. Tu mnie witali XX Trynitarze, częstował mię solennie Kolligat móy Karczewski, któremu Order S. Michała wyrobiłem.

* Biała, Xiążąt Radziwiłłow. Tu mieszkałem miesiąc u Xiężny Radziwiłłowey Kanclerzyny W. L

* Białacerkiew, fortica i starostwo na Ukrainie Sarn 1891

* Białystok. Tu bywałem u Branickiego Kasztel. Krakow Hetm. W. K.

* Biecz, ztąd rodem Marcin Kromer Biskup Warmiński sławny Dziejopis Pol.

Białogród. Sarn 1889 * Bielsko. Biskupice.

Bledzew. Opactwo. Tu przyiaciel móy Gurowski

Bobrka. Bochnia y Wieliczka. Sarn 1887

Bochotnica. Sarn 1887 Bodzanów. Barszczów Borysów Tamże 1887.

* Borzęcin. Tu mnie r. 1762 solennie z Trybunału Radomskiego przyimował Xiążę

(a) Sarnicki in Długoßii nova edit. Lips. quem. cf, omnino quo ad citationem hominum

Xiąże Biskup Krakowski. Bracław Sarn 1887 Brasław.

* Braunsberg, Sarn. 1887. Tu drukowano Xięgi mego Stryja Andrzeia Chryzostoma Biskupa Warmińskiego.

* Brochów. Dziedzictwo Lasockich w ziemi Sochaczewskiey. Tu probostwo mego zacnego przyiaciela y w Kapitule Warszawskiey Kollegi X Kanonika J. Ep. Minasowicza O.P.D. a Dziekana in senio, który powtórnie prymicye tamże na mieyscu odprawił r. 1765 święcąc rok piędziesiąty Jubileuszowy swego Kapłaństwa.

* Brodnica (Strassburg) Sarn 1887 et 1920

* Brody. Tu Amsterdam polski dla żydów. Panem Potocki Krayczy Koronny maiący za sobą moią kolligatkę.

* Brześć Kuiawski

* Brześć Litewski nad Bugiem. Dawniey drukarnia była sławna żydowska. Ztąd Jezuici przy kościele Kodeńskim, gdzie byłem Infulatem

Brzeżany. Brzeziny. Brzozów.

Buczacz. Sarn 1889 Busko. Byckow.

* Bydgoszcz (Bromberg) Tu Kollegium Soc Jesu fundował Jerzy Ossoliński Kanclerz W Koronny.

C. C. C.

* Chęciny Sarn 1893 Tu starostą brat móy i synowiec.

Chełm. Sarn 1893

* Chełmno. vid Skop. Tłuk. Tu nawiedzałem gratiosam Imaginem B. Mariæ u XX Missyonarzów. Tu też konsekrowałem Benedyktynki

* Chełmża (Culmsee) Tu nawiedzałem katedrę Chełmińską.

* Chmielnik na Podolu. Sarn 1893 Starostwo mego Kolligata Ossolińskiego

Chocim Sarn 1893 Choyniec. Chwastów v Fastów Ciechanów

* Ciechanowice. Tu moia siostrzenica rodzona Ossolińska Starościna Nurska

* Ciemierniki Humienieckich.

* Cudnów. Sarn 1894 Tu kościoł konsekrowałem

Czarnków. Czaczawtyk Sarn 1892.

Czartorysk

Czartorysk, na Wołyniu, zkąd imie Xiążąt Czartoryiskich. Sarn 1893

* Czarnobyl, Chodkiewicza Starosty Zmudzkiego.

* Czempin, Szołdrskich. Tu byłem na weselu brata z Woiewodzanką Poznańską

* Czersk. Ztąd niedaleko rodziłem się w Załuskach

* Czerwonydwór. Tu byłem traktowany z Królewiczem od JP. Zabiełły Łow. Lit.

Czerkasy. Sarn 1894 Cztuchów Czyżew. Sarn 1892

* Częstochowa, v Skop. Tu mnie solennie witali XX Paulini.

D. D. D.

* Dąbrowica. Sarn 1895 Tu mnie solennie traktował Xiąże Józef Lubomirski Podstoli Litewski.

Dąbrowo. Sarn 1896 Dobno Idem p. 1897.

Derpt v Skop Fluk. Dobrzyn. Dolina Sarn l. c.

* Drohiczyn. Tu starostą szwagier i siostrzeniec Ossolinscy.

* Drzewica. Mego synowca Szaniawskiego Starosty Wąkolownickiego. Tu głowa S. Jana Chryzostoma.

Dubiecko. Sarn 1897. Tu Załuski Starosta Chęciński Panem

* Dubno. Tu mnie dwa razy solennie przyimował Xiąże Sanguszko Marszałek Nadw. Lit. Tu mieszka móy X. Officyał Gorczyński Dziekan Kiiowski.

* Dukla. Sarn 1896. Oyczyzna S. Jana zakonu Min. Obserw z Dukli.

* Dybów, blisko Torunia, Komora Skarbowa.

Dynaburg w Inflanciech. Dynów w Podgórzu

E. E. E.

Elbląg (Elbing) vid. Skop. - Georg. Seileri Act. occas XVI saeculi. Sarn 1898.

F. F. F.

* Fastów. To moie miasto do Biskupstwa Kiiowskiego należące.

* Felsztyn (Fulsztyn) Sarn 1898. Gniazdo Herburtów.

* Firleiow. Tu nawiedziłem X. Benedykta Chmielowskiego Autora nowych Aten, którego m zrobił Kanonikiem Kiiowskim.

* Framburg. Tu był Kanonikiem Mikołay Kopernik sławny Matematyk

Fraustadt

Fraustadt, v. Wschowa. Freystadt. Frydland.

G. G. G.

* Gdańsk (Danzig, Gedanum, Dantiscum) v. Skop. Tu mieszkałem pół roku i poznałem Piotra Wielkiego Cara z Augustem Drugim. Tu znaiomości z Paul Peter sławnym natenczas Astronomem. Titius Petrus Gedanum florentissimum, Programma. Dant. 1670. Chytræus Natanael Dantiscanum 8. Ristoch 1590. S. T. Strzelecki, Oratio ad Gedanenses de bello cum Rege Stephano. 4. Posn 1577

* Gliniany. Wydałem Xiążkę o Rokoszu Gliniańskim.

Głogów, Gołogóry Głuszyniec. Sarn 1900

* Gniew, (Mewe) pode Gdańskiem, Zt ąd był rodem X. Łabiszewski Spowiednik Królowy Francuzkiey.

Gniezno v. Skop. Sarn 1900. Tu w Kościele Metropolitalnym Kaplica przez moiego Dziada Olszowskiego fundowana.

Gołup. Tu Starostą Kollega móy Wesel.

* Góra pod Warszawą. Tu u Dominikanek leży Matki moiey Ciotka W. Kolumba Potkańska. Tu celebrowałem u XX Piiarów na beatyfikacyą Josephi Calassantii.

* Gostyń, w woiewództwie Rawskim. Tu miałem Pradziada rodzonego y Szwagrów dwóch Kasztelanami.

* Gostynin. Tu wizytowałem Kościół śliczny XX Filipinów ad normam Madonna de Salute w Wenecyi

* Gródek. Tu mieszkałem sześć tygodni u nieboszczki Ordynatowey Fundatorki Panien Kanoniczek Warszawskich. Sarn 1900.

Grodzisko * Grodno vid Skop. Tluk. Sarn l. c. Grudziąż.

* Gutstadt. Tu Kollegiata Warmińska. Pałac Biskupa Warmińskiego. Tu Stryiów dwóch moich umarło.

H. H. H.

Halicz. Stolica niegdyś Królów i Xiążąt. Sarn 1901 v Skop. Tłuk.

* Heilsberg. Tu mieszkałem przy Stryiu Xięciu Biskupie Warmińskim

Hluk

Hlusk. Hotowczyn. Homel. Hrubieszów. Humań

J. J. J.

* Janów. Tu mnie traktował Xiążę Lubomirski Miecznik Koronny
* Jarosław. Tu nawiedziłem N. P. w polu na Piaskach
* Jasieniec. Tu móy Kolligat Chomętowski Woiewoda Mazowiecki Hetman P. K. założył był pałac wielki w figurze C, ale nie dokończył. Busta królów polskich kamienne, co to były destynowane, mnie się dostały.
* Jaworów. Tu byłem proboszczem przez półtora lata
* Jedlinsk. mego Siostrzeńca Lanckorońskiego Starosty Rawskiego. Dawniey tu była Akademia.
* Jędrzeiów. Tu Kościół wystawił brat móy Biskup Krakowski. Tu nawiedziłem grób Błogosławionego Wincentego Kadłubka
* Iłża. Tu byłem u mego brata Xięcia Biskupa Krakowskiego
* Imbramowice. Tu nawiedziłem Norbertanki z s. p. X. Lechmanem Kanonikiem Krakowskim.
* Inowrocław. * Inowłodz. Józefów
* Jurowice. Tu wizytowałem Lores Polski
* Iwanowice. Tu mieszka ciotka moia Chebowska Starościna Liwska

K. K. K.

Kalisz (Calisia) miasto nad Prosną rzeką, wspaniałym Kollegium Jezuickim od Stanisława Karnkowskiego Arcybiskupa Gnieźnieńskiego fundowany ozdobione.—
* Kalwarya. pod Krakowem. Tu mnie solennie traktował Xiążę Czartoryski Chorąży Królewski
* Kamieniec Podolski Jam 1892. Tu wizytowałem fortyfikacye z J. P. de Vitt Komendantem.—

Kamieniec Mazowiecki Kamieniec Litewski
* Kazanów. Tu był pałac mego Dziada Marszałka Nadwornego Koronnego, teraz pustki. Ubi steterunt Pergama, nunc fluctuant arista
* Kazimierz przy Krakowie. Kazimierz dolny

Kęty

Kęty Sarn. 1903 Oyczyzna S. Jana Kantego S. T. D. Patrona Krolestwa Polskiego i Akademii Krakowskiey

* Kielce, rezydencya Biskupow Krakowskich. Tu u brata mego bywałem

* Kiiow. Tu byłem Roku 1759 w Marcu. Graf Łopuchin, Komendant solennie mnie traktował. Metropolita Arseniusz Opat Pieczarski. –

Kleszczeniki. dobra Xiążąt Poniatowskich

* Kleparz przy Krakowie. Kleko. Sarn. 1902.

* Klwów w woiewodztwie Rawskim Schmoii Swidzinskich, zkąd na mnie spada cząstka sukcessyi.

* Kobyłka (Załuszczyn) Tu brat moy Marcin Xiążę Sielnicki, suffragan Płocki a potym Jezuita, fundował Jezuitom Missyą z pysznym kościołem. –

* Kodeń, tu byłem proboszczem Infułatem r. 1730–4

Koło, Kolno, Kołomyia, Sarn: 1894

Koniecpole, Tu pierwszym Panem był Dziad czwarty żony mego Dziada Klemensa miał na 50 miast a na tysiąc wsi przeszło. –

* Końskie. Tu bywałem u Małachowskiego Kanclerza W. Koronnego.

* Konstantynów. Sarn. 1894 Tu miałem introdukcyą solenną cudownego Krucyfixu i kilka tysięcy bierzmowałem. –

Kopyl. Sarn. 1903. Korczyn. Koronow (Polnisch Krone)

* Korzec. Korsuń Sarn 1903. Koscian. Kostrzyn

* Kowalew. * Kowno (Cauna) zkąd Lipiec biały

* Kraków Tu kanonik Krakowski D U J. Tu kazywałem miawowy na pogrzebach Szaniawskiego i Kardynała Lipskiego Biskupów Krakowskich a gdyby nie areszt, miałem kazać przy kanonizacyi S. Jana Kantego. Tu pyszny nagrobek mego brata. Tu Bibliotekę Akademii fundował Dziad moy Olszowski Prymas. Encomium Cracoviae extat in Hyppoliti a Collibus Incrementis Urbium p. 142

Krasiłów Sarn: 1893. Krasnik w Ordynacyi Zamoyskiey

* Krasne. Tu wizytowałem XX Kanonikow regularnych. –

* Krasnystaw. Sarn: 1903. Tu Katedra Biskupa Chełmskiego. Tu stale ...iem

ieit Potocki Kasztelan Słoński, ktorego żona Daniłowiczowna ciotką ro,,
dzoną, synowca mego Starosty Grodzkiego Kawalera Orderu Rerskiego
Lwa Złotego

* Królewiec. Tu byłem r. 1761. Częstował mnie pompatycznie Graf Korff Ge
nerał Rossyiski.

Krosno. Kruszwica vid. Skop. Stulk. in Epigr.

* Kraszyn pod Częstochową. Tu byłem u bratowey moiey Starościny Lu-
belskiey

S. Krzyż, albo Łysiec. Klasztor Benedyktyński naydawnieyszy.

* Krystyanpol. Tu byłem na weselu Grafa Brühla Starosty Warszawskie,,
go Generała Artylleryi Koronney. —

* Krzemieniec. Tu w pysznym Kościele Jezuitów, ktorzy mnie witali, leży
incorrupta Vener Anna de Oswiecinskie, Herbu Junosza, w opinii świę
tobliwości, zeszła.

Krzeczów, Krzepice, Krzyczew, Książ (Xiąż

* Kunów. Byłem Administratorem tego Klucza sede vacante

L. L. L.

* Lachowice. Tu pałac pański mego Kolligata Xięcia Jabłonowskiego
Woiewody Nowogrodzkiego

* Lanckorona. Za to miasto (zkąd imię maią moi Kolligaci de Brzezie z fa
milii Franciszkiey Lanckorońscy) Krolowa Bona dała im zamianą Wodzisław

Łańcut (Landshut) w Podgórzu XX Lubomirskich. —

* Lask, zowią go Sieradzkim Gdańskiem. Należy do mego wnuczka Bogu,,
miła Załuskiego. Tu kazałem na pogrzebach brata i synowca Załuskich..

* Latyczew. Tu byłem iadąc do Kamieńca Podolskiego i Chocima

* Łęczna. Przedtem Rzewuskich, teraz Szeptyckich

* Łęczyca. Lelów, Leśniów. Leżaysk

* Leszno (Polnisch Lissa) Leszno przy Warszawie

Lipowiec. gdzie Domus correctionis Xięży Dyecezyi Krakowskiey. Tu brat
moy Xiąże Biskup Krakowski zamek reparował. —

* Liw. Tu miałem brata rodzonego mianowanego na Kasztelanią
* Łomża. Tu Collegium y szkoły X.X. Jezuitów
Łowicz, rezydencya Prymasów. Tu kazałem na pogrzebie Xiążęcia Prymasa Lubinskiego i kilka razy byłem na konsekracyach mianowicie dzisieyszego Kanclerza Koronnego
* Lubar. Lubartów. Lubaczów, Lubomla
Lewartów, cztery mile od Lublina, Firlejów quondam dziedzictwo, szkołami Aryanskiemi do Rakowa potym ztamtąd przeniesionemi sławne czy bardziey niesławne miasto. –
* Lublin. Sarn. 1904. Tu miałem brata stryjecznego Starostą. Tu miałem 4 Maji 1744 kazanie in tanta populi confluentia, że prawie po głowach musiałem się drzecna Amboną. –
Lubnica. Tu pałac Xiążąt Czartoryskich Woiewodów Ruskich
Luck (Luceoria) – Lutzko. Sarn 1905.
* Łuków. Tu mnie witali Konwiktorowie Piiarscy
* Lwów (Leopolis, Lemberg) Sarn: 1906 – Kop. Stuk – Tu do chrztu trzymałem z Kossakowską Kasztelanową, Kaminską, żoną Jakóba Frank sławnego żydów nawróciciela
* Łysa Góra; Łysiec Mons Crucis. Sarn: 1908. Tu naypierwszy Klasztor Benedyktyński w Polszcze, sławny znaczną partykułą krzyża S. złożona od Emeryka Krolewicza Węgierskiego. Tu mieszkałem trzy dni i sołennie mnie traktował X. Opat Karski
* Łyszkowice. Tu Xiążęciu Prymasowi Potockiemu oddawałem kazania podczas Kanonizacyi S. Stanisława Kostki i Moyżego w Warszawie miane i onemu dedykowane. –
M. M. M.
* Malborg v. Kop. Tu mnie witali Jezuici gdym był Postem na Generał Pruski 1731 roku
Marienwerder, (Kwidzyn) w Pomeranii Sarn: 1920
* Mercz. Tu moia siostrzenica Ogińska Starościna

Miechów

* Miechów. Tu mnie solennie traktował X. Radlinski Praepositus Infulatus Lustrowałem tu całą Bibliotekę

* Miedniewice. Tu miałem kazanie przy Koronacyi solenney obrazu cudownego i bierzmowałem cztery tysiące ludzi

Międzyborz. * Międzyrzec (Meseritz. Interamnum) Biskup.

* Międzychód, Umrągów, zkąd rodem kochany móy X Janowski

* Miętnik. Tu starostą Butler, teść mego siostrzeńca Ossolinskiego Starosty Sulejowskiego

* Minda pod Gdanskiem. Podpisałem tam moię Imię

* Minsk w Mazowszu. Tu móy przyiaciel Woiewoda Sieradzki Opaliński

Minsk. w Litwie skąd mi Gazety przysyłano do Smoleńska

* Mirów, zkąd się pisali Myszkowscy Hrabiami

Mitawa, stolica Kurlandyi

* Mława, tu Missyonarze, którym uta świadczył stryi móy Ludwik biskup Płocki

* Mogiła, Sarn: 1909. Tu bywałem na obiedzie u Michała Szembeka Suffragana" Krakowskiego, Opata

* Mogilno. Opactwo Benedyktynskie

Mohylów. Mosty * Morawice. Tu byłem Proboszczem rezygnowałem gratis successori JX Narębeckiemu, który tu kościół po mnie wymurował

Mosciska. Msciborów, Mscisław, Mszczonów

Myszyniec, tu Jezuici mają Missyą. Konfundatorem był stryi móy Ludwik Biskup Płocki.

N. N. N.

Nakło, Niemirów. * Niepołomice (Wielkorządy) Sarn. 1910

* Nieswież, Sarn 1909. Tu byłem na pogrzebie Xięcia Radziwiłła Hieronima. przez tydzień traktowany od Xięcia Hetmana W. Litewskiego

* Nowemiasto. Tu mnie częstował Granowski Woiewoda Rawski, który quondam szemną iezdził do cudzych Kraiów.

* Nawogródek, miasto i woiewództwo w Litwie na Białey Rusi. Erdziwiłł Xiąże Litewski to miasto założył, opisał ie Jan Pazowski S.J. Novogrodecum

Nowy targ

Nawystarg. Nur. Nieszawa.

O. O. O.

Odolanów. Tu król Stanisław był kiedyś Starostą

* Olesko Sarn. 1912. Tu mnie solemnie częstował r. 1746 kollegamóy Referendarz Koronny Rzewuski potym Woiewoda Wołyński; a roku 1765 sekrowałem tu kirku Kapucynów.

* Oliwa v Skop. Tu byłem z bratem częstowany r. 1715

Olkusz. Sarn. 1911. Tu gory kruszcowe srebrne

Obertyn, na Pokuciu, Klęską Tatarów za Zygmunta I sławne

* Olsztyn pod Częstochowa. Tu qua Referendarzferowałem Dekret favore Xięży Paulinów.

* Ołyka. Sarn. 1911 Tu nawiedzałem Bazylikę i widziałem pałac Radziwiłłów

* Opatów. Tu widziałem ceremonią pogrzebu Szydłowskiego

* Opoczno. Tu w Grodzie iest Transakcyi moich Antecesorów

* Opole. Tarłów dawniey Stupeckich. Sarn. 1912. Tu przyjaciel móy X. Ignacy Konarski Rektorem Piiarskim

* Opole w Litwie iest moich siostrzeńców Sierakowskich

Orsza. Orneta w Warmii. Osiek. Osieck

* Ostrok na Wołyniu tu mnie witali XX Jezuici

Ostrokół Sarn 1912 * Ostrołęka. Ostroróg * Oświęcim (Auschwitz)

* Otwock. Tu kilka razy nawiedzałem Bielińskiego Marszałka W. Koron: przyiaciela mego.

* Owrócz. Tu wizytowałem Klasztór i Kościół Dominikanów maiący parafią. Witały mnie tu solennie szkoły Jezuickie i OO Bazylianie

P. P. P.

Paradyż. to Opactwo miał brat móy rodzony Xiąże Biskup Kr.

* Parczów. Tu Starościna matka moiey bratowey, była z Denhoffów Kono... Daniłowiczówna.

Pereasław * Petrykowce. Pierzczanica

* Pilica. mego siostrzeńca Wessla. Tu ię ostatnią razą widziałem r. ... z Bratem X...

Pi

Pilca. * Pilzno. Piotrowin

* Pinczów, Sarn 1916 Tu mnie częstował solennie X. Kieturowski Przeor Pau-
linski, dawniej znany w Rzymie

* Pinsk na Podlesiu, grobem W. Andrzeia Boboli S.J. sławne miejsce

* Piotrków. Tu chodziłem do szkół na Konwikcie Piiarskim, na retorykę pod X. Glicerium. Tu widziałem Trybunał Koronny r. 1714. a byłem witany iako Deputat [illegible] Krakowski r 1725

* Płock. Tu miałem dwóch Stryiów i brata Biskupami, a stryia Woie-wodą

Płońsk. Podhayce. * Podhorce. tu pałac wspaniały mego [illegible] Rzewuskiego Woiewody Krakowskiego, który mnie trzy razy solennie trakto-wał.

Podoleniec na Spiżu. Tu Nowicyat XX Piiarów

Połaniec. Potock. Pomorzany. Poniec

* Poznań, Katedrą i Akademią sławne. Dawniey to miasto zwało się Strayo-na. Tu byłem r. 1744 końmi Działyńskiego potym Woiewody Kaliskiego

* Podhorce. Tu pałac pyszny Xięcia Jabłonowskiego Woiewody Nowogrodzkiego gdziem go nawiedzał, tamteż iego biblioteka

* Podkamień. Tam dwa razy nawiedzałem gratiosam Imaginem B.V. Mariae

Peplin, Opactwo Cysterków.

* Połonne. Tu mnie solennie traktował Xże Lubomirski Marszałek Koronny

* Prasnysz. Tu wizytowałem Klasztor Panieński

Proszów. Proszowice. Przedborz. Przeworsk

* Przemyśl. Tu nawiedzałem Katedrę

* Praga za Warszawą. Tu Loret pod strażą OO Bernardynów

Przybysławice pod Lublinem. Pałac Xięcia Czartoryskiego Kanclerza Wielkiego Litewskiego

Puck, (Pautzke Putisaum) za Gdańskiem miasto mocne nad morzem

* Puławy. Tu byłem dwa razy u Xięcia Czartoryskiego Woiewody Ruskiego

Pułtawa porażką Króla szwedzkiego Karola XII pamiętna

* Pułtusk. Tu rezydencya Biskupów Płockich tu byłem Archidyakonem tu nagrobki Załuskich. —

R. Raduno

R. R. R.

Radom gdzie byłem Prezydentem Trybunału Skarbowego

Radomsko, Radoszyce Ragneta

* Radziejowice. Tu bywałem u siostrzeńca mego Osolinskiego który miał za sobą Lewendhalowne Marszałka Francuzkiego córkę

* Raków. Tu gniazdo było dawniey Socynianów z szkołą i drukarnią Sand[...]

* Rawa. Tu miałem trzech Woiewodów (Załuskich, dwoch Kasztelanów i dwoch Starostów

* Rawicz. Tu mnie częstował Sapiecha Woiewoda Smoleński

* Regnów w Woiewodztwie Rawskim. Tu móy siostrzeniec Lanck[o]roński wystawił piękny kościół dla Matki Boskiey cudowney

* Reszel, w Warmii. Tu collegium i szkoły Jezuitów. Przedtem tu był klasztor Augustyański.

Rewel w Inflanciech skop. Tur. etc

Rzeczyca, Rzeszów. Xięcia Lubomirskiego Chorążego Koronnego

Rzemień w Woiewodztwie Sandomirskim, sławny Elżbietą Drużbac[ką] czasów swoich wierszopisarką

* Rogoźno (Rogasen) Rohaczów. Rohatyn

Rosienie * Rożana * Rożanka

* Rowno. Tu mnie solennie traktował Xiąże Lubomirskich Woiewoda Bracławski.

Rubieszów. Radzyna. Ryga, stołeczne miasto Inflant skop. Tu[r]

Rymanów. Rypin

S. S. S.

* Sądecz Sam. 1921

* Sambor Tu miałem kazanie na pogrzebie mego kolligata Hetmana Chomentowskiego

* Sandomierz. To Starostwo Ossolinskiego mego powiatowego tu mnie witało miasto. Tu nawiedziłem klasztor Panien Benedyktynek gdzie xienią, kolligatka moia Siemienowska

Sanok

* Sanok. Tu roku 1736 zginął brat moy inprospere Prosper Kuchmistrz Litt. mając deklaracyą Województwa Rawskiego.

Satanow. Skała na Podolu.

* Szkalmierz (Scarbimiria) należy do Wikaryych Krakowskich. Tu Kanonikiem Xiądz Janocki. —

Szczekarzowice. Szczepanowice. Servia Nova.

* Szczuczyn. Tu byłem z braćmi r. 1713 na Konwikcie u Piarow, a co Niedziela w zamku u Szczuczyny Podkanclerzyny Litewskiey wdowy.

Sędziszow. Serock. Serocyn.

* Siedlec. Nawiedzałem tu gratiosam Imaginem B. V. Mariae

* Sieluń, tutejszemi Xiążętami proboszczami Płockiemi sławne; pięciu Załuskich.

* Siemiatycze. Sieniawa. Sarn. 1921 * Sienno Idem 1920

* Sienica. Sarn. 1921. Rudzińskich. Tu Reformaci.

* Sierpe. Tu wizytowałem Klasztor Benedyktynek. Tu gratiosa Imago N. M. P.

* Sieradz (Siradia) Sarn 1920. Siewierz. Sierock

* Skierniewice. Tu byłem u Xiążąt Prymasow Potockiego, Szembeka, Lubińskiego, a z tym Konsekrowałem dwoch Opatow.

Skawina. Skrzynno, hrabstwo Duninow.

Słomniki. Słonin. Słońsk. Słuck.

Słupca. Słupia. gniazdo Słupeckich. Sarn 1920.

* Smoleńsk. Tu siedziałem w Areszcie Smoleńskim r. 1768 z temtąd przeprowadzony potem do Kaługi

* Sniatyn. Sarn. 1922. Sobień. Sobota. Sobotka

* Sochaczow. * Sokal. Sarn 1922 Sokolniki.

Spiż (Zips, Scepusium) Starostwo Spiskie.

Solec, Sorsztyn, czy Czorsztyn.

* Szczebrzeszyn, w Ordynacyi Zamoyskiey. Szczytno.

* Stawiszyn * Stanisławow, ieden w Mazowszu, drugi na Pokuciu.

Szroda Sarn 1920. mieysce Seymikow dwoch Woiewodztw Wielopolskich Poznańskiego i Kaliskiego. —

Stargard

* Stargard. pod Chełmnem. Oełtac tu Biskupa Chełmińskiego, gdzie mieszkałem tydzień przy bracie.
Starodub. Staszow. Stęzyca. Stobnica.
* Sterdynia. Tu mieszka moia Siostra rodzona Ossolińska.
* Stradom, przy Krakowie. Strassburg, po Polsku Brodnica.
Strzelno. A. Łuczyński przyjaciel moy jest tam Proboszczem.
* Sulejów. Tu Stercottę brat i tri Siostrzenice.
* Sulgostów. Tu bywałem u Wojewody Rawskiego Świdzińskiego
Szrem. Tu Franciszkanka moja synowica.
Suraż. * Swiecie. Szadów. Szadek. Szarogród
Szereszów. Szydłów. Szydłowiec.
Szkło, po de Lwowem, w Starostwie Jaworowskim, gdzie Cieplice zdrowiu pomocne, o których traktat po polsku napisał Erasmus Sixtus Leop. 4. w Zamosciu 1617 P. Mitzler z Łacińską swoią wersyą wydaie

T. T T.

* Tarczyn. Miasto do Probostwa Warszawskiego należące.
Tarnow. Miałem Nominacyę na Infulacyę tutejszą, alem ją ustąpił.
Taurogi na Żmudzi, należą do Króla Pruskiego.
* Tczew (Dirschau) Techinia. Tęczyn. Terespol.
* Toruń. (Thorn, Torunia) v Skop 1924. Tu byłem na Komissyi Toruńskiej r. 1725.
Toguż. Tolkmit. Trembowla. Trechtymirow.
* Troki. Tu nawiedzałem gratiosam Imaginem B.V. Mariae.
Trzemeszno. Tu Canonici regulares Lateranenses.
Tuchol. Tuchów Tubarcza. Turzyno. Turobin.
Tustem. Sarn. 1924. iakoby tu stoi (non plus ultra) miasto na granicy Polskiej i Węgierskiej. —
Tyczyn Tykocin, tu Proboszczem XX Missyonarzów X Sikorski. Tu też domus militum emeritorum.
* Tyniec pod Krakowem. Tu mnie witali X.X. Benedyktyni.

M. Mchanie

~U. ~W. ~U. W.

Uchanie Sarn. 1927. Wjazd.
Umanów Sarn. l.c. Starostwo na Ukrainie
Uniejów, grobem Błogosł. Bogumiła A. G. sławny.
* Warka z tąd piwo quondam sławne. Senta Biera di Varca.
* Warszawa (Varsovia, Warschau, Varsovie) Tu jestem Proboszczem, tu biblioteka mojej fundacyi, tu sepulcrum patrum, tu kazywałem czterema Językami.
* 2Ujazdów. Z tąd wjazd swoy miewali przedtem Xiążęta Mazowieccy do Warszawy, tu śniadanie jedli jadąc na polowanie; pałac tu Xiążęcia Lubomirskiego Wojewody Krakowskiego, gdzie często bywałem a teraz gmach pyszny i letnia Nayjaśnieyszego Pana rezydencya. —
* Wilanów, o którym ktoś napisał, quod vetus urbs habuit, hoc vila nova habet. I tu także często bywałem u Xcia Wojewody Ruskiego Czartoryskiego.
Urzędów, Uście, Wałcz, Waręż, gdzie Proboszczem X Stanisław Bielawski Archidyakon moy Kijowski.
* Wąchock, miasto do Opactwa mego Wąchockiego należące.
* Wartenburg, w Warmii. Tu piwo sławne.
Węgrów, Krasińskich Tu XX Kommuniści
Weixelminde (Weichselmünde) ~ Minda.
* Wieliczka. Tu byłem w żupach solnych.
2Wieluń. Wieruszów. Wiłkomierz.
* Wilno (Vilna Vilda) ~ Skop. Sarn. 1920. Tu r. 1761 przyjęty Hosanna! a r. 1767 Crucifige! byłem tu w Areszcie Rossyiskim dwa miesiące.
Winnica, w Województwie Bracławskim. Wiskitki.
* Wiślica. Tu Kasztelanem Jabłonowski, który ma moją wnuczkę Ossolińskiego Starosty Nurskiego córkę.
Wiśnia. Tu Sejmiki Województwa Ruskiego.
Wiśnicz. Sarn. 1928. Przedtym Kmitów, teraz Lubomirskich

Wiśniowiec

* Wiśniowiec. Tu miałem kazanie na pogrzebie Xcia Wiśniowieckiego Wojewody Wileńskiego Hetmana W. L.
Witepsk * Wizna * Włodzimierz.
* Wodzisław. Moich Kolligatow Lanckorońskich
Włocławek. Katedra Kujawska.
* Wolborz. Rezydencya Biskupow Kujawskich.
* Wola Campus Electoralis pod Warszawą
Wołczyn, Xięcia Czartoryskiego Kanclerza W. L. Natale solium Nayjaśnieyszego Pana.
Wołkow, Wołkowysk, Woynicz, Wornie na Żmudzi.
* Wschowa, (Traustadt) tu byłem dwa razy na Senatus Consilium Tu dostałem Opactwo Mogilskie.
Wysokie * Wyszogrod etc.
Z. Ż. Ź.
Zawerów. Żabno * Zakroczym. Zalesie. Załozie
* Zatuski. Tu fundum paternum, zkad imię nam Junoszyam
* Zamość (Zamoscium) v. Skop. Ituk. – Sarn. 1929. Tu Universitas; tu mnie solennie częstował Ordynat Zamoyski. –
Żarnów. Zarzyn. * Zasław. Tu mieszkał moy Archidyakon X. Tokarski
* Zator. Tu mnie solennie częstował Dunin Starosta tuteyszy.
* Zawichost. Tu Starosta Brat i synowiec. Tu Starostwo zawiązał Krol August II trzymając do Chrztu brata mego.
* Zbaraż. Tu byłem na pogrzebie Potockiego Wojewody Poznańskiego
* Zbąszyn. Tu teź siostrzenica mego Lanckorońskiego Starosty Rawskiego, Wojewoda Poznański Gorzyński.
Zborow, gniazdo Zborowskich, przemożney niegdyś, a potem złamaney familii.
Żelechów, ztąd Ciołkowie. Locus natalis spectatae stirpis Ciołkonum Sarn. 1930.
Ziomki. * Złoczów. Tu mnie witało po francusku Coll. Nob. XX Piiarow.
Żmigrod. Sarn 1922. zkąd się Stadniccy piszą.

Żołkiew

Żółkiew. Sewn. 1930. Kazałem nai pogrzebić Królewica Jakoba Sobieskiego.
Zwaniec. Tu ledwiem śmierci nie potkał, gdym się przeprawiał przez Dniestr do Chocima.
Żyrawin. Tu Stryj mój Ludwik Załuski Biskup Płocki Misyą fundował.
Żytomierz. Tu Katedra moja qua Biskupa Kijowskiego; tu fundusz mój Siostr Miłosiernych. – A ja Editor przydaję: Tu depozycya serca pod marmurem JW.^e tej pracy Autora, na który z zlecenia JW^o dzisiejszego Pasterza mojego ten następujący napis podałem:

D. O. M.
et
Memoriae
Josephi Andreae
Comitis Junosza
Załuski
Episcopi Kiiovien. et Czernichovien.
Abbatis Comendatariis Wanchocen. in Polonia
Fontaneti in Gallia, Villariae Betnaci in Lotharingia
Solii Pontificii Assistentis
Equitis Ordinis Heroici Aquilae Albae
Praesulis saeculorum memoria Dignissimi.

Marmore quae cernis splendentia busta viator
Praesulei haec Cordis busta Zalusiadae,
Corporis exuvias tumulo Varsovia texit
Cor habet in gremio Zittomiria suo.
Praesulis illa Pii (Kiiovia nempe Cathedra)
Sponsa Zalusiadae Praesulis illa fuit.
Cor habet in gremio haec, quod religionis amore,
Quod Patriae quod cari arsit amore Gregis
Carius haud potuit memorandus tradere quicquam
Praesul. Cor sponsae tradidit ergo suae.

Monumentum hocce
Luculentum spectatae pietatis testem

Illmus

Illmus Excellmus ac Revmus Dominus
Franciscus Candidus
Comes de Tęczyn
Osseliński
Kijoviensium Antistes Meritiss
Pientissimo Decessori
Cognato Coadjutoque suo
Adlectus in Cathedram Succesor
memor Officii
Anno R. S. — MDCCLXXXV

Inscripsit Joseph Epiphanius Minasowicz Ecl. Cath. Kijovien. Canonicus S. R. M. a Secr. Supremae voluntatis Desideratissimus Praesulis, una cum tribus Collegis moerens Interpres, sequentis quoque Epigram Auctor

Non totus moreris nobis o Maxime Praesul.
Parte tui vivis sed meliore, Tuum
Namque Cor ut Patriae, sic et religionis amorum
Spirans post Cineres bustaque vivit adhuc.

Historya

Historya Polska Duchowna

I

Początek Wiary Chrześciańskiej w Polszcze

Z Wiarę świętą Polany przyjęli około
Roku Pańskiego dziewięć set sześćdziesiąt i pięć, r. 965.
Za powodem Dąbrowki Xiężny Bolesława
Czeskiego Córki, która Mieczysława żoną.
Tym imieniem Polskiego pierwszego Xiążęcia
Zostawszy, męża i Kray do Wiary przywiodła
Chrześciańskiej, zkąd w Wieńcu do śmierci chodziła,
Zaślubiwszy przez wiarę Polskę Chrystusowi. –
Wesele ich pogrzebem było bożków, których
Kruszyć, obalać, palić, topić Kazał Xiążę
Nawrócony, by znaku nie było gdzie stały
Lada, Lia, Marzanna, Zizila, Ziewanna,
Lelum, Polelum, Łyskum, Połyskum, Świst, Poświst.
A że się ten fajerwerk odprawił w Sobotę,
W którą Jana Chrzciciela przypada świętego
Wigilia, ztąd u nas w ten dzień na pamiątkę
Palonych bożków, palą coroczne Sobótki.
Na Szląsku zaś obchodzą tę pamiątkę w czwartą
Niedzielę Postu, co ją zowiemy Letare,
A oni ją tam Todten-Sonntag nazywają,
Gdzie dziatwa z słomy bożka zrobionego topi.
Mieczysław ten fundował dwie Metropolie.
W Gnieźnie jedną, w Krakowie drugą, i siedm Biskupstw
Z których liczba w późniejszych czasach powiększona.

On

On Kapłanów Sług Bożych tak czcił stan dostojny,
Że Księże Książętami miby ich nazywał,
I dziesięty mop z woli postanowił, aby
Do Kościołów dawano. – Za niego pobożny
Ten zwyczaj powstał, podczas Mszy w Ewangelią
Szabli do pół dobywać z pochew na znak iże
Polacy są gotowi wiary Chrystusowej
Orężem bronić i krew za nię swoję przelać.
Postanowionych niżli od niego wywiodę
Porządek Biskupstw, tudzież innych przyczynionych
W następstwie czasów, krótko tych wyliczę wprzody,
Którzy Rzymską Purpurą w Polszcze zajaśnieli. –

II

Kardynali Polscy

Kardynałów piętnastu zrachowałem Polskich
W moich Annotacyach na Kazanie mianem,
Podczas Introdukcyi Stanisława Kostki
r. 1727. Uroczystej w Warszawie. Tych niż tu wyliczę
Wspomnę wprzód trzech którzy przy Purpurze Rzymskiej
Katedry swe Biskupie za granicą mieli,
Acz byli Polakami. A ci są: Mateusz
Z Krakowa (a) Wormacyi Biskup i Cesarza
Ruperta Kanclerz, Rektor wprzód Akademii Pruskiej

(a) De domo Naimann Cracoviensium Patritia, teste Samuele Na-kielski Hist. Ord. Miechov. scriptore celebri. Petrus Saulnier Ord. S. Spiritus in Praefatione gallicae ~~[illegible]~~ translationis Dialogi Matthaei De frequenti usu communionis haec de illo habet: „Mathieu surnommé de Cracovie, ou le Polonois, fut homme tres illustre en son temps, sa memoire ~~toute fois~~ est ensevelie dans un tel oubli en sa propre Patrie, qu'à peine, les plus curieux en scavent le nom. – v. Progr. nostr. (annua) Litter. animum p. 41. Dantisci 1743.

Pruskiej, potym Paryskiej. Drugi Alexander
Xiążęcia Mazowieckiego syn, Biskup Trydentski
Tenże i Akwileyski Patryarcha. Trzeci
Dönhof Cesenateński ony Biskup we Włoszech.
Tobą chwali Króla Jana Kazimierza,
Podten czas Kardynała. w księże Innocenty. (α) — (α) Innoc X Romae 1646.

Tych wyliczywszy, do tych teraz przystępuję
Co w purpurze rządzili w Polszcze Katedrami
Z Arcybiskupów Gniezna był Mikołaj Trąba
Papieżem obwołany na Konstancyeńskim
Soborze, który jednak odstąpił Piotrowych
Marcinowi Piątemu. Z tychże Radziejowski
Michał Stefan Patrus Gnieźnieński purpurą
Kardynalską za Króla Jana przyozdobił.
Z Krakowskich: Olesnicki Zbigniew. i Królewicz
Fryderyk, Kazimierza syn Jagiellończyka,
Jerzy Olbracht Radziwiłł, Bernard Maciejowski
Jan Albert syn trzeciego Zygmunta Królewicz
Jan Alexander Lipski, czasów naszych zeszły.
Z Warmińskich zaś Hozyusz Stanisław, Soboru
Trydenckiego Prezydent, Namiestnik Papiezki;
Andrzej Batory Króla Stefana synowiec.
Z Płockich: Karol Ferdynand, tenże i Wrocławskim
Był Biskupem, brat Jana Alberta rodzony,
A Zygmunta trzeciego syn tu wspomnionego.
Do tych pocztu Cyrylla przypisz z Izydorem,
Którzy Metropolią rządzili Kijowską.

III

Arcybiskupstwa i Biskupstwa Polskie.

Dwie są Metropolie: Gnieźnieńska i Lwowska.

Do

Do Gnieznieńskiej należą: Biskup Krakowski,
Kujawski czy Włocławski, Poznański Wileński,
Płocki, Łucki i Żmudzki, Chełmiński Inflancki
Tenże Piltyński przedtem Wendeński, Smoleński.
Do Lwowskiej zaś należą: Przemyski i Chełmski
Kijowski Czerniechowski tenże, Kamieniecki,
Warmiński jest exemptus, podobnie Wrocławski
Choć bydź, należał pierwej do Metropolii.

Legatus natus Arcybiskup Gnieźnieński Xiąże Prymas Legat,
A podczas bezkrólewia jest Interrex w Polszcze,
Lwowski Halickim pisze się. Biskup Krakowski
Xięciem zaś Siewierskim. Kujawski Kruszwickim
Pomerelskim, Poznański Warszawskim; Wileński
Biało-Ruskim; i Płocki Xiążęciem Pułtuskim.
Xiąże Warmiński Biskup Sambijskim i Pruskich
Prezydentem ziem. Żmudzki Mednickim; Chełmiński
Pomezańskim; Kijowski Czerniechowskim; a zaś
Inflancki się Piltyńskim zwał dawniej Wendeńskim.
Włocki nazywał się Biskup Ceretenskim,
Bakowskim teraz, i ów nie jest Senatorem,
Król go jednak mianuje, a tu Alternata
Onych synów Dominika Franciszka przeplata.

IV

O Biskupstwach obrządku Ruskiego.

Metropolią Ruską fundował Włodzimierz
r. 1000. Jedynowładzca Rusi roku tysiącznego.
Stolica założona jej była w Kijowie
Gdy Schizma nastąpiła, nie ma swej stolicy,
Lecz gdy który z Biskupów jest Metropolitą,
Tam Stolicę swą miewać zwykł, gdzie jest Biskupem

Alboli

Alboli też w Haliczu, gdyż to jest Biskupstwo
Przyłączone Kijowskiej do Metropolii.
Po nim idzie Władyka Włodzimirski, oraz
Brzeski a ten się pisze Prototronem Rusi
Trzeci Łucki Ostrogski wraz Egzarcha Rusi,
Arcybiskup Połocki jest oraz Witebskim
I Mścisławskim Władyką, Smoleński Siewierskim,
Lwowski wraz z Kamienieckim, Przemyski Samborskim,
Chełmski Bełzkim wraz, Piński Władyką Turowskim.
Te Biskupstwa fundował Włodzimierz w tysięcznym
Roku. A zaś Smoleńskie i Pińskie Biskupstwo
W sto czterdzieści lat i trzeci było fundowane.

V

O Archikatedrze Lwowskiej Ormiańskiej.

Arcybiskup Ormiański we Lwowie Katedrę
Ma założoną od lat coś więcej czterystu. r. 1365.
W jedności żyje z Rzymem od lat półtorasta; od r. 1630.
Dokładniejszą tu niżej znaydziesz relacyą.
Dzisiejszy w Katedrą Jema Tobiasza
Stryja swojego rządzi jest Augustynowicz
Jakób Stefan, Assystent Tronu Papiezkiego.
Koadjutorem jego Jakób Waleryan
Tumanowicz nazwiskiem, Biskup Komaceński

VI

Opactwa Commendatorskie

1) Tynieckie pod Krakowem, reguły Świętego
Benedykta, Villarum centum dawniej Abbas.
2) Lubińskie, w Wielkiej Polszcze. 3)[a] Płockie w Mazowszu.
4) Paradyski jest w Wielkiej Polszcze, z 5) Wągrowieckim,

Wąchocki

6) Wąchocki pod Radomiem, ia nim co to piszę.
7) Mogilskie (Clara Tumba) tamże pod Krakowem
8 Jędrzejów i 9 Sulejów, po dwóch ma Opatów,
Prałata, Zakonnika. 10 Czerwińsk Kanoników
Regularnych, pod dwoma także Opatami.
W 11) Trzemesznie zaś jest tylko jeden Prałat świecki
12 Norbertanów Hebdowskie pod Krakowem jeden.
13. Kanoników Miechowskich (a ci są Custodes
Sacrosancti Sepulchri) Proboszcz generalny
I Infułat, jest głową całego zakonu.
Dawniej pod nim Hiszpani byli, Luzytani
Nawet i Niderlandzkie były Kanoniczki;
Tu bywa dwóch Proboszczów, Prałat regularis.

№ VII

Opactwa zakonne.

Benedyktyńskich dziewięć, Cysterskich trzynaście,
Norbertańskich trzy, a zaś dwa Lateraneńskich
Kanoników, Probostwo Infułackie jedno
Miechowitów, Bożego grobu Kanoników.
Benedyktyńskich Opactw Opaci: Lubiński,
Horodyski, Nieświeżki, Płocki, Mogielnicki,
Sieciechowski, Tyniecki, Trocki, Świętokrzyski.
Cysterskich: Jędrzejowski, Koprzywnicki, Lędzki,
Bledzewski, Koronowski, Mogilski, Oberski,
Oliwski, Paradyski, Pepliński, Przemęcki,
Sulejowski, Szczyrzycki, Wąchocki, Wisłocki,
Wągrowiecki. Rzeczonych zaś od Lateranu
Kanoników: Czerwiński, drugi Trzemeszyński.
Norbertanów: Hebdowski, Sądecki, Witowski.
Bożogrobskich zaś Proboszcz, Infułat Miechowski.

VIII Opaci

VIII Opaci Zakonni ritus graeci uniti Zakonu S. Bazylego.

1) Metropolit pisze się Kijowo-Pieczarskim
Ale titulo tenus, bo tam jest syzmatyk:
Ma inkorporowany Warszawski z Koniotkiem
Ritus graeci uniti i z Pałacem Klasztor.
2) Proto-Archimandrytą czyli Generałem
Całego Bazylego Świętego Zakonu
W Litwie, Rusi i Polsce, jest jeden z Opatów.
3) Omfryjski. 4) Połocki czy Hłeboborycki,
Chodzi z Arcybiskupstwem. 5) Mielecki, 6) Supraślski,
7) Żydyczyński. 8) Owrucki. 9) Kobryński. 10) Uniowski
11) Drohobucki. 12) Żołkiewski. 13) Braclawski. 14) Grodzieński.
15) Piński. 16) Kaniewski. 17) Trocki pisze się Nieświezkim
Nowogrodzkim. 18) Dermański, Dubin-Świętokrzyskim.

IX

Zakony w Polszcze Męzkie

Augustyanie mają w jednej prowincyi
Konwentow dziewiętnaście, a Dominikanie
W prowincyach trzech liczą, sto piędziesiąt i sześć,
To jest w Polskiej czterdzieści siedm, w Ruskiej sześćdziesiąt
Pięć, w Litewskiej czterdzieści i cztery Konwentow.
Franciszkanie Klasztorów we trzech prowincyach
Polskiej, Ruskiej, Litewskiej mają dziewięćdziesiąt.
Bernardynow alias Observantes, w Małej
Polszcze dwadzieścia, w Wielkiej trzydzieści sześć, w Litwie
Trzydzieści, a na Rusi dwadzieścia pięć mają.
Reformaci (Recolliti) mają dwadzieścia dwa
W Małej Polszcze, a w Wielkiej zaś trzydzieści sześć.
Kapucyni Konwentow dotąd dziewięć mają.

Byli wprzód pod Ankoną, potym pod Czeskami.
Karmelici antiqua de observantia
W Małej i Wielkiej Polsze trzydzieści sześć mają,
W prowincyi zaś Ruskiej konwentów dwanaście.
Bosi w Koronie dziewięć, tyleż mają w Litwie.
Trynitarze klasztorów w jednej prowincyi
czternaście mają, a tych do Polski sprowadził
Biskup Cesenatenski Jan Kardynał Dönhof.
Bielanie osm, Kartuzi trzy konwenty liczą,
Paulini dwadzieścia trzy, Maryanie sześć swych
klasztorów, Bonifratrzy czternaście rachują.
Filippa Nereusza Oratoryanie
W Poznaniu, w Gostyniu, są też i w Studziannie.
Missyonarze domów dwadzieścia i cztery
Kommuniści piętnaście mają. Teatyni
Collegia dwa liczą, w Warszawie, we Lwowie.
Jezuici w prowincyach czterech: Mazowieckiej,
Litewskiej, Polskiej, Ruskiej z Rezydencyami
Kollegiów rachują sześćdziesiąt i dziewięć (a)
Pijarzy w prowincyach dwóch, Polskiej, Litewskiej,
I z rezydencyami liczą dwadzieścia sześć.
Są też i Kanonicy de Poenitentia
Czy Mariae de Metro, rzeczeni Markowie.
Od Kościoła Świętego Marka co w Krakowie,
Ci prócz Czech nieznajomi mają także w Litwie
Kilka swoich konwentów i zaczyt z Michała
Giedroycia, który z Książąt Litewskich zrodzony

Słynie

(a) W całym świecie jest z prowincyi 41. Collegiów 674. Rezydencyi 357. Seminaryów i Konwiktów 163. —

Słynie w Błogosławionych poczet policzony.
Są niemniej Swiętoduscy Kanonicy Sancti
Spiritus de Saxia, rzeczeni Duchacy.
W Krakowie, gdzie i Mniszki są także Duchaczki,
Głową ich był Kardynał Dönhof tu wspomniony
Ducheci ci są w Wilnie, ale to nie zakon
Tylko Konfraternia w powietrzu służąca.
Ritus greckiego zakonu Bazylego w Litwie
Czterdzieści monasterów, na Rusi siedmdziesiąt.

X

Zakony Panieńskie

Augustyanek jeden Klasztor jest w Krakowie.
Benedyktynek dawnych dwadzieścia Klasztorów
Reformy zaś Chełmińskiej Magdali Mortęskiej
Są te wszystkie co w Prusach Polskich znayduią się.
Bernardynek Klasztorow jest dwadzieścia i dwa
W Wielkiej i Małej Polszcze, na Rusi i w Litwie.
Brygitek jest ośm tylko i z niemi we Gdańsku (a)
Tych nie masz nigdzie tylko w Polszcze Brygitani,
Nie tylko są we Gdańsku, są i w Bawaryi;
Dawniej zaś w płci obojej kwitnął zakon Swiętej
Brygity pod imieniem Salvatoris, zwłaszcza
W Szwecyi nim Kacerska powstała zaraza.
Cysterki, mają swoich dwa tylko Klasztorow.
Czeskie Panny w Krakowie jeden, tak nazwane,
Te ja bydź rozumiałem z Czech tu sprowadzone; Ale

(a) Sewicki Gasparis sub nomine Lucae Linowski /: non Lunowski ut habet Bibl. Script. SJ :/ Dialogus Nautae et Cursoris de Violentia Monialium S. Brigittae a Dantiscanis proscriptione 4. i. l. 1611. Pol.

Ale dowiedziałem się że to imie mają
Od panny tak rzeczonej Czeskiej fundatorki
Zachowując Regułę Swiętej Eufemii
I nieznając zwierzchności inney prócz Biskupiej.
Dominikanki mają Klasztorów piętnaście.
Tercyarek świętego Dominika domy
Dwa w Krakowie przy Swiętej Troycy są Kościele.
Franciszkanki w Krakowie, w Zawichoście, Szremie,
I w innych miejscach mają czternaście Klasztorów.
Norbertanki w Krakowie na Zwierzyńcu, w Strzelnie
W Busku, Imbramowicach rześć Klasztorow liczą.
Karmelitek obserwy dawnej jest Klasztorow
Bosych w Polszcze i Litwie osim tylko. Te siostra
Eryka Puteana nauką sławnego
Wprowadziła do Polski pobożna Chrystyna
Prezentek jeden Klasztor. Panien Miłosiernych
Czternaście zgromadzenia, przy tyleż szpitalach,
Pod Missyonarzami, dwa zaś pod Biskupem,
Jeden w Pułtusku mego brata fundacyi,
A drugi w Żytomierzu z mojego funduszu.
Niech Bóg natchnie pobożnych Pań i Panow serce,
Do wsparcia, by ten fundusz nie był w poniewierce.
Sakramentki są tylko w Warszawie, we Lwowie.
Te zaś reformowane one Benedyktynki
Sprowadziła z Francyi Królowa Janowa.
Chciała w Rzymie fundować takiż, lecz nie przyszło
Do tego choć z Francyi już je sprowadziła;
A tu mam Synowicę Kochaną Joannę
Oblubieńcowi Dziewic poślubioną pannę
Tu Podskarbiego Wessla mojego siostrzenica

Dwie

Dwie siostry w Chrystusa wielbią, oblubieńca
Ktorych światka spoczywa tu Krolewiczowa
Konstanta, fundatorki Krolowey synowa
Wizytek iest klasztorów cztery; iam w Warszawie
Swięcił kościół w krakowie, Wilnie i Lublinie
Te Franciszek Salezy biskup Genewęński
Fundował, sprowadziła do Polski Krolowa
Ludwika, w roku sześćset pięćdziesiątym czwartym — r. 1654
Jest w druku relacya podróży z Paryża — Lettre circulaire 12 Paris 1655 [Est. XXI 239]
Do Warszawy tych panien ale dziwnie rzadka
Gdyż tylko exemplarzow dwadzieścia wybito
Fundusz ten uczyniony na starostwie Nurskim
Przeto też móy Kolligat z Starostwa trzy grody
Maiącego, mizerna, tała się Intratą.
Bodayż z worka fundowac swego, nie cudzego
Tu siostrę Wiktoryą miałem w szaptałce
Już ią w niebie potkała, zna iey świątobliwe
Życie. Tamże ich była dawniej Starszą, matki
Wuinka moiey. Życie mam iey opisane
W cyrkularnym iak zwyczay liście, po francuzku (a)
(W Lubelskim tych Zakonnic (nim był murowany)
Klasztorze, przypadkowym zgorzało pożarem
Zakonnic dwoie, święciuż zaś panien czternaście — r. 1731 in Februar
Niechby te dobrowolne zmiłości Chrystusa
Niewolnice, dla siebie trwalsze klatki miały
By nie mnożyły świętych tym sposobem koni
Mamy jej z towarzyszek Urszuli wmnogości — 11,000 dziewic
Jakoż powstał tam klasztor iak fenix z popiołu

Moyna

(a) Ten list pisany od Jozefy Duninowney z Krakowa drukowany w Paryżu 1721 in 4

16

Hojną Szembecka ręką, murem przywiedziony
Pobożnego Kanclerza, a brata Prymasa

XI

Seminarya Dyecezyi Polskich

Każda Dyecezya ma Seminarya
Swe. Gnieznieńska ma w Łowiczu i Gnieznie, zas Lwowska
We Lwowie, a Krakowska ma trzy w samym mieście
Od biskupów tameczných fundowane; pierwsze
Na Stradomiu założył Małachowski, drugie
Zas na zamku Szaniawski Konstanty, a trzecie
Załuski, brat mój przydał dla akademików
Inne są w Sendomierzu, w Kielcach i Lublinie
Kuiawska swe w Włocławku ma Seminarium
Wileńska w Wilnie, a zas Poznańska w Warszawie
U Xięży Kommunistów i Missyonarzów
Płocka dwa iedno w Płocku a drugie w Pułtusku
A to iest od moiego brata fundowane
Łucka ma swe w Janowie, Węgrowie i Łucku
Przemyska ma w Samborzu Żmudzka w....
Chełmińska w Chełmnie a zas Chełmska w Krasnymstawie
Kiiowska ma tez Klatkę w Żytomierzu ale
Ptaszków niemasz w niey; Niewiem nic o innych cale. –

XII

Alumnaty Papiezkie w Polszcze

Grzegorz trzynasty Papież trzy nam Alumnaty
Na Rusi, w Litwie, w Prusiech opatrzył; z tych Lwowski
Dla Kleryków Ormiańskich i Ruskich Unitów
Pod rządem Teatynów. Wileński z Brunsberskim
Pod zwierzchnoscią tych synów zostaie Loioli

XIII Collegia

XIII
Collegia Nobilium

Kollegia Nobilium tóż się zagęściły
A wcale niepotrzebnie z uszczerbkiem Kleryków
(: Dobrze że są, ale to źle, że ich jest nadto :)
W Warszawie Teatyńskie, Piiarskie, Jezuickie
W Wilnie, Lwowie, Krakowie, Łukowie Piiarskie
W Kaliszu, Wilnie, Rawie, rząd maią Jezuici

XIV
Święta roczne Polskie

Nowy Roki i Trzy Krole z Agnieszką na Styczeń	1.	6.	21.
Luty Gromicze święci i Macieia. – Marzec		2.	24
Kazimierza. Józefa. Panny Zwiastowanie	4.	19.	25.
Kwiecień Woyciecha i dzień Opieki Józefa			23
May Filippa, Jakóba, Znalezienie Krzyża	1.	3.	
Stanisława. – Chrzciciela Czerwiec Piotra Pawła	8.	24.	29.
Lipiec ma Nawiedzenie, Małgorzatę, Pannę	2.	13	
Magdalenę, Jakoba Apostoła Annę	22	25	26
Sierpień Wawrzyńca, Panny Wniebowzięcie Sławi	10	15	
I Bartłomieia. – Wrzesień teyże Narodzenie		24.	8.
Panny wielbić, Podwyższa Krzyż i Mateusza		14.	21
Z Michałem święci. – Judę z Szymonem Pazdziernik		29.	28
Listopad wszystkich Świętych pamiątkę obchodzi		1	
Marcina. Katarzyny Jędrzeia szczegolniey	11.	15	30
Grudzień za Mikołaia Biskupa, Poczęcie	6.	8.	
Niepokalane Panny. Tomasza i Boże		21	
Narodzenie, Szczepana, Jana Apostoła	25.	26.	27
Ewangielistę, razem, nakoniec Młodzianki		28	

Co się tyczy Ruchomych świąt te są: Wielka Noc

Wnieba

Wniebowstąpienie Pańskie, i Zielone Swiątki
(*) P. Świętego Kościoła Dzień Swiętey Troycy, Boże Ciało, Poświęcenie (*)

XV

Swięci Patronowie w Polszcze

o których mamy Pacierze Kapłańskie

Swięty Jędrzey z oktawą, lecz tylko w Warmii
Swięta Barbara dobrey ćo p. ~~...~~ Łonka śmierci
Brygita Szkocka Panna i Apolonia
Kazimierz w ~~...~~ Wilnie i całey ma Oktawę Litwie
Przeniesienie Swiętego Wacława Czeskiego
Króla Tuteczneg Patrona Polskiego
Cyrillus, Methodius ci Apostołowie
Morawianów, a w Gnieźnie naszym Patronowie
W drugą, po Wielkiey Nocy Niedzielę, fest mamy
Grobu Chrystusowego Dla onych Kanoników
Bożogrobskich, Którymi Miechów się zaszczyca.
Swięty Woyciech Apostoł arcybiskup Gniezna
Z Oktawą. Król Burgundów Zygmunt Patron Płocki
Floryana w Krakowie. Stanisława wszędzie
Z Oktawą, Erazm, Benon Patronowie Polscy
Także i Bonifacy choc krwawy Cesarski
Umęczony za wiarę od Ruskiego Króla.
Ladysław Król Węgierski Patron iest Wileński,
Jan z Dukli z swą oktawą. Małgorzata w Wilnie
Patronka (w Polszcze święcą) W świętych Rozesłańców
15 Lipca 1410 Pamiątka Wiktoryi od nas otrzymaney
Jędrzeia Benedykta świętych Pustelników
Kamedułów, w Gnieźnieńskiey lecz Dyecezyi
Szymon z Lipnicy ścisłey obserwy Franciszka
Czesław, Jacka świętego brat, syn Dominika

Kunegunda

Kunegunda Pudyka Bolesława żona
Wraz Panna, iest z oktawą. Roch iest Patron Polski
Także Jacek Odrowąż Apostoł Kiiowski
Przeniesieni świętego Kazimierza w Wileńskiey
Dyecezyi; Joachim święty iest z oktawą
Felix i Adauks w Litwie z przyczyny wygraney
Potockiey. Fest Relikwii iest Dyecezyi
Warmińskiey. Rozalii w tey że i Poznańskiey
Fest Imienia Maryi w Dyecezyi Wileńskiey
Ladysława z Gielniowa w Koronii i Litwie
Z oktawą. Thyrsis Palmat w Kujawskiey Dyecezyi
Jozafat Arcybiskup Połocki iest Patron
Królestwa. Przeniesienia świętego Stanisława
święty Wacław w Krakowskiey katedrze z oktawą
Primę Classis, gdzie indziey tylko duplex majus
Officyum czyniące dzięki za zwycięstwo 1621 roku
Chocimskie otrzymane nad Turkami, wszędzie
Z procesyą i oraz z śpiewaniem Te Deum
Jadwigi Wdowy Xiężny i Polskiey i Szląskiey
Brunona Apostoła Prus i Męczennika
Woyciecha translacya, Kanty Patron Polski
Z oktawą. Benedykt Jan. Mateusz Izaak
I Chrystyn bracia, Polskich Patronów pięciu
Stanisław Kostka z oktawą. Giertruda w Gnieźnieńskiey
Dyecezyi. Salomea żona Kolomana
Króla w Haliczu Panna. Elżbieta Patronka
Bolesława Xiążęcia pozostała wdowa
W Trzebnicy była Xienią, w całym Szląsku czczona
Mianowicie w Katedrze Wrocławskiey wielbiona

XVI synodium

XVI

Synodicon Poloniae Orthodoxae

to iest Synody Prowincyonalne Polski porządkiem Chronologicznym Ułożone

Rok	Dzien	Mieysce	Który składał i porzydawał z Arcyb. Gnieznień.	
1181		w Łęczycy	Błogosławiony Bogumił	Ms
~~1180~~ 1188		w Łęczycy	Zdzisław Kozlarogi	Ms
1197		w Łęczycy	Fulko czyli Pełka (Fulko druk w Bibliotece warsz. 1851 T. I Hyżem str. 101–107)	Ms
1246	d. 5 Lipca	w Łęczycy	Tenże	Ms
1247		w Wrocławiu	Jakób Archidyakon Leodyiski Poseł Apostolskiy	Uolumi… Ms
1285		w Łęczycy	Jakób Swinka	Ms
1375		w Unieiowie	Jarosław Bogorya Skotnicki	Ms
1420	25 Septembris	w Wieluniu i Kaliszu	Mikołay Trąba (Cracov. 1527 druk)	Ms
1456		w Piotrkowie	Jakob z Sprowy Odrowąż	Ms
1457		w Kaliszu	Tenże	Ms
1459		w Łenczycy	Tenże (druk w Węzyku 1630 pag. 36)	Ms
1466		w Łenczycy	Jan Gruszczynski (druk w Węzyku 1630 p. 33)	Ms
1485	15 Januarii	w Piotrkowie	Zbigniew Kardynał Oleśnicki	Ms
1491	31 Augusti	w Piotrkowie	Fryderyk Kardynał Krolewicz	Ms
1506	21 Septembris	w Łęczycy	Andrzey Roża Boryszowski	Ms
1506		w Gnieznie	Jan Łaski	Ms
1510		w Piotrkowie	Tenże	Ms
1511		w Piotrkowie	Tenże	Ms
1523		w Łęczycy	Tenże (Węz)	Ms
1527		w Łęczycy	Tenże (Węz)	Ms
1530		w Piotrkowie	Tenże (Węz) (Węzyk …)	Ms
1531		w Łenczycy	Maciey Drzewicki	Ms 1532
1285	w dzień 3 Króli	w Łęczycy	Jakób Swinka arcyb. gnezn. Statuta synod. … Mscr.	
1233	V Nonas Junii	in Siradia	Constitutiones synodal. Janussii archiep. gnezn. Mscr.	
1326	XI Kal. maji	in Uniejow	Janislai archiep. gnezn. Mscr.	
1357	VIII Januarii	Kalisz	Statuta synodalia Jaroslai archiep. gnezn. Mscr.	

Statuta provincialia toti provinciae Gnesnensi valentia (s.l.e.a.) 4o. (2a edit.) Cracoviae 1527. 4o

I. ... provinciae Gnesnensis valentia. Cracoviae 1518.

Rok	Dzień	Mieysce	Który składał i przewodniczył za Arcybis. Gnieźnień.	
1532		w Piotrkowie	Maciey Drzewicki (Wez)	Ms
1539		w Piotrkowie	Jan Latalski (Wez)	Ms
1540		w Piotrkowie	Piotr Gamrat	Ms
1547		w Łęczycy	Mikołay Dzierzgowski (Wez)	Ms
1551		w Piotrkowie	Tenże (Wez)	Ms
1552	16. Februarii	w Piotrkowie	Tenże przy obecności Stanisława Kardynała Hozyusza Bisk. Warmińskiego	Ms
1553		w Piotrkowie	Tenże	Ms
1556	11 Septembris	w Łowiczu	Tenże. Przewodniczył Aloyzy Lipoman Biskup Weroneński ~~Nun[illegible]~~ Nuncyusz Apostolski 8. Regiom. 1556	
1557		w Piotrkowie	Tenże (Wez)	Ms
1561	4 Martii	w Warszawie	Jan Przerębski. Przewodniczył Aloyzy Bonjanis Biskup Kameryński Nuncyusz apostolski. Stanisława Orzechowskiego mowa na tym synodzie za dostoynością kapłańską 12. Cracov. 1561. Benedykta Herbesta S.J. mowa synodalna. 8 Nissa 1564	
1577	19 Maji	w Piotrkowie	Pod niebytność Jakóba Uchańskiego Prymasa przewodniczył Aloyzy Lipoman. 4 Cracov. 1578	
1589	2 Octobris	w Piotrkowie	Stanisław Junosza Karnkowski. 4 Praga 1590	
1607	8 Octobris	w Piotrkowie	Bernard Kardynał Maciejowski. 4 Crac. Ibidem 1630	
1621	26 ~~[illegible]~~ Aprilis	w Piotrkowie	Wawrzeniec Gębicki 4 Crac. 1761 4 Crac. 1624	
1628	22 Maji	w Piotrkowie	Jan Wężyk 4 Crac. 1761 4 Crac. 1629 (4 Crac. 1641)	
1634	13 Novembris	w Warszawie	Tenże. 4 Crac. 1636. Edit. bina. 4. Vilna a. eod. 4. Vars. 1636. 4. Crac. 1761	
1643	8 Octobris	w Warszawie	Maciey Łubieński 4. Vars. 1646. 4. Crac. 1761	

XVIII

Synody Dyecezalne

1) Gnieźnieńskie

1513	w Gnieźnie	Jan Łaski	4 Cracov. 1513.

1593

Rok	Dzień	Miejsce	Kto zwołał i przewodniczył na Synod Dyecezal.	
1593	29 Martii	w Łowiczu	Stanisław Karnkowski	4 Posn 1593
1602		w Gnieznie	Tenże	4. Cracov. 1602
1612	9 Maji	w Łowiczu	Woyciech Baranowski	4. Cracov. 1612
1621		w Łowiczu	Wawrzyniec Gębicki	4. Crac. 1623
1625	22 Maji	w Łowiczu	Jan Węzyk 4 Crak. 1630. Jana Foxa mowa	
1628	3 maji	w Łowiczu	Jan Węzyk 4 s. C. 1630 na tym Synodzie	4 Crac. 1628
1643	17 Julii	w Uniejowie	Maciey Łubienski	4 Vars. 1644
1720	26 Augusti	w Łowiczu	Stanisław Szembek	4 Vars 1720
1564	8 novemb.	we Lwowie	Paweł Tarło mfer.	~~Leop.~~
		2) Lwowskie		
1593	24 Februarii	we Lwowie	Soliskowski	8. Cracov. 1594
1641	3 Julii	we Lwowie	Stanisław Grochowski	4. Leop. 1641.
1765	20 Maji	we Lwowie, Dyngowe [illegible]	Wacław Hieronim Sierakowski	fol. Leop. 1765
1768	22 Februarii			4o Leop. 1768
		3) Krakowskie		
1459	9 maji	w Krakowie	Tomasz z Strzępina	
1467			Statut Jana Lutka Bisk. Krak. dla całey Dyecez.	ms
1593	29 Martii	w Krakowie	Jerzy kardynał Radziwiłł 4. Crac. 1593 ibid 1608	
1601	22 Junii	w Krakowie	Bernard Kardynał Maciejowski	4 Crac. 1601
1607	17 Septembris	w Krakowie	Piotr Tylicki – Extat cum Synodo 1643 p. 13	
1612	3 Maji	w Krakowie	Tenże	4 Crac. 1612
1621	10 Februarii	w Krakowie	Marcin Szyszkowski	fol. Crac. 1621
			Jana Foxa mowa na tym Synodzie 4 Crac. 162	
1634	18 Octobris	w Krakowie	Imieniem Jana Alberta Kardynała Krolewicza	
			Sebast. Jana Nuceryna mowa na tym Synod. 4 Crac.	
1643	11 Octobris	w Krakowie	Piotr Gębicki fol. Crac. 1643, z przydat. dawniejsz.	fol. Cracov
1711	6 Octobris	w Krakowie	Kazimierz Łubienski	fol. Crac. 1711
		4) Kujawskie		
1568	16 Martii	w Włocławku	Stanisław Karnkowski	8 Colon 1577 (1572)
1589	17 Septembris		Hieronim Rozdrażowski	4. Posnanii 1589
1607	17 Septembris	tamże	Woyciech Baranowski	4 Crac. 1607
1628	4 maji		Andrzej Lipski	4. Crac. 1628
1634	16 Maji	tamże	Maciey Łubienski	4 Vars. 1634
1641	9 Junii	tamże	Tenże. 4o Cracov. 1642 cum praecedent. et	4. Vars. 1711

5) Wileńskie

Kraków

1326	9 Octobr.	w Krakowie	Nankier	mfer.
1331	in crastino S. mariae Magd.	w Opatowie	Jan Grot	mfer.
1396	in crastino Simonis et Judae	w Wiślicy	Piotr Wysz / Florian Mokrski / Zbigniew Oleśnicki	

Rok	Dzień	Miejsce	Kto zwołał i prezydował na synod Dyecezalnym
			5.) Wileńskie
około (1520) 1602	3 Maja	w Wilnie	Konstytucye Synodów Dyecezyi Wileńskiey różnemi czasy odprawionych, zebrane z rozkazu Abrahama Woyny Biskupa Wileńskiego i na pewne tytuły przez Mateusza Dogre[…]kiego rozłożone 4. Vilnae 1633.
1669 1685	11 Martii 1 Septembr	w Wilnie	Alexander Sapieha 4. Vilnae 1669; Alexander Kotowicz 4. Vilnae 1685
1717.	3 Februarii	w Wilnie	Kazimierz Brzostowski. Wydał J. A. Żebrowski 4. Vil. 1717
1744	10 Febr.	w Wilnie	Michał Jan Zienkowicz 4. Vilnae 1744
			6.) Poznańskie.
1554.	2 Octobris		Adam Konarski złożył, ale nie iest w druku, ma być w dyecezalnych Aktach przy Katedrze
1642	9 Septembris	w Poznaniu	Andrzey Szołdrski 4. Posnan. 1642
1689	27 Octobris	w Poznaniu	Stanisław Witwicki 4. Varsav. 1689
1720	27 Februarii	w Warszawie	Krzysztof Antoni Szembek 4. Varsav 1720
1738	7 Julii	w Poznaniu (w Warszawie)	Stanisław Hozyusz 4 Varsav 1738
			7.) Płockie
1398	8 Septembris	w Płocku	Jakób Kurdwanowski MS
1593	31. Aprilis	tamże	Wóyciech Baranowski MS
1632	28 Aprilis	tamże	Stanisław Łubieński 4. Varsav. 1632
1643	22 Septembris	tamże	Za Karola Ferdynanda Królewicza prezydował Szymon Kotudzki Kanonik 4. s. l. 1643
1693		w Pułtusku	Andrzey Chryzostom Załuski MS. Stryi móy. Tego gdy wareszt wzięto (Flemming sprawcą) zatracony manuskrypt nie poszedł do druku. Skombinował go Adam Xawier Bustkowski Stryja mego Audytor Biskup Filadelfski. —
1733	4 Augusti	w Pułtusku	Jędrzey Stanisław brat móy rodzony Załuski. Tu miałem Homilią z samych słów biblicznych. W druk nieposzła dla mego z Oyczyzny odiazdu 4. Varsaviae 1736.
			8 Warmińskie
1497	20 Februarii		Łukasz Weichselrodt (de Allen Weisselrodt)

1525

Rok	Dzień	Miéysce	Kto zwołał i prezydował na Synod Dyecezalnym.
1525 (6)	5 Augusti	w Heilsbergu	Stanisław Kardynał Hozyusz
1575	18 Junii	w Heilsbergu	Marcin Kromer natenczas Koadjutor
1577	15 Julii	d[itt]o	Tenże
1582	28 Junii		Tenże Biskup
1610	17 Novembris	w Heilsbergu	Szymon Rudnicki, który i dawnieysze zebrał Brunsb. 4/6 1612
1726	14 Julii	w Heilsbergu	Krzysztof Jan Szembek. 4. Brunsberg 1726

9.) Łuckie

1597			Bernard Maciejowski MS.
1607	15 Septembris	w Janowie	Marcin Szyszkowski 4. Zamość 1607.
1621			Andrzej Lipski 4 Cracov. 1621
1641			Andrzey Gębicki. Wydał Paweł Mirowski 4. Crac. 1641.
			Joh. Broscii mowa natym synod miana 4. Crac. 1641.
1684	30 Septembr.	w Brześciu (w Łucku)	Stanisław Witwicki. 4. Varsav. 1684
1726 (? 1720)	21 Octobris	w Janowie	Stefan Bogusław Rupniewski fol. Varsav. 1726

10.) Przemyskie.

1615		w Przemyślu	Stanisław Siecinski MS.
1621	3 Maji	Tamże	Jan Wężyk. Extract insequent: 4 Jaroslavia 1622
1636	26 Augusti	Tamże	Andrzey Szołdrski (cum praecedenti) 4. Cracov. 1636.
1641	13 Maji	Tamże	Piotr Gębicki 4 Cracov 1642.
1723	11 Julii	w Brzozowie	Krzysztof Jan Szembek f. Cracov 1723.

11.) Żmudzkie

1636	13 Januarii	w Miednikach.	Jerzy Tyszkiewicz 4. s.l. 1636.
1639	16 Januarii	Tamże	Tenże
1643	20 Septembris	Tamże	Tenże
1647	14 Julii	Tamże	Tenże. Te cztery synody razem 4. Vilnae 1690.
1752.	4 Septembr.	Tamże (w Worniach)	Antoni (Dominik) Tyszkiewicz. 4. Vilnae 1752

12.) Chełmińskie

1583.	12 Octobris	w Chełmży	Piotr Kostka: Wydał Odinetus Pérénot 4. s.l. 1614
1605	21 Julii	Tamże	Wawrzyniec Gębicki 4. 1605. Extr. cum praeced. 1641

Rok	Dzień	Mieysce	Kto zwołał i prezydował na Synod Dyecezalnym	
1641.	12 Junii	w Lubawie	Kasper Działyński	4. s. l. 1641.
1745	16 Septembr	Tamże	Andrzey Stanisław Brat móy Załuski	4. Brunsb. 17

13.) Chełmskie.

1604	7. Julii	w Krasnym stawie.	Jerzy Saryusz Zamoyski.	4. Zamośc 1641.
1624	18. Junii	Tamże	Maciey Łubiński	4. Zamośc 1624
1694	15 Septembris	Tamże	Stanisław Hyacint Święcicki.	4 Varsav. 1694
1717.	18 Julii	Tamże	Krzysztof Jan Szembek	f. Zamośc 1717.

14.) Kijowskie.

1762 20 martii złożony w Berdyczowie

fol. Chełmno 1768
Statuta Diæc. Kijovien. fol. Culmæ 1767.

Przed memi Statutami, które sprowadzonym
Z Paryża drukiem wyszły z pod Chełmińskiey prassy,
Nie było nigdy w moiey Katedrze Synodu.
Stryi móy do Żytomierza swoią Kapitułę
Z Lublina przeniosł i z niey swego Deputata
W Trybunale utrzymał. Jam zaś obwarował,
Statutami owczarnią, które znaczne maią
Przydatki; te stać mogą za Bibliotekę
Ubogim; quo ad libros et libras Plebanom.

A. C. Załuski potym Bis. Kup. Warm. i Kancl.

15.) Kamienieckie.

Nie widziałem Synodu, lecz Ordynacye
1724 Stanisława Hozyusza i Sierakowskiego
1742 Wacława, dziś moiego Metropolitana

16.) Inflanckie. –

4 Martii w Ryzze Otto Schenking — 4. Vilnæ 1611.

1611. Nuncyusz Jan Beletti prezydował na nim,
Pod Biskupem Ottonem Schönking mianowanym.
O progressie w Inflanciach Katolickiey wiary
Antoniego Jezuity iest list Possewina. (a)

17.) Wrocław

(a) Lettre sur la progrés de la Religion Catholique en Livonie et Courlande. 8. Lion. 1586.

17. Wrocławskie
Szląsk do Metropolii należał Gnieznieńskiey.

1279.		Tomasz Biskup Wrocławski
1299.	1 Septembris.	Tenże
1305.	19 Novembris	Henryk Biskup.
1331.		Nankir
1335.		Wacław
1423 / 1446.	1. Julii	Konrad
1450.		Piotr
1473.	18. Octobris.	Rudolf
1475.	post. Dom. Jubilate	Tenże
1496	post. Oct. Corp. Christi	Jan IV
1497.	26 Aprilis	Tenże (ap. Hier. Mötschel)
1509	24 Aprilis	Tenże. Prezydował Jan Łaski Arc. Gn. 4. Norimb. (1512
1563 / 1580	in Septembri	Marcin Gerstman. 4. Vratisl. 1585.
1592 / 1699	in Octobri / 26 Oct.	

Przydatek o Soborach Graeco-Unitow.

r. 1594. Zebrawszy się do Brzescia Litewskiego, Cyrill Terlecki, Łucki; Pinski Leonty Pełczycki, Dyonizy Zbiraski Chełmski, i Gedeon Bałaban Lwowski, Ruscy Władycy, do których Przybył Hipacy Pociey Włodzimirski Brzeski, I Michał Kopystyński Episcop Przemyski, Tamże złożyli Sobor z swym Metropolitą Kiiowskim (*) dla przyięcia Unii z Kosciołem Rzymskim, gdzie się na iedno podpisali zdanie Wszyscy, i z tym do Rzymu od Króla posłali Pocieia, Terleckiego imieniem Soboru. Od tronu i Stolicy uprzeymie przyięci, Powróciwszy z poselstwa z rzeczą wykonaną,

r. 1596. Znowu Synod złożyli w namienionym mieście

(*) Michałem Rahozą

Nietylko

Nietylko w przytomności tam Metropolity
I innych Episkopów, lecz też wielu Panów.
Litewskich i Królewskich Posłow, ktorzy wszyscy
Formulam Unionis podpisali zgodnie, 4. Kraków 1597.
Wyiąwszy Konstantyna z Ostroga Xiążęcia
Ktory się trzymał swego w Schizmie przedsięwzięcia.
We sto lat Innocenty Winnicki w Przemyślu r. 1693.
Złożył dyecezalny Sobór dwudziestego
Siódmego Kwietnia, kędy stanęły Ustawy
Synodalne dla Ruskiey Unitów nacyi. – fol. Crac. 1694 Pol.
Prowincyonalny Sobór w Zamościu złożony r. 1720
Na ktorym prezydował Hieronim Grimaldi +
Nuncyusz Apostolski, i Metropolita
Kiiowski Leo Kiszka, gdzie z Rzymskim zupełnie
Unia dokończona kościołem stanęła.
Te wszystkie wyrażone zwyż Prowincyalne
Synody, iako niemniey też Dyecezalne,
Z tytułem Orthodoxae Poloniae, chciałem
Podać w druk i Conspectum Kollekcyi wydałem. Conspectus novae Collectionis. 4. Vars 1747.
Lecz że to dzieło namniey sto potrzebowało
Tysięcy kosztu, było zaś Subskrypcyi mało
Nie przyszło więc do skutku, lecz co się odwlecze,
Byle z życiem wystarczył koszt, to nie uciecze.

XVIII

Przydatek Edytora.

Na cztery kwestye i Odpowiedzi na nie podzielony

Co się może powiedzieć chwalebnego o Królestwie Polskim z strony Religii?

O. Jako stolica Rzymska nazywa Królestwo Hiszpańskie Regnum Catholicissimum dla wypędzonych Maurów i Żydów, Królestwo Francuzkie Regnum Christianissimum, dla stateczności w wierze s. i iey obrony, tak też słusznie

szenie Królestwo nasze tytułuie Regnum Orthodoxum począwszy od Jana Kazimie-
rza Króla, który iż w r. 1658 na Seymie Warszawskim za laski Władysława Lubowieckiego Sędziego Krakowskiego wydał Dekret wypędzenia z Królestwa Arya-nów, otrzymał ten tytuł od Alexandra VII Papieża.

Jakoż Królestwo to słusznie ten tytuł na sobie nosi, bo w R. P. 965 za Mieczysława I przyiąwszy wiarę ś. katolicką do czego była powodem Dąbrówka córka Bolesława Xiążęcia Czeskiego a żona Mieczysława, życiem całości iey gotowe iest bronić w synach swoich prawowiernych. Na znak bowiem tego starzy Polacy podczas czytania S. Ewangelii w Kościołach na pół dobywali szabel. Nawet i teraz taż sama gotowość bronienia aż do śmierci wiary ś. iest w Polakach, począwszy od Senatorów, którzy ią na swych Orderach całemu prezentuią światu w tych słowach: Pro Fide, Lege, Rege et Patria, w którym to Senacie pierwsze mieysce zasiadaią Biskupi i na Trybunałach Collegium Duchowne Prałatów lub Kanoników ma precedencyą przed Deputatami Stanu Swieckiego.

Prawda, że się znayduią sekty, iako to: Kalwińska, Luterska, Schizmatycka i inne, lecz ku nim nie maią się Polacy approbative, lecz szczególnie tylko permissive, i owszem różnemi sposobami chcą ie wykorzenić. Stąd przez Konstytucyą postanowionem iest, ażeby żaden Dyssydent w Senacie nie zasiadał. To samo prawo zachowuią u siebie wszystkie miasta wyiąwszy Pruskie. Nadto Konstytucye Polskie i Synody Biskupie zakazuią Dyssydentom wystawiania nowych zborów i starych poprawiania. Niewspominaiąc tu przeciwko Żydom ani Synodalnych Ustaw po różnych Dyecezyach różnemi czasy ogłoszonych, ani Wyroku Stolicy Apostolskiey przed 20tu lat przeszło wydanego, który tymże Smierdziuchom i Dzieciobóycom zabrania wszelkich Stręd, uciemiężania Katolików, i przyimowania onych do swych usług. Co wszystko tym umysłem dzieie się, ażeby sama Wiara ś. Katolicka w całym kwitnęła Królestwie, którą sama czymość Polaków nie maiące Inquisitores hæreticæ pravitatis gorliwie utrzymuie, mężnie broni, świątobliwie rozszerza. Oprócz tego z strony Religii godne są iako słusznego u innych narodów podziwienia

tak

tak wiekopomney pamięci i te okoliczności; nayprzod, że Królestwo Polskie bez przelania krwi męczeńskiey, bez prześladowania swych Apostołów, ochotnie przyięło wiarę ś. co iest przeciwko praktyce wszystkich prawie narodów. Wielkie Xięztwo Litewskie, ledwie nie wiednym roku zastaraniem Władysława Jagiełły Króla Polskiego iest nawrócone. Żaden z Polaków nie był herezyarchą czyli wynalazcą błędów przeciwko Wierze świętey. Żadnego Antypapy choć przez długi czas trwaiącego (iakim był Petrus de Luna) za prawdziwego Papieża Królestwo nasze nigdy nie uznało. Na głowie heretyckiey korona Królów Polskich nigdy nie miała mieysca. Aryanów Królestwo nasze za swe granice wypędziło.

Nadto Piotr Danin tak wielce był gorliwym w rozszerzaniu, pomnażaniu i gruntowaniu wiary ś. w tym Królestwie, że swym kosztem 77 Kościołów wystawionych ofiarował Bogu. Marcin Lubrawski różnych szpitalów, klasztorów i Kościołów wystawił 57. Leo Sapieha Woiew. Wileński 60. Firley 20. Nakoniec miarkuie się świętobliwość Polaków i ztąd, że na cześć SS. Pańskich, znacznych nie żałuią kosztów. Jakoto, iż Zygmunt III Król Polski na trumnę S. Kazimierzowi posłał 3000 grzywien srebra. Anna Królowa Polska, żona tegoż Króla sprawiła srebrny ołtarz do Katedralnego Kościoła Krakowskiego. Leo Sapieha 70 tysięcy talarów wydał na trumnę Bł. Jozafata.

Tę iednak stateczność w wierze i żarliwość iey pomnażać nam należy, ieżeli się przy złotey wolności utrzymać chcemy, gdyż Oyciec S. Urban VIII godne pamięci o nas zostawił zdanie, twierdząc: iż Domini Poloni tam diu liberi, quam diu Orthodoxi

Kwestya druga.

Kto z królów i kiedy Arcybiskupstwa i Biskupstwa w Polszcze które fundował?

1.) Arcybiskup Gnieźnieński fundowany od Mieczysława r. 965 ma jus cudendæ monetæ. w r 1232 przez Bolesława Rudyka sobie nadane. Podczas bezkrólewia stany konwokuie na seym, nominuie i koronuie Królów Polskich. Jest Canonicus natus Ecclesiæ Plocensis z pozwolenia Xcia Mazowieckiego Konrada za zabicie Jana Czapli Scholastyka Płockiego Kancl. Xtwa Mazowieckiego, jak świadczy Długosz. Mikołay Trąba sobie i swoim następcom godności

ność Prymasowską, na Synodzie Konstancyeńskim otrzymał, a Jan Łaski tut Legata, na Concilium Lateraneńskim wyiednał. Według Bulli Leona X. pieża r. 1515 Idus Julii wydaney, ma moc fungi officio legationis in singulis Dioecesibus jure Metropolitano, a raś in Archiepiscopatu Leopoliensi jure Primatiali. Przed nim Marszałek (ieden z Kasztelanów wyższych) podniesioną niesie laskę.

2.) Arcybiskup Lwowski iest fundowany przez Kazimierza W. zwycięzcę Rusi, r. 1361, według Kromera. Potwierdził fundacyą Urban V Papież r. 1362, przedtem zwał się Arcybiskupem Halickim. Jest Metropolitanus maiący pod sobą Comprovinciales albo Suffraganeos Episcopos kilku na Rusi, od których ad forum iego idą Appellacye. Vacante Primate Regni iest Vice Primas Jan Rzeszowski co porządku siódmy, katedrę i tytuł z pozwoleniem Jana XII Papieża i Władysława Jagiełły, z Halicza do Lwowa przeniósł, około r. 1414 i od tego czasu Arcybiskupi Lwowscy. Jan Andrzey de Bibel Prochnicki pierwszy Suffragana Lwowskiego kreował, poświęciwszy Tomasza Pirawskiego biskupem Nikopolskim iak Skrobiszewski in Vit. św. Archiep. Leop. świadczy, nie Leodyceńskim iak twierdzi Józefowicz Kustosz Metrop. Lwowski w swoim rękopiśmie.

3.) Krakowski Biskup z Arcybiskupa ob neglectum Palium, fundowany przez Mieczysława 965 r. iest Xiążęciem Siewierskim, które Xtwo Zbigniew Oleśnicki Kardynał od Wacława Xcia Teszyńskiego, za 6000 kóp groszy praskich nabył r. 1443. Ten ieżeliby był Kardynałem, iak się iuż nie raz trafiło, tedy w Senacie iako Purpurat Rzymski ma wyżey siedzieć nad Prymasa, Prymas iednak qua Princeps Senatus ma pierwszy miec głos z decyzyi Mikołaja V Papieża iak świadczy Kwiatkiewicz w Dz. Gath. rocz. myśl. Kościel. myśl. r. 1447. Lambert II Zuła Toporczyk, że zaniedbał w Rzymie prosić o Paliusz, tytuł i prerogatywę Arcybiskupa stracił.

4.) Kuiawskiego Biskupa pod imieniem Kruświckiego fundował tenże Mieczysław r. 965, ten zwał się potym Włocławskim od Włocławka, gdzie Onolt Onold Włodek 10ty in Serie biskup z Kruszwicy katedrę przeniósł; a potym od całych Kuiaw Kuiawskim. Jego prerogatywa iest vacante sede Arcybiskupa Gnieźnieńskiego aut absente, aut nollente, aut impedito, że koronuie Królów i Królowe.

5.) Poznańskiego Biskupa tenże Mieczysław I fundował r. 965. Dyecezya iego

obszerna

obszerna rozciąga się aż do Mazowsza, w którym Archidyakonat Warszawski z stolicą Królów i seymów Warszawą, jurysdykcyą swoią duchowną ogarnia, przeto i Warszawskim pisze się Biskupem.

6.) Wileński Biskup fundowany iest w Wilnie od Władysława Jagiełły Króla Polskiego Xcia Litewskiego po przyięciu Wiary s. około r. 1387. Ten alternat z Poznańskim w Senacie. Dyecezya Wileńska rozciąga się przez Litwę i Białą Ruś, aż do granic Moskiewskich.

7.) Płocki wziął swóy początek także od Mieczysława I r. 965. Jest Pułtuskiego powiatu Supremus Princeps, gdzie osądzona szlachcica sprawa do żadnego przez Appellacyą nie idzie Sądu. Siódmy in serie Biskup Stefan wymógł racyami i powagą, aby oprócz Biskupów Panowie świeccy to iest woiewodowie i Kasztelanowie w Senacie zasiadali. Rafał Leszczyński 45ty dokazał tego, że dotychczas Xięztwo Mazowieckie od herezyi wolne.

8.) Warmińskie biskupstwo fundowane około r. 1241 zrazu zwane Heilsberskim od katedry starey. Tuteyszy Biskup iest oraz Xciem Warmii, Prezydentem ziem Pruskich i Sambiyskim biskupem. Siódmy z porządku Jan I z Misnii wyrobił sobie i Sukcessorom, że katedra Warmińska samey Stolicy Apostolskiey immediate iest podległa.

9. Łucki biskup wziął swe początki od Bolesława Wstydliwego po zniesionych Jadźwingach r. 1264 dokończony przez Ludwika Króla Węgierskiego i Polskiego r. 1375. pod imieniem Włodzimirskiego biskupa od Grzegorza IX potwierdzony iest oraz biskupem Brzesko-Litewskim. Andrzey Pławka r. 1428 Włodzimirskie biskupstwo od Łucka katedry Łuckim zwać począł po łacinie Lucensis aż do Concilium Florenckiego r. 1439. na którym postanowiono, aby dla różnicy Lucenskiego biskupa we Włoszech od Lukki rzeczonego, Polski nazywał się Luceoriensis, a katedra nie Luckum ale Luceoria.

10.) Przemyskie Biskupstwo fundował Ludwik Król Polski i Węgierski r. 1375. In ordine 22 biskup Walenty Herburt, był Posłem od Duchowieństwa Polskiego na synod generalny Trydencki.

11. Żmudzkie biskupstwo dawniey Mednickim rzeczone, fundowane r. 1417 od

Witolda

Witolda brata stryiecznego Jagiełły, które na Seymie r. 1420 approbowane, od Urbana V Papieża potwierdzone cum addito aby Kurońskim vulgo Kurlandzkim i Pilskim Biskupem nazywał się, za świadectwem Koiałłowicza in Miscellaneis ad statum Ecl. Lithi. pertinentibus.

12.) Chełmińskie biskupstwo fundował w Prusiech Mieczysław r. 965. Kromer zaś pisze, iakoby Konrad Xże Mazowiecki był iego fundatorem r. 1226. Chełmiński biskup pisze się oraz Pomezańskim titulo tenus, którego biskupstwa Katedra była niegdyś w Marienwerder czyli Kwidzynie.

13.) Chełmskie biskupstwo fundował Władysław Jagiełło r. 1417 pod tytułem Rozesłańców po otrzymanem w dzień ten z Krzyżaków zwycięztwie. Katedra naprzód w Chełmie była założona, ztamtąd do Rubieszowa dla nieprzyiacielskich naiazdów za konsensem Kazimierza Jagiellończyka a z Rubieszowa do Krasnego stawu przez Macieia z Łomży przeniesiona.

14.) Kiiowski biskup, mniemaniem niektórych fundowany iest od Bolesława Chrobrego Rusi i Kiiowa zwycięzcy r. 1021. Kromer iednak świadczy, że od Władysława Jagiełły po Grunwaldskiey z Krzyżakami potrzebie około r. 1417 który oprócz Litwy i Żmudzi, był Siewierskiego, Smoleńskiego i Kiiowskiego Xięztw Panem, iak świadczy Koiałłowicz i Hartknoch. Pisze się i Czernichowskim gdy ta Dyecezya rozciąga się przez Czernichowskie i Nowogrodzkie w Siewierzu Xięztwa, aż za Dniepr według Konstytucyi r. 1638. Katedra iego dawniey w Kiiowie teraz w Żytomierzu. Kościołów ma niewiele we dwóch Dekanatach Żytomierskim i Owruckim, bo tamte strony Religia Grecka Schizmą zarażona naywięcey osiadła.

15.) Kamieniecki biskup fundowany iest wtenczas, kiedy z Halicza Arcybiskupi przenieśli się do Lwowa, i tam założyli stolicę, a Halicka Katedra do Kamieńca przeniesiona około r. 1414 za Władysława Jagiełły.

16.) Inflancki biskup fundowany iest około r. 1169 Naypierwszym był Biskupem Meinhardus. Następcy iego od Rygi pisali się Arcybiskupami Ryskiemi maiąc pod sobą Suffraganeos Episcopos Rewelskiego, Derpskiego Habselskiego, Ossilienskich w Inflanciech, a Piltyńskiego w Kurlandyi. Ten potym

Arcy

Arcybiskup Zakonowi Ensiferorum inflantskiemu był subjectus, a z czasem iak Ensiferi złączyli się z Krzyżakami, Biskupi Pruscy, iako to Chełmiński, Sambieński, Pomezański, Metropolitą go swoim, za swiadectwem Hartknocha uznawali. Nakoniec, gdy Inflanty hostilitas rozszarpała, a wiarę katolicką herezya zaraziła, Arcybiskupstwo Ryzskie upadło, a na iego mieysce Wendeńskie z obaleń powstało. Tandem i to przez Pacta Oliwskie z Szwedami r. 1660 zniesione, a przy zachodzącey Ordynacyi Inflant, postanowiła Rzeczpospolita r. 1677 od całych swych Polskich Inflant biskupa, woiewodę kasztelana etc. – Inni postanowienie tego Biskupstwa za odzyskaniem Inflant od Moskwy Stefanowi Batoremu przypisuią i pierwszym tam od niego kreowanym biskupem mianuią Andrzeia Patrycego Nideckiego męża i pobożności wielkiey i nauki.

17.) Smoleński biskup fundowany od Zygmunta III r. 1613. – Starowolski zaś Biskupstwa tego fundacyą Władysława IV synowi iego przypisuie, iakoż on dzieło od Oyca zaczęte zupełnie z chwałą dokonał. Naypierwszym tego mieysca Pasterzem był Piotr Parczewski.

Kwestya trzecia.

Czy sami Biskupi w Senacie Polskim zasiadali i iak dawno?

Dokąd pogańscy Monarchowie Polskim rządzili narodem, bez wątpienia pogan mieli Konsyliarzów, toć naówczas z świeckich był osób złożony Senat Polski. Skoro zaś za Mieczysława I Chrześcianina, wiara ś. w Polszcze zakwitnęła, zażywano do rady Biskupów, iako w nauce od świeckich naówczas prostaków nierównie polerownieyszych, kurowania rzeczy pożytecznym sposobem swiadomszych, a niemniey w obcem prawie i w innych umieiętnosciach biegłych i ćwiczonych. Toż trzyma Łubieński Biskup Płocki, że Biskupów znacznemi opatrzonych dochodami i dzierżawami, wyżey nad Xiążąt na publicznych sadzano radach. I gdy poźnieyszych czasów za panowania Alexandra Jagiellończyka między Panami świeckiemi i biskupami o porządku zasiadania mieysc w Senacie, zawistne spory zachodziły, pobożny Król i sprawiedliwy, ~~[illegible]~~ mieysca biskupom pierwsze podług ich dostoyności po obu stronach tronu Królewskiego wyznaczył, dobra Kościelne od wszelkich stanowisk żoł-

nierstwa,

nierskich i poborów oswobodził, nadto wolności wszelkie, przywileie, prerogaty[wy] od Królów poprzedników swoich nadane, na Seymie Lubelskim r. 1506 z wie[l]ką imienia swego chwałą potwierdził. (a) Uważać i to należy, że Stefan 7[my] w porządku Biskupów Płockich, iako swiadczy wspomniony *Łubieński*, [po]wagą swoią i racyami wymógł, aby i Swieccy Panowie mieysce w Senacie mieli. Zkąd pokazuie się, że Biskupi i pierwey i częściey, zwłaszcza od czasu zabicia S. Stanisława (aby podobnym niegodziwościom hamulcem byli a oraz mądremi i pobożnemi radami Króla i oyczyznę wspierali) niżeli Swieccy w Senacie zasiadali; iakoż naywiększey wagi sprawy, tudzież znacznieysze do Rzymu i do różnych postronnych Monarchów poselstwa przez Biskupów imieniem swych Królów *Principum Orthodoxorum* odprawiane bywały.

Kwestya czwarta

Które Zakony znayduią się w Polszcze i iak dawno są wprowadzone do niey?

1) Około r. 1006 Zakon *S. Benedykta* od Bolesława Chrobrego, pierwszego Króla Polskiego w Gnieznie R. P. 1001 od Ottona III Cesarza koronowanego, wprowadzony iest do Polski. Pierwszy Klasztor fundowany iest na *Łysey Górze* w woiewództwie Sendomirskim, gdzie też znaczna część drzewa Krzyża s. od Emeryka Królewica Węgierskiego iest złożona.

⌈3.) R. P. 1124. Zakon S. *Norberta* nazwany *Praemonstratensium* wprowadzony iest do Polski od Piotra *Dunina*. Pierwszy Klasztor fundowany w Wrocławiu, ieszcze natenczas do Polski należącym.

4.) R. P. 1140. Zakon S. Bernarda nazwany *Cisterciensium* wprowadzili do Polski dway bracia rodzeni z familii Gryfów; Janisław który potym był Arcybiskupem Gnieznieńskim i Klemens. Pierwszy Klasztor fun[dowany]

(a) v. Crassini Poloniam L. 1. c. 4.

⌈2.) W krótce potym za tegoż Króla R. P. 1010 Oyców *Kamedułów* wprowadzony iest do Polski Zakon.⌉

fundowany iest w Jędrzejowie.

5.) R. P. 1149. Zakon S. Augustyna Canonicorum Regularium Custodum Sacri Sepulchri, fundował w Miechowie Jaxa Rycerz Polski herbu Gryf.

6.) R. P. 1186. Zakon OO. Karmelitów antiquæ Observantiæ wprowadzony do Polski. Pierwszy Klasztor fundowany w Gdańsku od Sobiesława Xięcia Pomorskiego; drugi w Krakowie na Piasku; trzeci w Poznaniu r. 1390. od Władysława Jagiełły Króla Polskiego.

7.) Drugi Zakon S. Augustyna nazwany Hospitaliorum, a inaczey Ordo S. Spiritus de Saxia, naypierwey fundowany w Krakowie od Iwona Biskupa Krakowskiego r. 1221.

8.) Następuiącego roku to iest 1222 tenże biskup Krakowski Iwo wprowadził do Polski zakon Kaznodzieyski S. Dominika, pierwszy kościół nadawszy mu w Krakowie S. Troycy, drugi w Sendomierzu S. Jakóba r. 1226.

9.) R. P. 1240. Bolesław Wstydliwy Król Polski sprowadził z Pragi do Polski Zakon S. Franciszka Conventualium. Pierwszy kościół i Klasztor tenże Król wspaniale ufundował w Krakowie. Sprzeciwia się tey prawdzie Starowolski in Vit. Ep. Crac. twierdząc, iż pomieniony Zakon wprowadzony iest do Polski r. 1187 od Fulkona Biskupa Krakowskiego.

10.) Trzeci Zakon reguły S. Augustyna Kanoników nazwanych de Poenitentia czyli S. Mariæ de Metro wprowadzony do Krakowa od Bolesława Wstydliwego R. P. 1257.

11.) Tegoż S. Patryarchy inney reguły zakon nazwany Eremitarum fundowany w Warszawie R. P. 1352 od Ziemowita i Eufemii Xiążąt Mazowieckich; około tegoż czasu za Kazimierza W. syna Łokietkowego wprowadzeni do Polski Canonici Lateranenses, albo iak ich zowią Kanonicy Regularni S. Augustyna.

12.) Między r. 1380 i 1390 za Radlickiego Biskupa Krakowskiego, Władysław Xiążę Opolski Zakonników reguły S. Pawła pierwszego Pustelnika do Częstochowy wprowadził, wystawiwszy im wspaniały kościół i Klasztor na Jasney Gorze, dokąd też tenże Xiążę obraz Nayświętszey Panny

rękà

ręką S. Łukasza malowany, niezliczonemi cudami na cały świat słynący z zamku Bełzkiego przeniosł.

13.) R. P. 1454. Kardynał Zbigniew Oleśnicki biskup Krakowski wprowadził do Polski zakonników reguły S. Franciszka de Observantia, sprowadziwszy z Królestwa Czeskiego S. Jana Kapistrana. A że pomieniony Biskup wystawił w Krakowie tym Zakonnikom pierwszy kościół pod tytułem S. Bernardyna na Stradomiu, przeto nazywaią ich Bernar[dynami] (ztąd w Polszcze nazywaią się)

14.) Przez długi czas potym nie miała Polska żadnego nowego Zakonu, aż pięro r. 1565 Stanisław Hozyusz Kardynał Biskup Warmiński wprowadził Zakon Towarzystwa Jezusowego do Brunsbergu, pierwsze tam ufundowawszy Collegium. A iako do nieba pierwszy X. Jakób Hozyusz (ten bowiem nay pierwszy z Jezuitów umarł) tak do Polski pierwszy Kardynał Hozyusz niesmiertelnéy godzien pamięci wprowadził Societatem Jesu.

15.) Szesnastego wieku od narodzenia Chrystusa Pana, to iest r. 1600 wprowadzony iest do Polski zakon strictioris Observantiæ czyli WW. OO. Reformatów. Pierwszy klasztor fundowany iest w Zakluczynie od Zygmunta Tarło Kasztelana Sandeckiego.

16.) W pięć lat potym r. 1605 WW. OO. Karmelici Bosi wprowadzeni do Polski od Zygmunta III Króla Polskiego. Pierwszy klasztor fundował Macieу Pstrokoński Biskup Przemyski Kanclerz Wielki Koronny, drugi Ignacy zaś Dubowicz Rayca Wileński.

17.) W cztery lata potym, to iest Roku Pańskiego 1609. Zakon S. Jana Bożego nazwany Bonifratrum, wprowadzony iest do Krakowa od Piotra Tylickiego Biskupa Krakowskiego.

18.) R. P. 1642. Zakon WW. OO. Scholarum Piarum, za Władysława IV Króla Polskiego, wprowadzony iest do Warszawy.

19.) Roku Pańskiego 1651. Congregatio Missionis Presbyterorum Saecularium, wprowadzone iest do Polski, nayprzod do Warszawy od Królowey Kazimierzowey Maryi Ludwiki Gonzagi z domu Xiążąt Mantui we Włoszech, a Niwernii we Francyi.

20.) We trzy

20.) We trzy lata potym, to iest Roku Pańskiego 1654. wprowadzony iest do Polski Zakon S. Bazylego.

21) Roku Pańskiego 1685 Jan III. Król Polski wprowadził do Lwowa zakon nazwany Sanctissimæ Trinitatis de Redemptione Captivorum; pierwszy mu tamże fundował kościół i klasztor.

22.) W dziesięć lat potym, to jest R. P. 1694 tenże Nayiaśnieyszy Monarcha Zbawiciel Wiednia, wprowadził do Polski, zakon nazwany Capucinorum po sławnym swym zwycięztwie z Turków pod Wiedniem.

23.) Nakoniec w Warszawie i Lwowie są Collegia XX^ży Teatynów, reguły S. Kaietana. Są Seminaria XX^ży Kommunistów, tudzież w Poznaniu, Studzianny, Gostyninie Præsbyteri Congregationis Oratorii reguły S. Filippa Nereusza, jako też na kilku mieyscach WW. OO Maryanie Polskiego szczepu zakonnicy, których Instytutorem W. X. Stanisław Papczyński Polak.

Te tedy w Polszcze znayduią się Zakony, które iuż to bezkrwawemi ofiarami, modlitwami, kazaniami, iuż ćwiczeniem w nabożeństwie, umieiętności i dobrych obyczaiach szkolney młodzi, iuż innemi duchownemi zabawami, a nadewszystko przykładnym według swoiey Professyi życiem, królestwo to; a w nim wiarę świętą wraz z Duchowieństwem Swieckim utrzymuią.

Pisma

Pisma Autorów Polskich
Do Historyi Duchowney Polskiey należące

I

Pisma de Immunitate Ecclesiastica
albo
O Przywileiach, Własnościach i Exempcyach Stanu Duchownego.

Varsa 1744. Wydałem ia co piszę Conspectum Scriptorum
Poloniae Orthodoxae, czy Reiestr Autorów
Ile tylko wiadomych mieć mogłem, piszących
O duchownych Oyczyzny moiey miłych rzeczach,
Chciałem przez Subskrypcyą to dzieło w druk podać,
(Papież Prosper Lambertin Benedykt Czternasty
Pochwalił proiekt który mu przez Kardynała
Quiriniego podałem) ale że to dzieło
Kosztowaćby musiało naymniey z sto tysięcy
A Subskrypcyi nie było nad trzydzieści, i to
Z cudzych kraiów nie przyszło więc do skutku, a ztąd
Poznać niedbalstwo, czyli też skąpstwo Naszyńców.
Ażem takim sposobem w towarzystwie Xiędza
Konarskiego sześć Legum Volumina wydał.
Wtąż i Kronik zbiór starszych polski i łaciński,
Ten Mitzlera, a tamten Bohomolca sprawą
Pracowitych w Oyczyźnie naszych Literatów.
Jeźli będę miał sposób swym kosztem drukować
Quod nunc differtur, zczasem toć non auferretur
Mam wszelkie materyały wcale w pogotowiu,
Jak sądzę byłoby ośm Tomów in folio.

To namieniwszy

To pamiętawszy niżli wyrażę z osobna
W punktach następujących pisma i Autorów
Do materyi którąm wziął przed się służących
Wprzód wyrażę tych pisma de Immunitate
Co Ecclesiastica pisali, bądź polskim
Bądź łacińskim językiem, wybrawszy cokolwiek
Część większą w Katalogu moim zostawiłem
Stephanides Melchior Kanonik Krakowski
Podał w druk Opuscula inservientia (a)
A tu masz w jednym zbiorze różne różnych prac
1) Sokołowskiego mowę, pro dote Ecclesiae — Kan. Krak. Teologa króla Stefana
2) Lipskiego Krakowskiego biskupa Decadem
Quaestionum. 3ciego Anonima (a ten
Był Wawrzyniec Faunteus Anglik (Jezuita)
De Controversiis Status. Czwarty Dobrociński
Mikołay, o dwóch stanów sprzeczkach; piąty Maciey
Smogulecki, o krzywdach exorbitacyach
Które zwykli ponosić od świeckich Duchowni.
6) Anonima Dyalog o Kompozycyi
Statuum 7.) Tulibowski w tejże materyi
Czterey ostatni byli świeccy, a Duchownym
Sprzyiali, przecież czemu? Prawda gorzka, bierze
Dzbowski i Statysta wielki i Oyczyzny
Kochający, to prawda że był Biskup, ale
Wprzód miał żonę i grzecznie zostawił potomstwo
Gdy czytał ów Warszawski Dekret Szamotulskiego
Napisał na tytule: parturiunt montes
A na końcu: nascetur zas ridiculus mus

Jakiś

(a) ~~Xy~~ in negotio compositionis inter Status, jussu Prochnicki Archiep. Leop. Crac. 1630

Takiż Augustus Tittel Sas, słysząc o tych sprzeczkach
Rozumiał, że iuż cale Katolicka wiara
Upadła w Polszcze, zaczym już i o triumphe!
Krzyczał, lecz gdy odpisał Xiądz mu Bohomolec
Quinti Evangelii Pap spuścił na kwintę
Jak i drugie przeciwko niemu pismo także
Jezuity Anonima, a ten iest Narolski
Który przeciw fałszywey jego Relacyi
Wydał skrypt o powadze Papieża Rzymskiego
(12 Premisl. 1739) I stałości Polaków w wierze pamiętaiący
4 Jaroslav 1622 Śliwski Jakób, Tarnowski Kantor wydał Scutum
Cleri Poloniæ. tu on pokazuie, iakie
Uszanowanie dawniey kapłanów bywało
W Polszcze, iak im dawano pierwsze mieysca, i że
Słowa Xiądz od Xiążęcia etymologia
Sacerdotium bowiem regale, co świadczy
Król i Kapłan w osobie Melchisedech
Teraz kiedy uważam u drugiego Pana
Nie posadzą u stołu Kapłana, Plebana
Co za hańba! Xiędzową bardziey Lutrzy swoią
Szanuią, niż ci Xiędza niech się Boga boią
Tenże Śliwski też wydał obronę naszego
4 Krak. 1622 Od Poboru płacenia Stanu Duchownego
Jak po Łacinie niemniey po Polsku wydana
Rostkowski, Adam Xawier cny Suffragan Łucki
Który mnie Warszawskiego Probostwa uczynił
4 Warsz. 1728 Koadiutorem, wydał Clypeum Poloni
Clerus, adversus tela fori saecularis
Pod imieniem Kostrowski anagrammatycznym
w pozniejszych exemplarzach własne jego imię
Położyłe

Położyłem, bo większa z Autora powaga
Gdyż to był Kanonista w Polszcze neygłówniejszy
By nie był Król Stanisław utrzymał na tronie
On byłby po Połockim Prymasem w Koronie
Marciszewski Kanonik i Rektor Krakowskiey
Akademii wydał ale bez imienia
Swego, Dowody Polskiey gorliwości, w Wierszu — 4 Kraków 1766
Tam zebrał różne rożnych skryptów w materyi
Téy wydane na Seymie ostatnim w Warszawie
Jest tam moich siedm skryptów a ponieżdżyłem — a pag. 14 ad pag 58
Jest też tam mowa moia de Immunitate
We wszystkim bez ogródki veritatem dixi
Zatym też mówić mogę animam salvavi
(Drugim co? Mute canis, quare non latrasti?)
Są i cztery rozmowy osobno wydane
To po polsku, to nawet są i po francusku
Jest i Antimonitor, są mowy me miane
Nie zaprę się spytany, owszem powiem rześko
Że tak evangeliso, gdyż non erubesco

Autorowie tu także należący.

Zebrzydowski, Andr. Epis. Crac. Oratio pro Religione et Jurisdictione 12 Crac. 1557
Goslicki Laurent. Epis. Posnan. Postulata Ordinis Ecclesiastici in Comitiis
4 Posnaniae. 1585.
Rotundi Mielisii (Mielecki) Proconsulis Vilen. Augustini. De Dignitate
Ordinis Ecclesiastici Poloniae 4. Cracov. 1582
Głowacki Ignatii SJ. Gladius evaginatus vel Immunitas Ecclesiastica 4. Calissii 1725.
Zbiór praw duchownych circa Immunitatem fol. s. l. 1669. Secunda
editio ibidem s. l. 1712
Traktat compendiose zebrany z woli J.K. Mości Jana III O doczesney Oyca
Sgo i Biskupów władzy. 8. w Warszawie 1693

Rozmowa

Rozmowa dwóch Kawalerów, o układaniu nowym podatku na Duchownych 4. l. cta
O Dziesięcinach z Rzymas. Zebraniu krótkie 4. Krak 1765.
Anonimi, Chleb niezdrowy, stacye żołnierskie z dobr Kościelnych 4. Krak 1766
Wędrychowski, Uwaga na Reflexye 12. s. l. 1762
Anonimi, Krzywda ograniczeń między Władzami Sądowemi Duchownemi i Świecką, w Warsz. w roku Kompozycyi 1765. 4. s. l. cta.

II

Życia Arcybiskupów, Biskupów Polskich
bądź w ogólności, bądź niektórych, z osobna opisane

Notices des Evêchés Rotomagi 1700 8° — Tournet J. i Commanville opisali wszystkie
całego Chrześciaństwa Biskupstwa Francuzkim
Notitia Episcopatuum f. Paris 1610 — Językiem, po Łacinie Aubertus Miraeus
Tam też nayduiesz o polskich biskupstwach wiadomości.
Jan Laur Archiwista Kardynalski pisał
Provinciale omnium Orbis Ecclesiarum
Tu wylicza Katedry Polskie. To Rękopism.
Roselli Włoch Gwardyan w Krakowie Bernardyn
W swym Pimandra Commenciuo wychwalił biskupów
Ktorzy za czasów iego w tey Oyczyźnie żyli
Religio gentis Polonae erga S. Sedem Romae 1727 — Perimezzi we Włoszech Biskup Oppidenski
Pochwalił i Narodu i Biskupów naszych
Przywiązanie do Rzymskiey Stolicy Piotrowey
4 Vilnae 1726 — Xiądz Adam Naramowski co Facies rerum
Sarmaticarum wydał we dwoch Tomach, w drugim
Opisał życia, stylem swym panegirycznym
Arcybiskupów wszystkich i Biskupów Polskich
To dziełko Xiądz Rzepecki także Jezuita
W historyczney osnowie zebrał i do naszych
3 2. Vol. 8 Pozn — Dociągnął czasów, we dwoch wydawszy tomikach
Nim przystąpię do wzmianki szczegolnieyszey autorów

Autorów

Autorow ktorzy Polskich opisali zycie
Biskupow, rozebrawszy ich Dyecezye
Na podział pracy, piora, lub tych co z osobna
Opisali ktorego z nich zycie Biskupa
Namknę krotko o Polskich Biskupstw Fundatorze
Mieczysław Krol fundował dwie Metropolię
Jedną w Gnieznie, w Krakowie drugą, lecz ta zpełzła
Siedm takze Biskupstw: 1) w Kruszwicy Kujawskie
Przeniesiona Katedra, ztamtąd do Włocławka
2) W Smogorzewie, to potym do Byczyny a z niey
Przeniesione do Szląskiey stolicy Wrocławia
3) W Poznaniu 4) W Płocku 5) W Chełmzy 6) W Lubusku 7.) w Kamieniu
Dwa ostatnie odpadły za Lutra zarazą.
Arcybiskupow zycia Gnieznienskich Kanonik
Regularny Kaliski proboszcz Damalewicz — Series Archiep. Gnesnen. 4 Varsav. 1649.
Stefan zebrał. Tenże też Bogumiła zycie — 12 Romae 1661
Swiętego takoż wydał, iest przedrukowane — 12. Varsav. 1714.
In Actis umieszczone iest Bollandianis — Junii T.2. p. 341
Przełożył ie po Polsku i w Kaliszu wydał — 4. w Kaliszu 1748.
Bartłomiey Sokołowski Kustosz Uniejowski
Stanisław z Buzenina Buzenski, Koronney
Regens Kancellaryi i Prałat Gnieznienski
Zycia tychze opisał, ale to Rękopism
W mey Księgarni nie wielom znaiamy. — Pan Mitzler
Wydał z niego Excerpta w Aktach Literackich — Acta Pol. Litterar. Warsz. Bibliotz.
Macieia Łubienskiego pobożnego zycie
Prymasa opisawszy obszernie, do druku
Podał, Floryan Bugdecki Kanonik Miechowski — fol. Calis 1752
Lwowskich Arcybiskupow dawniey Halickiemi
Zwanych, opisał, zycia Jakob Skrobiszewski — Kanonik

Kanonik Lwowski. Mam ia samegoż Autora
Exemplarz, co był wprzódy Nuceryna, potym
Zas Kaspra Gelasina, z ich dwóch przypiskami
Pan Triese wzwyż tu wspomnion wydał po francuzku
4 Vars. 1758 Tęże życia z tytułem: La Metropolitaine
De Léopol, wybrawszy z pism Józefowicza
Tomasza, tamteyszego Kustosza Excerpta.
Krakowskich zas Biskupów wraz Xiążąt Siewierskich
fol. Crac. 1655 Wydał ów Polihistor Szymon Starowolski
Tychże i Xiądz Benedykt a Sancto Josepho
Infula Crac. lien. 4 Varsov. 1686 Zawadzki z domu Piar uczony określił
Stylo lapidario, i wierszem lirycznym
Oryginał mam herbów, gdzie piękne rycinki
Joecher in Lexico Tom. 1. p. 2076 Krzysztof Contscius nie Włoch (iak chce mieć Joecher)
Lecz Polak kaliski pisał na nich Hexasticha
A w wspomnionym dziele zaś Starowolskiego
Są też osobne życia. Długosz Stanisława
1 Edit. Crac. 1511 Biskupa Męczennika wydał życie: pierwsza
2 Edit. 4 [illegible] 1666 Edycya zbyt rzadka, druga nie tak, którą
Wydał Dziekan Chodolski, Stanisław Dobulewicz.
Wincentego Kadłubka (a) cystersa z Biskupa
I pierwszego naszego Kronikarza życie
Opisał Starowolski. Tenże i Zadzika (b)
Jakoba Korabity rzeczne chwalił życie
4 Krak. 1617 Szembek Fryderyk Jezuita, list wydał o śmierci
Swiątobliwey Biskupa, Piotra Tylickiego.
Ostatnich przed mym bratem dwoch Biskupów to iest

Szaniawsk

(a) Sim. Starov. Vita et Miracula Servi Dei Vicentii Kadlubconis 4 Crac. 164

(b) Idem. Magni Antistitis Jacobi Zadicii Elogium et Vita 4 Crac. 164

Szaniawski[ego] Lipskiego Kardynała sprawy
Wychwaliłem w kazaniach moich pogrzebowych
Ranfft Michał w życiu które opisał Klemensa — 4 Hamburg 1748 de Lipski p. 570.-86.
Dwunastego, obszernie Lipskiego wychwala.
Brata mego łacińską piękną mową chwalił
W Rzymie nacyonalnym kościele, który ~~[illegible]~~ on
Zbogacił, Kołudzkowski Kanonik Krakowski — 4 Romæ 1759
Miał także Justinian Ursini kanonik
Justacki. Wydał obu tam Cyprian Mikoler — 4 Cracov. 1759
Kujawskich wzwyż wspomniony Damalewicz pisał. — 4 Cracov. 1742
Życia. Ten pod tytułem Stephanoma także — 4. Cracov. 1643
Wydał życia proboszczów Włocławskich, że one
Przypisał Szczepanowi Chwąbickiemu, przeto
Tytuł taki dał księdze owej przedziwnie rzadkiej
Ostrzeżemy tu błądzą Vladislavienses
Mięszaiąc z temi co są Vratislavienses
Tam ci w Polszcze w Kujawach, stąd też Kujawskiemi (a)
Zwą się a zas z Katedry swojej Włocławskiemi
A ci zas od Wrocławia od nas odpadłego
Na Szląsku imię biorą Biskupów Wrocławskich. —
Pobożnego Biskupa a swojego Wuja
Macieia Pstrokońskiego życie, wydał Stanisław — 4. Vars. 1630 una cum Monitis
Łubieński, biskup Płocki, rodzony siostrzeniec.
Dębowski w rękopismie swe zostawił. Ja mu
Swe Satyr de Boileau tłomaczenie polskie
Dedykował, bo wierszem pisał dziwnie dobrze
Poznańskich nam biskupów życia był opisał

Dzieiopis

---

a) Pod Gdańskiem ma Biskup Stoltzenberg i Schottland przedmieścia
a w Samym Gdańsku iurisdykcyą in Spiritualibus

Dzieiopis dawny polski Jan Długosz (Longinus)
Kontynuował one Brzezmęcki (: Brzeziński :)
4 Brunsb. 1604 Suffragan, a do druku Tomasz Treter podał
Z ich herbami, a to iest dziwnie rzadka xiązka.
Załaszowski Mikołay ony Archidyakon
Poznański, Autor Juris publici Poloni
4 Posnan. 1706 W xiązce: Vacante sede Jura Capituli
Przytaczył też Sinopsim życia wszyst. Biskupów.
Wileńskich mam Biskupów życia długie
W rękopiśmie Jezuity Xiędza Giżkiewicza
Gotowe iest do druku to dzieło zupełnie.
Kommunikował mi go Xiądz Józef Sapieha
Koadiutor Wileński, Referendarz Xięztwa
Litewskiego, coś my się iak bracia kochali
O niczym i o Żmudzkich, tudzież o Smoleńskich
Masz coś w Kojałłowicza Woyciecha przedziwnie
4 Vilnae 1650 Rzadkiey xiązce z tytułem: Miscellanea rerum
Ad statum Ecclesiasticum Litvaniæ pertinentium
Płockich życia Biskupów pisał także Długosz
Dociągnął do swych czasów Stanisław Łubieński
4 Crac. 1612 Sam się też Biskup Płocki i do druku podał.
Extr. in Op. Posthum Po śmierci ie włożono w Opera Posthuma.
Narkowskiego Jędrzeia wziął swego życie
(Który przez Hozyusza Jezuitów do Polski
Sprowadzonych, w Pułtusku osadził Fundator)
4. Varsav. 1637. Wydał w czterech arkuszach Stanisław Święcicki
Xiązka tem bardziey rzadsza im drobnieysza w życiu
Tylko ieden exemplarz, który mam widziałem
Stryia swego Andrzeia masz obszerne życie
Epis. hist. famil. Com ie przesłał do druku w Wrocławiu Kornowi

Na poczatku

Na początku czwartego tomu położone
Tegoż gdy wprzód na Płocki Biskupstwo miał ingress
Witał go Swięty Biskup Inflancki Popławski (*) (*) Mikołaj Naminat devov
Mowa w druku iest przy niey, przy mowy xięgi 4. s. l. 1693
Przy wizytach kościołów w Płocku, które on miał.
Ludwik xiąże drugi tygodniem przed śmiercią
Naminowany Prymas, kochał się w ogrodach
kredensach, więc mu życiem pisał mi kredensował.
Warmińskich życia pisał Biskupów Treterus
Tomasz w Rzymie kanonik (*) i Domher Fromborski (*) S. Mariæ trans Tiberim
Wydał Maciey synowiec z kontynuacyą
Jana Kretzmera, ludzież przyłączył Plastwiga De Epis. Varmien. opus Posthumum.
Życia tychże Biskupów, lecz niedoskonałe.
Wydał też anonime Wydżga potem Prymas (a) fol. cracov. 1685
Jędrzey Olszowski. Mamci Wydżgi rękopisma
Oryginału, lecz to są Excerpta z xiążek
Od niego przeczytanych i kazania, które
swego czasu on miewał, przed Królem Królową.
Mam też także rękopism Anonima z takim
tytułem: Monumenta Ecclesiæ Varmiensis
Może tenże Autorem co wyżey iest Wydżga
Rostenscher Natanaël wydał o tem mowę 4 Brunsb. 1645
Biskupstwie gdzie Biskupów z kapitułą chwali.
Wspomniony wyżey Treter życie Kardynała
Wydał też Hozyusza w kopersztychach samych
Pod tytułem: Theatrum virtutum Hosii
Jest figur centurya cała. Dziełko rzadkie

Tak

(a) Hozaticka na herby swaich poprzedników po śmierci dał do druku Dziadmóy także Prymas Jędrzej Olszowski.

Tak dalece, że Biskup Poznański Hozyusz
Nigdy w życiu nie widział, tylko w moiey xięgarni.
4 Crac. 1585 Do tey xięgi przyłączył Autor Centuriam
Odarum; co teyże uyrzy, to prędzey dostanie
12. Crac. 1586 Huniadin Franciszek, wydał Ephemeron
Poema, z tym napisem, gdzie powrót do Polski
Opisał Kardynała Batorego z Rzymu.
Łuckich, Przemyskich, także Kamienieckich zbieram
Biskupów życia, bo ich dotąd nikt nie zebrał.
O Chełmińskich zda mi się, ma coś w swych przydatkach
Petr. Duisburg. Chronicon Prussiae editum Hartknochii ... Jenae 1679 Do Kroniki Duisburga Piotra, Krzysztof Hartknoch.
Chełmskich życia Biskupów opisał Pieczowski
Michał Kanonik Chełmski, synoptice tytuł
4. Zamoscii 1717. Xiążki: Cornucopia Infulae Chelmensis
Złączony iest ten traktat z synodem tamecznym
Szembeka co był potem Warmińskim Biskupem.
Chioviensium et Czernichoviensium Episcoporum Ordo et numerus Leopol. 1646. Kiiowskich poprzedników moich wydał życie
Także co polski Herbarz ma, Szymon Okolski
Dominikan, lecz iego xiążka tak iest rzadka
Żem ledwie z ognia wyrwał iednego Teniza (a)
Dałem ią Panu Friese, a że było błędów
W niey wiela przeformował, dołożył i dawnie
Vol. Varsav. 1763 Kontynuacyą to mi dziełko dedykował
Ortowski Karol Archidyakon Kiiowski
Wydał tego Biskupstwa Defensa dowodząc
Że Katedra Łacińskich Biskupów Kiiowskich
Nie u Dominikanów Xięży była dawniey
Lecz

(a) Musiały znaić Exemplarze Drukowane in folio w ogniu pogorzeć. Vogt
Freytag, Braun, Hoppius in Sched. nie znali tey xiążki

Lecz w świętey Zofii. Teraz zaś w Kijowie
Obrządku Rzymski nima nawet i kaplicy.
Tu także czytać możesz życia poprzedników
Moich, tu stryja mego co potym Warmińskim
Był Biskupem, pochwały. Ten sząz kapitułę
Tam gdzie teraz (x) z Lublina, przeniosł, Deputata
Utrzymał w Trybunale, dawniey go niebyło. (+) w Żytomirzu
O Piltyńskim Biskupstwie wyszło Negotium fol. warszawa 11.
Piltinense i Pasła z Stefanem Batorym
Królem naszym, a między Frydrykiem Duńskim.
Roku sześćset siedmdziesiąt wydał dedukcyą fol. Mitavia 1670
Prawa. Xiążę Kurlandzki, do tego Biskupstwa;
Zbiło jego dowody, tą Refutacyą
Którą napisał Biskup Inflancki pobożny sine loco et anno utr. ~~xxxxx~~ Łatine
Popławski, a przed śmiercią swą Nominat Lwowski. R. 1685 Komisya ad recognoscenda Jura
Roku sześćset osmdziesiąt i pięć, Komisya Episc. Pilten. et Curon.
W Piltynie była, której drukiem wyszła w roku fol. s. l. 1686
Tysiącznym siedem setnym i trzydziestym szóstym; In 2ª Edit. fol. s. l.
Wendeńskiego Biskupstwa masz tam Erekcyą. Erectio Episc. Vendens.
Wrocławskich zaś na Szląsku Biskupów coraz przód
W Smogorzewie siedzieli, a potym w Byczynie
Życia różni wydali: Jan Długosz, Mikołay
Honeb, Zygmunt Rosicz i jakiś Anonim. (+) (x) ab. a. 965 ad 1590.
Tomasza Kozłarogi życie Wrocławskiego
Biskupa (rodowity był Polak) opisał
Haniwald Szymon, znaydziesz to wszystko w Autorów Sommersb.
Szląskich zbiorze, zebranych wraz przez Sommersberga. Script. rer. Silesiacar. 3 Vol. f. Lipsiae 1729–32.
Pomezańskich, Lubuskich Kamińskich Biskupów
Życia także opisał Hartknoch co Chełmińskich
W przydatkach do Kroniki Duisburga Krzyżackiey.

Chorlum Renatus Jędrzey Pastór Libussénski
4 Tranios. ad Od. 1740. O Biskupstwie Libuskim podał relacyą,
Po niemiecku pisaną z kontynuacyą.
A że oprócz Łacinskich Kościoła obrządów
Mamy w naszey oyczyznie obrządki Unitów
Z Apostolską Stolicą, Ruskie i Ormiańskie
Przeto wspomnieć tu o nich choć krótko przystoi
I Autorów namienić pism tu należących.
Baroniusze Kardynał co Dzieie kościelne
Zostawił o początkach Ruskiego narodu,
12 Colon. 1598. Napisał narracyą o ich nawróceniu
Do wiary, iak odpadli, iak znowu przyięli
Do społeczności były Kościoła Rzymskiego.
12 Colon. 1600 Tenże dwie Relacyi podał historyczne
O Poselstwach do Rzymu Alexandryiskiego
Patryarchy, Gabryelem rzeczonego, tudzież
Jakim się naród Ruski nawrócił sposobem.
Kulczynski Bazylian imieniem Ignacy
Który potem Smoleńskim był Arcybiskupem
2 Vol. 8 Romæ 1733 Specimen Ecclesiæ Ruthenæ cum Sancta
Sede unitæ, w Rzymie napisał i wydał
A tam życia Kiiowskich maiac Metropolitów
Uniackich, maiac synod Kiiowski i nowy
Papebrocha o Swiętych Cerkwi Ruskiey męzach.
Anno Dom. 1365 Arcybiskup Ormiański ma swoią Katedrę
We Lwowie założoną prawie pod te czasy
Co Halicka czy Lwowska dziedzictwa, za rządów
Kazimierza Wielkiego w Polszcze, czy Ludwika
Pierwszy na tey katedrze siedział Jan, z Krolewskiey
Krwi i rządził chwalebnie w Unii z Kościołem
Rzymskim

Przymiknie, która gdy czasy poźnieysze stargały
Powrocił ią Mikołay znowu Tołoszewicz =
Za Zygmunta Trzeciego panowania w Polszcze r. 1630
Dotąd stałą, i w późne wieki niewzruszoną (a)
Przedtem Władza Duchowna się Arcybiskupia
Rozciągała daleko, bo przez Ruś, Podole
Wołyń, Kiiów, Pokucie, sięgała Wołochy,
I Multany, w dzierżawach też Rakuzkich Xięztwa
Siedmiogrodzkiego, Perla do niey należała
Waradyn Argnopol, pod Wiedenskiego
Rząd się Arcybiskupa iuż teraz schyliły
Gdy swą trzodę ani Pasterz, ani zwiedzić
Namiestnik iego niemogł, dla przerw i dróg przykrych
Zawżyn teraz w obrębach swych Jurysdykcya
Uszczuplona z Intratą, która przez Ustawy
Seymowe powiększoną być miała, Opactwami
Lecz do tego nie przyszło dotąd, gdyż Wakansów
Przez smierć niedopuszczaiąc, Koadiutorowie
Do których zastrzeżonym drogę zagradzaią
Przez co się do chwalebnych dzieł tępi ochota.
Liczy w obrębie swoiey tey Dyecezyi
Na Rusi, Ukrainie, Podolu, Wołyniu
Pokucin, ze dwadzieścia kościołów. Porządek
Następców w tey Katedrze zaczęwszy od Jana
Pierwszego, opisali, to Kasper. Niesiecki T. I. Item mat. Pol. p. 94.
To Tadeusz Wrzesiński uczony Jezuita In sch. ad Pro. His. belli Pers. p. 125.
Ma też coś w swych Atenach o nich Xiądz Chmielowski T. II p. 313 item p. 393

Benedykt

(a) Historya Unionis inclytæ hujusce gentis extat in Cod. Ms. Thomæ Józefowicz custodis Can. Metrop. Leop. (cujus apographum in Bibliotheca nostra adservatur.

Benedykt, Rochatynski Dziekan, Firleiowski
Proboszcz, mey kreacyi Kanonik Kiiowski.
Wierszem krotko-łacinskim opisał ich życia
W Tetrastichach swoich, na swym funduszu Kanonik
Zytomierskiey Katedry Józef Minasowicz

Extat in Manusc. Carm. Varsav. 8ae 1771

Autorowie tu także należący.

Anonimi. Synopsis Rerum gestarum Archiep. Gnesnensium usque ad Stanislaum Karnkowski. Ms

Crassinii (Krasiński) Joannis Vitae Archiepis. Gnesnens. usque ad Jacobum Sieniawski, cum continuatione ad Andream Criccium (Krzycki) Inc. Lucae Sapientiae clarescenti Ms. cujus autographum in Bibliotheca Universitatis Zamoscensis adservatur. —

Janicii Clementis. Vitae Archiepp. Gnesnen. carmine editae

Olszowski Andr. Primatis Regni. Tractatus de legatione S. Sedis et Relatio de principatu, Primatu, Privilegiis Archiep. Gnesn. 4. l. et. a. Extat quoque ad calcem Tom. I. Epist. hist. famil. Andreae Załuski Ni...

Padniewski Philippi procancel. R. postea Epis. Cracov. Vitae breves patrui me... Andreae Critii et Joannis Łaski Archiepp. Gnesn. Primatum Regni. Petri Tomicki. Joannis Choieński, Petri Gamrati et Samuelis Maciejowski Epp. Cracov. ex Autographo quod possideo, de quo ita Paprocki in Herby et ex eo Niesiecki Tom III Stematographiae Polonae p. 551. Reliquit Elogia Virorum Togasagoque illustrium culto sermone latino.

Radziejowski Mich. Cardinalis et Regni Primatis Testamentum in 4o.

Seyleri. Georgii Dan. editis Vita Andreae Olszowski Primatis Regni, ex opere per... germanice edito sub titulo: Das gelehrte Preussen

Anonimi. Vita Cardinalis Michaelis Radziejowski. Inc. Orbis in pectam... plissimis etc. — Testamentum et Epitaphium Primatis Prazmovii Ms ...

Josephovicii Thomae Cust. Can. Leop. Historia Archiepp. seu Episcoporum Leopoliensium ab abitu Joannis Zamoyski Archiep. Leop. ad Constantinum Zielinski ex Actis authenticis.

thenticis et historicis Capitular. et Consistorial. serie annorum ab anno 1614 ad 1700 collecta fol. Opus ineditum.

Callimachi Philippi. Vita Gregorii Sanocensis Archiep. Leopoliensis

Soliovii Demetrii Archiep. Leop. Testamentum, ac Mathiæ Sisinii Paraphrasis in id carmine 4. s. l. et Consule.

Anonimi. Vita et gesta Episcoporum singulorum Ecclesiæ Cracov. usq. ad Konarsciani tempora, nempe ad a. 1525. Inc. Aeterni miseratione Patris. Ms.

Trankonii Epitaphium Petri Tomicii Episc. Cracovien. 4. Cracov. 1537.

Kozarzki Pauli, Series Episcoporum Plocens. Sunt Tetrasticha in singulos Episcopos (4. s. l. 1612 stupendæ raritatis. –

Gistenii. Joh. Bapt. Descriptio Exequiarum Caroli Ferdinandi Principis Regii Episcopi Plocensis. 4 Dantisci 1655

Atviglis Laurentii Bononiensis Crucigeri Elogium Cardinalis Stanislai Hosii. Inc. Quam peramplæ Ms.

Reszcii Stanislai Abb. Andreov. Vita Stanislai Hosii Cardinalis Episc. Varmien. 12. Romæ 1587. – 12 Olivæ 1690. –

Ejusdem. Epistola de morte Stanislai Hosii Cardinalis, ad Joannem fratrem ejus 1579. XVII Calend. Septembris 8. Parisiis 1582.

Sanderi Antonii (Elogia Cardinalium. 4. Lovanii 1626 (Ibi pag. 142 Vita et Elogium Cardinalis Hosii.)

Rywocki Joannis S. J. Vita Simonis Rudnicki Epis. Varmien. 4. Brunsb. 1645

Rogalli, Jo. Chrys. Canonici Gutsdamien, sive sub eius nomine Adami

Rostkowski. Ep. Philadelph. suffr. (aganei Luceor.) (ien) Epistola de morte Andreæ Christoffori Załuski Episcopi Varmiensis f. Brunsb. 1711. –

Status Dioecesis Varmiensis sub Venceslao Leszczyński et Stephano Wydzga Epp. Varmiensium. Ex Ms. meo Wydzgiano.

Series Episcoporum Varmiensium, Sambiensium, Culmensium Pomesaniæ, Pomeraniæ et Caminensium. Extat in Gualtheri sive Jani Gruteri Chronicorum T. I. p. 1164.

Braun David. De Episcopatibus Prusiæ eorumque saecularisatione (ex Ms. Mjeski)

Ujeyski Thomæ, Ep. Kiiov. Acta concernentia Apparatum suæ Consecrat. Heburgi in Varmia 1657 et aliæ ejus Episcopales functiones. Ms.
Bricii. Joan. S. J. Vita Thomæ Ujeyski ex Episcopo Kiioviensi Religio. Societatis Jesu. 12. Brunsb. 1706.
Anonimi. Gesta trium priorum Episcoporum Livoniæ. Ext. in Gruberi Joan. Dan. Orginibus Livoniæ nuper editis 4. Francof. 1740
Rangonis Martini. Vitæ Episcoporum Caminensium et ejus Pomerania Diplomatica 4. Francof. ad Viadr. 1707.
Zutichii Mich. aelis Historia Episcopatus Caminensis in Pomerania et Ja[illegible]
Nettelblads, Christiani Anecdota Episcopatus Pittinensis 4. Gryppovaldiæ 17[illegible]
Rudzki. Jos. Velamini, Metropolitæ Russiæ Unitæ. Testamentum vel Protestatio 4. Cracov. 1637.
Pociey. Hypatii. Archiep. Kiiov. Metrop. Ritus Græco Uniti. Epistola ad Sixtum V nomine Cleri Ducum et Magnatum Russiæ ritus græco-unisi, 14 Martii 1576. 4 Vilnæ 1605
Smotrzycki Meletii Protestatio contra Synodum Kiioviensem tum 16[illegible] Ex opusc. pol. 4. Leopoli 1628 impresso latine
Zochowski Cypriani. Colloquium Lublinense inter Schismaticos et Unitarios Ruthenos 24 Januarii 1680 fol. Leop. a. c. polon.
Jura et Privilegia Ritus græco-uniti a Regibus Poloniæ et Ducibus Lithvaniæ concessa Incolis Poloniæ et Lithvaniæ qui in unitate cum Ecclesia Romana ritum græcum sequuntur collecta Hipatio Pociey Archiep. Kiiovien. fol. Vilnæ 1632 polon.
Apologia (Obrona) Religionis Græco-Ruthenæ cum Ecclesia Romana un[ita], in fundamento jurium et privilegiorum a S. Sede et Regibus Polon[iæ] concessorum tum et Constitutionum R. Pol. 4 Leop. 1735 polon.
Orichovii Stanisl. Baptismus Ruthenorum. 12 Cracov. 1544
Lubelczyk Andr. Bochensis Can. et Concionatoris Leop. Baptismus Armenorum aut purificatio mulieris Armenæ post partum 12. Cracov. 1540.
Ejusdem Lithurgia seu Missa Armenorum 12. Crac. 1549. 2a Edi 4 l. [illegible]
Lasicii

Lasicii Joh. Poloni De Religione Armenorum Tractatus brevis (Schediasma est perexiguum, et quod vix unam aut alteram paginam implet) Extat ad calcem opusculi Michalonis Lithvani, de moribus Tatarorum, Lithuanorum et Moschorum 4. Basileae 1615.

Bembi, Matthaei S.J. Religio Armenorum sive concertatio hujus inclytae gentis ad unionem cum S. Romana Ecclesia stabiliendam. 4. Crac. 1630. pol.

Gutkowski Franc(iscus) Archican(onicus) Reg. Tremesn. Prepos(itus) Camenec(ensis). Vir omnis rei Ecclesiasticae antiquae (Verba sunt Clarissimi mihiq Carissimi Janocki in ejus Polonia Literata p. 25) Armenicae praesertim curiosissimus, in eo est, ut non parvae molis librum edat, qui inscribitur: Religionis Armenicae in Polonia ortus et progressus. Quod tamen Opus huc usque lucem non aspexit, Authore forte fatis praerepto.

III

Skrypta za Religią Prawowierną

Praetorius Mateusz z Lutra nasz Katolik
Pierwey Proboszcz Brodnicki, potym Wejherowski,
Wydał Tubam chcąc Lutrów przeciągnąć do Rzymu,
Dałby to Bóg, lecz darmo, necdum venit hora.
Stawosz Woyciech, dowodzi w xiązce: vox Catelli,
Że zborów heretyckich Szlachcie się nie godzi
Stawiać. Podał do druku to dzieło Wierzbowski 12. Oliv. 1679
Stefan Biskup, Poznański, Prymas mianowany,
Fundator Kalwaryi w Górze pod Warszawą
Niechay nasi Biskupi idą krokami temi,
Jezli chcą bydź po długim życiu zbawionemi.

Autorowie Łacińskim i polskim ięzykiem tu należący.

Ferrarius, Zacharias, Episcopus Sebastenus, Nuntius Apostolicus Oratio contra Lutheranos. 4. Cracov. 1521.

Lipomanus, Aloys(ius) Nuntius Aplicus Epistola ad Nicolaum Radzivilium Palatinum Vilnensem. 4 Regiomonti 1556.

Kwiatkowicz

Koiatkowicz Casimirus S. J. Sacra Politia, complectens ceremonias et ritus S. Romanæ Ecclesiæ. Ms. in fol.

Stachi Jo. Fr. Abbas Olivens. Regia via omnes Dissidentes ad veritatem fidei orthodoxæ manuducens. 4 Gedani. 1689.

Ancuta, Georg. Casim. Suffr. Viln. Referend. M. D. L. Jus plenum Religionis Catholicæ in Regno Poloniæ et M. D. Lithvaniæ, juri prætenso Dissidentium oppositum in Comitiis a 1718. 8 Vilnæ 1719.

Jablonowski, Joan. Palat. Rus. fol. Politia mundi per Christum in passione sua confusa. Opus Ascetico-Politicum. Opus Polemicum et Apologia Cath. fidei.

Załuski J. A. (qui hæc scribo) Liturgia Ecclesiæ Romanæ. 4 Vars 1760 Ms. ubi adscribuntur adversus hæreticos verba in sacrificiis usurpari solita, reperiri in Operibus SS. Patrum Ecclesiæ Doctorum, primis quatuor a Christo nato sæculis florentium.

Anonimi, Piędziesiąt przyczyn dla których ostatek wielkiey wiary i Religii różnowie po całym Chrześciaństwie wiara Katolicka Rzymska ma bydź obrana 8. w Warszawie 1736.

Item Prawa powszechne przeciw drukowanemu r. 1766 praw Dyssydenckich wykładowi dla Ewangelików i Protestantów nie nieważnych. 8. s. l. 1767.

Item Rozmowy dwoch kawalerów Katolika z Dyssydentem o piśmie, które wyszło z napisem: Wykład praw Dyssydenckich wiernie spisany 8. s. l. 1767.

Item List do przyjaciela na pretensye Ichmości panów Dyssydentów. 4. s. l. 1766

Bohomolca Jana S. J. Odpowiedź na zarzuty względem przeznaczenia Boskiego. 8 w Warszawie 1767.

Cephasi Zelosirii (anagr.) to iest: Jozefa Andrz: Załuskiego Referend. W. Dwa miecze przeciw Dyssydentom Polskim, i ieden defensive, a drugi offensive się mający. 4. w Warszawie 1731.

Jastrzewieza Mikołaja Kanonika Chełmskiego i Łowickiego. Wywod nauki Katolickiey o tych dowodach, o których iest sprzeczka z Dyssydentami 8 w Warszawie 1762.

Konarskiego Stan: S. P. o religii poczciwych ludzi 8 w Warsz. 1769. Ext. et latine.

Koiatkowicza

Kwiatkowicza Wijuka Wojciecha S.J. Rozmowy o rzeczach do wiary należących 4 w Krakowie 1672. —

X. Marcina z Klecka w Miejskiej Górce Proboszcza. Zwierciadło Saskie albo Magdeburskie, w którym każdy ogląda Ministry Pruskie, Litewskie, Mazowieckie, Ruskie. 4. w Poznaniu 1620.

Miaskowskiego Balcera Kancl.(erza) Włocławskiego. Proba na obieranie wiary do zbawienia koniecznie potrzebney, z Łacińskiego Leonarda Lessyusza S.J. w Krakowie 1616.

Minasowicza J. E. Kan.(onika) Kijowskiego. Summaryusz wiary i nauki powszechney katolickiey na pytania i odpowiedzi rozłożony 8 Warsz. 1762.

Tegoż Krótki zbiór sporów o Wierze, dla Nauki, rozmowy z Nowowiercami 8 Warsz. 1762.

Tegoż Dowody jawne o istności Boga z Franc. de la Mot(h)te 8 Warsz 1772.

Załuckiego, Mich.(ała) Kan.(onika) Kijow. Wywod i Obrona prawdziwey Religii według Katolickich Autorów, przeciwko Ateuszom, Deistom, Libertynom, Żydom, Poganom, Bałwochwalcom, Niedowiarkom, Lutrom, etc. w Warsz.(awie) 1773.

Poszakowskiego Jana, S.J. Historyi Kalwińskiey część I o początkach progressie, i upadku tey sekty we Francyi. 4 w Warsz. 1747.

Tegoż Historyi Kalwińskiey część II o początkach odszczepieństwa Kościoła Angielskiego 4. w Warsz. 1748.

Tegoż Historyi Kalwińskiey część III o rozmnożeniu herezyi w Belgium albo w Niderlandzie 4. w Warsz. 1749

Tegoż Konfessya, albo wyznanie zborów Kalwińskich roztrząśnione 4 w Warsz. 1742.

Szmiota Mik.(ołaja Kaźmierza) Summaryusz przeciwko Dyssydentom. f. s. l. 1669.

X. Tworzydła Marcina. Okulary na zwierciadło nabożeństwa w Polszcze 4 w Krakowie 1594.

Objaśnienie trudności teologicznych zebrane z Doktorów Świętych od Anzelma Świętego. 4. w Krakowie 1651.

Rozmowa filozoficzna o Boskich przez Istności przymiotach przeciw Deistom przez X. Ant.(oniego) Wiśniewskiego S.P. napisana 8 w Warsz. 1758.

Polityka Boża, Rządy Chrystusowe etc. p. Iberskiego (ańskiego) z hiszp. 4. w Krak. 1633.

scripta

Scripta Oyca Jana Wolana Zakonu reguły O. S. Franciszka de Observantia, do Jchmość Panów Słoińskiego i Palladyusza Predykantów. y do JP. Krzyszto fa na Raciborsku Morsztyna. 4. w Krak. 1641.

Wiara prawo stawna pismem świętym etc przez X. Jana Kulesza S. J. obiaśnio na (adversus Graeco-Ruthenos) 4. w Wilnie 1704.

Wiary Kościoła Rzymskiego wywody dla nawrócenia Rusi z Kościelney historyi wypisane przez X. Bened. Herbesta S. J. 4. Warsz. 1762. edit. 2.

Paraenesis albo napomnienie Meleciusza Smotrzyckiego, rzeczonego Arcybi skupa Połockiego do Bractwa Wileńskiego Cerkwi Ducha S. 4. Krak. 1629.

Perspektywa i Obiaśnienie błędów herezyi i zabobonów w Greko-Ruskiey Cerkwi Dyzunitskiey zebrana i napisana p. X. Kassyana Sakowicza Archi mandryty Dubieńskiego Unita 4. Krak. 1642. (Książka nader rzadka, dla Exemplarzy wykupionych i od Dyzunitów spalonych.)

Traktat Samuela Rabina błąd żydowski pokazujący z arabskiego języka na łaciński, a potym na polski przetłumaczony 4. w Wilnie 1720.

Zohar albo pochodnia prawdy na oświecenie narodu żydowskiego w ciemnościach niewiadomości o prawdziwym Messyaszu zostaiącego przez X. Jana Poszakowskiego S. J. zapalona. 4. Warsz. 1749.

IV Pisma Autorów Polskich

O różnych Zakonach w Polszcze kwitnących

Helyot Piotr Tercyarz Zakonu Franciszka

8 Vol. 4 paris 1714. Świętego, wydał w ośmiu Tomach Historyą

Wszystkich Zakonów co ich iest tylko na świecie.

Tam iest siła o Polszcze. W pierwszym Tomie, naszych

Masz o Bazylianach. W drugim Kanonikach

Regularnych, Duchakach, tosz o Miechowitach,

O Zakonnikach S. Salvatoris czyli

Brygitanach, Brygitty świętey Zakonnicach

Gudrzier o Kanonikach de Poenitentia.

Czy

Czy Maria de Metro Markami rzeczonych.
W trzecim masz o Krzyżakach, o ich ziednoczeniu
Z Inflanckiemi, którzy się dawniey Ensiferi (Mieczonośni)
Zwali, o tych zniesieniu. O Paulinach naszych
W czwartym masz o Piarach, którzy w Polszcze naszey
Pobożnością wraz kwitną i Nauką. W ósmym
O Kamunistach, tudzież Kawalerach Orła
Białego, w których liczbie mam honor się mieścić
Bonnani Jezuita opisał Zakony Bon. Chil S.J. Cathalogus Ordinum Religiosorum 4 Vol. Romae ital. et lat. cum sine versione italica 4 Vol. 4 Norimbergae 1732.
We dwóch językach włoskim, i łacińskim. Polskim
Pilecki Alexander także Jezuita
Przełożył dla Zamoyskiey ency Ordynatowey,
Fundatorki Warszawskich Kanoniczek, których
Instytutu wiadomość na piśmie podałem.
Tu co o Polskich w Xiędze Bonnani zakonach
Swey wyraził, wyrażę naykrótszemi słowy
Masz tu o Kanonikach regularnych, także
O Bożogrobskich, czy iak zwą ich Miechowitach,
Masz o Bazylianach na Rusi, we Gdańsku
Brigitanach, Brygitkach w Polszcze, o Paulinach
Z Węgier. O Kawalerach Inflanckich, Teutońskich,
Tych Krzyżakami, tamtych Ensiferi zwanych
Idę iuż do Zakonów. By nie była sprzeczka
O pierwszeństwo, porządkiem póydę Alfabetu.
Augustyanie w Polszcze szczupłą Prowincyę
Maią, przecież żadnego własnego nie maią
Dziejopisa, coś przecież o nich Eleasz in Encomico Augustiniano.
Filip, Forelli Ludwik w swych tomach po włosku
których tytuł: Secoli Agostiniani. 8 Vol.um fol.
Benedyktyni, maią Polskich i postronnych

Pisarzów

Pisarzów. Z polskich Jan iest Węgrzynkowicz, pan
Jarosławskich Spowiednik, który w ośmiu Księgach
Ad. a. 1450. fol. Jarosl avia 1623 W trzech częściach wydał swego Zakonu Kronikę.
Tu co się tknie Zakonu, masz dość Polskich rzeczy.
Stanisław Szczygielski proboszcz Tucholski i Profess
4. Cracov. 1668. Tamuczny, wydał życia Tynieckich Opatów.
Xiążka ta dziwnie rzadka, kontynuacyi potrzebuie;
A jeszcze daleko rzadsza iest Opatów
4. l. et a. ut supra Trockich, tegoż Autora, w tymże roku dana.
Kwiatkiewicz Marcin, Profess Swiętokrzyski, tego
4. Crac. 1690 et 1737. Naypierwszego Klasztoru w Polszcze Historyą
Zebrał, ale obszerniey Hyacinth Jabłoński,
Hist. de Cultu S. Crucis 4. Viennae 1747 Ziegelbauer Magnold, w Krzyża Swiętego, toż samo
Historyi, opisał łacińskim ięzykiem.
Bernardyni, co cztery prowincye maią,
Wielką i Małą Polskę, Ruską i Litewską,
Od Jana Kapistrana Błogosławionego
Za czasów Kazimierza tu Jagiellończyka
Sprowadzeni do Polski, Dziejopisa swego
Jana Komorowskiego maią, co Kronikę
Opisał Minoritów Observantium, Braci
Swych, od czasu Synodu Konstancyeńskiego,
A szczególniey opisał Prowincyę Polską
W niey, lecz dotąd nie wyszło na widok to dzieło
W Rękopiśmie zostało, w którym się poczęło. (a)
Bonifratrzy, a rzeczą Bracia Miłosierni
Których Instytutorem Zakonu Jan Boży
Nie wiem czy maią swoich iakiego Pisarza

Dziejów

(a) Vid. Progr. nostrum Litter. p. 20. n. 9. — 4. Dantisci 1745

Dzieiów w Polszcze. To tylko wiem, że z ich zakonu
Xiądz Augustyn imieniem, a Lothman nazwiskiem
Życie Jana Bożego fundatora swego | Krótkie zebranie żywota S.
Zgromadzenia, rytmami opisał polskiemi. | Jana Bożego 4. Warsz. s. a
Cystersów sławnych polskich wspomniał Starowolski,
W życiu ogłoszonego iuż świętym Kradłubka, | 4. Cracov. 1642
Henriquez Chryzostomus wydał Menologium | fol. Antverp. iae 1613.
Cisterciense, z notami, tłumaczył w niemieckim
Języku, Theobaldus Zelbacher, a tu masz | 4. Praga.
Siła sławnych Polaków z cnoty i nauki;
Tegoż iest Fasciculus o Świętych Cystersach | 4. Colonia 1631. p. 430.
Tegoż iest lecz po włosku w Placencyi drukiem
Corona Sacra. Tu masz o Świętey Jadwidze, | 4. Placenza 1655. p. 14-34.
O Klasztorze Trzebnickim od niey fundowanym.
Dominikani maią siła swych Autorów
Brzovius Abram, który kontynuacyą
Wydał Barzoniusza Annałów, fundator
Warszawskiego Klasztoru, podał w druk w Krakowie (Wenecyi)
Xiążkę de Propagine Sancti Hyacinthi. | 4. s. a.
Okolski wydał Szymon: Russiam floridam | 4. Leopoli 1646.
Opisanie konwentów Prowincyi Ruskiey.
A prawie od Potockich samych fundowanych.
Tę książkę dziwnie rzadką Xiążę Jabłonowski
Woiewoda, dał swym kosztem przedrukować w Lipsku... | 4. Lipsiae 1759.
Tenże w życiach Biskupów Kiiowskich, a moich | Vitae Epp. Kiiov. Cracov.
Poprzedników, opisał życia siedmiu, którzy
Pierwszemi w tey katedrze byli biskupami,
Wziąwszy z Kaznodzieyskiego na Urząd Zakonu.
Okolski tenże ieszcze zebrał życia Panien
Zakonu Dominika Świętego. Ta xiążka

Tak

Tak rzadka, że mamci ią, ale iest iak Pater
Aeternus, bo początku ani końca nie ma.
4. Vilna 1641. - Ruszel w Tryumf Swiętego Jacka xiążce, siła
Ma o Dominikańskiey Prawincyi Polskiey.
4. Częstoch. 1725. Tenże w Skarbie Kościoła odrzewie zbawiennym
Co w Lublinie, ma niemniey oswoim Zakonie.
Sieykowski Michał, Przeor Krakowski, przyjaciel
4. Krak. 1743. Móy, w Swiętnicy swiy siła zebrał otamecznym
4. ibid. tamże 1743. Pryncypalnym Konwencie. A zaś w Dniach rocznych
Rozłożył na dni roku z Marchese, z Brzozowskiey
Co tylko kiedy Zakon ozdobiło Swięty.
Xiądz Klemens Chodykiewicz, móy przyiaciel, Przeor
U Swiętey Magdaleny Lwowski, pokazywał
Swóy mi Rękopism, który Historyą Ruskiey
Zawiera prowincyi, do druku gotowy.
Marchese Domenico Maria, w swiy xiążce
Sacro Diario Domenicano ma
Siła Dominikanach o Polskich i Bremoni
Takoż w Kaznodzieyskiego Armatach zakonu.
Pio Vite degli Huomini Illustri Dom. 2. Vol. fol. Pavia 1613. fol. Bonon. 1620. Pio, czyli Plodio Jan Michał Bonończyk
Swych Braci życia pisał. Gdzie było Polaków,
Podkreśliłem ołówkiem w swoim exemplarzu.
Duchacy Kanoniey czyli Swiętoduscy.
Jacy u nas w Krakowie, a w Rzymie w Szpitalu
San Spirito Sassia, u nas de Saxia,
Których głową był Dönhoff wzwyż wspomniony,
O tych pisał Basßaeus Woyciech, Piotr Saulchius
Pierwszy z nich po łacinie a drugi po włosku.
Franciszkanów zakonu rożni Historycy
Marek Lizboński wydał o nich swą kronikę
Po polsku

Po polsku tłumaczoną Część pierwszą i drugą;
Samiż Bernard w niemieckim ięzyku dołożył
Trzecią część, także czwartą, a tę przetłumaczył. Pars III ab anno 1382 Pars IV ab anno 1579
Alexy Koralewicz Reformat Poznański;
Tenże ma i Supplement samych Reformatów, fol. w Warsz 1722
We dwóch częściach żywoty opisał obszernie. f. ibidem eodem.
Biernacki Kaźmierz o swych Reformatach Polskich
I Ruskich, ma coś w xiążce: Speculum Minorum 4. Cracoviæ 1688
Iezuitów zakon ma swych siła Dziejopisów.
Argenteus Jan Modeńczyk, pierwszy Prowincyał
Polski, wydał Skrypt o tym stanie, w którym roku
Sześset piętnaście, zakon znaydował się w Polszcze. (1615) 4 Cracov. 1615
Pierwsza ma edycya tytuł: Epistolae 4. Coloniæ 1615
Druga a z tych naylepsza Krakowska, odmienny 4 Cracov. 1620
Ma Apologetus. Ztąd uczeni różni, 4. Ingolst eod.
Z iedney xiążki zrobili dwie, w rzeczy iest iedna.
Annuæ wychodziły corocznie Litteræ
Societatis Jesu, tu też iest o Polszcze.
Filipp w Bibliotece swoiey Alegambe,
Którą zwiększył Sotuel, Polaków uczonych fol. Romæ 1675
Ze czterdziestu pozbierał życia z ich skryptami.
Piątowski Woyciech, wydał siedmdziesiąt i trzy
Elogia Znych Panów polskich, Fundatorów. 12 Cracov. 1640
Xiądz Koiałłowicz Woyciech w swych Pamiątkach na dni
Roku, to Xięży, to też Laików rozłożył, Tom I 4. w Kalisz ~~Krakow~~ s. a.
Którzy się pobożnością żywota wsławili. Tom II 4. w Wilnie 1673
Wuruszewski Kaźmierz, niegdyś Kaznodzieia
I Teolog Prymasa Potockiego, wydał
Wiersze Łacińskie o cnych Zakonu swoiego Laurus Poëtica 8. Calis(ii 1726
Mężach, na dni całego roku rozłożone

Poszakowski

Poszakowski Jan Rektor Słucki, móy przyiaciel
Kochany, gdym był w Białey, dał w druk Kalendarze
4 w Wilnie 1739. Dwa Jezuickie. Co w wielkim szerzey był opisał,
12. Tamże 1740. To skrócił w mnieyszym, a tu masz Necrologium,
Masz liczbę Kardynałów, Kollegiów, biskupów,
Generałów, a w Polszcze zaś Prowincyałów
Rektorów Akademii, masz i fundatorów.
Tu też stryiów mych wzmianka. Warmiński zmurował
Kościół w Pułtusku; Płocki Missyą w Myszyńcu;
Brat moy drugą w Kobyłce z Kościołem wspaniałym.
Ja mą Bibliotekę ad usum publicum
Pod ich dozorem po mey śmierci zostawuię,
Za co mi ich Generał Xiądz Ricci dziękuie.(a)

Kamedułów, wspomniony iuż Ziegelbaur wydał
fol. Venet. 1750. Centifolium, tam wspomniał Autorów Polaków
Tylko czterech, i nie dziw! modlitwą się bawią.
Jakoż Jan Mittarelli, Anzelm Costadoni,
fol 8. Vol. Venetiis 1755. Więcey w swoich Annałach świętych pozbierali.
Polaków, i ich życia nam tam opisali.

Kanoników, których od reguły zowiem
Regularnemi, w naszey Oyczyznie, to Pemot
Gabryel, to Pacali Paweł opisali
fol. Crac. 1707 Nierównie zaś dokładniey Aquilin Goczyński.
Kanoników rzeczonych de Poenitentia
Lub Mariae de Metro (Markami ich zowiem)
Opus miserentis Opisał Historyą Sylwester Rodkiewicz.
Dei 4 Vilnae 1699 Hobertin M. L. (swoie w tych Dziełach zakrył
(professor Witowski) Nazwisko) Życia świętych dwunastu tegoż

Zakonu

(a) Pięknym listem, dołożonym w Informacyi polskiey i Niemieckiey o Bibli

Zakonu, na miesięcy roku rozłożonych,
Opisał wierszem polskim i wydał w Warszawie — in 4° 1741
Kanoników Bożego Grobu, od Miechowa
Rzeczonych Miechowitów (gdzie ich Jaxa Xiążę
Fundował Serbski) Floryan Buydecki ony Proboszcz — Vitae S.S. Ord. Can.
A przyiaciel móy, podał swoiego Zakonu — Reg. Custod.um S. Sepulch.
Życia Świętych do druku. Niemniey i Macieja — Dni 4 Cracov 1743.
Łubieńskiego Prymasa tychże Bożogrobskich — fol. Calisii 1732.
Pobożnego Prałata Xięży. Zaś Samuel
Nakielski Miechoviam czy Promptuarium
Starożytności tego klasztoru w druk podał — 3. T. Vol. 1 fol. Crac. 1634.
A tu masz o pobożnych siła Miechowitach
Kapucynów opisał Dzieie w swoiey kronice
Zacharyasz Bovier czyli Boverius.
Ztegoż Zakonu polak pobożny Jan Chrzciciel
Dębiński, w Szwaycaryi był Missyonarzem;
Życie iego w kronice znaydziesz Kapucyńskiey.
Karmelitów co ich zwą trzewiczkowemi
Uczynił wzmiankę w swoiey xiędze Xiądz Mikołay
Grodziński, którą wydał w swoim ięzyku, — Diva Virgo f. Cracov.
O Konwencie Krakowskim na Piasku wstawionym. — 1669. Ogród fol. ibid. 1673.
Karmelitów zaś Bosych, Filip od Nayświętszey
Tróycy, Włoch prowincyał opisał onych mężów. — f. Lugduni 1665.
Tytuł: Decor Carmeli, tłumaczył Anonim
Onufr od Wniebowzięcia na świecie Osmielski, — IV. Part. f. w Lublinie i Krakowie 1746–47
Do trzech części dołożył czwartą swoią własną
O pobożnych oboiey płci w Polszcze osobach.
Norbertanów zbiór krótkich życia Świętych, tudzież
Zakonic tey reguły, równie Świętych, Tomasz
Roman wierszem określił w Polskich Tetrastichach — 4. Krak. 1615.

Paulini

Paulini maią swoią Kronikę Łacińską
W Wiedniu iest drukowaną, tam coś o Polakach.
Pokorski Innocenty życia Swiętych swego
Zakonu, z Kroniki tegoż Zakonu wybrane
od r. 1342 do 1663. Od roku tysiąc trzysta czterdzieści i dwa
Do roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt trzy wydał.
Tu o rzeczach Zakonu tego w Polszcze wiele.
r. 1754. Piarzy Polscy wroku siedmset pięć cztery
Za prezydencyi swego, od Oyca Swiętego
Rzymskim Wizytatorem tak mianowanego
Cypryana, a brata rodzonego Xięcia
Ordinationes Visitationis Apostolicae 3 Partes 1. Vol. 4 Varsaviae 1754. — — Z Komorowa Prymasa uchwalili sobie
Chwalebne dla tych Kraiów Ordynacye.
Teatyni mało co są w Polszcze znaiomi
Maią tylko szczególnie dwie Rezydencye
W Warszawie Collegium dla Paniąt, na co ich
Brat móy Xiąże Krakowski Biskup był namówił. (a)
A we Lwowie Alumnat Kleryków Ormiańskich. (b)
Sami są Włosi, Polak żaden niewstępuie
Lubo pierwszy Polacco italienizato
Jerzy Kłodziński (c.) został ichże Jenerałem.

Kardy

(a) Za przełożeństwa X. Bellavia.

(b) Który założył nieiaki Wacław Agopszowicz z Kościołem S. Krzyża. P wszym w tym Alumnacie Prefektem był Klemens Galanus Surentinu Missionarius ad Armenos de prop. fide, mąż apostolskiey nauki i pobożn wielkiey, w ormiańskim ięzyku biegły, Autor Xiąg: 1.) De conciliatione Ecclesiae Armenae cum Latina f. Romae 1650. Arm. et latine 2.) Historiae Armenae Ecclesiasticae et Politicae 8 Colon. Ubiorum 1686.

(c.) Georgio Clodinio, z Oyca polaka z Matki Włoszki Markwizank di Lauro w Królestwie Neapolitańskim urodzony. Są iego Kazania włoskie w 8miu Tomikach in 12.

Kazdy ptaci od siebie, bo maią pereyitki
Od własney familii, my punktualności nie znamy
A przeto byłby zawsze zawód wstępuiącym
Polakom i całemu przez to Zgromadzeniu.
Znalazłem w ich Kronice przez Józefa Silos (a)
Napisaney, że miał ich fundować Sapieha
W hrabstwie Kodeńskim, ale ten fundusz nie doszedł.
Trynitarzów do Polski Jan Kazimierz Dönhoff
Kardynał, z Hiszpanii sprowadził, iak dawniey
Piarów z Rzymu Kanclerz Jerzy Ossoliński.
Xiądz Maryan Stanisław na świecie Sikorski
Przyiaciel móy, do druku podał Hypomnema — Hyp(om) Ord(inis) de Red(empt) Capt. f. Vars. 1753.
Kronikę z tym tytułem swoiego zakonu
Prowincyi, samego od początku Polskiey.
Jest iego iak mi się zda Brevis Notitia — 12. Leopol 1754.
O zakonie, funduszach, fundatorach polskich.
Bidzińskiego, Woywody Sendomirskiego fundusz był stracony.
Wydźwignął go z harpiyskich rąk brat móy rodzony
Biskup Krakowski iako funduszu Protektor;
Jest też książka z tytułem tym Testes fideles, — 4. s. l. 1752 po polsku.
Imiona wykupionych więźniów wyrażone,
W niey masz i fundatorów życia; Jana Matta
Feliza Walezego w Xiążce Notitia.

Autorowie tu należący.

Augustiniani.

Elsius Philippus. Encomiasticon Augustinianum. fol. Bruxellæ.
Milenius. Felix, De Monasteriis Sarmatiæ citerioris Ordinis S. Augustini.
Ex ejus Alphabeto. 4. Pragæ 1613. edito.

Benedictini

(a) Silos Giuseppe. Istoria de Clerici Regulari.

Benedictini

Ploceensis Albertus Descriptio prærogativarum Ord. S. Benedicti, ubi plura de Monasteriis Poloniæ. 4. Cracov. 1623 polon.

Szczygielski, Stanislaus Calendarium Benedictinum, sive nomina celebrium virorum Ord. S. Benedicti secundum dies mensium distributa. 16. Cracov. 1663.

Idem. Tinecia, vel Historia monasterii Tinecensis Ordinis S. Benedicti prope Cracoviam. 4. Cracov. 1668.

Idem Pharus Benedictina, vel Vita S. Benedicti, ejus Ordinis utilitas, Monachorum merita. 4. Cracov. 1669 raritatis immensæ.

Zdrowski, Jo. Christos. Sigism. Calendarium Sanctorum Ordinis S. Benedicti et aliorum SS. Polonorum ejusdem Ordinis 8. Vilnæ 1681. polon.

Camaldulenses.

Starovolscius Simon Camaldula, sive de laudibus Ordinis Camaldulensium et montis Argentei prope Cracoviam. 1.) Ed. 4. Crac. 1623. 2.) ibid 1650. Cui accessit laudatio funebris Nicolai Volscii Mareschalis Regni, fundatoris hujus Monasterii

Gadecki. Immog. ent Sacra Eremus Camaldulensium (: De ord. Camald:) 12. Cracov. 1659.

Canonici regulares Lateranenses.

Gorczyński Aquilinus Joannes de Nigro Valle elaudatus f. Cracov. 1707.

Clareta Petrus: Series Monasteriorum Canonicorum Regularium in Polonia 12. Cracov. 1618.

Biesiekierski, Joh. Aug. De statu et instituto Canonicorum Regularium in Polonia. 4. Cracov. 1624. polon.

Matuszewicz. Joh. Herculan. Canonicus Regularis in Polonia et Lithuania 4. Cracov. 1720.

Canonici Reg. Custodes SS. Sepulchri vulgo Miechovitæ.

Miechovitarum Canon. Reg. Custod. SS. Sepulchri Hierosolymitani in Polonia Constitutiones in Capitulis Generalibus Ordinis per Andr. Cardinalem Batori Ep. Varmiensem Præp. os Generalem Miechovien. annis 1585-7 et 1598 sancitæ 4. Brunsb. 1598.

— Constitutiones Capituli Generalis, sub Matthia Lubiński Archiep. Gnesn. Præpos. Miechovien. a 1621. d. 19 Octobris. 4. Cracov. 1621.

Buydecki

Buydecki Florianus: De origine Ordinis Canon. Regularium Michov. in Polonia. Ex ejus opere tit: Vitæ SS. dicti Ordinis. 4. Cracov. 1743 edito

Canonici Hospitalarii S. Spiritus de Saxia.

Basæus Albert. Epitome Xenodochii, ubi origo Canonicor. Regularium S. Spiritus de Saxia. quorum aliquot Monasteria habentur in Polonia describuntur 12 Crac 1570 rariss.

Saulnier. Petrus De Ordine Canonicorum Regularium S. Spiritus in Saxia Romæ. 12. 8. Crac 1651. (Prodiit hic liber quoque italice. 4 Romæ 1662.)

Carmelitæ.

Hoxtius. Blasius. De ortu et origine Ordinis Carmelitarum. 4. Posnan 1621.

Kotacki. Albert. Summarium Antiquitatum Ordinis Carmelitarum et Indulgentiæ Ecclesiarum Ord. Carmel. in Polonia. 4 Brunsb. 1603.

Solecius. Gregorius Stemma sacrum, seu Origo et Antiquitas Ordinis Carmelitar. Octo Symbolis expressa. 4. Cracov. 1638. ingentis raritatis liber.

Josephus a S. Theresia. Carm. Disc. Thesaurus Carmelitarum seu Enumeratio gratiarum, privilegiorum, prærogativarum Ord. Carmelit 12. Cracov 1676 polon.

Carmelita Anonimus. Cathalogus Religiosorum Ord. Carmelit Discalceatorum in Polonia et Lithuania ab anno 1603 ad a. 1726 in Tabellis. MS.

Trithemius, Joh. Scutum Antiquitatis etc. Edidit Anonimus Polonus 4. Vilnæ 1741.

Clerici Regulares Scholarum Piarum.

Johannes a S. Maria Magdalena S. P. Scholæ Piæ, sive de progressu, instituto et utilitate Scholarum Piarum 4. Cracov. 1646.

Dominicani.

Bzovius Abrah. O. P. Propago S. Hyacinthi, sive de gestis in Provincia Polona Ordinis Prædicatorum 4. Venetiis 1606. raritatis summæ.

Russel, Paulus. O. P. Singularia Ordinis Prædicatorum, præsertim in Polonia. Extat ad calcem Concionis ejus de S. Hyacintho tit. Tryumf. 4 Vilnæ 1641. polon.

Kamiński, Petronius O. P. Antiquitates Ordinis Prædicatorum in Lithvania 4. Vilnæ 1642. raritatis immensæ.

Jasiński, Camillus O. P. Summarium Ordinationum, Capitulorum Generalium, Ordinis Prædicatorum ab a. 1220 ad a. 1629. 4. Crac. 1638 et 4. Brixiæ 1656.

Baur

Baiur. Jo. Ceslaus. O.P. Congregatio Lithvana Ord. Præd. pro sui in Provincie Institutione conclusa. Merecii 1644. Ext. MS in Bibl. Parisina S. Honor

Szymak, Joseph, O.P. Prærogativæ Ord. Prædicatorum. 4. Vilnæ 1755.

Anonimus. Explicatio historica, cur PP. Ord. Prædic^at^ quovis die post Completorium, cantent hymnum: Salve Regina. 4. s. l. et Consule. polon.

Touron, Gallus, Histoire des hommes illustres de l'Ordre de S. Domin. VI Volumes. 4. Paris 1743-9.

Jesuitæ.

Allegambe, Phil. Mortes illustres Patrum Societatis Jesu, cum continuatione Johannis Nadasi. f. Romæ 1637.

– Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu cum continuatione Nathanaëlis Sotuelli. f. Romæ 1675.

Camerata Joh. Martyres e Soc. Jesu. (1549–1603.)

Drews Joh. Fasti Soc. Jesu ordine dierum anni. 4. Brunsb. 1723 IV. Vol. 16. Prag. 1740.

Canones Congregationum Generalium S. J. 8. Antverp. 1635.

Epitome Instituti Societatis Jesu. 8. Pragæ 1726.

Regulæ Soc. Jesu juxta Exemplar impressum Lugd. ex Typogr. Jac. Rouson. 12.

Lorencowicz. Ale. S. J. (sub nomine Joh. Jul. Lorenc. Cons. Leop.) Centuria militiæ emeritæ virtutis (100 Elogia stylo lapidario) f. Leop. 1640. stup. raritatis

Kranon. Andreas S. J. Sæculum primum Soc. Jesu. virtute ac litteris illustre. f. Crac 1640. (Carmine lyrico) immensæ raritatis.

Martinus Laurentius Italus S. J. Excerpta de clarissimis Jesuitis Polonis. ex ejus opusc. ital. tit. Giardino de Fiori. 12. Romæ. 1672.

Kretzmerus Martinus S. J. Poëma de Societate Jesu. 4. Varsav. 1679.

Bielski. Casimirus S. J. Informatio de erectione, fundatione, liberalitate Stephani Regis Pol. in Collegium Plocense S. J. 4. Vilnæ 1698. +

Wieczorkowski, Michael Varia curiosa de Soc. Jesu, et de S. Ignatio. Ex ejus opusc. polon tit: Slonce. 12. Leopol. 1715.

Bystrzonowski. Albertus S. J. Memorabilia de Provincia Polona Soc. Jesu. ex ejus opusc. pol. tit: Honor N. P. Maryi, edito. 8. Calissii 1740.

Mariani

Mariani vulgo Stanislaitae

Breve Innocentii XIII Confirmatorium et Statuta Patrum Marianorum Congregationis Polonae f. Romae 1723.

Regula Ordinis B. Mariae Virginis, quam profitentur Patres Mariani Congregationis Polonae 4. Varsav. 1723.

Horologium Marianum, vel Ordinarium Caeremoniarum Ordinis praedicti 4. Crac 1732.

Constitutiones Patrum Marianorum, Defunctis et Parochiis in cura animarum suffragantium Congreg. Polonae. MSS.

Minoritae Conventuales

Biernacki, Casim. O.M.C. Speculum Minorum. 4. Cracov 1685.

Ciepliński Augustini O.M Descriptio topographica et chronologica Conventuum Majoris Poloniae Ord. Minorum, ex MSS. cujus autographum Madriti in Hispania in archivo Ordinis adservatur.

Colona, Marcus O.M. Speculum Provinciae Russiae Ordinis Minorum laudatum in supplementis Waddingi Annalium. a 1238. n. 4.

Fürstenheimus Joh. Polon. O.M. Chronica Provinciae Polonae Ordinis Minorum Conventualium MSS

Gonzaga, Franciscus O.M. De origine Franciscanae Religionis. 4. Venet. 1603.

Haeber Fortunatus O.M. Monologium Sanctorum ac Beatorum Ordinis, ordine dierum fol. Monachii 1698.

Kakowski, Hieronymus Supplementum Chronicorum Provinciae Polonae, quod Lucae Waddingo magno fuit subsidio pro rebus Polonis accuratius in suis annalibus per tempora distinguendis. ex MSS.

Kalisius Andr. Bern. O.M. Mysothecium Laconicum Provinciae ~~Russiae Immac.~~ Concept. B. V. M. Ord. Minoris aliquatque ejus locorum et Conventuum. MSS.

Morawski, Vincent. O.M Topographia Monasteriorum Provinciae Polonae Ord. Minor. MS. de qua Soterius in Actis Sanctorum 18 Julii.

Sannig Bernard. Vital Illustrium pietate et eruditione Virorum Ordinis Minorum S. Francisci natione Polonorum, excerpta ex ejus polon. Chronica trium Ordinum S. Francisci edita. fol. Varsav. 1722.

Waddingus Lucas. O. M. Annales Ordinis Minorum cum additam^entis^ Josephi Mariae Fonseca (olim amici mei) 12 Vol. f. Romae 1731.

Zielinski, Joh. O. M. Chronicon Ord^inis^ Minor^um^ S. Francisci Provinciae Polonae. Opus ejus ineditum cujus habeo autographum.

Minoritae Observantes

Kamienski Joh. O. M. Statuta Fratrum Minorum Observantium S. Francisci Provinciae Majoris Poloniae 4 Schlichtingen 1628.

Zbaczynski, Lud^ovicus^ O. M. Tractatus de Provinciis Minor^um^ Regularis Observ. vulgo Bernardinorum in Polonia. Inc^ipit^ In ipsomet aditu ex MS in Archivo Madritano Ord. Minor adservato.

Crotovita, Athan^asius^ O. M. Pandectae Mummentorum et actorum Provinciae Reformatae S. Antonii Poloniae Majoris Ex MSS cujus autographum habetur Madriti in Hispania in Archivo Ordinis.

Goldecki Christoph Relatio initii Reformationis Provinciae Sanctae Mariae Angelorum Minoris Poloniae ex MSS.

Koralewicz. Alexius. Supplementum ad Chronicon Ord^inis^ Minorum, seu Genealogia Reformationis in Poloniam introductae cum erectione Provinciarum Majoris et Minoris Poloniae f. Varsav. 1722 Polon.

Paulini. Ordinis S. Pauli primi Eremitae

Klodavius Paulinus. Epitome Historiae de origine et instituto Ord. S. Pauli I Erem. in Polonia et Hungaria. 4. Romae 1639.

Goldonowski Andr. Epideigma vel cognitio ortus et originis Ord. S. Pauli primi Eremitae. 4 Thorunii 16~~53~~35.

Constitutiones dicti Ordinis ab Urbano octavo summo Pontifice approbatae. fol. min. Romae 1725

Pokorski Innoc^entius^ Vitae Sanctorum Ordinis S. Pauli primi Eremitae ex Annalibus Ordinis ab Anno 1342 ad Annum 1663 excerptae (Hic plura de rebus hujus Ordinis in Polonia) 12 Varsav. 1730.

H. Autorowicz

Autorowie o Swiątyniach Pańskich

alias

O Mieyscach cudami i łaskami wsławionych w Polszcze (*)

Pruszcz, Szczepański Piotr Jacek wydał xiążkę: Morze ~~Łask~~ 1 Edit. 4 w Krak. 1662
Te miejsca cudownemi masz w Polszcze i Litwie — 2 Edit. tamże. 1740.
Wsławione obrazami Jezusa, Maryi.
Sikorski Jan Chryzostom i prozą i wierszem
Opisał Historyą Hostyi w Poznaniu — 4 Posnan. 1604
Od żydów skłotey roku czterysta bez iednego. — o. 1399
Treter Tomasz Kanonik Rzymski (a) Hozyusza — (a) S. Mariae trans Tiberim
Sekretarz też opisał miarami obrazy miey.
Kopersztychami także ozdobił w Brunsberga — 4 Brunsb. 1609
Franciszek zaś Ponsinski Karmelita one
Tłumaczył, lecz odmiennie, a nie literalnie
Pod tytułem 1.) Depozyt, i 2.) Drogi Depozyt — 1 Edit. 4. Krak. 1663
Stoffel Jan Warmienski, a Proboszcz Guttstadzki — 2. Edit. 4. Pozn. 1712.
Opisał cuda które działy się w Glottawie
w Warmii, przy Hostyi cudami słynący — Hist. Hostiae miraculosae. 16 Brunsb.
Pauli Gottfried Albertus, Frankfurtski professor — 4 Regiomonti. 1717. 1716.
Wydał dyssertacyą o winie w Wielickiei
w krew się transformuiącym, w Kudaw pod Królewcem
Kalwaryi mamy sławnych wiele w Polszcze i Litwie
1.) Jedna iest pod Krakowem, którą Zebrzydowski
Woiewoda Krakowski fundował, te maią
Bernardyni, wolnemi tu mnie z Prałatami
Częstował Krakowskiemi Dziedzic Xiążę Józef
Czartoryski, Chorąży Xięztwa Litewskiego.

2. Druga

(*) Mieysca druku łacińskich xiążek, po łacinie, polskich, po polsku wyrażam

2) Druga iest pod Warszawą a nazwana Góra
Urbem Sacerdotalem śmiele ią zwać można
Bo Kościoły Klasztory, same miasto zdobią
Kaplic Viæ Crucis z dymensyą wziętą
Z Jerozolimy samey są dysponowane.
Wierzbowski Stefan Biskup Poznański Nominat
Na prymasostwo wydał tych swych fundacyi
Prawa i przywileje z tytułem Vinea
fol. Varsav 1680 Christi potsła kazawszy tylko Exemplarzy
w Warszawie wybić, a ztąd ta księżka zbyt rzadka
Te zaś tu są Klasztory: Xięża Kommuniści,
Piarzy, Bernardyni, Maryanie; a tych
Wieczernikami zowią, że Wieczerzy Pańskiey
Tytuł ich iest Kościoła; i Dominikanki
A tu cudami słynie Columba Potkańska,
Ciotka mey Matki, ciało iey nieskażitelne.
3) W Werkach pod Wilnem fundował Białozor
Nowa Jerusalem 12. w Wilnie 1709 Jerzy Biskup Wileński, opisał Mężynski
Przewodnik 16 w Wilnie 1686 Melchior, Kanonik co ich od płaszczy zowią
4) Czwarta pod Sędomierzem iest na gorze Łysey
Tu Klasztor starożytny, dawniey Łatwochwalnia
5) W Gordach na Żmudzi fundował Tyszkiewicz
Fax nova Wilna 1643 Opisał zaś Bardonski Mikołay tez księżka,
Tak rzadka, że tylko Exemplarz szczegulnie
Co go w moiey Księgarni mam, wszyscy widziałem.
6) Pod Warszawą za Wisłą w wiosce co tak zwana
Kobyłka, teraz Villa, iest Załuscana
Przy kościele wspaniałym coby mógł stać w Krzepnie
Od mego rodzonego (który tam był kiedyś
Papieżki Camerier, a w Polszcze Sekretarz,

Wielki, Biskup Suffragan, naostatek Jezuita)
Wystawionym, kapliczki są tam Kalwaryjskie,
I po bokach Kościoła są i po Cmentarzu.
Na wspomnionej tej Górze wzwyż nazwanej Łysa,
Jest znaczna partykuła krzyża Najświętszego
Którą Bolesławowi Chrobremu Królowi
Polskiemu, dał Emeryk Królewicz Węgierski;
Opisał relikwią tę i Klasztor, Marcin
Kwiatkiewicz, Benedyktyta świętego zakonnik — w Krak. 1690 pod tyt. Krzyż owie
Tegoż zakonu Jacek Jabłoński, ten Klejnot
Wkrzyżce Drzewo żywota obszerniej okreslił. — w Krakow 1737
W Lublinie gdzie znaczniejsza, tę mój Antecessor
Jedmej Biskup Kijowski Dominikan dostał
Z skarbu Księżąt Kijowskich, a ci onę mieli
Z Carogrodu, i temu miejscu przy swojch Braci
Zostawił bliski śmierci Tyszkiewicz, kaplicy
Ruszel Paweł pobożny Dominikan, roku
Sześć set czterdzieści ośm, przy Introdukcyi — r. 1648
Do kaplicy osobnej Tyszkiewiczowskiej, tę
Opisał historyą w szczęśliwym uczynku. — w Lublin 1649 pod tyt. w tem Skarbie
Ale w sześć lat obszerniej tytułem Skarb Kościoła — w Lublinie 1655
Co tylko rzec o krzyżu można, tu masz zgoła.
W siedmdziesiąt (lat) raz książka znowu drukiem wyszła. — w Częstoch: 1725
Tu taki Konkurs ludzi na fest znalezienia
Krzyża Świętego bywa, że gdym miał kazanie — r. 1745.
Po głowach prawie przyszło drzeć się na Ambonę.
W Krakowskiej jest Katedrze Krucyfix cudowny
Który (jak ów co w Rzymie z Brygittą rozmawiał — w Kościele S. Pawła
Święta) równie się słyszeć dał Świętej Jadwidze.
Naprzeciw Ołtarzowi temu jest przepyszny

Nagrobek

Nagrobek, bratu memu Xięciu wystawiony,
Takiż drugi Krucyfix iest tamże w Krakowie
U Xięży Kanoników, co ich zwią Markami,
A ten się był oderwał iemu Michałowi
Z Xiążęcey wiodącemu krwi dukt Gedroycowi.
W Miłatynie u Xięży Karmelitów Bosych,
W Kobyłance u Xięży Swieckich Krucyfixa
Są cudowne, a mniey u Dominikanów

A 1765 za przeorstwa X Słotwinskiego w Krzymie mi znaiomego a. 1734 W Konstantynowie. Ja tam to drzewo żywota
Z solenną wprowadzałem processyą, tamże
Też na kilka tysięcy ludzi bierzmowałem.
W Warszawie obok mamy dwoiakie cudowne
Krucyfixy, u Fary, i u Jezuitów.
Ten z Lubeki do Gdańska, z Gdańska do Warszawy
Jakim się dostał kształtem opisał pobożny

Dominik Rudnicki, Jezuita. Ów zaś co u Fary,
Jerzy Baryczka, z dawney w Warszawie, bo ieszcze
Osiadłey za Mazowsza Xiążąt, familii,
Sprowadził do Oyczyzny swoiey z Norymbergu,
Gdy tam secta Luterska grassować poczęła,
I wymiatać obrazy Swiętych z domów Bożych.
U Fary u nóg Pana, umrzeć li tam przyidzie,
Kazałem się pochować iako Proboszcz tameczny.
Jeżli zaś przy Katedrze umrę, tam mię złożą,
Jeżli gdzie w drodze, ubroń Boże, bym wściekły
Miał być tylko to czynią Katolikowi, a nie
Ciebiebu. Drzewo gdzie padnie, tam gnie, tam leży,
Mniejsza o ciało, lecz dbać o duszę należy.

Autorowie

Autorowie tu także należący.

Marquardi, Andr.[eas] Hostia sacra olim Glottavia in Dioecesi Varmiensi a bove mirabiliter adorata. 16 Brunsb. 1692.

Pauli Gottfr.[edi] Alberti. De calice Eucharistico prodigiose transfigurato in sanguinem verum, in pago Rudaviensi prope Regiomontum 1717

Cianavene, Thomae Itali O. P. Historia compendiosa de ligno S. Crucis Dominicae Lublinum translato 4. Cracov. 1618.

Wargocki, Andr.[eas] De Cruce, supplicio Crucifixionis, de ligno salvificae Crucis Lublini asservato 4. Zamoscii 1620. polon.

Marscovicii, Christoph.[ori] Historia de Calvo monte (Łysa Góra) quod est primum omnium Monasteriorum Ordinis S. Benedicti in Polonia, ligno S. Crucis percelebre, et de miraculis S. Crucis. Ex ejus opusculis f. Cracov 1600 editis, sub tit. de Cognitione sive de ipsarius etc

Rudnicki Domin.[ici] S. J. Relatio de miraculis Christi D. Crucifixi effigie in Ecclesia Collegii Varsav. Soc Jesu. 8 Varsav. 1729 polon.

Postepkalski Mariani O. M. Rememoratio viarum Redemptionis nostrae. Stationes viae Christi seu Passionis D. in monte Calvaria Zebrzydoviensi 16 Crac 1620

Scarbimirii, Nicol. O. M. Rememoratio viarum Compassionis funeris, assumptionis B. V. Mariae. 16 Cracov. 1630.

— Historia fundationis Montis Calvariae prope Cracoviam factae a Nicolao Zebrzydowski Palatino Cracoviensi. 12 Cracov. 1632.

Rornatowski Abr.[ahami] Commemoratio Passionis Christi secundum dimensionem locorum Calvariae Zebrzydovien. 4 Cracov. 1634.

Dzielowski Franc.[iscus] O. M. Calvaria seu nova Hierosolyma in Oppido Góra ~~prope Varsaviam~~ 12 Cracov. 1669 polon

Frankiewicz Joh Andr. Descriptio novae Hierosolymae in Oppido Góra prope Varsaviam, per apparitionem miraculosam S. Crucis in Coelo revelatae, 1667 d.[ie] 26. Dec. Carm.[inibus] polon. Ext.[at] c. Adrichomii Hierosolyma pol. versa 12 Varsav. 1671.

Anonimi O. M. C. Devotio novae Hierosolymae seu Calvariae Prestavensis[at] in Russia prope Premisliam. 16 Leopol 1671. et 1736 polon.

VI Mięysca

VI

Miejsca wsławione cudami obrazów Maryi Matki Boskiej

Gumppenbergius Guilhelmus Bawarczyk Jezuita
3 Tom 1. 4. Monach. 1672 Atlantem Marianum wydał w Monachium;
Tu masz Bogarodzicy Maryi Obrazów
Cudownych opis; ia te co Polskie wypiszę,
A o których Gumpenberg niewiedział, krzyżykiem
Naznaczę (a) a przyda się to dla supplementu.
Drews Jan Jezuita, wydał Methodum menstruae
Peregrinationis; tu opisał w Polszcze
Cudownych Maryi obrazów dwanaście.
16. Viln. 1684. ibid. 1698 Przetłumaczył Kazimierz Korecki Jezuita
Jakoż obie na widoki (wyszły drukiem) w Wilnie.
Częstochowa Loretem zwać się może Polskim,
Tam iest na cyprysowey desce malowany,
Obraz Maryi ręką świętego Łukasza
Opisali tę różni Pisarze Świątnicę
Łaciną Goldonowski Jędrzey Paulin (bo ten
Z Klasztorem Kościół dany temu Zakonowi
Nazwany Jasna Góra i twierdzą wzmocniony)
12. Cracov. 1642. Diva Claromontana iest tytuł tey xiążki,
Tłumaczona iest także niemieckim ięzykiem
r. 1654. Roku sześćset pięćdziesiąt cztery, Burhard Meller
Generał Szwedzki szturmem chciał zdobyć świątnicę,
Lecz się zapęd nieudał śmiały świętokradzcy
Opisał to ex voto Augustyn Kordecki

(a) Gdzie gwiazdka * znaczy, że są koronowane Coronis Vaticanis, vid Dunczewski? Akademia p. 48 a gdzie krzyżyk + o tych niewiedział Gumpenberg

*

Oblężenie, Klasztorie Przeor i Kommendant
Wydawszy pod tytułem Gigantomachia — 4. Craco. 1655. 12 Częstochov. 1694. 4. Częstochov. 1717
Dzieło pracy, którego trzy są edycie.
Oryginał w srebro widziałem oprawny. — w Skarbcu tamecznym
Toż samo oblężenie także też opisał
Kobierzycki Stanisław Woywoda Pomorski — 4. Dantisci 1659.
Nieszporkowicz Ambroży Paulin anonime
Stylo lapidario, pod tytułem: Rubus
Incombustus, opisał ten Obraz cudowny, — 4. Cracov. 1690.
Który iak Krzak Moyżesza w ogniu był niegorzał.
Tenże też Analecta mensæ Reginalis — 4. Cracov. 1681.
Dał, całą historyą masz tu opisaną.
Podał ią i po polsku, pięć iest Edycyi,
Jedna od drugiey lepsza, bowiem powiększona.
Pierwszą onże sam wydał one tłumaczywszy — 12. Częstochowa 1680
Z tytułem: Odrobiny, także drugą, trzecią, — 4. Krakowie 1683 / 4. tamże. 1686.
Czwartą móy Innocenty przyiaciel Połkowski — 12. Częstochowa 1700 / 4. tamże 1733.
Piątą Paweł Doliński (Paulini) naylepszą.
Chełstowski Dyonizy (ieszcze Paulin) stylo
Wydał lapidario Scrutinium czyli — 4. Częstochowa 1710.
Elogia, w nich cuda opisał Częstochowskie.
Nowakowski Antoni (także Paulin) zebrał
Pod tytułem Korona Nowa, te szesnaście
Kazań, które tam miane przez Oktawę były
* Gdy obraz Watykańskie Korony uczcity.
Tobiasz Antoni Włoch, opisał cudowne — 12. Romae 1673.
W Hiszpanii, Francyi, Włoszech, Polszcze cztery
Obrazy, między niemi prym ma Częstochowski.
Lanckoroński Mikołay Starosta Doberzycki,
Za Zygmunta pierwszego żyiący, ze wszystkich

Był

Był pierwszy, co opisał Loret Częstochowski,
Ale ta xiążka nigdy nie poszła do druku.
Siostra moia Ogińska, Woywodzina Trocka,
Wszystkie swoie kleynoty, co ich tylko miała
Na obraz Matki Boskiey zawiesić kazała.
* † Berdyczów iest pod strażą Karmelitów Bosych,
W moiey Dyecezyi, tam niemniey forteca,
Która się temi czasy ledwie wybiegała.
Skład tu uniwersalny Szlachty Ukraińskiey.
Xiąże Biskup Krakowski Sołtyk moy poprzednik
Kazał tu przy solemnym Akcie Koronacyi.
Grzegorz od Święto Ducha na świecie Trześniewski
f. Berdyczów 1769. tyt Ozdoba Marcin, wydał kazania przez Oktawę miane.
Ja zaś tu odprawiłem Missyą, przy którey
Dwa razy na dzień swoie miałem Homilie.
r. 1761. r. 1763. Tu podczas mego wiazdu były faierwerki
A wiezdzaiąc przez bramę strzelanie z armaty
O włos nienabawiły mnie życia utraty,
Siwski Cieszkowskie synowicy mey brat Kasztelanic
Z mostu zleciał na koniu, ale przecie mu nic.
Ani się nam cożtego stało tak dalece;
Ktoż kiedy przy Maryi szwankował opiece.
* † W Białynicy iest także pod strażą Karmelitów
W Litwie obraz cudowny. Ogiński Marszałek
Litewski, dziś Kasztelan Wileński, solemną
Sprawił Koronacyą temu obrazowi.
† W Błotnicy w woiewództwie mniemam Sendomirskim
Przez votum tu oddane, iuż iuż odstąpiony
Biskup Krakowski Xiąże Brat móy do zdrowia został przywrócony
† Borkow iest w Wielkiey Polszcze, a tu iak Ta...

Talko

Tak często wielką Marya między ludem słynie.
+ W Brünsbergu, (gdzie naypierwszy Kardynał Hozyusz
Jezuitów osadził z Rzymu sprowadzonych)
Cudami obraz sławny Maryi. Fabian
Birkowski historyą opisał w xiędze Głos etc. 4 w Krakowie 1629.
+ W Chełmnie takież pod strażą Skarb Barylianów,
Jakób Susza obrządów greckich Biskup Chełmski.
I obrazu i cudów wydał opisanie, Pol. Fenix. 4. Zamos 1646.
Pod tytułem Fenixa. Edycya druga Lat. Fenix iterato 4. ibidem
Z tym słowem iterato, trzecia zaś naylepsza Phoenix tertiato redivivus 4. ibid. 1684.
Z tym tertiato wyszły z Zamoyskiey drukarni.
Chełmno się także szczyci cudownym Maryi
Obrazem. Donaćkiego iest o nim kazanie 4. s. l. 1721.
W Litwie iest rozszerzycona Maryą Czerća Gumpenb. n. 5. p. 153.
Bądź pozdrowiona, życie, słodycz i nadzieia (a)
+ Czerwinsk, gdzie Kanonicy pod imieniem znani
Regularnych, Opactwo swe maią, tey Pani
Nieba i ziemi, łaski doznaie swięte,
Paprocki iey opisał cuda znamienite. Lucas. P. s. l. 4. 1684 pol.
+ Dzikowskie cuda spisał Xiądz Wawrzyniec Święcki Wonność Róży. 8. Krak. 1686
Dominikan, obszernièy drugi, Baryli Barski. Różа Jerychońska 4. w Sendomierzu 1754.
Eysmont, w Litwie, czy w Żmudzi, tam Marya czczona,
Opisał tę Swiątnicę Gumpenberg w Atlasie. n. 156. p. 269
Gidle, pod Częstochową, opisał Xiądz Jerzy
Trzebnitz, wydał w Krakowie, potym Tomasz z Pilzna 4. w Krakowie 1636.
Ambroży Zagaiewski cuda zaś opisał. 4. tamże 1645. 4. tamże 1724.
Głogowski, ten na Szląsku, obraz nam opisał
Xiądz Gumpenberg pod liczbą pięćset dwadzieścia pięć n. 525.

Gostynin

(a) Vita, dulcedo, et spes nostra, salve!

Dzierzkow ... delowa lob. ...

Fragá
Głogów (Poznań)

\+ Gostynin w Wielkopolszcze, tam piękną Maryi
Wystawił Bazylikę Adam Konarzewski
Cny starosta Koniński, pierwszy Wiśniowieckiey
Mąż Xiężny, za Klauzurą zrzoniey Taidy;
A że się mu podobał w Wenecyi kościół
Madona di salute, więc i Architekta
Co go murował z sobą na mieysce sprowadził.
Xięża Oratorii czyli Philippini,
4. Posnań. 1726 Zbiór Łask, cudów, wydali pod tytułem Prospekt
Których przy tym obrazie ludzie doznawali.
W Jarosławiu na Piaskach Maryi Bolesney
Słynie obraz cudami, ziawiony w tysiącznym
r. 1363. Trzechsetnym sześćdziesiątym trzecim roku wpoł
12. Cracov. 1680. Kwiatkiewicz Jan Jezuita i obraz i cuda
Spisał, tychże przez lat sześćdziesiąt zbiór Żniwa
12. Lublini 1692 Pod tytułem wydali Jezuici, gdzie ich
ad r. 1693 do 1755 Czterysta pięćdziesiąt siedm iest wyrachowanych
12. we Lwow. 1755 Jasielsk w Podgórzu ma też cudowny Maryi
\+ 4. s. l. et. a. pol. Konterfekt, opisał go Ignacy Olszowski.
Janów pod Warszawą + Turowiec w Kiiowskiey mey Dyecezyi.
\+ W Kodniu, gdzie Infułatkie probostwo, Maryi
Jest cudowney Świątnica, Jan Sapieha Kanclerz
Wielki Litewski, chciał mnie tam mieć Infułatem
Lonard Kan. Kijow. Teraz tam iest Kanonik mój Xiądz Korzeniowski
Fundusz iest uczyniony tey Infułacyi
r. 1710. W tysiącznym siedmsetnym i dziesiątym roku.
Obraz tam iest kopią Guadalupeńskiego
Portratu, w Hiszpanii wielce cudownego.
Opis in Monumentis masz Antiquitatum
fol. Varsav. 1721. Marianarum, którą z tym tytułem xięgę
Kanclerz

Klimuntów (Krak)
Klewań (Wołyń)
Kalisz (u franciszk)

Kanclerz wydał i Oycu przypisał Swiętemu
Innocentemu z Conticih domu Trzynastemu.
Tłumaczył Atanazy po polsku Kierśnicki   Sławny Jozwicki Kaznodzieja
Króciey wydał z tytułem Memoryał Sławski   Zebranie Cnót 4. Varsav. 1723.
Wierszem. Jakób Walicki pod temi imiony,   12. w Sendomierzu 1724.
Sądzę, że się sam Autor Kanclerz chciał utaić.   List Obrazowe. 4. w Toruniu 1720.
Kraków, kilka cudownych Obrazów Maryi
Ma, na Piasku, Kaźmierzu, u Swiętego Jana,
U Swiętego Marcina, u Dominikanów
U Swiętey Tróycy, takoż u Bożego Ciała,
U Franciszkanów Panny Nayświętszey Bolesney
W Krużganku, ma w Kościele Archipresbyteralnym.
Na Piasku Karmelitów podstrażą, Grodziński
Mikołay historyą dworzanin królewski   Carmelitana
Wydał wprzód po łacinie, potym i po polsku.   Diva Virgo fol. Craco. 1669.
Tęż skróconą po polsku wydał Jacek Durarz,   Ogród etc. f. ibid. 1673
U Xięży Kanoników Regularnych co ich   4. w Krakowie 1610.
Bożocielskiemi zowią, obraz cudotworny
Maryi Biesiekierski Jan opisał tenże,   4. w Krakowie 1624
O czci Swiętych obrazów tam naukę przydał.
Gumpenberg zwie Regiam Imaginem iakiś   u S. Jana
Obraz Maryi Panny zamkowy. Nie mogę   u Franciszkanów P. Maria Bolesna
Zgadnąć, gdyż ten w kaplicy cokrólewskiey, podczas   u P. Maryi u Dominikanów
Wiedeńskiey znaleziony iest między śmieciami   Wiedeńska woyna r. 1683.
Namiotu, a zatym w lat iedenaście iak swą   Gumpenberg wydany r. r. 1672.
Gumpenberg xięgę wydał na widok publiczny.
W Kamieńcu na Podolu, w Ormiańskim kościele
Pod tytułem Swiętego Mikołaia, Obraz
Jest tejże Pani świata cudami słynący
Gdzie kto się uda, prózen łaski nieodchodzi.   w Klimuntowie

Lublin u S. Ducha
u Dominikanow

W Klimuntowie, w Krakowskiey ten Dyecezyi.
W Klewaniu, na Wołyniu, w Krasnobrodzie takż
U Xięży Franciszkanów w Kaliszu, cudowne
Są Maryi obrazy, iest i w Kupiatyczach,
I w Łąkach pod Toruniem Xięży Reformatów.
† Łask iest miasto handlowne w Sieradzkim Woyewództwie
Zowią go małym Gdańskiem dla handlu towarów,
Załuski wnuk móy miasta Panem. Tam cudowny
Obraz i naydawnieyszy iest po Częstochowskim.
Kaplicę wystawiła Hrabianka Tarnowska
Mych synowców Wuienka, gdy kościół zgorzał
Brat móy Marcin Infułat tameczny, co temi
Zmarł dniami świątobliwie, wskrzesił z swych popiołów

Dawniey biskup Draźnenski, Suffragan Płocki, Sekr. W. K. potym Jezuita.

Fenixa, gdzie lepiey. Następca Narzymski
Dokończy dzieło ku czci Nayświętszey Maryi.
Cuda tego opisał mieysca Damalewicz
Stefan, ten co Gnieźnieńskich, Kuiawskich biskupów
Życia wydał, kanonik regularny, i mam
Kopię Rękopisma. Chciał brat móy w druk podać
Lecz nie przyszło do tego, umarł gdy to piszę.
W tym Kościele dwojaką Mowę pogrzebową
Miałem, to przy pogrzebie brata, to synowca;
Przy pierwszym celebrował Xiążę, ia kazałem
W kościele brata, pogrzeb był czwartego brata.
W Łopatyńskiey pod Berestecżkiem Parafii
Jest Obraz, opisał go Xiądz Woyciech Szylarski
Kanonik Lwowski. Świadków było wywiedzionych
Czterdziestu dwóch, co cudów na mieyscu doznali.
*. † Łuckiego historyą obrazu u Xięży
Dominikanów, Autor Wspartey Polski wydał

Lwów u Karmelitów
u S. Jura
Leżajsk
Latyczów

tit: Swiadectwo. 12. we Lwów 1760

fol. w Zamościu 1703.

Xiądz

Xiądz Ignacy Kownacki. Tu regestr Obrazów
Masz Maryi co w straży są Dominikańskiey.
Xiądz Szczebrzyński przyiaciel móy, co tu przeorem
Będąc, Łaskawey doznał Maryi Opieki,
Wyiednał iey koronę Watykańską. Pompę
Koronacyi opisał Tomasz Czeleciowski.

p. 109. do 123. o obrazach N. P. w Kościoł. Dominik.

tyt. Abrys. 4. Kraków. 1757.

+ W Lesie na Podlasiu iest świętnica Maryi
Pod strażą tychże Oyców co i Częstochowa.
+ Linde Heilige, czyli po naszemu Swięta
Lipska, sławna w Warmii na Pruskiey granicy.
Opisał cuda, Łaski, Michał Liaritius
Też obszerniey Xiądz Tomasz Clagiusz Jezuita
Gdyż to mieysce pod strażą iest synów Loioli.

Sacra Tilia Mariae Lindensis. 16 Brunsb. 1626
Linda Mariana. 12 Colon. 1659.

Leżaysk, tu Bernardyński kościół iest Loretem
Gdzie obraz Zwiastowania Maryi cudowny
Łask udziela proszącym. Xiądz Ludwik Schmidt
Z grona tegoż Zakonnik i Obraz i Cuda
Opisał, ale dzieło iego w Rękopiśmie.
+ Lipie iest tylko wioska, od Łułusk ćwierć mili,
Tam Marya Łaskawa przy swoim Karmelu.
+ Lublin, przy Swiętoduskim szpitalu za bramą.
Ma obraz cudotworny Nayświętszey Maryi,
Drugi tamże u Oyców iest Dominikanów.
+ Lwów osobliwszą ma straż z Maryi Opieki
Szczycąc się obrazami iuyż cudownemi,
To w przechodniey Kaplicy Katedralney, to więc
U Karmelitów, niemniey u Swiętego Jura.
Tamże słynący Obraz Łaskami w Katedrze
Jest Ormiańskiey, tey Pani świata, która podczas
Oblężenia Kozaków miasto wybawiła.

Tamże

*† Tamże w Kaznodzieyskiego Zakonu Kościele
Obrazu Matki Boskiey cudami słynącey
Akt się koronacyi odprawił staraniem
Henryka Russyana ich Prowincyała.
Jędrzey Wilczek co Lwowskim wtenczas Kaznodzieią
fol. we Lwowie 1754. Był, wydał: Hasło słowa Bożego, a tu masz
Czterdzieści Karań mianych Obrazu historyą,
Trzydzieści cztery cudów, a poprzysiężonych
Dwadzieścia sześć, Jnskrypcyi tyląż ięzykami,
Z Kopersztychami cuda wyrażaiącemi.
W woi. Rawsk. moim gniazdowym *† W Miedniewicach przed dwoma laty także była
Pyszna koronacya w nowym tam Kościele,
Do którego się Xiężna Sanguszkowa wiele
Przyłożyła, tamecznym Xięży Reformatów.
Międzyrzei pod Ostrogiem
Tam wprowadzał Korony i kazanie miałem
A przez dwa dni tysięcy kilka bierzmowałem
n. 900. p. 947. – Miński obraz opisał Gumpenberg w Atlasie.
† W Myślenicach, (to mieysce do Kasztelanii
Krakowskiey należące) iest obraz Maryi,
tyt. Obrona 4. Krak. 1642. Cudowny, opisał go Woyciech Offiarowicz
2. Edit. ibid 1752. Wydał na nowo Józef Bielski, opuściwszy
Autora imię, a to niegodzi się. Wprawdzie
Są tam iego przydatki, ale nic nowego.
† Jest i w Maryampolu nad Dniestrem, iadący
Na Pokucie, przed lat coś dwudziestu płaczący.
† W Mstowie u Kanoników Regularnych, także
Cudami słynie w swoim Marya obrazie.
† Nastasowski, z Obrazu ten Częstochowskiego
1701. w domu nieiakiego Żurawlewicza. Kopiowany, roku tysiąc siedmset ieden
Ziawił się na Podolu. Ten gdy był od Sasa

Pobory

Pobory w tamtych stronach wybieraiącego
Uderzony, nogami zelżywie deptany, — Chmielowski Nowe Ateny
Łzami się zalał, iako są o tym świadectwa. — P. II. p. 421.
Nowogrodzkiego w Litwie Obrazu Maryi
Opisał Historyą, Xiądz Jan Drews Jezuita — 16. Vilnae 1684
Anonime. Zaś miasta Xiąże Jabłonowski — Novogrodecum etc. 4. 1766.
Woiewoda Nowogrodzki podał opisanie.
Opawski, sławny w Szląsku cudami, opisał
Gumpenberg in Atlante Mariano obraz, — n. 1523. p. 615
A toż samo mam mówić o Orszy, Ostrowi~~cy~~ni, — n. 464. p. 559 – n. 521. p. 613.
† Oporowski łaskami słynie pod Łowiczem.
Piekary choć na Szląsku, lecz w Dyecezyi
Krakowskiey. Tam Jezuici ten kleynot co w straży
Swey maią, opisali i drukiem podali. — Przedziwna Matka. 12 w Sendom. 1736. —
† Piękoszewski, od roku tysiąc siedmset i pięć
Cudowny obraz, Józef opisał Olszewski
Proboszcz. Mikołay także Złotnicki doznanych
Tam cudów Regestr wydał czy Efemerydy. — 12. Częstochowa 1722.
Piński obraz Jezuici maią, opisał go
Gumpenbergus w Atlasie swoim Maryańskim. — n. 412. p. 516.
† w Poczaiowie u Xięży też Bazylianów
Cudotworny iest obraz, i nawiedzałem go — Przemyśl
*† Podkamieniecki obraz u Dominikanów — Pyzdry (u fran... k)
Na górze Różańcowéy iest Watykańskiemi — Przedbor
Uwieńczon Koronami; Benedykt trzynasty — Piotrków (fara)
Posłał one w tysiącznym siedmsetnym dwudziestym — Poznań
Siódmym roku. Opisał Szymon go Okolski — Pajęczno (gminy)
Tytuł dzieła swoiemu dawszy Góra Święta, — r. 1727 d. 15 Sierpnia
Anonimus Kruszewski Tomasz gdzie obszernięy — 4. Kraków. 1648.
Opisał pod tytułem Różańcowa Góra — 4. we Lwowie 1716.

Rostkowski

Kostkowski Maurus zebrał, przy Koronacyi
Siedmnaście Kazań mianych. Tytuł iest dwoiaki
fol. we Lwowie 1727. Zbiór na wybór, a drugi Echo wdzięcznych myśli.
4. Leopol. eod. anno. Jest w druku Relacya tey Koronacyi
12 ibid. 1724. Tudzież Inscriptiones Montis Rosarii.
n. 99. p. 216 Postyrniński opisał Obraz Xiądz Gumpenberg.
\+ Poznańskiego Obrazu co u Franciszkanów
Nowosiedliny etc Opisał Historyą Xiądz Jakób Bieniędza.
4. Poznań. 1672. Przemyski, ten statua iest alabastrowa
Wyobrażenie Panny przeczystey maiąca,
Którą przez Dniestr z Kijowa uniósł Swięty Jacek.
Rawski (tam moie gniazdo) u Xięży Jezuitów,
n. 480. p. 573. Opisał go w Atlancie swoim Xiądz Gumpenberg.
Roznia[?]tow nad dniestrem W Reynowie (to starostwo iest mego Siostrzeńca,
Franciszka Lanckorońskiego Starosty Rawskiego)
\- Obraz był zaniedbany, acz którywiek łaskami
Rudki pod Sambor. Słynący, stawia mu więc kościół wraz z swą żoną
Rokitno koło Warszawy Eleonorą Garczyńską Poznańskiego córą,
Woywody, niechay im to Matka Boska płaci.
\+ Rokitno pod Warszawą, iam tu cudu doznał
I pieszo idąc moie Votum tam zaniosłem;
Pod strażą Kommunistów Swiętnica zostaie.
Historyą Obrazu tego oraz cudów
w Poznan. 1766 Wydał i Regestr Cudów Jan Kazimierz Steczewicz.
\+ Różanystok pod strażą iest Dominikańską
Xiądz Gabryel Rutkowski Dominikan, cuda
4. w Wilnie 1677. Obrazu mieysca tego drukiem podał w Wilnie.
\+ Rudki mil od Sambora cztery....
\+ Sambor w Ekonomii Królewskiey ma Obraz....
\+ Sielce, iest to miasteczko Xiążąt Czartoryiskich,

Słynie

Słynie obrazem Matki Boskiey cudotwornym
Wielkich łask tam doznaią, co się wiekaią
W Sierpcu, w kościele Panien reguły zakonu
Swiętego Benedykta, ktorym iak Archidyakon r. 1720 iescze klerykiem będąc
Pułtuski wizytował, iest obraz łaskami
Słynący Matki Boskiey, ktorego doznane
Cuda, Łukasz Paprocki opisał Jezuita. 4. w Warszawie 1652.
W Smoleńsku, gdzie to piszę, iuż to rok wareszcie,
Był niegdyś u Jezuitów Obraz cudotworny,
Opisał go Gumpenberg, chce go zaś mieć w Wilnie. n. 538. p. 716.
W tąż Pruszcz Jacek w Fortecy, tu zaś twierdza, że iest Forteca p. 97
Przeniesiony do Moskwy, to iest na Stolicę.
W Sobotnicy Litewskiey iest Obraz cudowny (a)
Darowany do Pani Jadwigi Tyzenhaus
Woiewodzanki Sierpskiey a Woiewodziny
Nowogrodzkiey. Opisał Pleban Paweł Tołkacz. Skarbnica 4. Wilno 1683.
* W Sokalu (iest Starostwo w woiewództwie Bełzkim)
Tam w kościele u Xięży Bernardynów Obraz
Maryi, malowany iest ręką anielską,
Właśnie iak w Florencyi all' Anunziata
Michał Potocki z żoną Woywoda Wołyński,
Sprawił tu srebrolity ołtarz, a trzynasty
Innocenty, korony posłał Watykańskie (b)
Czternaście łaskaw mianych Ignacy Orłowski
Wydał, ścisłey Franciszka reguły Obserwant.
Potaiemnie ktoś wydał Akt Koronacyi,

Apo polsku

(a) Jest Obraz wielki wyrażaiący... Obrazków Maryi Panny, mięy się po całey Europie wstawionych, ruskim ięzykiem, tam wyczytałem co tu piszę.

(b) Którymi był obraz koronowany d. 8 Września 1724.

4. we Lwowie 1724. A po polsku Mocna straż mieysca tuteyszego
Cudów zebranie sądzę pracą Orłowskiego
4. we Lwowie 1742. Historyą Obrazu opisał Woywoda
Ruski, Jan Jabłonowski móy przyiaciel wielki
Kolligat (a) a Dziad Królowey francuzkiey
+ W Stareywsi pod Brzozowem iest Obraz Maryi
Smoleńsk — Cudotworney, lecz niemam żadney notycyi,
Szkłow — Jako o Sędziszowskim, o Swieckim pod Chełmnem,
Swiecki pod Chełmnem — Skąpskim w ziemi Dobrzyńskiey, Szkłowskim w Białey Rusi
Studzianna — W Studziany obraz cały świętey familii
Skępe — Jest niedaleko Załusk moich. Filipini
Świętego Nereusza tam są przy kościele
starym, a nowy stanął kosztem ich niedawno.
4. w Warszawie 1729. Ci pod tytułem Zrzodła cuda wdruk podali.
(Przyrow?) + U Swiętey Anny klasztor ze wsią Franciszkanów,
Tam obraz iest wraz Anny i Bogarodzicy.
Tomaszow + W Tomaszowie w zamoyskiey iest Ordynacyi
Topolna (za Tarnowem) Obraz u Trynitarzów cudowney Maryi.
Topczew (na Polesiu) * W Trokach, w parafialnym kościele cudowny
Zdawna obraz Maryi, ten koronowany
W tysięcznym i wi siedmsetnym ośmnastym roku
Fons Gratiarum 4. Vilnae 1718. Xiądz Mikołay Czarzasty Jezuita miał mowę
Łacińską z okazyi tey i w druk ią podał.
A Xiądz Adam Minkiewicz takoż Jezuita
1. Solemnitas Coronationis 4. Vilnae 1719. Aktu Koronacyi wydał opisanie
2. Paneg. de cultu Imag. Trocens. ibid. a. eodem ~~4. 1719.~~ We dwóch xiążkach łacińskich w Wilnie drukowanych.
Trębowla — W Tuchowie Xięży z Tyńca wsi Benedyktynów
Jest też obraz Maryi łaskami wsławiony.

Tylno na Podolu (Tynne?)

Ukań

Łaski

(a) Zachodzi 12 kolligacyi między XX Jabłonowskiemi a Załuskiemi.

Łaski, cuda, Stanisław Srzygielski opisał | Symbola inclyt. Maria 12. Cracov. 1661.
I w symbolach wyraził. Choisi Bonifacy
Rostolli male fecit, gdy pod inszym cudzą | Fons signatus 12. Cracov. 1695
Wydał pracę tytułem, bez wzmianki Autora.
Melaris Marcin w xiążce Wonności, ten opisał
Obraz i cuda swoim oyczystym ięzykiem. | 4. w Krakowie 1648.
\+ Warszawa się zaszczyca Matki Pocieszenia
Obrazem, łaski wielkie i cuda słynącym
Który to skarb u synów Augustyna złożył
Ziemowit z Eufemią, Xiążę Mazowiecki. | r. 1352.
Toż miasto pod obroną Maryi Łaskawey
Od powietrza patronki bezpiecznem być czuie
Którey tu przyniesiony obraz z Fawencyi
Cześć odbiera w Kościele u Xięży Piarów.
Ja tu sodalis iestem, Maryi niewolnik.
U tychże iest w Krakowie Scala Sancta Rzymska,
Jest i w parafialnym tuteyszym kościele
Na Nowym Mieście Obraz Szkaplerza Maryi
Takież drugi na Lesznie u Oyców Karmelitów
Do siebie się garnącym łaski udzielaiący.
Praga, ale nie Czeska, którą Wisła dzieli
Od Warszawy, u Oyców Bernardynów słynie
Lorettem, Zygmuntowską pamiątką, gdzie Panny
I Matki Boskiey, ludzie łaski różnych doznaią.
W Wilnie są trzy obrazy łaskami wsławione
1.) U Panien Bernardynek przy Swiętym Michale | Gumperb. n 1017. p. 1069
Konstancya Wielebna Matka Sokolińska
Pod tytułem Skarbnica opisała Cuda.
2.) Jest u Dominikanów przy Kościele Swiętych
Filippa i Jakóba. Remigi Smiarkowski

Wileryt

Wyliczył tu łask, cudów, sto czterdzieści pięć
4. (w Wilnie 1737 W xiążce którey dał tytuł: Fontana Mistyczna.
3.) Nad Ostrowidzką iest bramą ten Obraz
Pod strażą Karmelitów Bosych, opisał go
r. 1707 Hilarius a Sancto Tiburtio, ale
Zwinął się gdzieś Rękopism, więc przed siedmią laty
12. w Wilnie 1761 Wydali Relacyą ciż Maryi sługi.
Gumpenberg nic niewiedział o drugiey i trzeciey,
Wszystki Gdyż do tego co pierwszy przyłącza dwa drugie.
O Wiślickim, który iest ciosany z kamienia
Xiądz Chmielowski w swych Nowych Atenach wspomina
w części II p. 422. Że rozmawiał z Łokietkiem niegdyś Władysławem
\+ Włoszczów w Dyecezyi Gnieznieńskiey na trakcie
Wiewiórki Piotrkowskim. Tu w kościele iest parafialnym
Maryi i Józefa, Joachima Świętych
Obraz; Maciey Łubiński Prymas ów nabożny
Przypuścił i uznał bydź łaskami słynącym;
A Sierosławski Tomasz Józef Kurzelowski
8. w Krakow 1750 Dziekan, Pleban Włoszczowski, cuda drukiem podał.
Pod Lublinem Wysokie Koło, tu pod strażą
Xięży Dominikanów iest Obraz cudowny,
Xiążeczkę o nim wydał ....
W Xiążce gdzie Klasztor maią swóy Augustyanie
Obraz Maryi Panny łaskami słynący,
r. 1644. Krwawemi płakał łzami w tysięcznym sześćsetnym
Część II. N. A. p. 422. Czterdziestym czwartym roku, iako pisze Chmielowski
Zdzieszów wieś blisko Borku w Wielkiey Polszcze, Obraz
U ~~X X~~ Xięży Świeckich Tam Maryi cudami słynie. Maciey Treter
4. Kraków 1647 Pod tytułem Obrona opisał to mieysce
4. Kraków 1682 Potym iakiś Anonim wydał Magnalia

Deipara

Diparae i cuda wyliczył, przydawszy — Cudotworne dzieła etc. 4. w Krakowie 1683
Dyskurs o czci Obrazów. Toż samo po polsku
Zielenice, opisał w Atlancie Gumpenberg — n. 539. p. 629.
Do Jezuitów Krakowskich wieś iest należąca.
Żyrowice w Słonimskim powiecie. Tam obraz
Maryi, pod dozorem iest Bazylianów,
Widzieć się nudaiący grzesznikom na duszy
Zaślepionym. Obrazu tego Historya
Wyszła i ze stem cudów, od pięćset pięćdziesiąt
Osm roku, aż do roku sześćset dwadzieścia sześć — od. r. 1558 do r. 1626. 4 Wilno 1629. Gumpenb. n. 171. p. 286.
. . . .
Kopia druga była Obrazu u niehże
W Rzymie w kościele Swiętych Sergii et Bachi,
I ta cudowna także, rzeczona Madonna
Del Pascolo. Opisał cuda pod tytułem
Diaspro Włoch Izydor z Nardi swym ięzykiem — 12. Roma 1727.
A Rzymski móy przyiaciel Ignacy Kulczyński
Arcybiskup Potocki, po polsku przełożył;
W Supraślu wydał, a zaś Teofil Jętkiewicz — 12. w Supraślu 1728.
Akta Koronacyi solenney Maryi
Żyrowickiey w druk tamże podał Relacyą. — 4. w Supraślu 1730
A tak iuż masz około sto mieysc wyliczonych
W Polszcze, tylu łaskami Maryi wsławionych
W cudownych iey Obrazach Wątpię by Kray który
Tak wielkich Skarbów wsobie miał licznieysze zbiory
Znać że Polskę Marya kocha, gdyż w krainie
Naszey, na tylu mieyscach z łask i darów słynie
Słynie oraz przez wdzięczność wczci serc polskich Pani
Zaszczyt synów, wolności, że są iey poddani
Julius z Mancinellus, gdy iednego razu — Włoch Jezuita pobożny

Miał

Modrzewski: Cudowne Drzewa. 4. w Wilnie 1703. p. 75.

Miał w Krakowie mszą przed iey ołtarzem obrazie
W Biskupa Męczennika sam dzień Stanisława
Prosząc aby na Polskę bydź raczyła łaskawa
Usłyszał głos przedziwnie słodki w porę ową:
Odtąd mnie będziesz Polska, nazywał Królową! (a)
I tak co Francuz: Notre Dame, a Hiszpan Nuestra
Signora, Włoch Madonna, zaś Magna Domina
Węgrzyn; to Polak zowie ią Królową Polską.
Przeto Michał Krasuski Jezuita wydał
Pod tytułem Regina Poloniae wiersze (b)
Opisuiąc cudowne miasta i mieysca, lecz nie wszystkie
Ja tyle drugie zebrał i więcey iak inni.
Dołożę tu dwa ieszcze Lorety w Krakowie
Jeden u Panny Maryi in circulo fori
Inaczey Szembekowska rzeczony kaplica;
Drugi u Kapucynów a ten iest z funduszu
Dębińskiego, w Zatorskim Xięztwie, Chorążego
Który hymny swe wydał o Maryi Pannie.
Są także Święcych Pańskich cudowne obrazy
W Łagiewnikach u Xięży Konwentualistów

Lud. Załuski Bisk. Płocki Fundat. Szk. Warsz. S. J.

W Myszyńcu a tam móy Stryi założył Missyą
Jezuitom. Ci maią w Krzemieńcu Świętego
Cudowny obraz Kostki Stanisława swego.
W Tuczycach pod Pułtuskiem takiż maią drugi;
Świętego Xawiera w Sendomirzu. Także ciż sami
Relikwii kaplicę wspaniałą w Krakowie
Maią, gdzie się Branicey chowaią Gryfowie

W Karczówce

(a) Vocabis me Reginam Poloniae.
(b) Regina Poloniae Maria Lyricis decantata. 16. Calisii 16..

W Skarżowce pod Kielcami, też u Bernardynów
Relikwie są Świętego Barromeusza
Karola, które przywiózł z Milanu Szyszkowski
Marcin, i w ich kościele depozytem złożył
W obrazie poświęcony tego pamiątką Świętego
Bytem konsekrowany, w kaplicy królewskiej
O inszych ciałach świętych, zwłaszcza Polskich, wiedzieć
Chcesz-li, trzeba ci Pruszcza Fortece, nawiedzieć
Także jego Kleynoty Krakowa, zlustrować
Niemniej i Szeykowskiego Michała Świątnicę
Świętej Troycy Krakowską od niego wydaną

Kupa owski
Bistrawski przyjaciel
ze życia S. Karola

w Warsz. 4 Now. 1758 przez
Biskupstwo Kijowskie

4 w Krakowie 1743

Autorowie tu należący

Anonimi. Series Scriptorum Polonorum, qui scripserunt de B. V. Maria Ex Stanislao opusculo Megambe, tit Virgo prædicanda 4 Vilnæ s. a. (In Maracii Bibliotheca Mariana, plures ex his sunt ommissi)
Pruszcz Petri Hyacinthi Descriptio Imaginum miraculosorum Christi Salvatoris a B. Mariæ in Diœcesi Cracoviensi. f. Cracov. 1662, et 1737. c fig. pol.
Piskorski, Sebastiani Maiestas B. V. Mariæ etc. Elogia sunt in Imagines miraculosas B. V. Mariæ in Diœcesi Cracoviensi. f. Cracov. 1698.
Sambricani Vigilantii Gregorii Czenstochovia, Poëma de Imagine miraculosa a S. Luca depicta, quæ colitur Częstochoviæ. 12 Cracov. 1568.
Starovolscii. Simonis Diva Claromontana, Oratio de laudibus B. V. Mariæ in imagine Częstochoviensi f. Cracov. 1640.
Łobzyński Joh. Dyonisii Triumphus Cœnobii Częstochov. Descriptio solemnitatis translationis Imaginis B. V. Mariæ in Capellam novam 4 Crac. 1644
Wannowiczy Joh. Hungari Relatio brevis imaginis miraculosæ B. V. Mariæ Częstochoviæ asservatæ. 4 Romæ 1671 ital.
Matecki. Stanislai Concio de reinductione Imaginis miraculosæ B. V. Mariæ Częstochov. post incendium. 4. Cracov. 1691 pol.

Anonimi

Rothes Xaver. S. J. Gnade und wundervolle Brosamen so von der Taffel Mariae zu Czenstochau abfallen. Breslau 1750. 4o

26

Anonimi. Relatio Coronationis Thaumaturgæ Imaginis B.V. Mariæ Czestochoviensis. 4. Czestochov. 1707

Wołodkowicii, Cas. S.J. Ode votiva ad B.V. Mariam Lindensem 4 Crac. 16..

Neufeld Celestini Conradi De Linda Mariana, schediasma historicum. 4. Regiom. 1720

Bukowski, Benigni. Origo et miracula Imaginis B. Virginis Mariæ Gulo-viensis. 4. Cracov. 1718.

Kulczyński Ignatii Narratio de tribus Imaginibus miraculosis B.V. Mariæ duabus Zyrovicii in Lithvania, et tertia Romæ dicta Madonna del Pa.. 12 Romæ 1732 ital. – 8. Supraslii 1728. polon.

Alandi Jos. S.J. De miraculis et aede S. Michaelis Archangeli prope Nesvisium in Lithvania patratis 8. Vilnæ 1630 polon.

Approbatio Imaginis B.V. Mariæ miraculosæ Vilnæ ad Ecclesiam S. Michaëlis. 4 Vilnæ 1670 polon.

Anonimi. Miracula Imaginis thaumaturgæ S. Antonii Patavini in Radecznica 12 Zamoscii 1712 polon.

Katowski. Martini O.M.C. Informatio de loco miraculoso Lagiewnicensi Imagine thaumaturga S. Antonii Patavini celebri. 12 Calisii 1723 p..

Kostrzewski, Matthaei Informatio de S. Antonio Lagiewnicensi miracul.. Vars. 1734 po..

Anonimi Descriptio tit. Przewodnik Ecclesiarum Cracoviensium, rerum quæ in iis memorabiles apparent. Jac. Siebeneicher Editore 16 Cra.. 16..

Lisowski Andreae Descriptio sacrarum Reliquiarum 12 Maji in Eccl. Cracoviensi demonstrandarum 4 Cracov. 1613

Wargocki Andreae Descriptio Ecclesiarum Cracoviensium, ex ejus opere polonice de Roma, in 4. 1648.

Pruszcz Hyacinthi Descriptio Eccl. Cathedralis Cracoviensis et aliarum hujus Civitatis præcipuarum (Klejnoty stołecznego Miasta Krakowa) Acc. Vitæ synopt. Episcoporum Cracoviensium 1. Edit 4. Crac. 1647. – 2. Edit auctior ibid 1650.

Cracoviensis Ecclesiæ Cathedralis Statuta per Jos. Groth Ep. Cracov. MS.

Statuta Hospitii Nationis Polonæ ad S. Stanislaum Romæ. Officia Provisor.. de Alumnatu Zadzikoviano. Obitus et Elog. Card. annum in Hosii Fundat. hujus hosp..

Summarium

Summarium Privilegiorum et Iurium spectantium ad Ecclesiam Collegiatam S. Joannis tum ad Hospitale S. Spiritus Varsaviae MSS. —

VIII

Regestr Swiętych, Błogosławionych, Wielebnych i Pobożnych Polaków różnego stanu i płci

Swięci Patronowie Polscy. —

Niech się więcey nie szczyci iuż Irlandzka ziemia
Że sobie Wyspy Swiętych nadane ma Imie — Hibernia Insula Sanctorum
Ci co męczennikami bywali za wiarę,
Prześladowcami wiernych staią się nad wiarę
Polska zas skoro swiętą raz wiarę przyięła
Trwa w niey dotąd i Swiętych ma też równie liczba
Jako inne Krolestwa równie Chrześciiańskie
Lecz iże uboga, ni też ma dochody pańskie
A Kanonizacya zas wiele kosztuie
Z tąd pochodzi że nie ma Kanonizowanych
Tyle Swiętych, ile ich inne kraie liczą
Lecz ma w Niebie dość świętych co wieczną dziedziczą
Nay przód Polskiey Korony ci są Patronowie
Przez Kanonizacyą za swiętych uznani
Floryan a) Woyciech, Stanisław Biskup i Męczennik
Wacław Krol Czeski, Polski Kazimierz Krolewicz
Stanisław Kostka bracia dway Odrowążowie
Jeden z nich Jackiem drugi Czesławem się zowie
Rok w powietrzu, dwoich Janów iedni z Dukli, drugi
Z Kęt, Ladysław z Gielniowa, poczet niezbyt długi.

Do Ktorych

a) S. Floryan acz nie Polak ale za patrona Polakom dany i sam się wydzieraiący r 1185 więc mu Papież Lucyusz III rzekł: Vade miles ad gentem bellicam.

Do którego z płci białey należą też święte:
Jadwiga Śląska szląska z córką swą Gertrudą
Trzebnicka, dziewicą Kinga czyli Kunegunda
Co w panieńskim małżeństwie z Bolesławem żyła
Wstydliwym, jak z swym także Kolomanem owa
Salomea z krwi polskiey Halicka Królowa.
Szwedzkie Królestwo, póki katolickim było
Świętych swoich Patronów świątobliwie czciło.
Skoro Lutra Marcina zaś nauki błędy
Ustały należyte na cześć świętych względy
Polany trzech z krwi Szwedzkiey Królów swoich mieli
Rugowanych z Szwecyi; stamtąd więc przyjęli
Świętych Jana Chrzciciela, tudzież Dyakona
Wawrzyńca, miała Szwedzka Patronów Korona.
Miała i swoich Biskupów a z nich Męczennika
Jeden z nich był Segifryd. a drugi Ansgary
Trzech Królów Męczenników: Botwida, Eryka
Oława w Norwegii także męczennika.
Opad Dawid wyznawca był, wdowa Helena
Brygitta, z Katarzyną święci się Wastena (a)
W Niedzielę po S. Piotrze. Wszystkich SS. Szwedzkich
Po świętym Mateuszu zaś Święto Relikwii
Które kiedyś w Upsalskim chowano Kościele,
A teraz wyrzucone w prochu się tarzają. (b)

W prowincyi

a) Wastena klasztór w Szwecyi tam ciała, jeszcze roku 1788 uczciwie prze-
chowano nie jako święte, ale jako ze krwi Królewskiey. —

b) Życia świętych Królestwa Szwedzkiego opisał Xiądz Vastovius Szwed
Kanonik Warmiński w xiążce pod tytułem Vitis Aquilonia seu Vitae
Regni Sueco Gothici cum notis Erici Benzelii 2. Edit. Upsaliae 1708 in

F Każdego, to Eschyla, to także Henryka.
Tyleż równie wyprawców, jakoby do pary

II

W prowincyonalnym, który miany był w Kaliszu
Roku tysiąc czterysta dwadzieścia synodzie r. 1420
Nakazano prócz Rzymskich świąt, święcić Maryi
Święta naszey: Woyciecha, Stanisława, Marcina
Mikołaya, Agnieszki, Małgorzaty także
Jadwigi i Doroty Marka i Łukasza
Czterech świętych Doktorów Kościoła. Grzegorza
Ambrożego, Jarosza *) także Augustyna *S. Hieronima
Acz nie święcimy, Mszy iednak w te ich dnie słuchamy
W Litwie zaś Ładysława, Jerzego (my święta
Te za powszednie mamy) uroczyście święcą
Kazimierz sam z oktawą unas z dnia się ma
Mamy też święta co ie święcim we Francyi
Nie święcą, iako to: Święty Józef Nawiedzenie
Maryi, Magdaleny, Anny i Michała
Ofiarowanie Panny Nayświętszey, Mszy słuchać
W te dni oblig. Z dewocyi zaś wdzień Przemienienia
S. Palikopy Piotra (w okowach) Anielskiey
Maryi, co zowiemy więc Porcyunkulą,
Ale tylko w Kościołach świętego Franciszka.
W Warszawie w mieście tylko w dzień S. Jana
Scisaia słuchać mszy świętey iest powinność, gdyż to
Tytuł Kollegiaty. – święta Katarzynę
Ni Włoni, ni Francuzi, my święcim Polacy Bona gente Christiani
Te święta odkładamy na następujące
Niedziele, po Maryi Wniebowzięciu, Jacka
Kostki na przedostatnią Niedzielę adwentu
Kantego we dwudziestą drugą po Świątkach
Jana z Dukli po Piotra oktawie w naybliższą
Kunegundy, po Lipca dniu dwudziestym czwartym Joachim

Joachima w Niedzielę drugą. post Assumptam.
Więc w po Mazurku z Gietniowa Ladysława
Więc w in[illegible] po Michale, świętego Wacława
2.
Święci, Błogosławieni, Wielebni, Pobożni Polacy
Stanu Duchownego
1.) Kardynałów mamy czterech, z tych dwóch Prymasami
Byli i Krakowskiemi razem Biskupami
Czyli Zbigniew Oleśnicki, Bernard Maciejowski
* Bis(Warmiński) Xiążę Jerzy Radziwiłł, Stanisław Hozyusz *)
Soboru Trydenckiego Prezydent: a tu inni [illegible]
(mamy) Obrządku Greckiego dwóch Metropolitów
Kijowskich, Izydora, Cyrylla mistów.
2.) Arcybiskupi Gnieźna: święty Woyciech i brat
Jego Radzyn, inaczej Gaudenty, rzeczony
Bogumił co cudami w Uniejowie słynie
Jakób Strzemię Franciszkan, Henryk Firley, Węzyk,
Jarosław Bogorya, czyli Maciey Łubieński
Gnieznowie: Stanisław Karnkowski i Woyciech
Baranowski, Wawrzyniec Gębicki i wielka
Naszego rzeszy, Krzysztof Szembek Prymas święty.
3.) Arcybiskupi Lwowscy, a dawniey Haliccy
Czyli Bernard Dominikan, Grzegorz Jan z Sanoka: Prosznicki
Łokotowski i Długosz, co Nauczycielem
Kazimierza świętego był, lecz ten był tylko
Bis. Justficki Nominatem, iako lecz Mikołay Popławski.
4.) Biskupi zaś Krakowscy: Stanisław męczennik
Szczepanowski Aaron Opat wprzód Tyniecki
Lambert Zula Prandota Białaczowski Jan Borowasz
Bryi świętego Jacka, Jan Groth, Getko,

Czy

Czy Gedeon, Wincenty Kadłubek z Biskupa — r. 1767 beatyfikowany
cysters pobożny, Nankier, Jałmużnik Samuel
Maciejowski, dwóch Piotrkowio Tomicki, Tylicki
Jan Konarski; Szyszkowski Marcin, Jędrzey Lipski
Jerzy Xiążę Radziwiłł i ony Jakób Zadzik
5.) Biskupi kujawscy są: Hieronim Rozrażewski
Maciey Piotrkowski, także i Paweł Wołucki
6) Poznańscy: Jan Godziemba Lubrański fundator
Akademii poznańskiey. Xiążę Czartoryski
Floryan, Prymas Nominat, y Bartłomiey Tarło
Co mi dawał cukierki, sam pełen słodyczy.
7) Wileńscy: Olbracht Xiążę Radziwiłł, Benedykt
Woyna Franciszek Gasztołd ostatniey Wołowicz.
8). Płoccy: Werner męczennik i Szymon Gozdawa — od Bolesły Kasztelana Płockiego o więzy ukamieniowany
Noskowski pierwszy w Polszcze Jezuitów fundator
9) Warmińscy są: Kardynał Stanisław Hozyusz
Między kardynałami wyżey wspomniony już
10) Łuccy: Stefan Rupniewski Franciszek Kobielski
Dziekan Warszawski, Kanclerz pobożnej Królowej — Maryi Józefy zeszłey r. 1757
11) Chełmińscy: Dominikan Mikołay, Jan także
Kretkowski, co rozsypał zbiór nasz na Jałmużny
I wiele wsparł Kościołów upadłe funduzze.
12) Chełmiński, Stefan ze Lwowa Ormianin, zakonu
Kaznodzieyskiego pierwszy w tey Katedrze Biskup
(Jak świadczy in Russia Okolski florida)
Który pobożnym życia, przykładem nauką
Aż do jedności z Rzymskim przywodził Kościołem
Niechcąc mieć między trzodą kozły, lecz baranki.
13) Kijowski: Tomasz Ujeyski z Biskupa Jezuita
14) Kamieniecki: Leonard Słończewski i Marcin — Białobrzeski

Białobrzeski Bożego opowiadacz słowa.
15) Inflancki już wspomniony Mikołay Popławski
16) Suffragani: Cyprian Dominikan, Tomasz
Oborski ten Krakowski a tamten Wileński
17) Biskupi zaś i inni: Cyrill, Metodyusz
Czeskiey, Morawskiey, Szląskiey ziem Apostołowie.
r. 1025. Meinard, pierwszy Inflancki Biskup i Apostoł,
Bruno i Bonifacy, oba Kameduli
Oba Arcybiskupi i narodów Ruskich
Apostołowie. Tu też Jan Polak należy
Arcybiskup Upsalski i Wit Dominikan
Pobożny, Biskup w Litwie naypierwszy Lubczański
18) Obrządku zaś Greckiego: Jozefat Koncewicz
Arcybiskup Połocki Męczennik. Alexy
Arcybiskup Kijowski tych nazwisk noszeni
W tenże też komput idą Izydor i Cyrill
Kardynali, Kijowscy oni Metropolici
* Atlas Unionis Welamin Jozef Rudzki* i Pociey Hipacy
Columna Ecclesiae Athanasius Russiae ~~Rudzki~~. Biskupi święci, bogday uświęcili się tamy
19) Opaci Abelszewicz z krwi Xiążąt Litewskich
Sławny pod Nawogródkiem cudy, Ławryszewski
Opat. Stanisław Reszka Opat Jędrzejowski
Sekretarz Hozyusza kardynała, Rzymski
S. Mariae trans Tiberim Kanonik i Ablegat Polski w Neapolu
Z nauką i życia pobożnością sławny
Ten i miał nie Opactwo lecz tylko w Kommendzie
Pod tyt. Benedyktyni, Cysterni etc. I innych Tytularni co są, patrz w swym rzędzie
20) Prałaci Kanoniacy: Wprzód Swięty Bogumił
Był Dziekanem Gnieźnieńskim niż Arcybiskupem
I i wszyscy Biskupi pobożni i święci.

Tocize

Tóże z pośrzodka byli Kanoników wzięci,
Na katedry którémi przykładnie rządzili.
Dominik z Secemina Gnieznieńskim Kanclerzem
Był. Archidyakonem Jan Leopolita — Co pierwszy Biblią po polsku przełożył.
Krakowskim, Scholastykiem był tamże Benedykt
Sebastyan Orzeszko (Nucerin) Strzebiński
Tomasz. Jan Elgoth, każdy z tych był Kanonikiem
Krakowskim, a ostatni i Officyałem.
Niemniey Akademii Krakowskiey Rektorem.
Scholastykiem był Płockim Jan Czapla, z rozkazu
Mazowieckiego Xiążęcia Konrada zabity
Tomasz Anglik, był Żmudzkim Kanonikiem, który
Powróciwszy do swoiey Oyczyzny, za wiarę
Został zamordowany. Pobożny Lubrański
Bernard, z którego grobu oleiek sączy się, — teste Kotudzki
Proboszczem był Poznańskim a Officyałem
Kiiowskim. Hermolaus Tyrawski, mąż święty,
Święci Jacek i Czesław, nie tayne dowody
Kanonikami byli Krakowskiemi wprzódy
Niż zakonne zaczęli w osobności życie
Prowadzić w Dominika Świętego habicie.
21.) Xiężą Akademicy Krakowscy: Jan Kanty
Którego w tym ma roku bydź Introdukcya — r. 1768.
W Krakowie za nadeszłą Kanonizacyą.
Jam miał kazać i wielbić Świętego z Ambony,
Aż oto mnie porwała Schizma w swoie strony
A osadziwszy więźniem w Smoleńsku pod strażą,
I niemym mi na wszystko i głuchym bydź każą.
Antoni Apachani, Bartłomiey Derkowiusz,
Grzegorz Virgilantius z Sambora, co Kostki

Stanisława

Stanisława Świętego był Nauczycielem,
Marcin z Pilzna, Roch, Rafał, oba Poznańczanie,
Justyn Sędziwoy wielkiey życia pobożności
Kanonik, Officyał i Akademii
Krakowskiey Rektor. Szymon Italicius Święto=
Floryański Kanonik. Szymon także drugi
Brzezon Albimontanus, to iest Białogórski.
Stanisław, także Zbigniew, ci są bez nazwiska.
22.) Plebani, Kapelani, Wikaryuszowie:
Wielebny Marcin rodem z Warszawy Baryczka,
Wikary, kaznodzieja na zamku Krakowskim,
Męczennik z Kazimierza Wielkiego rozkazu,
Że Króla napominał w Wiśle utopiony,
Którego na Kazimierzu w Krużganku kościoła
Augustyanów, gdzie ma Mikołay kaplicę
Z Tolentynu, spoczywa ciało, dusza w niebie.
Xiądz Poniński Maryny ten z Mniszchów Carowey
Dimetrowey Kapelan, gdy w Moskwie mszę świętą
Odprawia, przy ołtarzu z kapłana ofiarą
Staie się Bogu, z bratem swym rodzonym, co mu
Do mszy służył, zabity w kraiowym rozruchu.
Pobożny Jan Ryczywół w Poznaniu leżący,
Jan także Sabatqusz, Wikary pod Rawą,
W Boguczycy, pastuchów w polu Nauczyciel.
Walenty Treska, Michał Tuliszek, Durani
Paweł Symplicyan
Pleban imieniem Szczęsny, Guilhelm Rosse Ludowik
Spowiednik panien.
Wtąż Spowiednik Królowey, który obiawienie
Fortecza p. 286. Miał (iak Jacek Pruszcz świadczy) o klęsce Kozaków.
Nie licząc więcey, niech ten poczet skończą w parze,
Jakób Ruszkowic, Świętosław Mansyonarze.

3.) Święci

3.

Swięci, Błogosławieni, Wielebni Pobożni Zakonnicy.
1.) Kanonicy Zakonni czyli Regularni,
Stanisław Kazimierczyk i Adam Sibowi,
Woyciech, Michał, tych nazwisk ni ia, ni też kto wié.
2.) Kanonicy pokutni, których my Markami, Can. de Poenit. S. Mariæ de Metro
Od Kościoła Swiętego Marka zowiem: Michał
Giedroyć, z Xiążąt Litewskich krwie, z Przyrowa,
Mikołay z Radomska, Walenty Kurzborski.
3.) Bożogrobskich, co zowią się Miechowitami
Maciey Łubieński Prymas pobożny, ozdobą.
4.) Norbertanem: Załuski iakiś z mego domu
W Witowskim był Opactwie zszedł świątobliwie.
5.) Jezuici zaszczyt maią z Kostki Stanisława
Którego w Ameryce nawet słynie sława (a)
Wraz z Jędrzeia Boboli Męczennika, Pińskim
Który był Apostołem. Rudomina w Chińskim
Jędrzey Państwie, w Japońskim Męczennik Męciński
Woyciech, w Królestwie Szwedzkim Jan Marcin Saterna.
A tu szereg Wyznawców: już Bazyli Narbuth
Jerzy Giedroyć, Mikołay Łanciecy, Stanisław
Warszewicki, co z Kostką był w Nowicyacie.
Piotr Pawęski czy Skarga, ów Bourdaleau (aux) polski
Królów trzech Kaznodzieja. Tomasz Młodzianowski,
Szymon Wysocki, Kasper Drużbicki, Stanisław
Radziński wraz Stanisław Załuski, Michała

Co był

(a) X. Dominik Bouhours. S. J. wydał po francuzku cud wielki w Ameryce za przyczyną S. Stanisława Kostki zdziałany.

Co był Króla Spowiednik wraz i Kaznodzieia,
Martyr hic charitatis, bo służąc w powietrzu,
Życie Bogu ofiarą oddał. Marcin Tyrawski
Przemysław i Dominik pobożni Rudnicy
Bartłomiey Nathanael Wąsowski, Jan Argent
Acz Włoch lecz Prowincyał tu w Polszcze pobożny,
Jan Morawski Asceta, Seweryn Branscensis
Barlitius Wawrzyniec, Stanisław Skrzytnicki,
I pobożny poprzednik móy Tomasz Uieyski
Z Biskupa Kiiowskiego Jezuita. Nie wszystki
To przykład. Dość Wyznawców tyle, Męczenników
Mortes illustres S. J. continuatae a P. Nadasi f. Romae 1657 pp. 219. 236. 553. 560. — Zaś liczy Alegambe: Krzysztofa Spoteca,
Jana Erre, Macieia Vitrariusza,
Laterna, Mercatora, Krzywoczankiewicza,
ci męczeńską w Sztokholmie odnieśli koronę,
Drudzy różnie a ci są: Stanisław Bronowski,
Kasper Woynicz, Wawrzyniec Passoki i Krzysztof
Czarnostawski, braciszek Jan Domagalius
6.) Piar iakiś Alexy nazwiskiem Dębiński.
7.) Bazylian Stanisław bez przezwiska całe.
8.) Benedyktyni: Swięty Zorardus (Żórawek)
Z Opatowa, cudami słynący, urodzony
Od Kalixta IV r. 1009 W Nitrze w Węgrzech, i między Swiętych policzony.
Swięty Benedykt uczeń iego umęczony
Skarga d. 6. Maji Od tychże Węgrów wrzece Wadze utopiony.
Tu liczą Bustanina Królewicza, wnuka
Prusacz Fortica p. 55. — Bolesława Chrobrego; Prusacz go czyni Królem
Omylnie. Tu też francuz Aaron należy
Pierwszy Opat Tyniecki i Biskup Krakowski,
Który herb swóy oyczysty, trzy korony, swoiey
Ustąpił

Ustąpił Kapitule. Tu dway Andrzeiowie
Rey i Radrovisius, tu Bernard, Barnabasz
Pustelnik, tu Benedykt Męczennik, Dominik
Bogusław Sierakowski, Opat Swiętokrzyski
Mikołay Gissa, drugi Prussak cudotworny
W Genui. Varsiusz Krzysztof i Mysłaus.
9. Kameduli trzech Swiętych liczą z swego grona
Arcybiskupów: Bonifacego, Brunona,
I Bogumiła. Pierwsi dway Apostołowie
Byli Rusi, a trzeci złożywszy palliusz
Gnieznieński, pustelnicze obrał sobie życie.
Benedykt w Kaźmierzu Wielkopolskim z braci
pięcią, od rozboynikow pomęczeni, a ci
Jan, Mateusz, Izaak, Krystyn, Atanazy,
Męczeństwa towarzysze: ale nawet i ci
co ich pomordowali, szlachta Stabuszewscy
Szczęśliwie dni swoiego żywota skończyli,
Gdyż przez ostrą pokutę występek zgładzili.
Wawrzyniec zaś z Poznania był zamordowany
Od Prusaków za wiarę, w poczet zapisany
Swiętych od Juliusza. Barnabasz Wyznawcą. a. 1508. Prid. Idus Novembr.
Był. Justus, Piotr, Mikołay, tych imiona cnota
Swięte wpisała w Xięgi wiecznego żywota.
10.) Kartuz Stanisław iakis pode Gdańskiem nie dziw
Że ieden, bo ci Xięża Swięci tylko maią
Ten Konwent, drugi w Gidlach zaś pod Częstochową.
11.) Cystersów iest ozdobą Wincenty Kadłubek
Z biskupa Krakowskiego Profess Jędrzejowski.
Temi dniami iuż w poczet swiętych zapisany.
W Sulejowie z rąk Pruskich siedm zamordowani

Zakonnicy

Zakonnicy: Floryan Przeor, Jan Paskrzyński,
Kapłan, z nim Remigian Rzeszewski Dyakon,
Malarz, Zegarmistrz, Konwers, Nowiayuszowie.
W Koprzywnicy gdy wpadli Tatarzy poganicy
Wycięli w pień całego zgromadzenia Xięży.
r. 1186 Włócznią skłóli Bertolda źli Inflantczykowie
Zato że chrześciańską wiarę im opowie
r. 1224 Ex. Chron. S. Bernard. W Oliwie siedmdziesiąt Cystersów zabili
Prusacy z Holendrami i klasztor spalili.
Tamże iest święte ciało iakiegoś Wyznawcy,
Imię nie zachowała prosta starożytność.
12.) Dominikani maią swoich Świętych siła,
Bo się ich tu winnica dużo rozkrzewiła,
Przez Apostoła krain Ukraińskich Jacka
Którego za Patrona mey Dyecezyi
Obrawszy, naznaczyłem święcić go z Oktawą.
A iako bratem iego Czesławem się szczyci
Wrocław, tak nim nasz Kraków, ba i cała Polska
Który niemniey miał uczniów iak Świętych, ci są:
Benedykt Przeor, Bogusław Subprzeor, Szary 12.
Jan, Jerosz Lektorowie, święci niemniey byli
Co z nim pod Wyszogrodem na płaszczu przebyli
Wisłę, Floryan, Benedykt, Godym. Świętobliwi
I oni także bracia trzey: Więcław, Władysław,
Wisław, którzy iednego dnia ~~zmarli~~ habit przyięli,
⌐ Berengar, który życie wiódł wielce pobożne
Na Biskupstwo Krakowskie był nominowany;
Bernard Arcybiskupem Halickim, Cypryan
Suffraganem Wileńskim, a oba pobożni
⌐ Jedne cnoty trzey mieli, iednego dnia zmarli. Lecz

Lecz niżli dalszy poczet wyliczę Wyznawców,
Położę wprzód Regestrem wielu Męczenników.
Nayprzód Przeor Halicki Adryan i zbracia,
W liczbie dwudziestu sześciu są od Machometan
Na pale powbiiani. W Bosnii ich więcey
Dziesiątkiem potopili bezbożni Bośniacy.
Nad Dnieprem od Tatarów dziewięćdziesiąt Braci
Z Woyciechem Dominikiem są porabiiani,
Poscinani, paleni, strzałami przeszyci.
W Żytomierzu przy moiey Katedrze ich czterech
W Kolnie tyleż, w Trębowli ośm, w Czerwonogrodzie
Przeor z dziesiącią Braci, sześciu w Nowogrodzie.
Siła ich umęczono także w Lubartowie,
Imion nikt nieopisał, nikt się też niedowie.
W Podkamieniu z dwunastu Braćmi Urban Przeor
Gdy na modlitwie byli są zamordowani.
W Sendomierzu czterdzieści dziewięć z swym Przeorem
Sadochem, na modlitwie dzicy Tatarowie
W pień wycięli, i Piotra Krępę tam Starostę,
Z wszystką, którzy bronili Sendomierza szlachtą.
W Persyi męczenników czterech liczę, a ci są
Anzelmus, Woyciech, Szymon, czwarty Alexander
Liczę teraz Wyznawców: Bernardus, Paxillus,
Felix, Herman *) Dominik, Benedykt, Damascen
Karol Franko, trzech Janów imieniem, a ci są
Schwenkenfeld, Szarysz, Laik zatym Miechowita
Iustinus. Konrad, Tomasz de Grossis dway bracia
Ludolf, Łukasz z Szamotuł, Melchior Mikołay
Z Mościsk. Drugi Melchior z Warki. Żnów Mikołay
Z Janowca, od Biskupa inny Chełmińskiego

Jakób

*) Bł. Herman towarzysz S. Jacka leży w Opolu zmarły r. 1245. —

Jakób i Paweł Ruszel, Stanisław Kukoszka,
Który się z Krucyfixem rozmawiał w Krakowie.
Wtąż Stanisław Baryczka, pobożny Konwentu
Warszawskiego Zakonnik, Przeczystey Łaskawym
Panny i Matki Boskiey widzeniem uczczony,
Podczas słodkiego w duchu oniey rozmyslania.
Sankteż[5] wraz i z swym synem rzeczonym Szymonem
A przez przyczynę Jacka Swiętego wskrzeszonym.
Seweryn on z Lubomli Neofit cnotliwy,
(Że i przechrzci bywaią dobrzy (a) przykład żywy).
Raymund Ciarczewski, Tymosz Mątkolski, Woyciech
Hieroneus, Samuel Przeorski, Wincenty
Alexy, Jan, Nikodem, Michał Laiczkowie.
13.) Franciszkanów są cztery chorągwie (b.) z nich iedna
Imię na sobie swego Patryarchy nosi,
Druga się od Obserwy, trzecia od Reformy,
A czwarta od Kaptura zowie. Z trzeciey
Siła, z czwartey tylko ieden Polak. A czemu?
Xiądz Floryan Jaroszewicz podał mi swych regestr
Reformatów, dawnieyszych tu niż Kapucyni
Z Włoch przyięci, i to iest co różnicę czyni.
Jeden iednak iest Oyciec wszystkich fundatorem
Jednym cnót pod regułą iedną idą torem.
Franciszkanów wyliczę nayprzod męczenników
W Wilnie Gasztold z Xiążęcey familii Biskup
Z trzydziestu sześciu braci iest od bałwochwalców
r. 1341. d. 24. Maji. Zamęczony. W Krzemieńcu Gerard i Markwillus
od Tatarów

(a) Jakób de Janua, Arcybiskup Genueński, był także przechrztą pobożny
(b.) Franciszkani Conventuales; Bernardyni Observantes; Reformaci
Alcantarista; i Kapucyni. —

Od Tatarów pobici. W lat znowu czterdzieści r. 1242. d. 12. Januarii
W Zawichoście w Pańskiego dzień Ofiarowania r. 1282. d. 2 Februarii
Stał się Stanisław Doktór z dwunastu zakonnych
I sześćdziesiąt zakonnic sam, Bogu ofiarą. Cromer l. 9
W Persyi Jan de Plano także i Benedykt
Od niewiernych w Armalich mieście umęczeni. r. 1248. 4. Augusti
W Wilnie Anioł Gwardyan, Piotr i Paweł Xięża
Franciszek Laik, Leonard kucharz, Męczennicy r. 1403. 4. Augusti
W Malborgu od niewiernych Wisław umęczony
W Sereth xięstwie Moldawskim Łukasz i Walenty r. 1342. d. ~~10~~ 20 Februarii
W Wolmar w Inflanciech krew swą zawiarę przelali r. 1325. d. 12 Februarii
Pięć świętych Męczenników Gwardyan Hieronim
Scisław, Błażey, Wincenty, Wisław towarzysze.
Idę iuż do Wyznawców: Tu Adam, Alexy,
Z Bytowia, Jan Lobedeau i Szymon z Torunia,
Wisław z Malborgu, Filip, Gilbert, Jakób Strzemię,
Co był Arcybiskupem Gnieznieńskim. Pankracy,
Henryk święty Spowiednik Salomei, ciałem
W Krakowie, w niebie duszą, swą spoczywaiący,
Błażey, Elekt, Bolesław, Ludwik i Mikołay,
Raymund (a) Ludolf, Stanisław, we Lwowie Gwardyan,
Rafał Chyliński, który leży w Łagiewnikach.
14.) Bernardyni z swych świętych wielką sławę maią
Któremi się trzy główne miasta zaszczycaią.
Warszawa Władysławem z Gielniowa; Lwów Janem
Z Dukli, Kraków Szymonem z Lipnicy, doznanym
Każdy z nich iest Obrońcą Patronem w potrzebie,
Słyszą oni proszących głos ziomków choć w Niebie.

(a) Spowiednik S. Salomei, od niey o zbawieniu upewniony

Męczennikami byli, Gwardyan w Samborze
Jerzy, tamże Laiczek żyjący w pokorze.
Wyznawców zaś tych Regestr masz: Anioł z Ostrowa
Błażey, Gabryel z Sącza, Gabryel z Samborza,
Jerzy z Nowego Sącza, a Rafał z Proszowic,
Trzech Janów, Jan Piotr Tarło *) z Woynicy Kurosion,
Trzech Stanisławów, Korzep, de Horzis dc. Stapis.
Tomasz Władysław Węgrzyn, Leonard Gwardyan,
Urban Wacław, Mikołay, Cherubin i z Warki
Ludwik, w Krakowskiey byli wprzód Professorami
Akademii, potym zaś Bernardynami.
15.) Reformaci. Tu sami są tylko Wyznawcy:
Wyjąwszy Adryana Kwiatkowskiego który
Z towarzyszami odniósł męczeńską koronę
Jako też i Wincenty jakiś Oporowski.
Tu Adam Miecznikowski, Adjut Sobalkiewicz,
Tu Adryan Czechowicz, tu dwóch Alexandrów,
Łysogorski, Pataržin, Alexy Dąbkowski,
Antoni Kadrowiczy, drugi Węgrzynowicz,
Atanazy Wrotkowski, Anioł ze Stobnicy,
Augustynów trzech, a z tych iedenaśt Jurkowski,
Drugi zaś Saceliusz, trzeci Biezanowski.
Beniamin Bankiewicz, Barnaba Darański
Bernard Górski, Benedykt Butakowski, drugi
Leopolita. Trzech zaś Dobrogostów *) ieden
z Przemyśla, Dzierzanowski, drugi Turski trzeci.
Cezary Pizontka, Chrystyn Chowcki, Stradomski,
Chryzostom Dobrosielski. Tu trzech Cyprjanów
Gozdecki, Kurkowicz *) Szober, Daniel Brytkner
Dziwisz *) Fredro, Epifan Wołek, dwóch Filixów,

Rydzyński

* Matka iego Myszkowska. Prusz. p. 184.

*) Ro. Łac. Bonawentura po polsku Dobrogost

*) z Nacyi Ormiańskiey

*) Dyonizy

Rydzyński, Szpak. Filipów dwóch, Kozielski tudzież
Wołucki. Pięć Franciszków, Kwintowicz, Lubawerzyk,
Kościszewski Junosza, Wolski i Rychłowski.
Felicyan Białecki, Gabryel Grodecki,
Hieronim Woiakowski, Jacek Bobrownicki,
Jan Strzałkowski, Miłkowski, Jakób, dwóch Józefów
Rechlewski, Choinowski, Julian Stropoński,
Kasper Straszyński, Frezer, Winkler Karolowie.
Trzech Kazimierzów: Jeżewski, Szczawiński, Uieyski,
Krzysztofów dwóch: Brzeziński, Załyński, Pawiński
Ludwik, Ruszkowski Maciey. Tu dwóch Marcellinów
Borek, Morsztyn. Maryan Zaporzyński, Modestus
Wiśniewski, Żabiszyński*, Paschalis. Dwóch Piotrów
Piasecki, Chyłkowicz. Samuel z Lubawy
Polikarp Sieciechowski, Tobiasz Sarnowski,
Sebastyan Wolicki, Tyburcy Ciszowski.
Troyka Waleryanów: Bieńkowski, Kulawski,
Krzewski. Wenancyusz Skomorowski, Żarski,
Stanisław Jakubowski, Wawrzyniec Albertus
Czy Woyciech Petranowski i Zygmunt Trzemeski
16.) Kapucyni: Jan Chrzciciel Dębiński w Szwaycarach
i Missyonarz, iak świadczy kronika Zakonu
Tegoż, gdzie masz i życie iego opisane.
17.) Maryanów, których tu Stanislaitami
Zowią, Kongregacyą Wielebny Stanisław
Papczyński, fundatorskim zaszczyca imieniem,
Żyiący świątobliwie, zeszły świątobliwie,
Beatyfikacyi iego proces Rzymski
Gdy wywodzę po pierwszych Sessyach, około

Trzydziestu

r. 1767. Trzydziestu, zachwycono mię lecz nie do Pathmos. (a)
Niech sprawi Sługa Boży, w tym iego Interess,
Bym będąc wypuszczony, item post arestum,
Rozpoczęte zakończył dzieło. Qui Sanctus est
Sanctificetur adhuc, co day Boże! Amen.
18.) Karmelici antiquae de Observantia,
Męczenników z Krwi Polskiey swoiego Zakonu
Dwóch maią: Eliasza, tudzież Stanisława.
19.) Bosi acz Męczenników nie maią, lecz życie
Ich ostre za męczeństwo stanie należycie
Tu Alexy Jarewicz, Andrzey Brzechwa, Gerard
Głuchowski (b.) Hieronimów dwóch: Cyrus (c.) Drzewi[...]
Hilar Głuszecki, Jakób Piotrokoński (e.) Joachim
Belewicz, Józef de Prussia (f.) Justyn Tomaszewski,
Tu Konstantyn Giżycki (g.) Makary Demęski (h.)
Michał Burewski, Stefan Kucharski, Piotr Kordon
Władysław Jaroszewicz (i) Mikołay Opacki,
Antoni od Swiętego Jana syn Malarza
Ormianina ze Lwowa. Woyciech od Swiętego
Jędrzeia, Agathanger Chodowicza synek
Adama. Ireneusz Nucerin, ten z Krosna
Dwóch

(a) Pathmos wyspa, gdzie S. Jan Ewangelista był na wygnaniu i pisał Apocalipsim
(b.) Z Oyca Lutra z Matki Kossowny
(c.) Patrycyusz Krakowski
(d.) Z Anny Balowny urodzony
(e.) Synowiec Biskupa Kuiawskiego Podk. Koron.
(f.) Z Bydgoszczy.
(g.) Syn Kasztelana Czerskiego
(h.) Syn Aryanina (i.) Znacyi Ormiańskiey.

Dwóch Frezerów, z nich ieden Dobrogost, zrodzony
Z Szczepanowskiey, a drugi zaś Szymon rzeczony
Wincenty od Swiętego Stanisława, Szymon
Kocrankiewicz, Eugeni Prunowski, Cypryan Andrzej
Stefanowicz. Samuel Kuligowicz
Agathangel Simocca, Karmelici Bosi.
20. Paulinów Zakon z swych się Częstochowskich szczyci
Męczenników. Złośliwi napadłszy Hussyci
Obraz zrąbali, Klasztor Kościół zrabowali. (a) (a) około r. 1430
Kapłanów srodze Bożych sług pomordowali *)
Z tego Zakonu był ów pobożny Stanisław
Oporovius sławny swoich Kaznodzieia
Czasów, który cudami w Oporowie słynie.
21.) Augustyanie, którzy za idących z Piasta
Linii ieszcze Królów weszli w nasze miasta,
Pierwsze, Kraków, Warszawę, szczycą się Bonnerem
Izaiaszem. Ten miał matkę, Lanckorońską,
W poczet Błogosławionych dla cnót policzony.
Z ichże Zakonu cudy wsławieni w Olkuszu
Szymon Kapłan, Hippolit Laiczek w Warszawie.
Innych mniey mi wiadomych sług Bożych imiona
Które ma w swych Dyptichach Fulgenty Dryacki.
Którego w cieniu pisma iak pod korcem świecę
Chowa Konwent Warszawski w swey Bibliotece.
22.) Trynitarze których to do Polski sprowadził
Jan Kazimierz Kardynał Dönhoff z Hiszpanii
Maią zaszczyt niemały swóy to z Wielhurskiego
Antoniego, to nie mniey z Jana Kurczewskiego.
23.) Bonifratra iednego, a Bonifacego

Znaydzie

*) Goldonowski, In descrip. Imag. B. V. Częstochov. Pruszcz p. 164.

Znaydziesz, wszyscy oni są Bonifacide.
24.) Kawalerów Maltańskich zaszczytem Bartłomi
Nowodworski, pobożny w sprawach swego życia,
a. 1239 L. III. c. 60. Dyrsław i Hasław w Prussiech męczennicy, byli
Krzyżakami, iak o nich świadczy Miechowita.

4.

Swięte, Błogosławione, Wielebne, Pobożne Zakonn

1.) Kanoniczki które my Regularne zowiem,
Maią Wielebną Juttę z Męża Konopacką,
A z domu Sangerhausens. 2.) Norbertanski wstawi
Miechovita l. I. c. 20. Bronisława, która krew swą po oycu ciągnie
Z Prandotów Odrowążów, a po matce z Gryffów.
Cromer. l. 26. c. 1. Weronika ze Strchlen, pięć mil od Wrocławia,
Nie zaś z Strzelna iako Piotr Jacek Pruszcz napi
Zofia Lubomirska i mieszczka Judytta
Każda z nich pobożnością życia znamienita.
3.) Bazylianka była owdami wstawiona
W Krymie Swięta Praxeda czyli Paraskowia
córka Rechwolda, wnuczka Genuety Potockich
Xiążąt, a Erdziwitta Xięcia Litewskiego
Prawnuczka, która w roku tysięcznym dwóchs
r. 1234. Trzydziestym czwartym, poszła na szczęśliwość wieczną trzym
4.) Benedyktynek mamy siła świątobliwych,
Wszystkie Xienie, wyiąwszy Annę Jagiellonkę
Tu prym daią Mortęskiey Magdalenie, która
Wprowadziła Reformę nazwaną Chełmińską
Alid-Wranych, ta była Swiętą Xienią w Rydze
Trzy ictmy: pierwsza Xienią w Rydze po Alidzi
Nekitywa druga z rodu Swiętego Kostrzanka,

A trzecia

A trzecia Saporowska. Z tyyże familii
Dwie także Xieni, jedna Katarzyna, druga Chrystyna,
Do tey liczby Zofia Sieniawska i Chrystyna
Brzezińska, Daniłowiczowna Dorota wtąż należy.
Xięnią była w Staniątkach pierwszą, zacna Panna
Jak z krwi tak z pobożności imieniem Wizanna
Córka Klimunta Hrabi z Ruszczy Kasztelana
Krakowskiego, rodzona z Matki Rosciławy.
5.) Cysterki Córka Swiętey Jadwigi zaszczyca
Gertruda, która pierwszą w Trzebnickim klasztorze
Fundowanym od siebie była Abbatissą.
6.) Dominikanki trzy są Beata Tęczyńska,
Columba w Górze siostra mey Babki Potkańska.
Xięcia Raciborskiego Córka Eufemia.
Domicella, a dwie zaś Tercyarki, Wdowa
Konstancya. *) po Ruskim Xięciu Leonie * Siostra S. Kunegundy i W. Helkellenty Xiężny Kaliskiey.
W Klasztorze Lwowskim, tamże także Magdalena
Ormianka, która pod tąż zakonną klauzurą
Żyła wspól z Xiężną w swiętym z Bogiem ziednoczeniu
Swiecąc obie przykładnym życiem zgromadzeniu (a)
7.) Franciszkanki, Królowa Polska Grzymisława Leszka Białego żona.
Salomea iey córka Halicka Królowa
Jakoż czystego czysta Kolomona żona.
Agnieszka w Starym Sączu sławna z swego grobu um. r. 1256. d. 15 Junii
Druga Jastrzębska zwiskiem w Zawichoscie Xieni
Co się krwią zrumieniła męczeńską z swoiemi
Sześćdziesiąt dziewicami, ze dwunastu tyyże

Rzuty

(a) Jako o tym swiadczy Tomasz Pirawski biskup Nikopolski, naypierwszy Suffragan Lwowski poswięcony od Jana Rochnickiego A. L. cytowany w Rękopismie Tomasza Józefowicza kustosza Metrop. Lwowskiego. —

Reguły kapłanami i świeckiemi wiele
r. 1282 d. 2. Februar: W roku tysiąc dwóchsetnym ośmdziesiątym drugim
Pobite od Tatarów niewinne ofiary.
Tercyarek ta para: Ludwika z Kęt panna,
A druga Amendówna imieniem Zuzanna.
8.) Brygitka iedynaczka Junoszówna ona
X. Superiora Jezuitów Warsz. rodzona ciotka. W Krzemieńcu Ozmiecińska Anna niesskażona.
9.) Karmelitanki Bose trzy: Agnieszka iedna
Mikulicrówna (a) druga Węzykówna (b) trzecia
Córka Tyszowieckiego Starosty Myszkowska.
Trzy Anny: Jet Brzykowska, druga zaś a Jesu,
Rupniewska (c) trzecia. Dwie zaś Beaty, z nich iedna
Sobkowiczówna, druga Myszkowska z Mirowa
Beatrix a Matre Dei, ona Lubelska mieszczka
Chrystyna z Niderlandu do Polski posłana,
Karmelitanka pierwsza siostra Puteana. (d)
Dorota od Maryi córka Dysiusza,
I Anny Anastazya Wałowska Fredrówny.
Agnieszka zaś Tzycka Sędzianka Lubelska.
Elżbieta Grzymałanka; tamże Eufrozyna
Oporowska, Rożańska Febronia, którey
Oyciec zacny był Grodzkim Krakowskim pisarzem
Hilarya Głuszecka mieszczka Sieciechowska
Konstancya z Laskowskiéy córka Ocieskiego
Jana. Ludwina tamże też Petrowiczówna.

Magdalena

(a) Z Mikulicza i Krystyny Kamienieckiey ritus Graeci
(b.) Skarbnikówna Sieradzka.
(c.) Córka Krzysztofa Rupniewskiego Kasztelana Sandomirskiego
(d.) Erici Puteani sitia xiąg Autora

Magdalena Głębocka z Zakrzewskiey zrodzona
Maryanna z Krakowa z domu Królikówna
Z Oyca luterskiey sekty, Maria Ancilla
Stanisława nieiakiego córka Putkowicza.
Marya Egipcyaka z Matki Ewgracyi
Sołomereckiey Xiężny z Oyca Kraszowskiego
Henryka Kasztelana Wendeńskiego rodem.
Rozalia z Krakowa córka Kusznicera
Cztery Teręsy, pierwsza a Jesu Marchocka,
Ktorey ciało w Warszawie dotąd nieskażone,
Druga Zebrzydowskiego córka Mikołaia
Krakowskiego Woywody z Matki Herburtowny,
Trzecia Kretkowska z Oyca Brzeska Kasztelanka
Z oney Barbary Drzewickiey, czwarta Ligęzianka.
Zofia Młodzianowska ten cały zamyka
Poczet, co Poznańskiego miała Kanonika
Brata, który od Szwedów wsciekłych umęczony,
W nagrodzie chwały wieczney otrzymał korony

5.

Swięci, Błogosławieni, Wielebni, Pobożni z stanu swieckiego.

Królowie

Królów poczet pobożnych otwiera Mieczysław
Co pierwszy chrzescianską wiarą oswiecony
Tymże Ewangelii swiatłem kray oswiecił.
Bolesław Chrobry był Król pobożny i dobry
Drugi przeto rzeczony Wstydliwy, że z swiętą
Kunegundą żył czysto w panieńskim małżeństwie.
Kazimierz z Kluniackie Mnich, co za dyspensą
Papieżka, rządził Państwem Polskim, król cnotliwy.
Tegoż imienia drugi rzeczon Sprawiedliwy

Poźniéyszych czasów Zygmunt iako pierwszy tak trzeci
Oba pobożnie żyli, pobożnie skończyli.
Drugi bogdayby się był nie święcił, gdyż cała
Prawie Polska iad pod nim kacerski zarwała.
Mamy też Królewiczów dwóch, z nich ieden święty
Cale Kazimierz, drugi niemniey Bogu wzięty,
pag. 55. Bustawin Bolesława wnuk Chrobrego, Prusacy go
Czyni Królem omylnie, gdyż nigdy nim niebył.
Tu ia Wielkopolskiego Xięcia Przemysława
Włączę Borysa i Chleba Ruskich Xiążąt łączę
Romana i Dawida na chrzcie, Męczenników
Od brata Swiatopełka okrutnie zabitych

6.

Xiążęta, Senatorowie, Szlachta.

Xiążąt i Senatorów wspólnie tu wyliczę.
Albracht Stanisław Radziwiłł, Mikołay Sierotka
*) W. X. ięstwa Litewskiego. Ten Wileński Woywoda, tamten Kanclerz Wielki *)
Znowu trzeci Radziwiłł, a także Stanisław;
Alexander i Janusz Xiążęta Zasławscy.
Jaxa Xiążę Serbii fundator w Miechowie
Od Bożego rzeczonych Grobu Kanoników.
Klimunt Gryf Krabia z Ruszczy Kasztelan Krakowski
Woywoda Mazowiecki Krystyn, od Konrada
(a) Cromer l. 8 po wyłupieniu ocżu. - Xięcia Mazowieckiego tyrańsko zabity. (a)
Piotr Dunin hrabia z Skrzynna fundator kościołów
Siedmdziesiąt siedm w Polszcze, który wyłupione
Oczy, ięzyk wyrznięty, cudownie odzyskał.
Piotrowin, od Swiętego wskrzeszon Stanisława
Wielisław z Bogną tegoż pobożni rodzice
Swiętego Męczennika, Swiętego Biskupa.

Piotr

Piotr Kręża Sendomirski Starosta zabity
Od Tatarów gdy broni i miasta i wiary,
Konstanty, tudzież Janusz Xiążęta Ostrogscy
Ten *) w Dubnie na obronę Oyczyzny fundował
Ordynacyą; Andrzey Bobola Koronny
Podkomorzy, imienia tegoż i nazwiska
Co męczennik Jezuita, którym się Pińsk szczyci.
Jarosz Gostomski Rawski Woywoda. Sobieski
Jakob Kasztelan Krakowski, Oyciec Króla Jana.
Zamoyski Jan i Tomasz oba dway Kanclerze
Koronni. Lew Sapieha Kanclerz lecz Litewski
Michał Pac sprawiedliwy, na występek ostry,
Prokop Sieniawski co był Podczaszym koronnym,
Sebastyan, Stanisław, oba Lubomirscy,
Oba także Potoccy Stefan i Stanisław,
Filip Wołucki, Kaźmierz Korsak, Otwinowski
Jan; Alexander, Michał, Floryan Rzewuscy,
Paweł brat Stanisława Kostki, Paweł z Szawla
Niemierzyc, Skrzoszewski; wtąż dwóch Władysławów
Woyciech Gostyński student, Pomacki brat Xiędza
Z nim zabity wraz w Mostowie przy świętey ofierze.
Tomasz Zieliński żołnierz ony Wielkopolanin,
Wielki Jałmużnik leży w Zieleniu po śmierci,
Jego w lat trzydzieści siedm cała znaleziona
Ręka, którą iałmużny hoyne rozsypywał.
Ani się tu należy przepomnieć też owych,
Olgierda Litewskiego Xięcia pokoiowych
Kuktler, Michley, Ostrafi, Nizito rzeczonych
Za wiarę świętą w Wilnie stryckiem zaduszonych r. 1324.

*) Xiążę Janusz

7.) Królowie

Królowe, Xiężne.

Dąbrówka, Mieczysława pierwszego ona żona
Przez którą wiara w Polszcze była zaszczepiona.
Dwie Judyty Królowe, iedna Bolesława
Chrobrego żona, druga Herman Władysława.
Grzymisława Ruskiego Xięcia Jarosława
Córka, Leszka Białego żona, Franciszkanka.
Salomea, ich swięta córa, wprzód Królowa
Halicka, zaś po śmierci Kolomana wdowa,
W tymże co matka święta żyła zgromadzeniu.
Kunegunda, czy Kinga, co w stanie panieńskim
Z Bolesławem Wstydliwym żyła przy małżeńskim
Związku; tey siostra Jakulenta była Xiężną
Kaliską, co pobożny żywot prowadziła,
I Konstancya, która wdowa po Leonie, *)
Życie swe w Dominika skończyła zakonie,
Te trzy niebios Gracye Beli Węgierskiego
Króla córkami były z Greckiey Cesarzowny *)
Jadwiga *) Władysława Jagiełły małżonka
Przez którą wiarę świętą i tron odziedziczył,
Barbara Zapolego Stefana Xiążęcia
Siedmiogrodzkiego córa, Zygmunta pierwszego
Małżonka pierwsza, wielkiey Pani pobożności.
Mamy Adelaidy dwie iedna pierwszego
Chrześcianina siostrą Mieczysława była
Z którym razem w dniu iednym chrzest święty przyięła
Wydana za Xiążęcia potym Węgierskiego
Poganina natenczas Geyzę, swym zamężciem
Do prawey go przywiodła wiary, z nim Świętego

Stawszy

Drudzy ią Jolentą zowią

*) Xiężnie Ruskiem Tercyarka w Konw. Lwow.

*) Alexego Komnena córki.

*) zmarła r. 1398 do którey krucyfix na zamku z ołtarza przemówił.

Stawszy się syna Matką Stefana, który był
Pierwszym królem Węgierskim. A tu mi uwaga
Przychodzi, iż iak Czechy przez Dąbrówkę wniosły
Do Polski wiarę, tak też przez Adelaidę
Polska do Węgier onę podobnie przeniosła.
Druga Adelaida Domicella córka
Kazimierza Wtórego *) która w Sendomierzu, *) nazwiskiem Sprawiedliwego
Leży, świętobliwością wielką życia sławna.
Do tey też liczby córka Bertolda Margrabi
Morawskiego należy, cudami słynąca
Jadwiga święta żona Xiążęcia Szląskiego,
Henryka Długobrody rzeczonego, i z krwi
Idącego Piastkowskiey. Z tyże Eufemia
Domicella, pobożna Xiążęcia na Szląsku
Raciborskiego córka. Ze krwi zaś Sobieskich
Panuiącey. Klementyna Marya Córka
Królewicza Jakóba, wnuka króla Jana
Stuarta Angielskiego króla (co go zwali
Anglicy Pretendentem) żona zeszła w Rzymie
W świętobliwości wielkiey życia w roku tysiąc
Siedmset trzydzieści pięć. Ia ia i ziey mężem r. 1735.
Miałem szczęście raz w tydzień iadać; a gdy zmarła
Sprawiłem Exekwie iey w nacyonalnym
Stanisława Swiętego kościele mym kosztem
Do Stolicy natenczas Rzymskiey Ablegatem
Będąc, i wraz Sobieskich także Kolligatem. (a)

Zakończe

(a) Stryi iey rodzony Królewicz Konstanty miał za sobą Wesselowną siostrę mego Szwagra Kasztelana Warszawskiego, a Daniłowiczówna wnuka matki króla Jana, była za Załuskim Starostą, Lubelskim bratem moim —

Zakończę ten Artykuł ozdobą narodu
Ruskiego, Olką na chrzcie Heleną, Jhora
Samodzierzcy Ruskiego żoną, Zzastawa
Matką Jedynowładcy, babką Włodzimierza,
która święty przyiąwszy Chrzest, cały do wiary
Swóy naród Chrystusowey przykładem przywio
Tę gdy chwaląc Carogrodzki Patryarcha, do niey
Rzekł: błogosławią naś ty między niewiastami
Ruskiemi. Ta też swego nawróciła Wnuka
w Kiiowie (vide Stryikowski) Włodzimierza, który iéy święte podniósł kości.
Tu też należy ona Panna świątobliwa
Eufrozyna Xięcia Połockiego córka
r. 1175. Zmarła w tysiącznym setnym siedmdziesiątym piąty
Roku. Ruskiego także iak Olka narodu.

8.

Panie, Wdowy

12 w Lublinie 1697. Werbski Józef w xiążeczce Zwierciadło nazwane
Zebrał też krótko Polek pobożnych Jmiona.
Ośmielski Karmelita, a od Wniebowzięcia
Onufry w swym Zakonie rzeczon, w czwartey części
f. Lublin et Cracov 1746-7 Swéy Kroniki Karmelic, o pobożney białey
Płci osobach, narodu polskiego, też pisał.
Tenże Argument w swoim Dam Kalendarzyku
12. w Wilnie 1741. Wileńskim, na rok tysiąc siedmsetny czterdziesty
Pierwszy, wywiódł swym pięknie choć krótkim opisem
Uczony Jezuita Xiądz Jan Poszakowski.
Ja z nich i z innych krótko wybrane wyliczę,
Tu wprzód Panie i Wdowy, a potym też Panny.
Z Pań dwie Anny: Ostrogska Xiężna z domu Kost
Woiewodzina Wołyńska, druga zaś z Ostrogskich

krwi

Krwi Xiążąt Chodkiewicza Wileńskiego żona
Woywody, pobożne Panie. Dwie Elżbiety,
Jedna z nich świątobliwa z Gołomskich Sieniawska
Marszałkowa Koronna, druga z Dymaniewic
Bogna Swiętego Matka Stanisława, który
Biskupem Męczennikiem był. Dorota Pruska,
Ewa Tarnowska, tudzież Joanna Leszczyńska,
któréy mąż Podkanclerzem koronnym i Wielko-
Polskim był Generałem. Cztery Katarzyny
Pierwsza Radziwiłłówna z Sobieskich Trzeciego
Jana Polskiego Monarchy siostra, zaś druga
Białuszyna która się pisała z Melsztyna;
Wapowska trzecia, czwarta Maciejowska. Zofii
Dwie: iedna Broniszewska, a druga Tylicka,
Z Tomickich, i Bratowa i Siostra Biskupów
Dwóch Krakowskich, imieniem Piotra zaszczyconych.
Rościsława Klemensa Hrabi z Ruszczy żona
Matka Wizanny Xieni w Staniątkach i synka
Dojutrka. Swiętosława mieszczka Kazimierska
Nabożna do Swiętego wielce Stanisława:
Maryanna Grudzińska i Marya Anna
Kazanowska, po Oycu, z męża Jabłonowska;
Hetmanowa Koronna i kasztelanowa
Krakowska, Stanisława Króla Babka, któréy
Życie opisał święte Xiądz Berent Jezuita
Jey spowiednik. Z Ambony wychwalili cnoty
W mowach swych pogrzebowych Biskupi: Załuski
Stryi móy Kijowski *) a Dönhoff Kamieniecki, który
Przymas wtenczas Koronny piecząć, kanclerz Wielki

*) a potym Płocki i Warmiń.

Dzieciej

z Leszczyńskich. Szereg ten zamknie w życiu świątobliwa Wdowa
Kanclerzyna Koronna Ewa Szembekowa.

9.

Panny.

Panny, ale na świecie, nie zaś za klauzurą,
Acz i tu i tam trzeba woiować z naturą.
Anna Wierzbowska, Langa Barbara Woytowna
Krakowska, którey ciało u Świętey Barbary
W Jezuickim Professów spoczywa kościele.
Chrystyna Lubomirska, Dorota Gostyńska,
Elżbieta Boguszowna, Elżbieta Cyndlowna.
Ludwina z Polskiey Rzymska Pastuszki Dewotka
Teressa Izabella z domu Morsztynówna,
Wielebna Weronika panna Krakowianka.

10.

Męczennicy bez Imion.

Pruszcz p. 164. r. 1430. Częstochowscy Paulini, tych niepewna liczba,
Miechovita in Chr. Pol. W Dobrzyniu trzy tysiące pogaństwo zabiło.
Pruszcz. p. 49. r. 1005. Kazimirskich Kamedułów siedmiu wyliczyłem,
Idem p. 53. r. 1186 Koprzywniccy Cystersi, tych niepewna liczba,
Id. p. 191. Cromer. l. 16. W Lipnie pomordowanych od Krzyżaków także,
Hotel oculis meis vidi: W Lwowie u Reformatów są męczeńskie ciała
Pruszcz p. 147. r. 1241. Tamże są Franciszkani od Tatar ścinani.
Id. p. 90. r. 1224. W Oliwie pomęczono siedmdziesiąt Cystersów.
Idem r. 1563. W Płocku pięć Bernardynów za wiarę zgładzono
Basco l. 2. c. 8. W Prusiech Bruno z ośmnastą iest zamordowany.
Pruszcz p. 191. W Rypinie leżą Święci od Krzyżaków ścięci.
Idem p. 109. — W Sendomirzu czterdziestu dziewięciu z Sadochem
Przeorem, Dominika synów, i Piotr Krępa
Starosta z wielą Szlachty od Tatar pobici.

W Skępym

W Skępym ciało pomęczonych Krzyżaków nie skąpo. Prusz p. 191. Cromer l. 16
W Sulejowie Cystersów siedm Prusacy ściętoli: Id p: 303 r 1657
W Zawichoście sześćdziesiąt Zakonnic od Tatar r. 1282 d. 2 Febru
Pobitych; Franciszka reguły Kapłanów
Dwanaście, nie rachuiąc ludzi rożnych stanów,
A tu mówić przychodzi, o iak śmierci droga.
Polaków Męczenników, przed obliczem Boga.

II.

Dzieci niewinne w Polszcze dla Ewilomen od Żydów zamęczone

Roku tysiąc czterysta siedm za panowania r. 1407.
Jagiełły, srodze dziecię Żydzi zamęczyli
W Krakowie którą zbrodnię, gdy urząd takowy
Na złoto, płazem puszczał, Budek kaznodzieia
Przełożywszy tak wielkie ludziom okrucieństwo
Serc wszystkich chrześciańskich tak wzbudził, że wszystkie
Prawie Żydów wysiekli, ulicę zburzyli
Żydowską, popalili domy i z Krakowa
Na kamień (gdzie utracił ich [illegible]) wygnali:
Świadczą o tem Jan Długosz, Maciey Miechowita, Długosz l. 10 Miech. f. 224
Obadwa wiary godni polscy Kronikarze. Kubicki c. 7.

Tamże w Krakowie Niewiasta Żydom dziecię swoie wydała. Doniesiona od towarzyszki do Urzędu wolną została bo krew niewinna na Judasza trafiła, którzy srebrnikami żydowskimi przekupieni, śmierci o tym [illegible] karali. Mościcki c. 6.

W Kłodawie za króla Zygmunta Augusta Donat sześcioletni z Dorotą Siedmioletnią, oboie w Wielki Piątek od Żydów pomęczeni Sirenius f. 1539

W Rawie dwey Żydzi Moyżesz i Abraham dziecię szewcowi ukradli i zamordowali, których spalono, a wszystkich z miasta wywołano. Kubicki c. 7.

Roku 1569 w Spożycy Jana syna wdowy Kozaniny, nieiaki Wawrzyniec z Bobrownika przedał Żydom za dwie grzywny, którego umęczyli. Prusz p. 183. O czem Ludwik Ditsch (Dycz) Woyt Piotrkowski Królowi oznaymił, przywodząc podobnym okrucieństwem rozlaną

Krew ch

chrześciańską w Bielsku Hubicki c.7 Morecki C.6.
W Witowskim Klasztorze u Norbertanów iest także pamiątka i grob
zabitego od żydów dzięcięcia Morecki C.6
Roku 1574. w Pumi miasteczku Litewskim Żyd Joachim Szmerlowic
Elżbietę córkę Urszuli Tworowskiey wdowy siedmioletnią w niebytności
Matki w domu iey własnym złapawszy, w koło szyi nożem rzezał
Krew w garniec iako z gęsi wytoczył i zabiwszy dzięcię uchodził do Barbierzyk miasteczka. Porwany i z dwiema pomocnikami, na poskę puszczony, włosa z głowy nie stracił, lubo matka
uboga żebrała sprawiedliwości, na Seymie podtenczas w Wilnie będącym
i ciało same prezentowane porzezane instygowało; pochowano tam
że w kościele S Krzyża. Skarga o Żyw SS: Morecki C.6. Hubicki
Roku 1589. w Tarnowie dzięcię także od żydów zamęczone, ale zagłuszyli sprawiedliwość złotem. Sirenius. Tegoż roku w Wilnie
na przedmieściu, Szymon pięcioletnie pachole od żydów umęczone
Sirenius
Roku 1590. w Olszowej Woli pod Szydłowcem, dzięcię także zamordowali, Pan dziedziczny dla twardych pieniędzy tak był nakłoniony że tylko poddanego swego żydom ukontentować kazał. Żal się Boże Panowie iak cielęta dzieci poddanych swoich rzezać dopuszczają Morecki c.7.
w Kurozwękach znalezione także zabite od nich dzięcię u Oycow
tameczych w kruchcie pogrzebione Prusz p 153
w Piotrkowie dla zabicia dzięcięcia kilku stracono, wszystkich
innych z pod zamku z obszernych domów rugowano. Prusz
Roku 1593. w Gostyninie niezbożna Niewiasta trzeci dzięcię żydom
i sobie wydała. Żydzi na mękach pozdychali. Morecki c. 6,
W Lublinie Jana z Krasnostawu studenta ubogiego zabili, Proces
zawarty w Grodzie - żydzi apellowali pro Conventione Generali
Powinni za to dawać wiecza funtów 70 codzień do Bursy Lubelskiey. Żuchowski Process. Kryer. p 93.
Roku 1597. Pod Szydłowcem, iż pierwszą zbrodnię Judaszowskim workiem zagłuszyli, znowu dzięcię dziwnemi mękami skłóte w powiązkach
gardle, życiach, stawach za paznogcie i w skrytych członkach porzezane zabili; - Bożnicę swoię nową tąż krwią pokropili

się

pokropili, ciałko za granicę wyrzucili, co na torturach starsi żydowscy wyzna-
wali, iest w aktach tameczaych. Hubicki c. 7

Roku 1598. Nayppierwsze i sprawiedliwe praejudicatum Trybunalskie za laski Ada-
ma Stadnickiego o zabicie Woytaszka złożonego w kościele OO Jezuitów od Maciejow-
skiego biskupa krakowskiego, gdzie żydów kilku ćwiertowano, którzy wyznali że
dziecię takie w Kole i Kutnie miasteczkach umęczyli, o czem szero-
ko Process drukowany. Mieszkowski c. 31. Miczyński art. 4.

Roku 1601. w Czechrach dzieweczkę we dwunastu leciech pod Warkę na drodze
porwawszy poszczali, krew z niey wytoczyli d. 17 Maia Sixenius

Roku 1606. w Łęczycy toż okrucieństwo nad dziecięciem wykonali.

W Kaźmierzu dolnym Woyciecha Czerkę dwuletnie dziecię za 30 grzywien u Oy-
czyma kupione, w Marcu około Świąt swoich zamęczyli i ręczkę z nóżką u-
rznąwszy w wodę pod zamek Markuszowski podrzucili. Sexenius z Prusz. p.
184. Przydaie Miczyński p. 17 że wszelkie około tego czynił starania X. Woy-
ciech Placentyn Proboszcz Kazimierski, cnót wielkich i świątobliwości Kapłan,
ale co za koniec był tey sprawy, niewspomina, snadź i ten iak za zwy-
czay w Polsce, uszło żydom bezkarnie.

Roku 1607. w Zwoleniu dziecięciu igraiącemu z żydzięty, wystrzygli żydzi
ciało na trzech mieysach, pod goleniami i dali mu dwa szelągi, aby nie pła-
kało. Tak drogo szacuią krew chrześciańską Sixenius

Roku 1610. w Staszowie Szmul żyd chłopię na Piasku igraiące ukradłszy
Szydłowskim żydom na męki wydał, którzy gdy krew z niego wycisnęli,
od Urzędu zastani tak Staszowscy iak i Szydłowscy z rozkazu Andrze-
ia Tenczyńskiego poćwiertowani, który córkę Szmula ochrzcić dał, a dobra
ich na wymurowanie wieży kościelney obrócił. Ciało tego dziecię-
cia w Kaplicy tamże u S. Jacka z napisem takim. Joannis Ko-
wal et Zuzanna Nieryszkowska civium Stasoviensium filius, cujus vox
sanguinis vindictam clamat ut Judaei nominis Christiani
hostes pellantur Stasovia. A że ich znowu przyiął Opaliń-
ski Starosta Nowomieyski iako praedykcya o tym od iakiegoś
starca wiadanego była — Pan Bóg mu więc dzieci zabrał

dzie-

dzieci zabrał i sam też doznał wierności faktora swego najmilszego którego o kradzież
blisko Lubnie obwiesić kazał na Tańcuszku. Miczyński art. 4.
Roku 1617. Na Podlasiu pod Łosicami w biskupstwie Łuckim, żyd z Łosic
Aron Gromek dostawszy dzieciącia w polu, żydom Międzyrzeckim starszym Ra-
binom Moyżeszowi i Aronowi na morderstwo podczas ich Wielkonocy nastę-
powania oddał. Czego dowiedziawszy się Bernard Maciejowski Bisku-
p natenczas Łucki a potym Krakowski i Świętego Kościoła Rzymskiego Kar-
dynał, żydów do Trybunału Lubelskiego odesłał, z których jednych
powieszono, drugich poćwiertowano. Ciałko tego zamordowanego dzie-
cięcia Biskup OO Jezuitom do Lublina za wielki kleynot dał, które w
wielkiey uczciwości w kaplicy nad zakrystyą chowaią i ludziom pobo-
żnym pokazuią. Prusz forteca p. 221.

Roku 1648. w Łęczycy dziecię kilkuletnie od Dziada w polu porwane
żydzi kupili, z którego starsi Rabinowie puszczadłami i temporalikami
(co ad vivum obraz w tymże mieście u Oyców Bernardynów wyraża)
z naymnieyszey żyłki krew z niewiniątka wysączyli. Także u
pomienionych Oyców z wielką uczciwością pochowane a od Stani-
sława Kazimierza Herczyusza Filozofii i Medycyny Doktora z wielą
ludzi zacnych za uproszeniem w grobie r. 1653. d. 6. Listopada w zupeł-
nym ciałku widziane: za które okrucieństwo, że oczywiste było, żydzi
z dziadem ogniową na stosie odnieśli karę. Prusz in Forteca p. 220

Roku 1616. d. 24. Kwietnia w Wilnie Jana syna poddanego Krzy-
sztofa Obeźnickiego zabili, ale dawszy osimdziesiąt kop Litewskich, przy-
sięgą się odwiedli Sleszkowski pag. 164. Łazy i drugi tamże u Oyców
Bernardynów od żydów srodze zamordowany: Sleszkowski p. 186.
Także w Litwie żyd imieniem Brodawka mytnik, takież zrobiwszy
okrucieństwo, od wszystkiego z królestwa uszedł. Sirenius. Sleszkowski
W Mławie o zabicie dzieciącia żyd także stracony. Sleszkowski p. 180
Roku 1617. We wsi Siele pod Łukowem dziecię zamęczone i w Lubli-
nie w Kollegiacie złożone. Wiele Oyciec tego dzieciącia ucierpiał nim
sprawiedliwości w Trybunale z żyda zdraycy doszedł, i gdyby był nie
sam spostrzegł, że żywego żyda za nieżywego wywieźć chcieli z Lubli-
na byłoby oszukanie sprawiedliwości i tak go drugi raz ścięto
sprawiedliwie. Sleszkowski p. 40 et. 185.

Roku

Roku 1626. w Sochaczewie więcey dzieci pozabiiali niżli tam domów iest. Od
kilkadziesiąt lat rzadki rok, ktoregoby z ziemi o zamordowanie dziecięcia spra
wy nieczyniono. Tego r. 1626. Matka niewiasta swe dziecię około Wielkiey nocy
za trzy grosze zaprzedała, które ukłóte wrzucili w rzekę, niżli u OO Domi
nikanow pochowane zostało, na ktorym iego rany podobne ocziom wyniknęły
za co ich Radziejowski Woiewoda Rawski potępił na śmierć. Pruszcz. Słeszkowski.
W Sendomirzu Aptekarskie dziecię złapawszy krew wytoczyli, w sztuki porąba
ne ciałko psu ieść dali, ale boiąc się żeby niewyrzucił, truciżny psu zadali
który do prędszych wyrzutów pobudzony, pokazał znaki dziecięcia zabitego.
Działo się to w tey kamienicy w którey potem Małgorzatkę r 1698 umęczyli.
O czym process dawny świadczy. Żuchowski w Proc. kryml. p. 96.

Roku 1636. w Lublinie dziecię imieniem Matyaszka zamęczyli; ale się im
od przysięgi tylko Trybunał kazał, zostawiwszy samemu Panu Bogu zem
stę ktorą pokazał nad niektórymi fantorami żydowskiemi. Skasował potym
Trybunał to swoie judicatum w następującym Dekrecie z Oycem Karmelitą.
Dziecię to leży tamże u OO Bernardynow: widziano ciałko iego nienaruszone
w grobie potym r. 1653 od wielu zacnych ludzi. Pruszcz p. 138.

Tamże w Lublinie poprawili się po przysiędze żydzi kiedy tegoż roku
Oyca Pawła Laika zakonu Karmelitańskiego zwabiwszy do kamienicy,
krew z niego dziwnemi męczarni wytoczyli; za co żyda ćwiertowano z De
kretu Trybunalskiego de Actis feria quinta ante festum S. Laurentii
proxima. O tem opisuie obszerniey w Proces kryminal. Żuchowski r 1698

Roku 1639. Franciszka dziecięcia ze wsi Komarzyc z pod Łęczycy indykowa
ła zabóystwo Katarzyna Karszewska przez Dekret Trybunalski de A=
ctis in crastino SS Petri et Pauli Apostolorum.

Roku 1648 W Iwaniskach igliciami dziecię ukłoli i rany wostkiem
zatopili, i za miasto wyrzucili. Xiądz Dziaki ówczasowy proboszcz ta
mecznyż uczynił protestacyą w Trybunale Pruszcz p. 189.

W Chwanowie na Ukrainie, zabicie dziecięcia od żydów, płacz
wydał dziecinny z Nayświętszey Hostyi po czterdziesto - go
dzinnym nabożeństwie przy preczigaarinu. x x x x x x

kędzi słyszany. Pozwani byli żydzi do Trybunału, ale że inwindicati [illegible]
Pan Bóg sam przez Kozaki krwi tey niewinney pomścił. Pruszcz
W Szczebrzeszynie żydów także o dziecię pokarano r. 1649 Pruszcz
W Opatowie dziewczynkę także zabili. Nie miał się kto o to ująć, tylko Ecclesiae Col-
legiatae od tysiąca złotych czynsz zapłacili.
Roku 1655 w Klimuntowie syna karczmarza z Bełza zamordowali. Pruszcz
Roku 1675, w Pradle w ziemi Wieluńskiey Mielcarz wydał żydom dzie-
cię, które w lesie umęczyli, w beczułce nabitey gwoździami tarzali, ciało w chrusty
zarzuciwszy. Mielcarz z suspicyi wzięty przyznał i na siebie i na żydów
którzy w Piotrkowie ex Auctoratu Jmci P. Wężyka ćwiertowani i wypę-
dzeni. Żuchowski p. 97. in Pr. Krym.
Roku 1689 w Żółkwi zabiły Szczepan syn Szyndlerowicza nie windykowany
żydach, bo przenaiąty od nich chłop Iwan i omamiony obietnicami
(że choć go i na plac wywiodą nic mu nie będzie) na siebie tę złość
dowodu przyiął i tak katolik za żydów życiem zapieczętował. Żucho-
wski in Pr. kr. p. 97
Roku 1694. W Włodzimierzu żyd stracony o takie dziecięcia zaboystwo
iak o tem świadczy X. Kosacki
W Drewni pod Włodzimierzem JP. Głębocki zabitego dziecięcia niewinną
krew windykuiąc, strawił na kilkanaście tysięcy, niżeli sprawiedliwości i ko-
ńca sprawy doszedł, bo z Trybunału do Grodu Łuckiego odesłana trwała
się to potwora lata zakończyła. Żuchowski in Pr. kr. p. 97–8.
Roku 1696 w Trybunale Lubelskim zaczęła się była sprawa o zabicie
dziewczynki. Żydek tego zabóycy Arendarza syn, bojąc się żeby go też
Oyciec nie zabił prosił Wizytatorów aby został katolikiem i tak oy-
ca wydał. Żuchowski.
W Łucku na kapturach czterech ich także o to ćwiertowano.
Roku 1697. w Nowymmieście pod Rawą, żydzi w ośmiu latach dziecię
także umęczyli, poucięte na rękach i w szyię trzy razy pchnięte zna-
leziono. Żydzi zaraz pouciekali, których rękami karano. Tenże tamże.
W Wilnie Woiewoda Wileński surowo ich także o też ukarał
Roku 1698 troje: iedno w Zabłudowie drugie blisko Zamościa we
wsi Strażnika Litt. umęczyli. Za trzecie tylko w Kodniu żydów
ćwiertowano i bożnicę rozrzucono [illegible]

gdzie z worku krzyż pod kamieniem na którym Rabin stawał znaleziono.
X. Kotacki. Żuchowski loco cit. et Proc. 1698
W Sendomirzu Katarzyna Mroczkowiczowa matka Małgorzatkę córkę wydała
Żydowi Alexandrowi Berkowi. Straceni oboie z wielkiemi trudnościami sporo
Dekret Trybunalski feria secunda pridie festi S. Margarethae. O czem proces
mój drukowany mówi. Żuchowski l. c. p. 98.
W Rożany w Słonimie także zamordowane są dzieci iako Neofit z Rabina
zeznał pod przysięgą w Konsystorzu Sandomirskim r. 1712 d. 17 Marca. Jdem ibid.
W Brydach Xiężna Cieszeyko Dominikan Biskup Wolański od nich otruty
o to że zabicie porzniętego od nich człowieka windykował l. c.
Roku 1699. w Ciechanowie dziecię umęczone. JP. Żelinski był Autorem w
Trybunale Piotrkowskim l. c.
W Białey Xiążę Radziwiłł przed bożnicą żydów cyrulikowi ćwiertować kazał
o zabicie człowieka w lat dwudziestu żonatego, z którego upoionego krew wytoczyli.
Roku 1705. w Polanicy pod Bolechowem Arendarz Żyd dzierzawczynkę od szlachcica
ki odmówił i uchodzącą z rzeczami zabił, ciało w studnię wrzucił, gdzie i zna
ziona Żuchowski l. c. p. 100
Roku 1705 w Grojcu pod Warszawą przedaną od białogłowy zabili dziewczynę
ks. o co X Fontański Scholastyk Warszawski Pleban tamieczny czynił protestacyą
w Grodzie Czerskim feria 4a post Dominicam Exaudi 1706 i Miasto
intentavit za Dworem Akcyą super conniventiam l. c. p. 99.
W Chmielowie Arendarz także zamordował chłopa i ciało iego w worze
pod młynem utopił. Zeznał to w Grodzie Sendomirskim brat iego Neofit Ex Actu
feria 3 post Oct. Corporis Christi a 1712
W Rzeszowie dwoie dzieci zabiwszy, iedno w ogień wrzucili, drugie na błota
żydowka wyniosła. Ex confessatis Michaelis in Castro Sandomiriensi feria 2
postridie festi S. Prisca V. 1712
W Kamieniu do Sola należącym Żyd Jankiel słusznie był obwi
niony o zabicie dzieciątka ale remisse instigante przepadł. Z akta
wsi P. Boratyńskiego dzierzawcy natenczas Księża Solickiego
Żuchowski l. c. p. 99.

W Krasnoiinie

W Krasnymiu żydzi także dziecię umęczyli, za co ich na ekskolskie potracono z
lacyi JW Plockiego Referend. Koron. Tenże l. c.

W Pińczowie przed lat piętnastu żyd deprehensus na katowni dziecięcia z
rego rozciągnąwszy go na koryce na prześcieradle żyły porznął iak z baran
co to przypadło - Z relacyi JP Szamowskiego dziedzica Rakowa tamecznego
tam obecnego Idem.

W Kazimierzu ochrzczony Neofit Szmuyla syn bogatego żyda zostający
przy Xiędzu Tuczym Proboszczu Janowskim wyznał się sam przy męce że nogi
dwie dzieci trzymał —

W miasteczku Kipniszki w Litwie u żyda Samuela w stodowni było
dziecię umęczone - W mieście Kopust w Białej Rusi, także u Jakoba żyda
znalezione dziecię zabite W Rochowicach także ale okupione. Z relacyi
JP Gintowtam XX. X. c. Tenże tamże

Roku 1710 w Mosłkach Dragan dziecię ełapawszy za 100 złotych przedał
ale że Bóg cudownie to dziecię z ich rąk morderskich wybawił, sam
opowiadało - Z relacyi JW. Referend. Koron. Tenże l. c.

W Białej znowu o dziewczynkę zaprzedana za groszy dwanaście od
lutyka hultaia, za Dekretem niczyim 12 Aprilis 1710. Zelko Zelmanowicz
cum complicibus ćwiertowany. Tenże tamże

W Sandomierzu Jerzy Krasnowski dziecię Szlacheckie z Rusi po małe do
miasta przychodnicy i wkrótce zmarłej sieroty, lat potrzebna mające d. 18 Sierpnia 17
okrutnie od żydów tamecznych zamordowany. Windykował tę Krew niewinną X
Jan Żuchowski Archidyakon i Officyał Sendomirski ale z iakim kosztem, z iaką
trudnością dla przemocy pieniężny żydostwa, Proces Kryminalny drukiem
go napisany czytającym opowie -

Roku 1713 w Bydgoszczy tylko co ich tam przyjęli do miasta w krót
mnie to było z czasu i w Warszawie, gdzie się iuż ta zaraza dla nie
szczęśliwego wszystkie rozmnożyła Jumczywszy dzieci, z miasta uciekli,
Z relacyi Exkomissarza WW. OO. Reformatów. Tenże l. c. p. 100.

Roku 1745 w Żytomirzu na Ukrainie podobnież morderstwo popełnili

W Poznaniu Maciey Kazmierz, dziecię tego imienia od niech umęczone
sprawa była z żydem w Sądach Zadwornych Asesoryalnych

W Zastawiu

2W Zastawiu dobrach Xięcia Sanguszki takież Okrucieństwo wykonali. –
Roku 1753. w Markowej Wolicy pod Żytomierzem Stefan Studziński synek Szla-
– checki pół czwarta roku mający, po całym ciele od nich skłoty i zamordowany. Windy-
– kował Krew niewinną przykładnym złości Żydowskiem za Dekretem Grodu tamtej-
szego Karaniem gorliwy mój poprzednik natenczas Kijowski, a teraz Xiąże Biskup
Krakowski Kajetan Sołtyk, exilii socius nostri, vitaeque laborum.
Roku 1761 w Wojsławicach w ziemi Chełmskiej w dobrach dziedzicznych Pana
Potockiego Kasztelana Słońskiego, ponowili złość swoją Żydzi na przedmieściu w
piątek po Wielkanocy o god. 7 rano, ukradłszy u Przedmieszczanina dziecię, rok 3ci
wieku swego mające. Za daniem znać do zamku na szukanie onego kilkadziesiąt
ludzi rozesłano, którzy po różnych miejscach, sieniach, polach, laskach, rowach i fosach
szukając, gdy ukradzionego dziecięcia nie znaleźli, zamek Rabinów otoczył i żydów
Kahalnych o kradzież taką podejrzanych do więzienia wziąć kazał i do Krasnego-
– stawu na Sądy Grodzkie odesłał. W przeszły Wtorek t. i. d. 21. Kwiet. przed zaczęciem
tej sprawy dziecię podrzucone na ścieżce dobrej od domostwa pomienionych Radziwo
na łoże pod krzakami łozowemi, idący człek skłote na głowie, skroniach, szyi, boku,
piersiach, rękach palcach, zamęczone znalazł, które zwierzchności Zamkowa dla ob-
– dukcyi do Krasnego stawu posłała. Supplement do wiadomości Warsz. r. 1761 n. 17.

Przydatek wybrany z Kuryera Polskiego r. 1761. No 50.

Za Dekretem Ziemstwa Powiatu Grodzieńskiego, Żydzi o zabicie okrutne Pana
Ponikwickiego Krajczego Czernichowskiego, tudzież X. Twerzynowicza Cerkwi Ho-
łowackiej Plebana, jakoteż innych ludzi kilku z dnia 12 na 13 Października w ro-
– ku niniejszym (1760) zuchwale wykonane, winni przez Urzędowne pytania znale-
– zieni słusznie ukarani zostali. Jednego z Winowajców na zawieszenie za żebro na haku,
a dwóch na targanie kleszczami rozpalonemi, rąk palenie, rąk i nóg ucięcie, naostatek
żywo ćwiertowanie, jednego na wbicie na pal, jednego po ucięciu na ćwiertowanie. Wre-
– szcie dwóch żydów wiedzących o zbrodni i nie jako w uczestnictwo wchodzących na zma-
ganie skazano. Herstów samych okrutnego mordu pięciu żydow zbiegłych nie dości-
gniono, którzy tymże wyrokiem bez nowych wywodów, jeżeli kiedy pojmani i przed jakim-
kolwiek sądem stawieni będą, na targanie kleszczami, rąk palenie, rąk i nóg ucięcie,

na koniec

nakoniec na poćwiertowanie żywo są potępieni. Karczmę zaś Swiętojańską tak nazwaną w którey te zbrodnia uknowaną była, i w którey występki inne wynikały, Urząd Ziemski Dziedzicowi oney w przeszłym roku znieść kazał. —

Item w Kaliszu r. 1763 zamordowana od Żydow dziewka poddanka JW^{o} Sapiehy Woiewody Smoleńskiego. Vid. Wiadom.^{osci} Warsz. pod tym rokiem d. 7 Września N° 72. —

12.

Kanonizacye i Beatyfikacye
Stanom Rzeczypospolitej zalecone na Seymie Konwokacyi roku 1764.

B. Jana Kantego Doktora Akademii Krakowskiej w Krakowie u S. Anny.
B. Jana z Dukli Ord. Min. Observ. S. Francisci we Lwowie.
B. Jozefa Kalasantego fundatora Ord. Piarów w Rzymie ad S. Pantaleonem.
B. Jozefa Kuncewicza, Arcybiskupa Połockiego Męczennika od Schizmatyków Witebskich, w Białej in deposito.
B. Ładysława z Gielniowa Ord. Min. Observ. S. Francisci w Warszawie —
B. Kunegundy Królowej Polskiej w Sączu.
B. Bogumiła Arcybiskupa Gnieznieńskiego w Uniejowie.

W. Andrzeja Boboli Jezuity Męczennika w Pińsku.
W. Anny Amieczyńskiej Brygitki w Krzemieńcu.
W. Bazylego Zapolskiej Nerbutta S. J.
W. Kolumby Białkowskiej Dominikanki, Ciotki mojej Matki w Górze
W. Rafała Chylińskiego Franciszkana w Łagiewnikach.

VIII

Scriptores Poloni qui in genere de vitis S.S. Polonorum egerunt.
Latini

Beronii Martini Clerici Jarosl. XI Effigies S.S. Polonorum cum 12. miraculis cujusvis in Orbiculis expressis f. Coloniae 1605 stupendae raritatis.
Chrosteli, Theophili S.S. Divi Tutelares Dioecesis Cracoviensis. f. Cracov. 1617.

Dlugosii

Długosii Joh. annis Vita S. Stanislai Episcopi et Legendæ S.S. Poloniæ non contentæ in Historia Lombardica. 4. crac. ap. Haller 1511. Hic vitæ S.S. b.a. f.a.g.l. et S. Floriani Patroni Regni, tam de festo, tam de translatione ejus.

Gorkowski Jan. Stan. Aureæ Vindemiæ 12. Posnan. 1718.

Modrzianowski Andr. S.J. Suppetiæ Militares Elogia S.S. Polonorum. 4 Vilnæ 1671 cum figuris raritatis ingentis.

Pitkarski Sebast. Pantheon, DEO B.V. Mariæ et S.S. Tutelaribus Poloniæ sacrum. Sunt elogia stylo lapidario. f. Cracov. 1696.

Verseviii Christoph. Reges Sancti. Bellatores, Scriptores Poloni, 16 Romæ 1601. (Sola continet nomina.)

Vosdeti. Joh. Ethica Christiana 12 Olivæ 1676. Hic plura mittim de Sanctis Poloniæ, vel pietate illustribus Viris.

Polonici.

Duniczewski Stan. Calendarium Historicum f Zamoscii 1746.

Nestoris Monachi Rutheni. Patericon S.S. Patrum Pieczariensium, id est eorum quorum corpora in Cryptis Kijoviensibus quiescunt. Interprete polonico ex idiomate slavico Sylvestro Kossow 4 Kijov. 1635.

Nogowski Jos. Mich. Perły Pasterzów etc. Vitæ aliquorum Parochorum Polonorum pietate illustrium 4. Cracov. 1733.

Pruszcz, Petri Hyac. Morze etc. 4 Cracov. 1662. 2 edit ibid. 1740.
——— Forteca Królestwa Polskiego. 4. Cracov. ~~1612~~ 1662. 2. edit. ibid 1737.
——— Klejnoty Miasta Krakowa 4. Cracov. 1647. 2 Edit 1650.

Skoczyński. Petri O.M.R. Kapitalista etc. f Posn. 1745 in quo opuscula cum 4. p. q̃o de XXVII Academicis cracov. pietate illustribus agit.

Ubiszewski Matthiæ Cathalogus S.S. Beatorum et aliorum piorum Virorum natione Polonorum. Ext. ad calcem Joh. de Trzciana Vita B. Mich Gedroyć 4 crac 1615.

Węgrzynkowicz. Joh. Summarium Actionum et Personarum 4. Jarosl. 1623.

Werbski. Josephi. Zwierciadło etc. Series Sanctarum et Beatarum Virginum, Matronarum Viduarum, gente Polonarum etc. 12. Lublini, 1697. raritatis immensæ. —

Scriptores

Scriptores peculiares de Sanctis et Piis Poloniae.

1.

Divi Regni Poloniae Tutelares.

(a) S. Adalbertus (Wojciech) Apostolus Poloniae.

(Vita Ejus ext. in Actis Bolland 23 April. T. III p 174–205)

Boleluczki, Matth. Bened. Rosa Bohemica vel Vita S. Vojtechi seu Adalberti Ep. Pragensis, Archiep. Gnesnen. Apostoli Hungariae, Poloniae, Prussiae, cum figuris 12. Pragae 1668.

Leonis Joh. Vita S. Adalberti. Ex ejus hist. Prussiae. f. Brunsb. 1725 p. 34.

Sylvestri II Papae. Vita et Passio S. Adalberti Archiep Gnesn Autori suo indicata et cum notis edita ab Abrahamo Bzovio f. Romae 1629.

(b.) S. Stanislaus Martyr Episcopus Cracoviensis.

Callimachi Phil. ippi Itali. Carmen de Vita S. Stanislai Episcopi.

Chetstowski Dion. O. S. Pauli pri. Erem. Epitaphia S. Stanislai Mart. Divi Martyris Boleslai Audacis. Dlugosii et Petrovini resuscitata. 12. Czestoch. 1713. stylo lapidario

Dlugosii alias Longini Joh. Vita S. Stanislai cum aliis 4. Crac 1511 sine aliis Decus Polonorum ed. Stan. Dobielowicz, qui adjecit nova miracula. 4 Crac. 1666. polonice vertit Nicol. Wilkowiecki. 4 Crac. 1578 Ext. in Act. ss Bolland. d. 8. Maji T. II

Dunin Petri. S. J. Theol Primatis Olszovii. Nomen Gloriae panegiricus de Sancto Stanislao, ex polon. transl. 12. s. l. 1689.

Grochowski, Stan, Vita S. Stanislai Ep. Crac. carmine patrio 4. Crac. 1604.

Pauli Crosnensis Carmen de S. Stanislao Panegiricum 4. Viennae 1569.

Schedelii Hart. Commentariolum de S. Stanislao Episcopo. Ex Pistorii Corp. Scr. Polon. Tom I p 165.

Simonis Simonidis, et Petri Royzii. Carmen de S. Stanislao Pontifice. Edidit Stan. Grochovius 4. Cracov. 1604.

Sotarevii Barth. O. S. P. Erem Byssus et Purpura seu Vita et Martyrium S. Stanislai Ep. Mart. 4. Czestoch. 1693.

Ursini Justiniani Can. Livon. Vita S. Stanislai Ep. Mart. jussu et sumptu fratris mei Ep. Cracovien. italice edita 12. Romae 1750.

Vernulaei

Vernulaei, Nicol. Belgae. Divus Stanislaus Ep. Tragoedia sacra. 8. Lovanii. 1618.

Załuski, Jos. Andr. (qui hoc scribo) Oratio panegirica occasione Jubilaei et Canonisatione Sancti, Crac. oviae a fratre meo solemn. iter celebrati habita. 1743 pol. MS.

c. S. Hyacinthus (Jacek) Odravansius Ord. Praed.

Bzovii, Abr. ah. O.P. Thaumaturgus Polonus s. et de vita et miraculis S. Hyacinthi 4 Venetiis 1606. rar. summae.

— Sertum Gloriae S. Hyacinthi Poloni (ubi Bzovii 8 Conciones et aliorum sex alias orationes de S. Hyacintho) 4 Venet. 1598. stup. raritatis.

Anonimi, Vita S. Hyacinthi carmine descripta. 4. Cracov. 1525.

Stanislai de Cracovia O.P. De vita et miraculis S. Hyacinthi a. 1350 ex MS. cujus autographum adservatur in Conv. Crac. O.P. Praed. Meminit ejus Quetif et Echard in Bibl. Dominic. T. 1. p. 632.

Fridrichovicii Domin. ici O.P. Sanctus Hyacinthus Patronus Poloniae declaratus. pol. Crac. 1688. Hic habetur Załuskiorum cum Odravansiis affinitas.

Grodicii (Grodzicki) Ant. Vita S. Hyacinthi. pol. 8 Crac. 1595.

Huniadini Franc. isci Vita S. Hyacinthi rythmice 4. s. l. et a.

Mosticensis Melch. ioris O.P. Acta plura in canonisatione promovenda S. Hyacinthi ex MS. de quo test. Sever. inus Lubomlius in vita hujus Sancti. p. 68. 69.

Lubomlii Severini, O.P. ~~De vita~~, miraculis, Actis Canonisationis S. Hyacinthi Odrovansii IV libri 12. Romae 1594. Quod opus et gallice prodiit interprete Steph. de Clou O.P. 8. Attrebati (Arras) 1662. rar. itatis summae ~~summae~~. Hinc Excerpta extant in Act. Bolland. add. 16. Aug. T. III p. 362.–79.

Liberii Hyac. Prof. Crac. Sermo sacer polonicus sive Concio de S. Hyacintho. sub tit. Gospodyni.

Favre, Andr. Galli O.P. Compendium vitae et miraculor. um S. Hyac. inthi gal. 8. Patris 1639.

Ghisi Cibo, Innoc. Vita et miracula S. Hyacinthi. ital. 4. Veronae 1594.

d. S. Casimirus Regius Poloniae Princeps.

Bitdziukiewicz Hieron. Insigne virtutum seu Emblema de S. Casim. iro 4. Vilnae 1640.

Chetstowski, Dyon. isii Gemitus Statuum Poloniae S. Casimiro repraesentatus. 8 Częstoch. s. a. stylo ~~[illegible]~~ lapidario.

Cierzynski

Cieszyński Barthol. Tabella altius Hymnus S. Casimiri: Omni die dic Mariae etc. pol. omnium metri genere redditus 4. Vilnae 1631. utri. idiom.

Fererii Zachar. Nuntii Apostolici in Polonia Vita S. Casimiri 4. s.l. 1520. 4 Thorunii 1521. Ext. in Actis Bolland. 4. Martii Tom. I p. 337. Epitome est at in Bellarmino de officio Principis. 8 Romae 1619. p. 472. Colon. 1619. p. 595.

Hommey Jac. Galli. Dissertatio de Autore Hymni: Omni die dic Maria etc. qui S. Casimiro tribuitur. Ex ejus supplemento S.S. Patrum 8. Paris 1686.

Anonimi S. J. (forte Andr. Rosenwald) Triumphus, quem S. Casimiro exhibuit Vilnius IV a. 1636. die 14. Augusti. Ex Andr. Trzebicki (postea Episcopi Crac.) Manipulo orationum 4. Romae 1639 edito, sed rarissimo.

Anonimi. Vita S. Casimiri Principis Iuventutis, oblata Iuventuti congregationis B. V. Mariae in Coll. S. J. Leodiensi. gallice 16. Leodii 1714.

Rywocki Joh. S. J. Deductio. S. Casimiri in Mausoleum, ipsi a Sigismundo Reg. Polon. Vilnae exstructum. f Vilnae 1637.

Solecki, Joh. Oratio de S Casimiro dicta Romae 4. ibid.

Swięcicki Gregorii Can. Vilnen. Theatrum S Casimiri.

Boveri Laur. S. J. (sub nomine ficto Quirini Cnoglerii) Pompa Casimiriana, Poema heroicum 4. Vilnae 1604.

Korsak Joh. S. J. Trybut etc. Vita S. Casimiri 12. Nesvisii 1757. polon.

Tyzkiewicz, Ant. Episcopus Samogit. Krolewska droga etc. Vita hujus sancti 4. Varsov. 1752, pol.

Węgrzynowicz, Ant. O. M. Ref. Melodya etc. Conciones Marianae in ejus Sancti hymnum: Omni die etc. 4 Cracov. 1708.

Hilarii a S. Antonio, Augustiniani. Compendium vitae, mortis, miraculorum, S. Casimiri. 4. Neapoli. 1629 italice.

c.) S. Stanislaus Kostka Novitius. S. J.

Anonimi. Vita, S. Stanislai Kostka 40 symbolis et doctrinis moralibus illustrata c. figuris 4. Dilingae 1727.

— Brevis Epitome vitae miracul. etc. fig. 8. ibid. 1727. 12. Vratisl 1731.

— Divus Stanislaus variis iconibus depictus 16. Neuhusii 1716 Lub. 50 Epigrammata.

— Vita et miracula Beati 48. iconibus illustrata. 12. Viennae s. a.

Bartoli Dan. S. J. Compendio della vita e miracoli del B. Stanislao Kostka Anonimi Roma 1674. 24°

Leben der heil. Aloys und Stanislaus. Mayntz 1727

Zywot S. Stanisława Kostki 1828

ustępie Knogler, tytuł Theatrum

(Hora?)

Amancini Sidera gemina, Vitae parallelae S.S. Aloysii Gonzaga et Stanislai Kostka. 12 Mogunt 1725. Sunt XVII Elogia.

— Laetitia geminata, Bulla Benedicti XIII et Relatio Canonisationis SS. Aloysii et Stanislai. d. 31. December 1726. 8 Pragae 1727.

(Hora?) — Flora pietatis erga B. Stanislaum 12 Vilnae 1682.

— Propugnaculum tutelare v Elogia de victoria Chotinensi intercessione B Stanislai obtentae f Cracov. 1689.

— Via in Coelum duce Maria comite Stanislao. 12. mogunt. 1740.

— Epigrammata de S. Stanislao Kostka, Patrono R. P. et M D. L. 4 Varsav. 1772.

Bogucki, Jos. a S. P. Sanctiores Fratrii Soc. Jesu, [ceptri / tri / ietatis] diaboli, carnis et mundi heroici victores: S. Stanislaus Kostka Polonus, S Franciscus regione Gallus. Ven. Robertus Bellarminus Montepolitanus poesi adornati 8. Roman. 1720.

Krupinski Sim. onis S.J. (Huic amico meo singularia anecdota d. S Stanislao colligenti plura transmisi, praecipue Magnatum epistolas. Crediderim haec post mortem ejus Cracoviae ad S. Matthiam adservari.)

Camigatti, Ludov. S.J. Vita Viennensis Academiis 100 symb. illustrata. 16. Vien. 1713. (c. fig.

Sacchini Franc S.J. Vita etc. B. Stanislai Kostkae Ingolstadii 1611. 8º. Ext. plures edit. iones Edit 1614. est auctior quam 1619.

Slowicki Luc. ae S.J. Panegyrici Sacri 12 Cracov. 1705. quibus insunt V. Orationes de S. Stanislao Kostka.

— Poesis heroica 12 Pragae 1726. ubi p. 110. Poema de S Stanislao Kostka.

Szperkowicz Joh. Steph. V Orationes etc. 4 Brunsb. 1650. har. um una de S Stan: Kostka

Samboritani Vig. Greg. Vita Divi Stanislai Costuli. metrica 12 Cracov. 1570. 12. ibid 1634.

Duryewski Andr. S.J. Pamiątka Kostkow Domu mézeszła etc. (De familiis polonicis Divo affinibus) f. Crac. 1702. (Hic nomen Załuskiorum apparet.)

(Oborski Nic olai S.J.) Miracula a S Stanislao patrata. Relacya albo krótkie opisanie cudów b. Stanisława Kostki Kraków 1630. 4º

Tylkowski Adalb. Wojciech S.J. Vita S. Stan. islai Kostka ex ital. Dan. Bartoli S.J. 4 Vilnae 1674. 4º Ożywocie i cudach b. Stanisława Kostki

1.) S. Venceslaus Rex Boh. Polonus Patronus.

Feri, Georgius S.J. Vita S. Venceslai descripta bohemice; citatur in Bibliotheca scriptorum Soc. ietatis Jesu.

Gutthwirth

Andacht zum heil. Stanislao Kostka. Köln 1727. 12º

Guttwirth Melch. S. J. Virtutes SS. virtutes S. Venceslai citantur ibidem.
Tanneri, Joh. S. J. Traphea etc. et Widl S. J. in Elogiis p. 24.

g.) B. Ladislaus de Gielniow Ord. Min. Observ.
Patronus Varsaviae.

Morawski Vinc. O.M.O. Lucerna etc. Vita B. Ladislai. 4. Varsav. 1633. Ext. in Act.
Bolland. S.S. 4. Maji T. XV p. 560–616.
Processus beatificationis et canonizationis B. Ladislai de Gielniow, Ord. min. obs. (Vita dicti ab oppido Gielniow loco Beati natali, quod tum fuit Petri Zaluski Vezil. Rawens. atavi mei proprium) per Josephum Luna et Josephum Zuchoronium. f. Romae 1730.

h) S. Ladislaus Rex Hung. Patr. Dioec. Varmiensis.

Pauli Cromenus Panegiricus in laudem. S. Lad. metrice. 4. Viennae 1509.
Mgniewski Sim. S. J. Vita S. Ladislai Reg. Hung. 4. Vilnae 1630. Op. rarissimum.

i) S. Joannes Cantius
Doct. et Prof. Acad. Crac. Patronus Regni Poloniae.

Buchowski Andr. Gloria Domini. Descrip. Eccl. S. Annae 4. Cracov. 1707.
Liberii Hyac. In ejus Op. Gospodyni, tres Conciones de S. Joanne Cantio. polon.
Nieszporkiewicz Ambr. S. P. Er. Echo vel Cantus gratiosus v. Vita S. Joannis Cantii vario carminum genere descripta f. Cracov. 1672.
Opatovii Adami. Vita B. Joannis Cantii 4. Crac. 1628. auctior pol. 1632.
Anonimi. Hecatombe, Epigrammata de vita, etc. B. Joan. Cantii f. Crac. 1668.

k) B. Joannes de Dukla seu Duclanus Ord. Min. Observ.
Patronus Civitatis Leopoliensis.

Anonimi O.M.O. Compendium vitae B. Joan. de Dukla 4. Leop. s.a. polon.
Damirski Cypr. O.M.O. Thaumaturgus Russiae.
Poplawski Nic. Ep. Livoniensis. Concio polonica circa sublevationem corporis S. Joannis Duclani. —
Biezanowski Stan. Joh. Lampades (Elogia sunt stylo lapidario Divo Joanni Duclano sacra) 4. Leopoli 1672. liber rarissime obvius.

l. S. Hedvigis

Die grosse Legende der heiligsten Frauen Sandt Hedwigis. fol. Bresslaw durch Conr. Baumgarthen gedruckt 1504

l.) S. Hedvigis Ducissa Poloniæ et Silesiae
Fundatrix Conv. Trebnicen. Ord. Cisterc. ien. in Silesia.

Anonimi. Vita D. Hedvigis Silesiæ Principis religiosissimæ. Ex MS. de quo Godefr.
dofr. Rhonius in III Epistolis de Script. onbus ineditis Silesiæ. 4 Vratisl. 1693.
Jozefowicz, Joh. Thom. Can. on Leop. Vita S. Hedvigis. 4 Leop. 1702. polon.
Mistke, Lud. ovici O. M. C. Zwierciadlo etc. Vita S. Hedvigis Ducissae Poloniæ et Silesiæ. 4 Crac. 1724. polon.
Anonimi. Korona etc. Meditationes in ejus vitam. polon.
Rimpler Martini. Excerpta de S. Hedvige. Ex ejus discursibus prædicabilibus de S. Hedvige. 4. Norimberg. 1697 editis.
Surii, Laur. entii Vita S. Hedvigis Ducissæ Silesiæ, ex ejus vitis S. S. Prodiit quoque italice interpretata, Joh. Gatti. 8. Papiæ 1613.

m.) S. Cunegundis (Kinga) beatif 1695 d. 18 Junii
Uxor Virgo Boleslai Pudici R. P. filia Andr. Bellæ Reg. Hung.

Anonimi. Puncta quædam excerpta ex vita S. Cunegundis Reginæ Poloniæ, postea Abbatissæ Sandecensis. 4. Posn. 1695. 4. Cracov. 1712. pol.
Dlugosii alias Longini Joh. Vita S. Cunegundis interprete Pr. Stanislao Moiecki. 4. Crac. 1617.
Latine ext. at in vita S. Stanisl. ai Ep. M. Ext. at in Act. Bolland. 24 Julii Tom V. p. 669.
Frankowicz Mart. Ign. ine atii Wizerunek etc. Vita S. Cunegundis f. Crac. 1718. pol
Grabia, O. M. C. Vita di S. Cunegunda e Salomea. 16. Roma 1718. ital.
Petrykowski Fran. Abb. Vita B. Cunegundis regiæ Hungariæ Principis, dein Reginæ Poloniæ. 4. Tyrnaviæ 1744.
Piskorski, Seb. ast Tres Conciones panegiricæ in beatificatione solenni B. Cunegundis habitæ. 4. Cracov. 1691. polon.

n.) S. Salomea Consors Reg. Haliciæ Colomanni
Filia Lesci Albi Regis Poloniæ.

Beltrami Joh. Bapt. Vita B. Salomeæ edita a Raph. aele Grabia polono e
Favini vita B. Cunegundis in 2. Edit 16. Romæ 1716. ital.
Guarnieri Jos. epti Vita et miracula B. Salomeæ Reginæ Haliciæ. 12 Romæ. 1689. ital.
Opatovii Adami. Vita et miracula S. Salomeæ. 4. Crac. 1633. polon.

Piskorski

Piskorski. Seb. Can. et Prof. Cracov. Flores Vitae S. Salomeae primae fundatricis Ordinis S. Clarae in Polonia cum 20 figuris. 4. Cracov. 1691. (Ed. Step. Dębiński Can. Crac. 4. ibid. vel omisso nomine Autoris edente Franc. Kobielski Ep. Chelm. 1734. eadem omnino editio.)

Polacco Joh. Bapt. (Congr. Oratorii) Epitome vitae B. Salomeae. Ext. in ejus Lettere sopra la vita della Principessa di Parma. 16. Padua 1614.

2.

Beati

a.) B. Bogumilus Archiep. Gnesnensis.

Damalewicz, Steph. Vita B. Bogumili Archiep. Gnes. Ord. Camaldul. 8 Romae 16.. 12. Vars. 1714. Ext. in Act. Bolland. SS. (T. II p. 341 – 363) polonice vertit Bartholomeus Sokołowski Praep. Uniejov. 4 Calisii 1748.

Wielowieyski Steph. S. J. In vitis Sanctorum. f. Calisii 1735. T. I. p. 247.

b.) B. Ceslaus frater S. Hyacinthi Ord. Praedicatorum Patronus Vratislaviae in Silesia (beat. 6. Septemb. 1713)

Iidem Scriptores qui de S. Hyacintho. – In Birkovii Fab. O. P. Orationibus ecclesiasticis Oratio № 36 – 4 Cracov. 1622.

Brovii Abrah. Tutelaris Silesiae, sive de gestis B. Ceslai Odrovansii Ord. Praed. 4. Crac. 1608. 4. Vratisl. 1703. Ext. in Act. Bolland. 16. Julii T. III. p. 182 – 199

c.) Joannes Capistranus Ord. Min. Observ. primus sui Ordinis in Polonia Propagator.

Barberii, Joh. Bapt. Gesta in Polonia B. Joannis Capistrani Ord. Min. Observ. Ex ejus vita latine 4. Romae 1662. et italice 4. ibid. 1690 edita.

Hermani. Amandi. Gesta ejusdem Beati in Polonia ex ejus Capistrano triumphante. f. Coloniae 1700.

d.) B. Joannes Lobedau O. M. Conv.

Szembek Frid. S. J. Vita B. Joannis Lobedau Thoruniensis O. M. C. Confessarii S. Juttae, navigantium Patroni Culmae quiescentis. 8. Thorunii s. a. sub tit. Swiatło etc. ibid 1627. sub tit. Pomoc etc. cum aliis vitis 12º Brunsbergae 1698.

e.) B. Jolenta

e.) B. Jolenta Ducissa Calisiensis.

Kwiatkowski Mauritius O. M. Gloria B. Jolentæ Ducissæ Calisiensis Ord. S. Francisci. Poema polonicum. 4. Posnan. 1723.

f.) B. Josaphat Kuncewicz Ord. S. Bazilii Archiepis. Polocensis et Martyr (beatif. 16 Maji 1643 ab Urbano VIII)

Izakovicii Josaph O. S. B. Josaphaticolos v. de nece B. Josaphati. Poema epicum 12. Vilnæ 1628. 2. edit. 4 Poczajov. 1748 edente Lisański cum Apologia pro Isakovicio contra Nic.o Kmicic S. J. cui hoc opus tribuit Biblioth. Scriptor. Soc. Jesu.

Młodzianowski, Andr. S. J. Icones symbolicæ vitæ et mortis B. Josaphat cum Epigr. et fig. 4. Vilnæ 1675. raritatis summæ.

Susza, Jac. Ep. Chelm. rit. Græci. Cursus vitæ et certamen martyrii B. Josaphat Kuncewicz Archiep. Poloc. ritus Græci Uniti. 4. Romæ 1665 rarissimum.

Birkowski, Fab. O. P. in Głos krwie. 4. Cracov. 1629. polon

Kosiński. Stan S. J. Vita et martyrium B. Josaphat. 4. Vilnæ 1665. polon

Kreusa, Leonis. Concio de B. Josaphato circa depositionem corporis ejus 17. Januar. translata polonice ex idiomate ruthenico.

g.) B. Isajas Boner Ord. Erem. S. Augustini

Barronii Mart. Cler. Jarosl. Vita, gesta, miracula B. Esaiae Boneri Cracovien. Ord. S. Augustini. 4. Cracov. 1610. stupendæ raritatis.

Excerpta de eodem Esaja Boner ex Act. Bolland. ad d. 8. Februarii T. II p. (213-219)

Ex Simpliciani a S. Martino Hist. Augustiniana P. IV. c. 19. Ex Phil. Elsii Encomiastico Augustiniano. Ex Merenal Alphabeto Augustiniano etc.

Dryacki Fulgentius O. S. Aug. Żywot Bł. Izajasza Bonera. 4. Cracov. 1670.

h.) B. Michaël Giedroyć Ord. Can. de Poenitentia. (a)

Joannis de Trzciana. Vita B. Michaelis Giedroyć Can. Reg. de Poenitentia 4. s. l. 1544. Eandem cultiori stylo edidit Christoph. Przevorscensis 4. Crac. 1605. Ext. in Actis Bollandianis 4. Maji T. I p. 552-560 accedit Vita B. Sventoslai

Gronowski Andr. Vita ejusdem Beati (4. Cracov. 1615. polon.

Wywiany

(a) Alias S. Mariæ de Metro qui nobis Marci, Pragæ in Bohemia vocantur Cyriaci (Cyriani)

Woysznarowicz Kazimierz Jan: Krwawa Chrystusowa winnica albo kazanie o błog. Jozafacie Kuncewiczu arhiepiskopie potockim ... w Żurowicach 1646 novembra 13. Kraków w Druk. Franc. Cezarego 1642. 4°

Wywiany Georg. et a cap. 17 ad 22. ult. Sam. Brzewski. Vita B. Mich. Gedroy Can. Reg. de Poenit.[entia] ex Ducib.[us] Lithu.[aniae] oriundi. 4. Craco. 1655. pol.

Anonimi (Matth.[id] Ubiszewski) Vita ejusdem Beati. 4. Cracov 1736. Ext. latine in Weinacht Memoria Crucis. 1748. p. 129–49.

Strzysowski Thomae: Vita B. Gedroyć traducta ex polon. Joh. Rohn. 4 Pragae. 1748 German.

i.) B. Raphael Proszovianus Ord. Min. Observ.

Anonimi (J. B. D. Vicarii Collegiatae Gutt. Ygd.) Vita Servi Dei Raphaelis Proszoviani Ordinis Minorum Observantium, Vartae quiescentis, miraculis clari. 4. Posnaniae 1686. Tractat vitam (citeriorem) anonimi.

Unichowski Fab.[iani] O. M. O. Vita B. Raphaelis Vartae quiescentis ac Sanctorum SS. Martyrum Casimiriensium Polonorum carmine exarata. Ext. MS. de quo test.[atur] Joh. a S. Antonio in Biblioth. Franciscana. T. I. p. 342.

k.) B. Simon de Lipnica Ord. Min. Observ. (beat. 1685 d. 10 Febr.)

Skrobkovicii Lud.[ovici] O. M. O. Vita B. Simonis de Lipnica. 4. Brunsb. 1636. Cracov. 1726. Ext. in Act.[is SS.] Bolland. 18. Julii Tom IV p. 510–576. Ejus miracula scripta per Nic.[olaum] Sokolnicki (O. M. O + 1522) ex MS. Act. SS. Julii T. IV p. 529 et 570. alia p. 574. a Dominico Zatorski scripta ex MSS. (in Actis SS. Boland 18 Julii Tom IV ~~p. 522–524~~)

Anonimi. O. M. O. Vita B. Simonis de Lipnica, cujus corpus Cracoviae quiescit. 4. Cracov. 1609 et 1735. [1703] — Wizerunek doskonałości apostolskiej albo żywot bł. Szymona z Lipnice. Żywot bł. Szymona z Lipnice. Krak. dr. Woj. Kobyliński 1611. 4º.

Ubiszewski Adami. O. M. O. Vita ejusdem Beati, (ex Act.[is SS.] Bollandianis)

Stakowski, Hieron.[ymi] O. M. O. Acta et miracula B. Simonis de Lipnica ex MS. de quo test. Jo. Bap. Solerius in Actis SS. Bolland. ad d. 18. Julii T. 4. Lucas Waddingus in Chron. Ord.[inis] a. 1485. n. 14. ac Joh. a S. Antonio in Biblioth. Franciscana T. I. p. 73.

B. Simonis de Lipnica Metra quae incipiunt: In quiqui fueris (hujus casae habitator) Ext. in Actis SS. Bollandinianis ad d. 18. Julii.

l.) B. Stanislaus Casimiritanus Can. Reg. Lateranensis.

Barronii Mart. Vita, gesta, miracula B. Stanislai Casimirit.[ani] Can. Reg. Accedit Catalogus SS. Polonor. nomine Stanislai insignium 4. Cracov. 1609 stupend. raritatis. Ext. Vita ipsa in Actis SS. Bolandianis (T. I. p. 779 3. Maji appendix et Maji Tom VII Appendix p. 571–573.

Goreczynski

Gorczynski, Aquilini (michaelis C. R.) Żywot etc. Vita ejusdem Beati. 4 Cracov. 1702.
Renatowicz Steph. C. R. Jasna Pochodnia etc. Vita ejusd (beati) 4. Cracov. 1660.

m.) B. Vincentius Kadłubek.

Ex Epis. Cracov. Monachus Cisterc. Prof. (ienses) Andreoviensis.

Starovolscii. Sim (onis) Vita et miracula B. Vincentii Kadłubconis. 4 Cracov. 1642.
Scriptura Romanae circa beatificationem B. Vincentii Kadłubconis Historiographi Polonorum primi. f. Romae 1697.

3.

Martyres.

a.) Adalbertus Męciński S. J.

Hubczyński, Matth (Ignatii) S. J. Vita et mors Adalb (erti) Męciński S. J. apud Japones interempti. 12. Cracov. 1661. Prodiit polon. sub tit. Róża interprete anonimo (Joh. Bieżanowski) 12. Crac. 1672 et 1699.
Rhodes, Alex (andre) S. J. Histoire de cinq Martyrs. 16. Liege (Leodii) 1654.
Relazioni del marterio di Ant. Rubini A. Capece e Abb. Miciski 4. Roma 1652.

b.) Albertus puer (Woytaszek) a Judaeis trucidatus Lublini.

Kaczorowski Sim (onis) MS. Ext. in Actis Bolland (ianis) 20 Aprilis Tom II p. 835–839

c.) Andreas Bobola S. J. Apostolus Pinscensis.

Anonimi, Vita et mors Ven. Andreae Bobolae Poloni Soc. Jesu Martyris. Ex opusculo germanico. 8. Herbipoli. 1735.
Sobieszczański Alexander S. J. Apostoł pinski to jest życie i śmierć Andrzeja Boboli. Sandomierz (Dr. Soc. Jes) 1745. 8o tożsamo w Toruniu 1750. 8o

d.) Ambrosius Woyniez O. S. Basilii Rutheni Kioviensis a Tataris necati anno 1648.

Mentio de illo habetur in Actis Bolland (ianis) ad d. 10 Augusti Tom II p. 484.

e.) Benedictus et ejus Socii MM. Ord. Camaldulens.

Barzonii Martini. Vitae, gesta et miracula SS. 5 (quinque) fratrum Polonorum Ord. Camaldul. Benedicti, Joannis, Matthaei, Isaaci, Christini MM. 4. Crac. 1610.
Mauri Ep. Quinque Ecclesiensis. Vitae SS. Andr. Zoërardi (Żórawek) et Benedicti Eremit. polon. Ord. Camald. Ex Mabilonii seculo VI Benedictino P. I. p. 75. (Compendium extat in Pokorski Imoc. Series Vitae etc. 12. Varsav. 1730.) In Actis Bolland. ad 17 Julii Tom IV p. 326–338.
Thomae de Minis: Vitae SS. Benedicti et Fratrum Polon. Camaldul. 4. Florentiae. 1603. ital.

f.) S. Bonifacius

f. Bonifacius Archiep. Apostolus et Protomartyr Russiae Ordinis Camaldulensium.

Vita ejus a Francisco Nerviro et B. Petro Damiani descripta extat in Act. SS. Bolland. 13 Junii T. II p. 907.

g.) S. Bruno Archiepis. Prussiæ Martyr cum 18. Sociis. Vita ejus extat in Act. Bolland. SS. ad d. 13 Februar. T. II p. 796.

h.) SS. Cyrillus et Methodius MM. Apostoli Moraviae. Extat in Act. Bollandinianis ad d. 9. Martii T. II p*12–*25)

i.) Joannes, Antonius et Eustachius MM. Vilnae. Extat eorum mentio ibidem ut supra in Act. Bolland. SS. (ad d. 14 April. T. II p. 265–2..

k.) Martyres Sendomirienses.

Ex Cromero. Extat in Act. Bolland. ad d. 2. Junii T. I p. 265–267

Wojciech Ochabowicz: Historia o SS. Męczennikach Sandomierskich. 1736. (większe)

4.

Infantes Martyres a Judæis trucidati.

Hubicki Simonis Alexandri: Okrucieństwo Żydowskie etc. Tyrannis Judaica circa hostias Eucharisticas et Infanticidia, est descriptio nefandi piaculi perpetrati Swi narovia anno 1593. 4. Crac. 1607.

Miczyński, Sebastiani Zwierciadło etc. Id est Speculum Poloniæ seu enumeratio damnorum, detrimentorum et afflictionum quæ Polonis a Judæis inferentur. 1. Ed. s. l. 1618. 2. Ed. idem auctior 1648. 4.

— Excerpt tey xiążki etc. (i.e. Excerptum operis praedicti sine nota loci et temporis)

Moiecki Przecław nobilis Poloni stemmatis Prawdzic decani Camenecen. Can. Volborien. Żydowskie Okrucieństwo etc. id est: Judæorum Infanticidia, cædes et præstigia 4. Crac. 1598.

(Libri hi, qui contra Judaeos prodierunt, omnium longe rarissimi ob coempta a Judaeis exemplaria. Præter id, quod in publica Bibliotheca mea habeo, alium uspiam vidi.)

Sleszkowski Sebastiani Odkrycie zdrad żydowskich etc. Detectio fraudum pravarum rituum, consiliorum, et perversæ praxis Judæorum 4. Brunsbergæ 1621.

Żuchowski, Stephani Archidiaconi et Officialis Sendomiriensis Oegtos Process

Krymin

kryminalnych na Żydach o różne excessa i morderstwa dzieci przywiedzionych. rythmice. 4. s. l. 1700.

Idem. Proces kryminalny o niewinne dziecię Jerzego Krasnowskiego iuż trzecie w Sendomirzu zamordowane. 4. s. l. (Sendomiriae) 1713.

Waglicki Basilii. Swawola żydowska. 4. s. l. 1648.

Breitii, Martini S. J. Sekret żydowskiey przewrotności. 12. Vilnae 1727 Var. eodem.

Załuski Andreae Epis. Crac. ov Jasny dowod, że Żydzi nie maią bydź w Xięstwie Mazowieckiem. 12. s. l. et a.

— (qui hoc scribo) Dissertation sur les Infantitudes de Pologne etc. codex a me conscriptus gallice. f. 1759.

5.

Viri pietate vitae illustres in opinione sanctitatis mortui.

a.) Agapetus et Dyonisius Monachi in Russia.

Ex Tripticho et Sinaxario Russorum. Ext. in Actis SS. Bolland. 1. junii T. I p. 135.

b.) Alexander (Alexius) Metrop. dicta Kiiov. Rit. Graeci Uniti.

Ext. in Actis Bolland. 12. Februar. T. II p. 639–641.

c.) Andreas Noskowski Epis. Plocensis.

Swięcicki, Andreae ejus Nepotis. Vita hujus Episcopi. 4. Varsav. 1637.

d.) Albertus Stanislaus Dux Radziwiłł Cancellarius Supremus M. D. L.

Krownacki, Jgn. atii O. P. Sparta Polska etc. f. Zamoscii 1703.

Tokarski Stan. ist. Subjudicis Pinscensis Memoratio Vitae Adalberti Stanislai Ducis Radziwilii Archi-Cancellarii Lithv. MS. polon

e.) Gaspar Drużbicki S. J.

Pawłowski, Dan. ielis S. J. Vita Gasparis Drużbicki S. J. 12. Crac 1670. et Calisii 1682. Item polon. ice interprete Anonimo sub tit. Wierna Relacya. 4. Zamo[illegible] 1700.

Modrzewski, Zach. arie S. J. Vita Gasp. Drużbicki. Ext. in ejus vitis virorum pietate illustrium p. 203 pol. 4. Vilnae. 1703.

Maniecki, Franc. iisci S. J. Vita Gasparis Drużbicki Societatis Jesu, carmine descripta. 4. Cracov. 1714.

f.) Georgius

f.) Gregorius Garczyński Poenitentiarius Crac.

Nogawski, Josephi Michaelis. Norma Cleri. 12. Cracov. 1730

g.) Jacobus de Przyrow Soiecki C. R. de Poenit.

Radkiewicz Sylvestri Opus miserentis Dei, in quo vita hujus Servi Dei. 4 Vilnae 1699

Wolski Franciscus Concio polonica in ejus funere. 4.

h.) Jacobus Susza Epis. Chelm. ritus Graeci Uniti

MS. Drobiszewski Germani Ord. S. Basilii, vitam ejus continens, vidi Zyrovicijs in Bibliotheca illius Conventus.

i.) Jacobus Wartoroszewicz ritus Armeni Praesbyter.

Hic vitae sanctimonia et mortificationibus austeris insignis, qui et post mortem miraculis clarus, Stanislaopoli in Pokucie quiescit. Effigiem ejus aeri incisam Gabriel Kasperowicz sacerdos aeque litterarum doctrina ac morum probitate conspicuus eleganti epigrammate polonico exornavit, exornatamque Jacobo Valeriano Tomanovicio Archiepiscopo Leopoliensi sacravit anno 1772.

k.) Julius Mancinelli Societatis Jesu.

Mariae Cracoviae divinam rem agens ad aram Divae Virginis raptus in extasim hanc ejus vocem excepit: Vocabis me Reginam Poloniae.

Vita ejus dicitur esse scripta per Jacobum Cellesium a Zacharia Modzelewscio S. J. qui eam polonice transtulit in opere sub titulo Chwalebne Drzewo etc. 4. Vilnae 1703.

l.) Laurentius Bartilius S. J.

Kojałowicz, Alberti S. J. De vita et moribus Laurentii Bartilii S. J. Polonice

Hujus Exercitationes spirituales 12. Vilnae 1647 summae raritatis

m.) Ludovici Bessuy S. J. origine Gallus incolatu Polonus.

Wierzbicki, Casimiri S. J. Vita Ludovici Bessuy. 4. Vilnae 1738.

n.) Martinus Laterna S. J. Martyr.

Anonimi. Vita Martini Laternae Martyris et Petri Skarga utriusque Poloni utriusque Soc. Jesu Praesbyteri. 16. Cracov. 1673. polon

o.) Matthias Lubiński Primas Regni Ord. Can. Reg. SS. Sepulchri.

Vita ejus a Floriano Buydecki ejusdem Ordinis Canonico descripta fol. Calisii 1752.

p.) Meinhardus

p) Meinhardus, primus Episcopus Livoniae et gentis illius Apostolus.

Łoniewski Christ. Can. R. Later. Vita B. Meinhardi etc Extat eum ejus vita etiam vita B Stanislai Casmiritani in 1. Edit. 4. Cracov. 1617 polon

q) Meletius Smotrzycki Episcopus Hieropolitanus.

Susza Jac. obi Ep. Chelm. ejusdem Ritus: Saulus et Paulus unionis Ruthenae 4 Romae 1666.

r) Nicolaus Christophorus Dux Radziwill Palat. Vilnensis.

Anonimus (Soc. Jes.) Idea principis Christiani in Nic Christophoro deo duce Radziwilio Palatino Viln. ensi S. Sepulchri Equite Collegii nesvigensis fundatore sive compendium vitae ejus scriptum a. 1660. Ms.

s) Nicolaus Lancicius S.J. Provincialis S.J. Prov. initiae Polonae.

Kojalowitz C. W. Lebensbeschreibung N. Lancicii. München 8 1701. 8°

t) Nicolaus Sosnowicz Confessor.

Anonimi. Vita ejus rythmica 4. S. l. 1682. liber rarissimus

u) Petrus Canisius Visitator in Polonia Collegiorum.

Vita ejus extat polonice in Zach. Modrzelewski Dzieła zbawienne p. 32

x) Petrus Skarga Pawęski S.J. Soc. Jesu

Bieżanowski Joh. S.J. Vita Petri Skargae SJ Concionatoris Regum Pol. 12. Crac 1661.

Birkowski Fabian. O.P. Concio in ejus funere f. pol.

y) Petrus Tylicki Episcopus Cracoviensis

Szembek Frid. erici S.J. List o śmierci etc Epistola de obitu ejus 4 Cracoviae 1617 Extat vita ejus in Starovolscii et Benedicti a S. Joseph Vitis Episcoporum Cracoviensium.

z) Simon Albimontanus Mansionarius

Ubiszewski Mathiae Vita Ven. erabilis Simonis Albimontani Mansionarii Ecl. B. V. M. Ex opusc. ulo ejus polonico Vita B Suentoslai. 4 Cracov. 1679. et 1729 Cracov.

aa) Simon Rudnicki Eps Varmiensis

Rywocki Joh. S.J. Vita Simonis Rudnicki Episcopi Varmiensis 4. Brunsbergae 1645.

bb) Stanislaus Hosius Cardinalis

Epus. Varm. Praeses Concilii Tridentini

Rescii Stan. Can. S Mariae trans Tiberim, et Abb. Andreov. Vita ejus 12 Romae 12 Oliv. ae Treteri.

L. IV.

Freteri Thom^ae. Theatrum virtutum Hosii. 4. Romae 1588.

cc) Stanislaus Sokolovius Theologus Regius.

Bickowski Fab^ian O. P. in 16. Oratio Eccles. 4. Cracov. 1622.
Vosdaski in Ethica p. 336.

dd.) Suentoslaus Mansionarius Eccl. Marianae Cracoviae.

Ubszewski Matth^id. Vita Ven^erab. Suentoslai Presbyteri secularis Cracovie Eccl^at. ... vita B. Mich^aelis Gedroyc polon edita 4 Cracov 1615.

ee.) Thomas Oborski Ep^iscopus Laodic. Suffr Cracoviensis.

Biezanovius Stan^islai. Elogium Thomae Oborski Ep^iscopi Laodic^ensis. Suffr^aganei Crac^oviensis prosa et metro Eccl^at ad calcem Simonis Starovolscii Vitar. Antist. Cracoviensium.

Kubliński Stan^islai S. J. Virtutes Thomae Oborski Ep. Laodic. Suffr. Cracov^iensis 16. Crac^ov 1664.
et 4. ibid. 1664.

— polonice tit. Swiatlosc etc 16. Crac^ovi. 1680. et 16. ibid. 1758.

ff) Thomas Ujeyski ex Episcopo Kijoviensi Religiosus S. J.

Brietii Joh S. J. Vita Thomae Ujeyski 12. Brunsb. 1706.

gg.) Thomas Zielenski Eques Polonus.

Powodowski Hier^onymi. Vita Thomae Zielenski polon Citatur praeterea a Pruszcz et Jaroszewicz Vita ejus a Camomillo descripta quam tamen non vidi.

hh) Valentinus Frestka Parochus

Vosdaski in Ethica. p. 201.

6.

Matronae, Virgines, Viduae sanctimonia vitae celebres.

a). Anna Austriaca Poloniae Regina.

Quadrantini Fab^iani S. J. Speculum pietatis etc 4. Brunsb^ergae 1605.

b) Anna de Kostkiis Ducissa Ostrogiensis.

Hincza Mart^ini S. J. Concio in funere f. Cracov. 1636 polon

Nicolai a S. Spiritu Carmelitae Discalceati: Trzy matki etc Concio funebris 4. Cracov 1636.

Wierowski Laurentii. Nagrobek Niesmiertelnosci Anny z Sztemberga Kostczanki Xiężny Ostrogskiej Woiewodziny Wolynskiej 4. w Krakowie 1636. —

c) Anna ex Ducibus Ostrogiensibus Chodkiewicia
Palatina Vilnensis
Anonimi e S.J. Lyue etc Vita Annae Aloysiae Chodkiewiciae Palat[ina]e Vilnensis descripta a Collegio nostro Jaroslaviensi S.J. etc. Cracov. 1698 anno 44 ab ejus obitu.

d) Anna a Kazanowiis Jablonowscia
Castellani Crac. Supremi Ducis Exercitus Consors.

Besent. S.J. Vita ejus polonice descripta 12. Leopoli Liber rarissimus. (Obraz wizerunku ... Anny Jabłonowskiej) anonime

e) Ven: Barbara Langa Advocati Crac. filia.. (Longówna Krakowska)

Makowski Adami S.J. Kwiat etc Vita ejus f. Cracov. 1683.

f) Catharina Waporowska.

Wysocki Simonis S.J. Vita piae memoriae Catharinae Waporowskiej 8. Calisiae 1606. Opusculum polonicum infinitae raritatis.

g) Clementina Stuart nata Sobieska
Regina Angliae.

Azon. Philippi Prof. Eloquentiae. Parentalia in funere Mariae Clementinae etc cum figuris f. Romae 1736. – Item Italice interpr. Ph: Zabo 4. Romae 1736.

Anonimi De Costumi etc Compendium vitae et mortis ejus. 4. Romae 1737. Italice

Memoriale Equitis S. Georgii occasione consortis suae Clementinae. 8. Londini 1725. Anglice.

Epistolae ejus ad familiarem servum patris sui. Prodiit Varsaviae jussu fratris mei Episcopi Cracoviensis affinis et executoris ultimae voluntatis sororis ejus Ducissae Bullonicae.

h) Columba Poltanika.

Załuski Jos. Andreae (qui haec scribo) Vita Venerabilis Columbae Poltankie. Aviae meae maternae quae Jorae ad Varsaviam ubi Priorissam Sanctimonialium Ord. S. Dominici agebat, diem supremum in opinione sanctitatis obiit ubi et corpus ejus incorruptum quiescit. MS.

Ejus quoque vitam et miracula descripsit Josaphat Hoffman Ord. Praedicatorum.

i) B. Dorothea Pruthena Vidua.

Adriani de Linda Canonici Varmiensis Vita B. Dorotheae Pruthenae Viduae

in Eul

in Ecclesia Pomesaniensi reclusa. 8. Crac. 1609. Accedit Ejus miracula ex MSS vetusto. 4. Olivae 1702 vel Dantisci 1745. eadem est ~~[illegible]~~ tradita Lilienthal. Theodori Christiani Lutherani. Dissertatio niterus vitam B. Dorotheae fabulis maculatam veritati restituens. Pars I. 4. Regiomonti 1742. Pars I et II. 4. Dantisci 1744.

Szembek Frid. S.J. Vita B. Dorotheae et aliorum S.S. Prussiae 8 Thorunii 1638 polonice sine aliis. 8. ibidem 1627. 12 Brunsb. 1698. latine 8. Olivae 1681. germanice interprete Thaddeo Kober.

Vita propria Confessarii suis dicata IV Libris. Edidit Jac. Karweisse Aurifaber. 8 Marienburgi. 1512. imo 1492 germ. (Liber omnium primus in Prussia impressus)

K.) Elisabeth de Łęzenice Sieniawska Archimaschalla Regni.

Suskja Laurentii S.J. Żywo Elżbiety z Łęzeniey Sieniawskiej 4. Crac. (162

1.) Joanna Leszczyńska Procancellaria Regni.

A.K. Ord. Min. Ref. Opisanie życia etc. Descriptio Vitae Joannae Catharinae Leszczyniae Procancellariae Regni et Generalis Majoris Poloniae conjugis, elucubrata ab ejus Confessario a. 1665. d. 12 Augusti in 4. Anonimi Puncta vitae devotae et mortis Joannae Catharinae Leszczyńskie natae Ducissae Radziwillae Procancellariae Regni scripta Majerovio 1655 in 4. MSS polon.

m) B. Jutta vel Otta Brunsvicensis Vidua.

Est in Actis SS. Bollandianis Tom. VII in Majo p. 601.

Łoniewski Christiani Vita B. Juttae. Extat cum ejus vita B. Stanislai Casimiritani 1. Ed. 4. Cracov. 1617. polon.

Szembek Friderici S.J. Przykład etc. Vita B. Juttae cum aliis vitis edenda 8. Thorunii 1627. sine aliis 8. ibidem 1638. tit. Pielgrzymka. 8. ibid. s. a. tit. Wizerunek etc. cum aliis vitis. 12. Brunsb. 1698.

Allegatur praeterea a Hartknochio in Praef. Prussiae antiquo-novae Simonis Grunau (Silvii Aenei, postulati Ep. Varm. postea Papae Pii II dicti.) Vita S. Juttae Pruthenicae, quod tamen MS nunquam videre licuit.

n) Jella

n) Magdalena Mortęska.

Ord. S. Benedicti Reformatrix Culmensis.

Brzechfa Stanislai S.J. Życie etc. Vita Magdalenae de Mortęg Mortęgskiej etc. 4. s. l. 1605 – 12. Thorunii 1634. – 8 Posnan. 1747. polon.

Pakosth Alberti Relatio de Reformatione Monasterii Culmensis Sanctimonialium Ordinis S. Benedicti per Venerabilem Magdalenam Mortęska facta, quae Reformatio Culmensis acceptata est a praecipuis Monasteriis dicti Ordinis in Polonia (et Laur. Gembicki Epis. Culmensis: Exhortatio de hac reformatione manutenenda) 4. Posnan. 1618 polon.

o) Rixa seu Rikeza Regina Poloniae.

Filia B. Ehrenfridi Comitis Palatini et B. Mathildis, fundatorum Monasterii Brawiteren. prope Coloniam.

Vita ejus extat in Actis SS. Bollandianis XXX in mense Majo d. 21 T. V p. 48-62

p) Sophia de Tylickiis Tomicka.

Monialis Carmelitanarum Discalceatarum.

Augustynowicz Jos. U.J.D. Protonotar. Apostol. Żywot i wysokie Cnoty etc. Witebnej Matki Teresy od Pana Jezusa etc. Vita Venerabilis Theresiae Marchocka ex MSS. ejus Confessaris collecta. 4. Leopoli 1752.

Dokonczenie.

Non metuo ut mundi rapiant incendia tecum
Hoc opus. Hoc etenim forsan me subtrahet igni
Tunc, cum flammivoma descendet nube coruscans
Judex, altithroni Genitoris gloria Christus.

Juvencus Poet. Christ.

Soror Petri Epis. Cracov. Cognata Petri Tomicki Ep. Cracov.

Brzechfa Stanislai S.J. Vita ejus 4. s. l. 1634 – 4. Thorunii 1725.
— Compendium vitae 16. s. l. 1755. Extat in Niesiecki Herby Tom IV. p. 411.

q) Theressa Marchocka

Dopisałem

Przydatek

Protestacya przed śmiercią każdoroczna

Wiersz JWo Autora w Katedrze pisany.

r. 1769.

O Jezu miły, Jezu najmiłosierniejszy
Któryś mię, com jest sługa twój najniegodniejszy
Co nie znam weyścia, wyjścia należyte kroki (a)
Przez twego powołania nayświętsze wyroki,
Osadziłeś na Urząd Pasterstwa wysoki.
Bym owieczki owczarni Twojey karmił zdrową
Porcyą twej Nauki, i czeladkę ową
Prowadził prostą drogą, któraś mię zwierzchności
Poruczył niegodnemu Twojey łaskawości.
Tę czeladkę co drogą krwią twą zakupiłeś
Mnie oney Pasterzowi powierzyć raczyłeś.
Drżą od strachu, myśli mnie niespokojne bodą
Gdy wspomnę obowiązki do których mnie wiodą
Naciśnione Urzędu ciężarem moje barki
A ja żadnej nie czynię, przechodzą mię ciarki:
I jakże? Ja co ci się nie zdołam za duszę
Usprawiedliwić jedną, przecież sądzić muszę
Odpowiedzieć za wszystkie co mi powierzone
A krwią Twoją nayświętszą były odkupione.
Ach jakżem nieszczęśliwy, jakiż koniec całe
Moy będzie, jeśli trzodę mą paszę niedbale.
Gdy mi o Jezu Twoja krew święta wylana
Na krzyżu za skarb wielki w chowanie oddana,
Była ach jakżebym się lękał, by rozlane
Nie były drogie krople gdy w naczyni szklane (b)

(a) Ignorans egressum et introitum meum (b) In vasis fictilibu[s]

Twéj duszy którą mi powierzył z Twoią
Krwią nayświętszą nabytą, gdyś osobę swoią
Na okup ich poświęcił, a ia (sam się winię)
Jagniątka me słabsze niż z gliny naczynie.
Choćbym dźwignął swe siły wszystkie razem wspólne
Czuję że ciężarowi temu nie są zdolne.
Mówić nie umiem (c) język mam nayniewymowniejszy
Byłbym wzgardzonym, niż rządzić sercem gdzie zdolniejszy.
Zaczym żebrzę Twey łaski dusz naszych Pasterzu
Byś pomniał z Aaronem o Twoim przymierzu,
Iż gdy kogo posyłasz, a na stopień wielki
Wraz mu raczysz nayświętszych łask twoich dać zbiór wszelki
Tyś iest drzewem żywota, toć mnie w szczep Twóy raczysz
Wszczepić choć podłą gałąź, a wkrótce zobaczysz,
Iak wydam przy Twej łasce przyiemne owoce,
Przez tę mię, przez cię wszystko zmogę iako z mocą.
Day mi serce łagodne, do dobrego skłonne
Aby Twey świętey woli wyroki nieomylne
Opowiadał ludowi, abym napominał,
Błędy kacerzów gromił, pod twe iarzmo zginał
Słowo prawdy od mych ust nie odbieray Boże
Aż z niezdolnym Twa łaska wielka wszystko zmoże.
Niech moje napomnienia nie iuż tylko uszy
Lecz niech wskroś przenikaią serce każdey duszy,
Odmów me życie Panie popraw obyczaji
Że wytworzeni nałogi, w które mnie podaie
Zepsowana natura, bym gdy napomnienia
Czynię drugim, sam niebył synem zatracenia (d)

(c) a.a.a. nescio loqui (d) Ne forte cum aliis praedicavero ipse reprobus efficiar.

Odwroć odemnie pychy zawziętości ducha
Skąpstwo obżarstwo niech żadny ztych serce nie stucha.
Day mi cnoty dobroci i sprawiedliwości
Pokory i litości i nieznieprzyjaźliwości
Abym nikomu niebyło przyczyną zgorszenia
Ni kiedy okazyą dał do złorzeczenia.
Day mi Boże takiego Łaskawego ducha
Aby o mym pasterstwie ta była otucha,
Że iako matka troska swego iedynaka
Miłości ku mym owieczkom we mnie była taka,
A gdy ktora z nich iaką niemoc w sobie czuje
Ta przez miłości pasterską niechay z nią choruje
Gdy ktora z nich napadnie iakowe zgorszenie
Ta z nią rownie oznie będę ognia zapalenie
Wszystko co mam na swiecie łożyć będę chętnie
Za nią prawdziwe, szczere, a nieobłudnie
Łożyi i nadłożyi (†) przy Twoiey pomocy
Uzdrowię ieśli ktora z nich będzie w niemocy
Obtłuczoną wyleczę, w całości przywrocę
Skaleczoną uleczę i zgubioną wrocę
Tak wszystkie będę mocno strzegł aby z nich żadn
Nie przepadła, czyli to parszywa, czy ładna.
Swięty Boże poświęć nas słowem Twoiey prawdy
Od nieprzyjacioł ciała i duszy broń zawdy
Niech ma owieczka w dobrym będzie mi posłuszna
Niech mię kocha iak kochać Oyca iest rzecz słuszna
Synowi, aby i ia co poprzedzam, one
Wraz też co za mną idą były potszczone –

(a) Quis inter vos infirmatur et ego non infirmor? (†.) Omnia impen-Wiadom dam et superimpendam.

Wiecznie żerującym Pasterzem. Jezu w Twey owczarnie
Gdzie Pasterz dobry, dobre Owieczki przygarnie.

Quam terribile est incidere in manus Dei viventis!
Quam dulce est incidere in manus Jesu Christi
pro homine morientis.

Koniec.

Minasovicii, meorum deliciarum meumque solatium summum!
Mitto ex animo Tibi Bibliotheca Rhetorum Patris Jay Tomum II quo jucunde fruaris. De Musageta nostro nihil adhuc obtinui. Spero autem ipsum in itinere medio versantem. Optime vale et ama

d. 5 Martii 1773. Janocius.

Przypiski Edytora.

wyrażaiące krótko niektóre okoliczności śmierci, pogrzebu, testamentu, etc. ś.p. JW^o^ tey pracy Autora.—

Manibus dabo lilia plenis
His saltem accumulem donis et fungar inani ~~[illegible]~~ munere.— Virgilius.

Nil prodesse potes mihi nunc, tibi nil ego, gratum
Quis tamen in cineres me vetat ope tuos? — Oven.

W Nowe lato gdy Urząd w kościele odprawia
Pasterski, z przeziębienia zdrowia się pozbawia,
A w kilka dni iżycia: tak początek roku
Był mu ciągłych lat końcem z Boskiego wyroku
Co mówię? był początkiem raczey gdy mu wrota
Do wiecznego po śmierci otworzył żywota.

Z. Pa

2.

Po trzech Królach nazajutrz (a) w Świętego Nicety
Dzień Biskupa (b) śmiertelney do szedł życia mety,
Nie wątpię że się dostał do Nieba pewnikiem,
Maiąc Biskup Biskupa, w ten dzień przewodnikiem.

3.

W Piątek przywitał (c) w Piątek pożegnał Oyczyznę
Po radości żal smutną zostawił puściznę (d.)
Jak widzę z przeznaczenia swego zawsze Piątek,
Smutny, gdy się w nim kończy radości początek,

4.

W dniu poświęconym Tobie Biskupie Hilary, (e)
Wyprowadzone ciało Biskupa do Fary.
Akt smutny tyś Biskupie zmienił wesołem.
Także się radość ostać może z smutkiem wspołem?
Smutny obchod na ziemi, ale w niebie twoje
Wesoły, gdy się wasze tam witaią dusze.

5.

Ktoś szczęśliwość wieyskiego życia xiążkę Tobie
Przypisał gdyś w ostatniey iuż leżał chorobie,
Szczęśliwość Niebieskiego miał raczey żywota
Przypisać, czyia była tey, xiążki robota.

(a) d. 7 Styczna. (b) In Dacia S. Nicetæ Episcopi, qui feras et barbaras gentes Evangelii prædicatione mites reddidit et mansueta. Martyrol. Rom. VII Id. Januar.

(c) d. 12. Mart. 1773 redux z Niewoli stanął w Warszawie D 7. Januar. 1774 w Piątek także destitutione vitæ decessit (d) Extrema gaudii luctus occupat.

(e) Pictavis in Gallia natalis S. Hilarii Ep. et Conf. qui ob catholicam fidem, quam strenue propugnavit, quadriennio apud Parigiam relegatus inter alia miracula mortuum suscitavit. Ejus autem festivitas sequenti die (14 Jan) celebratur. Mart. Rom. Idib. Januarii.

Jakoż w księdze żywota wiernego Twe Imię
Zapisane, szczęśliwsze ma trwalsze niż w rymie

6

Przytomność miał do szczęśliwe życia Pasterz czuły
Na godzinę przed śmiercią jeszcze artykuły
Przydał do testamentu, swą ręką w Katedrze
Pisanego (f.) Lecz cóż się nad tym punktem trudzę?
Żal mi pióro wytrąca, przemogła prywata
Na papierze się tylko zostały legata

7

Czterech Exekutorów (g) swej ostatniej woli
Naznaczył Protektorów tylez Testamentu (h.)
By każdy wypełniony punkt w nim był do szczętu,
Lecz się stało inaczej, niewiem z czyjej doli,
Czy też wolą, ostatnią wolą, Nieboszczyka,
Żyjących wola zmówiła, nie pierwsza praktyka

8

Myli się, utrzymały się jego Legata
W których duszę legował, Bogu schodząc z świata,
Ciało ziemi, kosztowną zaś Bibliotekę
Swą Rzeczypospolitej powierzył w Opiekę.

(f.) R. 1769. którego kopią z Oryginałem Ur. Mateusz Ustrzycki Filozofii Doktor Pisarz Apostolski kollacyonował i jako zgadzającą się podpisem z ręki własnej z urzędu swego stwierdził r. 1774. Z tych jedną qua Exekutor mam u siebie pod d. 12. Januar. anno ut supra.

(g.) WW. JJ. XX. Józefa Szaniawskiego Kan. Krak. Opata Wąchock. Adama Dunina Wąsowicza Audytora Curiae Epalis. Kust. Kijow. Jana Andr. Janockiego Praef. Bibl. publ. Warsz. Proboszcza Babimostskiego i Józ. Epifan. Minasowicza (który to pisze) JKr. Mci Sekr. Kanonika tejże Katedry Kijowskiej.

(h.) JJW. WW. JJ. XX. Wacł. Sierakowskiego Arcybiskupa Lwowsk. Józefa Kierskiego bis. Przemyskiego, Jerzego Hylzena bis. Smoleń. i Krzysztofa Szembeka Xcia Sieluńskiego Koadiutora Bisk. Chełmińskiego.

Serce swoiey Katedrze iako oblubienicy
Toć za swe wszyscy maią, działow uczestnicy.

9

Zwłoki ciała w Warszawie złożyłeś Pasterzu,
Katedra ma depozyt serca w Żytomierzu.
Ten podział uczyniony nie bez taiemnicy,
Wszak serce bydź powinno przy Oblubienicy.

10.

Jak sam dobrym przykładem Józef Budowniczy
Był z życia, za co niebo po śmierci dziedziczy,
Tak w całości chcąc swoią zostawić Owczarnię,
Aby nie spustoszała, nie zniszczała marnie
Następcę, w którym przezrzał, gorliwe starania
Po powzyku (c) zostawił iey do zbudowania.

(c) Swego Koadiutora dzisieyszego trzody Kijowskiey Pasterza JWJX. Franciszka z Tęczyna Ossolińskiego herbu Topor.

R J
ROBERT JAHODA
ZAKŁAD INTROLIGATORSKI
W KRAKOWIE